

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE ANABİLİM DALI
BİLİM TARİHİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE SÖZDEBİLİM UYGULAMALARI
ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA
(TÜRLER VE TEKNİKLER)

Doktora Tezi

Anooshirvan MIANDJİ

Ankara-2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE ANABİLİM DALI
BİLİM TARİHİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE SÖZDEBİLİM UYGULAMALARI
ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA
(TÜRLER VE TEKNİKLER)

Doktora Tezi

Anooshirvan MIANDJİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Remzi DEMİR

Ankara-2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE ANABİLİM DALI
BİLİM TARİHİ BİLİM DALI

Anooshirvan MİANDJİ

TÜRKİYEDE SÖZDEBİLİM UYGULAMALARI
ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA
(TÜRLER VE TEKNİKLER)

Doktora Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Remzi DEMİR

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

Tez Sınavı Tarihi: .....

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp, sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkeler gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (.../.../2019)

Anooshirvan MİANDJİ

ÖNSÖZ

Bir özne olan insanın, konusu nesne olan bilimle ilişkisi bazı noktalarda algısı ile sınırlı kalmıştır. Bu algının sapmasında mantıksal safsatalar ve bilişsel önyargılar büyük rol oynamıştır. Toplumların doğayı ve bilgiyi aslına uygun şekilde yorumlama derecesi de gelişmiştir. İnsanoğlunun evrenin ondan bağımsız çalıştığını fark etmesi çeşitli bilimsel devrimlerle gelmiş olsa da, insan egosu büyük yıkımlara uğramıştır.

İnsanın ölüme karşı çaresizliğini yenmek için müracaat edeceği yöntem kalmamıştır ve hâlâ bu konuda yeni yöntemler denenmektedir. Bu bağlamda, bilime ve gerçeğe öykünen ancak gerekli bedeli ödemek istemeyenler, kestirme yöntemlere başvurmuşlardır. Skolastik düşünceler, kapalı ve yeniliğe açık olmayan gelenekleri korumaktan ve kollamaktan çekinmemiştir. Bu çalışma, hakikatin bizim arzularımızdan bağımsız olduğunu göstermek için yapılmıştır. Sözdebilim, bilimin sözde tarafında kalmakla toplumu doğrudan alıkoymakla oyalamıştır.

Bu çalışmada, gittikçe yaygınlaşan sözdebilim uygulamaları ve toplumda doğurduğu tehlikeler açıklanmakta ve bunlara karşı alınması gerekli önlemler önerilmektedir.

Bu çetin ve kapsamlı çalışmanın başından beri kesintisiz desteği olan değerli Hocam Sayın Prof. Dr. Remzi Demir, Bilim Tarihi bölümünde çalışmalarımı merakla desteleyen Sayın Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan, Doç. Dr. İnan Kalaycıoğulları, Doç. Dr. Ömer Faik Anlı, Dr. Vural Başaran ve Burak Can Serdar'a teşekkür ederim. Tez izleme komitesinden sayın Prof. Dr. Ayten Koç Aydın'a kesintisiz destek ve takibi için teşekkür ederim. Doktora çalışmamı sabırla destekleyen Milli Eğitim Bakanı Sayın Prof. Dr. Ziya Selçuk'a da ayrıca teşekkür ederim.

Kırtasiye mağazasının üst katında bana özel çalışma odası tahsis ederek yoğun çalışmama imkân sağlayan değerli dostlarım Mustafa Kemal Bayram ile Özgür ve Özkan Taşdelen kardeşlere teşekkür ederim. Değerli dostum Engin Duras'a verdiği kesintisiz destekten dolayı teşekkür ederim. Tez çalışmalarımı sabırla destekleyen Oğuz Ertuğ, Serkan Atay ve İsmet Kebapçı'ya da ayrıca teşekkür ederim. Tezin metinlerini titizlikle, defalarca okuyup akışkan hale getirmek için insanüstü emek vererek, editörlüğünü yapan Lami Teksöz ve Zeynep Aslan Bayram'a minnettarım. Tezimin son aşamasında destek veren değerli dostum Seyfettin Toraman ve dizgisini control eden Mehmet Filizfidanoğlu'na da teşekkür borcum var. Tezi Grafiklerini büyük bir yaratıcılıkla çizen Ecz. Berk Zafer'e de teşekkür ederim.

Tez çalışmamdan dolayı beni uzun süredir bekleyen; sevgiyi bana öğreten anneme, akli bana öğreten babama ve desteklerini esirgemeyen kardeşlerim Daryush ve Pervane'ye özlemlerimi iletme isterim. Tüm bu sürede yanımdan hiç ayrılmayan, kendi çapında bana destek olmaya çalışan sevgili kedim Pişan'ı unutmadım; bu yazıdan habersiz olsa da, gönülden ona müteşekkirim.

Buraya yazdığımda adlarının sığmayacağı kadar çok olan dostlarımın desteği için ne kadar teşekkür etsem azdır.

Anooshirvan Miandji

Ankara-Ocak 2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	vi
GİRİŞ	1
1. ÇALIŞMANIN AMACI.....	1
2. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	2
3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	3
3.1. Kitap Yayınları	3
3.2. Dergi Yayınları	6
3.3. Tezler	7
3.4. Bu Tezin Önceki Çalışmalardan Farkı	8

BİRİNCİ BÖLÜM

AMPİRİK BİLGİLER

1.1. TIP – FİZYOLOJİK	10
1.1.1. Akupunktur	10
1.1.2. Aromaterapi	11
1.1.3. Fitoterapi.....	14
1.1.4. Hacamat	16
1.1.5. Homeopati.....	18
1.1.6. Larva Tedavisi.....	22
1.1.7. Refleksoloji.....	24
1.1.8. Sülük Tedavisi.....	26

1.2. TIP – PSİKOLOJİK.....	29
1.2.1. Yeniçağ (New Age).....	29
1.2.2. NLP.....	33
1.2.3. Reiki.....	35
1.2.4. Tıbb-ı Nebevi.....	38
1.2.5. Cincilik.....	41
1.3. FALCILIK.....	44
1.3.1. Astroloji.....	44
1.3.2. Feng Shui.....	49
1.3.3. Medyumluk.....	51
1.4. İNANÇ.....	55
1.4.1. 19 Mucizesi.....	55
1.4.2. Yaratılış Teorisi.....	57
1.5. PARANORMAL.....	61
1.5.1. Ufoloji.....	61

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZDEBİLİMİN BAŞVURDUĞU TEKNİKLER

2.1. OTORİTEYE DAYANMA.....	66
2.2. BİLGİSİZLİĞE DAYANDIRMA.....	69
2.3. DOĞALA BAŞVURMA.....	71
2.4. DOĞRULAMA ÖNYARGISI.....	73
2.5. GELENEKLERE DAYANDIRMA.....	76
2.6. PLASEBO ETKİSİ.....	78
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	81

KAYNAKÇA.....	93
EKLER	101
ÖZET	153
ABSTRACT	155

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AEO	Ankara Eczacılar Odası
a.g.d.t.	Adı geçen doktora tezi
a.g.y.l.t.	Adı geçen yüksek lisans tezi
a.g.m.	Adı geçen makale
Bkz.	Bakınız
BYDDÖ	BrazeltonYenidoğan Davranış Değerlendirme Ölçeği
Çev.	Çeviren
DHA	Doğan Haber Ajansı
ed.	Editör
GETAT	Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp
Haz.	Hazırlayan
KBB	Kulak, Burun, Boğaz
MÖ	Milattan Önce
NLP	Nöro Linguistik Programlama
PGED	Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği
s.	sayfa
TED x	Technology, Entertainment and Design-Teknoloji, eğlence, dizayn
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
WHO	World Health Organisation-Dünya Sağlık Örgütü

GİRİŞ

Bir adam düşünün, şehir merkezinde elindeki çubukları birbirine vuruyor. Polis yaklaşıyor ve sebebini soruyor. O da “Filleri uzaklaştırmak için” yaptığını söylüyor. Polis “Ortalıkta fil olmadığını” söylüyor ve kişi “İşte, bakın ne kadar başarılıyım!” diyor. Bu şekilde onu yanlışlayamazsınız. Şimdi bir de tersini yapalım: “Çubukları birbirine vurmaya bırakın, bakalım filler geri dönecek mi?” dediğimizde, herhangi bir filin geri dönmeyeceğini görecektir, çünkü gerçekte orada filler yoktur.

1. ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, sözdebilimin yaygınlığını ve gerçek bilim algısında yarattığı zafiyeti açıklamak ve uyarıda bulunmaktır.

Bu bağlamda, “gerçek-bilim”le “sözde-bilim”in birbirine karıştırılması iki sakınca oluşturmaktadır:

a) Doğru bir bilim anlayışının toplumda yerleşmemesi nedeniyle her türlü suistimale açık hale gelmek,

b) Uluslararası yarışta geri kalmak ve sömürgeleşmek.

Bu tehlikeleri bertaraf edebilmek için “sözde-bilim”ler ve “sözde-bilimciler”in teknikleri” konusunda, sağlam bir bilinç geliştirilmelidir.

2. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma literature dayalı bilimsel bir çalışmadır. Gerek akademik ortamda gerek akademi dışında tespit edilmiş örnekler, hiçbir yorumda bulunmaksızın önce sınıflandırılmış ve daha sonra ana hatları ile betimlenmiştir.

Tezin kapsamında yer alan vakalar Birinci Bölümde TIP- FİZYOLOJİK, TIP- PSİKOLOJİK, FALCILIK, İNANÇ ve PARANORMAL olarak beş grup halinde sınıflandırılmıştır.

TIP-FİZYOLOJİK bölümünde sırasıyla Akupunktur, Aromaterapi, Fitoterapi, Hacamat, Homeopati, Larva Tedavisi, Refleksoloji ve Sülük Tedavisi yer almaktadır.

TIP-PSİKOLOJİK'te sırasıyla Yeniçağ, NLP, Reiki, Tıbb-ı Nebevi ve Cincilik incelenmiştir.

FALCILIK'ta sırasıyla Astroloji, Feng Shui ve Medyumluk örneklendirilmiştir.

İNANÇ bölümünde sırasıyla 19 Mucizesi ve Yaratılış Teorisi incelenmiştir.

PARANORMAL bölümünde ise Ufoloji ele alınmıştır. Söz konusu 5 başlık ve 19 alt başlıkta toplam 57 vaka incelenmeye alınmıştır.

İkinci Bölümde, tezin kapsamında incelenmiş olan sözdebilim vakalarında görülen en yaygın mantıksal safsatalar, bilişsel önyargılar tanımlanmış ve kullanım biçimleri açıklanmıştır.

Son Bölümde bu ampirik çalışma sonucunda elde edilen bulgular Bilim Felsefesi, Bilim Sosyolojisi, Bilim Tarihi, Bilim Politikası ve Bilim Etiği başlıkları altında irdelenmiş ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Araştırmanın kapsamında konuyla ilgili olarak Ulusal Tez Merkezinin arşivinde yer alan tezlerden son otuz yılda yayınlanmış olanlar taranmış, bu tezdeki 19 başlıkla ilgili tüm tezler incelenmiş, sonuçta vakalar bölümüne 8 yüksek lisans tezi ve 5 doktora tezi dâhil edilmiştir. Ayrıca konu başlıkları ile ilgili internet siteleri taranmış, gereken dokümantasyon oluşturulmuştur. Konu ile ilgili faaliyet gösteren dernekler tespit edilmiş, derneklerle temas kurulmuş ve imkânlar çerçevesinde veri ve doküman toplanmıştır.

Araştırmanın kapsamına girebilecek TV arşivleri ve yayın videoları incelenmiş, örnekler alınmıştır. Alternatif ve tamamlayıcı tıpla ilgili üniversite kursları, kongreler, seminerler ve etkinlikler taranmış, önem arz edenler çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırma, Türkiye'deki sözdebilim vakaları ile ilgili bir çalışma olsa da, sözdebilim üzerine uluslararası düzeyde yayınlanmış tüm literatür yurt dışından temin edilmiş, ayrı ayrı incelenmiştir.

3.1. Kitap Yayınları

Türk yazarlar tarafından sözdebilim üzerine yayınlanmış kitaplar bulunmaktadır.

Doç. Dr. Hüseyin Batuhan'ın 1993 yılında yayınladığı 540 sayfalık *Bilim ve Şarlatanlık* Türkiye'de sözdebilim alanında yayınlanmış ilk kitaptır. Batuhan, eserinde ana başlıklarla şarlatanlığın tanımından başlayarak bilim adamının kişiliğine, Erich von Däniken'den zakkum doktoruna kadar, 90'lı yılların başında Türkiye'nin gündemini meşgul eden çeşitli sözdebilim örnekleri ve şarlatanlar hakkında kapsamlı bilgilere yer vermiştir.

Kimya profesörü olan ve bilim tarihi çalışmaları yapan Zeki Tez, 2011 yılında yayınladığı *Gizli Bilimlerin Serüveni* eserinde günümüzde kara sanat olarak adlandırılan ve insanlık kadar eski olan gizli bilimleri ele alıyor: Değersiz metalleri altına çevirmek isteyen transmutasyon simyacıları, felsefe taşı elde edicileri, kabala büyücüleri, eril ve dişil taşları, numerologlar bunlardan sadece bazılarıdır. Kitap 3 bölümden oluşmaktadır: Birinci Bölüm: Büyü ve Sihir Üzerine; Eski Uygarlıklarda Büyü ve Sihir, Eski Türklerde Büyü ve Sihirle İlgili İnanışlar, İslâm Felsefesinde Büyü ve Gizli Bilimler, Avrupa’da Büyü ve Gizli Bilimler, Büyü ve Gizli Bilimler Üzerine Genel Bakış, Erken Modern Avrupa’da “Yapay Büyü” ve “Matematiksel Büyü”, Astroloji ve Büyü, Simya ve Büyü, Matematik ve Büyü, Tarot Üzerine. İkinci Bölüm: İnanç ve Boş İnanç Üzerine; Eskatolojik İnançlar Üzerine, Doğa, Gök Gürültüsü, Şimşek ve Deprem İle İlgili İnançlar, Mesmer ve Hayvansal Manyetizma, Nazar, Nazarlık, Nazar Boncuğu ve Dövme Üzerine, Hayvan ve Bitkilerle İlgili Tedavi Amaçlı İnanç ve Boş İnançlar, Eski Tıpta ve Ruhsal Yaşamda Renk Simgeciliği, Değerli Taşların, Gizemi ve Tıbbî Kullanımları. Üçüncü Bölüm: Gizemcilik Üzerine; İslâm Dünyasında Gizemcilik ve Simgecilik, Sayıların Gizemi, Şifreleme ve Şifre Kırma, Olasılık, Permütasyon, Kombinasyon ve Kombinatorik Sanatı.

2014’te ise Doç. Dr. Hasan Tutar’ın 356 sayfalık *Bilim ve Sözde Bilim* kitabı yayınlanmıştır. Tutar, kitabında kapsamlı alt başlıkları dört ana başlık altında incelemiştir. Bu başlıklar sırasıyla Bilgi ve Bilim, Bilimin Doğası, Bilimsel Kuramlar ve Paradigmalar ve Sözde Bilim olmuştur.

Türk yazarların dışında sözdebilimi konu alan çeşitli yabancı kitaplar da Türkçeye çevrilmiştir. Bunlardan en önemlisi, 1998 yılında TÜBİTAK tarafından yayınlanan Amerikalı gökbilimci, astrobiyolog ve bilimin popülerleşmesi ile ünlü olan Carl Edward Sagan’ın *Karanlık Bir Dünyada Bilimin Mum Işığı* kitabıdır. Pulitzer ödülüne sahip Sagan, kitabında hem bilimsel çalışmalara yer vermiş, hem de bilim adı

altında yapılan çeşitli sözdabilim uygulamalarını incelemeye almıştır: Şifacılar, bağlantı kuranlar ve uzaylılar tarafından kaçırıldığını iddia edenler bunlardan bazılarıdır. Kitap 1. En Değerli Şey, 2. Bilim ve Umut, 3. Ay'daki Adam-Mars'taki Yüz, 4. Uzaylılar, 5. Aldatmaca ve Gizlilik, 6. Sanrılar, 7. İblisli Dünya, 8. Gerçek ve Sahte Düşlerin Ayrımı, 9. Terapi, 10. Garajımdaki Ejder, 11. Yas Kenti, 12. Yutturmaca Saptama Sanatı, 13. Gerçeklik Saplantısı, 14. Karşıtibilim, 15. Newton'un Uykusu, 16. Bilim Adamları Günahı Tattığında, 17. Kuşkuculuk ve Merakın Evliliği, 18. Rüzgâr Toz Kaldırır, 19. Aptalca Soru Yoktur, 20. Yanan Ev, 21. Özgürlüğe Giden Yol, 22. Anlamkeşler, 23. Maxwell ve İnekler, 24. Gerçek Yurtseverler Soru Sorar olmak üzere yirmi dört başlıktan oluşmaktadır.

284 sayfadan oluşan ve Kırmızı Yayınevi tarafından 2009 senesinde yayınlanan *Şarlatanlığın Tarihi*, Lars Morris'in eseridir. Morris, kitabında iki tür okumadan bahsediyor; ilki kullanılabilir gerçeklerin peşine düşen bir okuma, ikincisi ise işin aslını öğrenmek isteyen bir okuma. Kitap ikinci türden bir okumayla değişik çağlarda şarlatanlığın zihin coğrafyasına götürmeye çalışıyor; çok eskilerde kaldığını sandığımız birçok şeyin hâlâ yanibaşımızda durduğunu hatırlatıyor ve gerçekten ilerleyip ilerlemediğimizi sorguluyor.

Belçikalı teorik fizikçi ve bilim felsefecisi Jean Bricmont ve matematik profesörü Alan David Sokal'ın beraber kaleme aldığı 416 sayfalık *Son Moda Saçmalar*, 2013 yılında Türkçeye çevrilmiş ve Alfa yayıncılık tarafından basılmıştır. Sokal, günümüzde en moda düşünürlerin yazılarındaki bilimsel kavram istismarlarını açığa çıkartmak için Bricmont'la birlikte, yapılan hataları açıklayarak, bilimsel kuramların birer anlatı veya sosyal yapıdan ibaret olduğu yönündeki inancı çürüterek, bilimin varlığının koşullarını anlatarak yeterliliğini ve sınırlarını tartışmaya açmıştır.

Fransız bilim gazetecisi ve yazar Gerald Messadie'in 383 sayfalık *500 Yıllık Bilimsel Aldatmacalar* eseri 2014 yılında Pegasus Yayınları tarafından çevrilmiş ve

basılmıştır. “Yıldırım gökyüzünün öfkesinin ifadesidir, demiryolu yolcuları boğacaktır, Ay 200 kilometrelik bir buz tabakasıyla kaplıdır.” gibi pek çok saçmalığın saygın otoriteler tarafından neden onay gördüğünü tartışan Messadie; Galileo, Buffon, Newton, Franklin, Darwin, Pasteur ya da Einstein gibi bilim insanlarının hepsini, bilim karşıtlarını ya da değişmez gerçekler olarak kabul edilen öğretileri yeninceye kadar sahtekâr yerine koymuştur. Kendi kendini aldatmakla, cehaletin getirdiği hatalarla oluşan öyküleri bir araya getiren kitap, gerçeğin en büyük düşmanının yalanlar değil inanışlar olduğunu düşünen Nietzsche’nin haksız olmadığını kanıtlıyor.

3.2. Dergi Yayınları

Sözdebilim konusunu başlığına taşıyan iki popüler bilim dergisi bulunmaktadır.

İlk defa *Bilim ve Ütopya* dergisi Ocak/2017 tarihli 271. sayısında “Astrolojiden Akıllı Tasarıma Sahtebilimler” başlığı ile kapsamlı bir incelemeye yer vermiştir ve konunun uzmanlarını bir araya toplamıştır. Sırasıyla Prof. Dr. Semih KORAY’ın “Bilimi Sahteleştirmenin Kökenleri Üstüne”, Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faik ANLI’nın “Bilimi Sahte-Bilimden Ayırmanın Bilgi Kuramsal Kısa Tarihi”, Anooshirvan MİANDJİ’nin “Sözdebilimin Derdi Ne?”, Doç. Dr. Sıtkı Çağdaş İNAM’ın “Astrolojiyle İmtihanımız”, Dr. Öğr. Üyesi Emine Gül Cansu ERGÜN’ün “Evvel zaman içinde simya: Mutlu son kimya”, Dr. Işıl ARICAN’ın “Homeopati: Sulandırılmış Tıp”, Dr. Öğr. Üyesi Seçkin EROĞLU’nun “Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar Üzerine Safsatalar” ve Çağrı Mert BAKIRCI’nın “Akıllı” Tasarım: Yalanlar Üzerine Kurulu Çürütülmüş Bir Sahtebilim Dalı” yazıları yayınlanmıştır.

Bunu takiben Mart/2017’de *Bilim ve Gelecek* dergisi 157. sayısında “Sahtebilime, Sözdebilime HAYIR!” başlığına yer vermiştir ve sırasıyla Nalân Mahsereci “Bilimi Sözdebilim ve/veya Sahtebilimden Ayırmaya Yarayacak Kimi

Ölçütler”, Alâeddin Şenel “Tarihte ve günümüzde sahte bilimler”, Ender Helvacioğlu “Cinler ve cencilik: İyi saatte olsunlar...”, Tevfik Uyar “Astroloji ve yarattığı toplumsal tehditler”, Umut Can Yıldız “Yaratılışçılığın Truva atı: Akıllı tasarım”, Umut Can Yıldız “Homeopati: Tavşanın suyunun, suyunun, suyunun...”, Özgür Can Özudoğru “UFO’culuk”, Brad Clark “Spiritüalizm”, Doğa Gündem (çeviren) “Parapsikoloji, Defne Saraç (çeviren) “Numeroloji”, Uğur Erözkan “Bir sahte bilim örneği olarak kuantumculuk”, Robert Todd Carroll “Enerji şifası”, Ebru Oktay (çeviren) “Tuhaf psikolojik deneyler” yazılarına yer vermiştir.

3.3. Tezler

Ulusal Tez Merkezinin verilerine göre bu tez çalışmasından önce sözdebilimi konu alan iki tez çalışması yapılmıştır.

İlk olarak, Duygu METİN’in 2015 yılında “Ortaokul Öğrencilerinin Doğal Taşlarla İlgili Sözdebilimsel Uygulamalar Hakkındaki Algıları ve Mantıksal Düşünme Desenleri” başlıklı doktora tezinde ortaokul 8. sınıfında okuyan yedi kız öğrenci ve yedi erkek öğrenci ile yapılan nitel çalışmada öğrencilerin akıl yürütme desenlerinin yetersiz olduğu ve sözdebilimsel uygulamalar karşısında kolayca kandırılacakları ortaya konulmuştur.

İkinci olarak, 2016 yılında Tutku YALÇINKAYA, “Sözdebilim Temalı Bilimin Doğası Öğretiminin Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Sözdebilim Algılarına ve Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi” isimli yüksek lisans tezinde sonuç olarak öğretmen adaylarının sözdebilim ile ilgili algılarında değişiklikler olduğu, sözdebilimsel inançlarından uzaklaştıkları ancak eleştirel düşünme becerilerinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık meydana gelmediği bulgulanmıştır.

2019 yılında Dr. Mustafa HAYIRLIDAĞ, hazırladığı “Hüseyin Hulki Bey’in Eseri “*Tabâbet-î Hakikiye ve Mesâlik-i Bâtıla-i Tıbbiye*”nin Günümüz Türkçesine Kazandırılması ve Günümüz Tıp Anlayışıyla Değerlendirilmesi” isimli doktora tezinin 96. sayfasında Hüseyin Hulki Bey’in eserinin yedinci faslı olan Omeopati'den (homeopati) şu alıntıya yer vermiştir:

“Çaresiz hastanın tutulmuş halde bulunduğu sırada bay doktor, homeopatın alımlı ifadeleriyle süslü kanaat, vaad ve tedavideki teminleriyle hastalığın tedavisine hiçbir destek olmayacak şekilde, sağlığa veya ölüme hızla gitmekte olan fizyoloji ve hastalık ilimlerinden tek bir harf dahi bilmeyen halkı, işlerine geldiği şekilde yorumlayarak hastalıklı fikirlerini aşarlar. Böylece zavallı hasta, hastalığının merhametine kalmış olarak bekler.”

Hüseyin Hulki Bey bu faslın sonunda “Tıp ilimlerine aşına olan homeopat, asıl tıp sanatı olan adı geçen ilmi gerektiği zaman insan bedenine tatbik etmeyen, tereddüt sahibi ve çekinen birinden başka bir şey değilmiş. Bu yüzden her ne kadar adı geçen tıp ilimlerine aşına olsalar da onlara tabip denemez.” diyerek homeopatlar hakkındaki görüşünü belirtmiştir.

Dr. Mustafa HAYIRLIDAĞ tezinin 87. sayfasında, XIX. yüzyıl Osmanlı tıp literatüründe batıl olarak tanımlanan ve pek de rağbet görmeyen homeopati uygulamalarının, XXI. yüzyıl Türkiye'sinde Sağlık Bakanlığının çıkarttığı bir yönetmelik ile uygulanabilir hale gelmesinin incelenmeye değer bir konu olduğunu açıklamıştır.

3.4. Bu Tezin Önceki Çalışmalardan Farkı

Sözdebilim uygulamalarını ilk defa ampirik olarak inceleyen bu tez günümüzde uygulaması yaygın olan tüm çeşitleri mümkün oldukça kapsamına almaya çalışmıştır.

Çalışma, toplumun neden sözdebilimi ayırt etmekte zorluk çektiğini ve neden sözdebilimin bazı akademik çalışmalara sirayet ettiğini sorgulamıştır. Bu çalışma, konunun toplumdaki bilimsel çalışmalar açısından ne denli hayati bir başlık olduğunu göstererek farkındalık yaratmayı ve bu alanda yeni, kapsamlı ve daha derin araştırmalar için öncülük etmeyi hedeflemiştir. Bilimin kalesi olan üniversiteler ve akademilerin neden sözdebilime karşı sistematik ve kapsamlı bir tavır alamadığına da dikkat çekmek istemiştir.

Bu tez, bilim dışı uygulamalarda çeşitli vakaları etnografik bir gözlemlerle kayıt altına alarak sözdebilimin röntgenini çekmeyi esas almıştır. Sadece ampirik vakaları kayıt altına almakla yetinmemiş, en yaygın başvurulan bazı teknikleri de sınıflandırmıştır. Toplumun bu türden tekniklere karşı korunmasız olması; bilim felsefesi, bilim sosyolojisi, bilim tarihi, bilim politikası ve bilim etiği gibi başlıklara odaklanmanın ne denli zaruri olduğunu vurgulamak için çeşitli önermelerde bulunmuştur.

Toplumsal bilim algısının geliştirilmesinin sorun çözme, refah ve gelişme derecelerini doğrudan etkileyeceği de bu çalışmanın sorgulamaya açmak istediği başlıklardan biri olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMPİRİK BİLGİLER

1.1. TIP - FİZYOLOJİK

1.1.1. Akupunktur

Eski Çin tababetinde, hastalıkların sebebinin insanda dolaşan *yaşam enerjisi*¹ akışındaki bozukluklar olduğu inancı vardır. Bu enerji, meridyen isimli kanallarda dolaşır. Bu inanca göre, insan evrensel enerjinin bir parçasıdır ve kendi kendini iyileştirme gücüne sahiptir. Bu gücü harekete geçirecek noktalar vardır. Akupunktur, bu noktaları uyararak insan bedenindeki enerji akışını normale dönüştürür ve hastalığı tedavi eder. Akupunktur, hastalığın belirtilerine yönelik değil, nedenine yönelik tıbbî bir uygulamadır. Akupunktur organizmanın kendi kendini tedavi etme prensibine dayanır ve yan etkisi olmadığı söylenir.²

1.1.1.1. Vaka

*Ankara Akupunktur ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi*³'nde yer alan ve Dr. Asuman Kaplan Algın tarafından yazılan “Kozmetik Akupunktur” isimli makalede, geleneksel Çin tıbbının esas alındığı yazılmıştır. Dr. Kaplan, kozmetik akupunktur uygulamasında öncelikle nabız teşhis yöntemiyle vücuttaki dengesizlikleri teşhis ettikten sonra, Qİ

---

¹ Qi.

² Ahmet Kavaklı, “Akupunktur” *Fırat Tıp Dergisi*, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2010; 15(1): 1-4, s.1.

³ Asuman Kaplan Algın, “Kozmetik Akupunktur”, *Ankara Akupunktur ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi* 2014, C. 2, S. 1, s. 16-22.

enerjisini dengeleyerek, yüzde anti-agg, kırıxıklık giderici, lekelenmeler ve sarkmaların giderildiğini belirtmiştir. Makalede, çeşitli organlar ile yüz arasında bağlantılar hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Burun omuriliğın hologramıdır veya üst dudak mideyi temsil eder gibi örnekler verilmiştir. Dr. Asuman Kaplan Algın, gözlerin kalp ve ince bağırsağı temsil ettiğini açıklamıştır. [Ek 1]

1.1.1.2. Vaka

Fırat Tıp Dergisi'nde Ahmet Kavaklı⁴'nın kaleme aldığı "Akupunktur" isimli makalede çeşitli akupunktur uygulamaları hakkında bilgiler yer almıştır. Kavaklı, makalesinde akupunktur iğneleri sayesinde organizmanın her yerine mesajlar gönderildiğini, bu sinyallerin sonunda mesajın beyne ulaştığını, beynin de organların enerji dengesini düzelttiğini açıklamıştır.

Makalenin devamında akupunkturun çok geniş bir tedavi listesi yer almıştır. Bu listeye göre, kemoterapi ve radyoterapi yan etkilerinin yanı sıra, çeşitli alerji ve depresyonlara kadar pek çok ağrı ve sağlık sorununu akupunktur uygulamaları çözmektedir. Kavaklı, akupunkturun son yıllarda tekrar gündeme gelmesindeki en önemli etkenlerden birini de hiçbir yan etkisinin olmaması olarak açıklamıştır. [Ek 2]

1.1.2. Aromaterapi

Aromaterapi ve aromatoloji (aromaterapiye benzer ama masaj içermez), sadece distilasyon (damıtma) ve sıkma yöntemleriyle elde edilen esansiyel yağları kullanan

---

⁴ Ahmet Kavaklı, a.g.m., s. 1.

fitoterapi dalıdır⁵. Aromaterapi, bitkilerden elde edilen yağlarla uygulanan tamamlayıcı bir tedavi yöntemidir⁶. Başka bir tanıma göre aromaterapi uçucu yağlar ve uçucu yağ içeren bitkiler yani aromatik bitkilerle çeşitli yöntemlerle⁷ uygulanan destekleyici bir tedavi yöntemidir. Günümüzde destekleyici tedavi yöntemleri arasında aromaterapinin önemli bir konumu olduğu bilinmektedir⁸.

1.1.2.1. Vaka

Nadiye Barış, “Aromaterapinin Yoğun Bakım Ünitesinde Çalışan Hemşirelerin Stres ve Anksiyeteleri Üzerine Etkisi”⁹ isimli yüksek lisans tezinde toplam kırk beş hemşire üzerinde yaptığı aromaterapi uygulama sonuçlarına yer vermiştir. Barış, yoğun bakım ünitesindeki hemşireler için önerilerde bulunmuş; çalışma saatleri içerisinde fiziksel çevre düzenlemesi yapılmış bir odada geçirilen 10–15 dakikalık sürenin, hemşirelerin anksiyetesi üzerinde olumlu etkisinin olduğunu bildirmiştir. [Ek 3]

1.1.2.2. Vaka

Öznur Tosun, “Aromaterapi, Müzik terapi ve Vibrasyon Uygulamalarının Yeni doğanın Stres ve Davranışları Üzerine Etkisi” isimli doktora tezi sonuç ve öneriler kısmında “Aromaterapi, Müzik terapi ve Vibrasyon Uygulamalarının Yeni doğanın Stres

⁵ Wolfgang Steflitsch and Michaela Steflitsch, “Clinical aromatherapy”, *Journal of Men's Health*, C. 5, S. 1, 2008, s. 74–85.

⁶ Christine Dunn, Jennifer Sleep, David Collett, “Sensing an Improvement: An Experimental Study to Evaluate the Use of Aroma Therapy, Massage and Periods of Rest in an Intensive-Care Unit”, *J. Adv. Nurs*, C. 21, S. 1, 1995, s. 34–40.

⁷ Masaj, kompres, inhalasyon ve banyolar.

⁸ Sevgi Şar, Esin Kahya, Adnan Ataç “Aromaterapinin Tarihçesi ve Bu Alanda Kullanılan Tıbbi Bitkilerden Örnekler”, *Lokman Hekim Journal*, 2011. Erişim tarihi: 18 Mayıs 2018 <http://lokmanhekim.mersin.edu.tr>.

⁹ Nadiye Barış, “Aromaterapinin Yoğun Bakım Ünitesinde Çalışan Hemşirelerin Stres ve Anksiyeteleri Üzerine Etkisi” Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2015: s. 27–28.

ve sayılarının azaldığı, oksijen saturasyonunun da arttığını belirtmiştir. Tosun, doktora tezinde sunduğu “H1: Aromaterapi uygulamasının yeni doğan davranışları üzerine olumlu etkisi vardır.” hipotezinin geçerli olduğunu belirtmiştir. [Ek 4]

1.1.2.3. Vaka

İstanbul Aydın Üniversitesi Araştırma Merkezlerinden, Sürekli Eğitim Merkezi'nde Eczacı, Hekim, Hemşire, Diyetisyen, Fizyoterapist için Mesleki Gelişim Eğitimleri kapsamında verilen “Aromaterapi Uygulamaları ve Uçucu Yağlarla Tedavi”¹⁰ başlıklı bildiride “Aromaterapi ile ilgili kapsamlı multidisipliner bir eğitim programı oluşturarak; alanındaki en değerli akademisyenlerin, eczacıların ve hekimlerin vereceği eğitimlerde teorik dersler, temel bilgiler ve klinik deneylerin anlatılması; ayrıca, pratik aromaterapi çalışmaları ile aromaterapi ile ilgili pratik uygulamalar, yağ karışımlarının hazırlanması, formüller ve reçeteler gibi konuların ele alınacağı...” açıklamasına yer verilmiştir. [Ek 5]

1.1.2.4. Vaka

Yeditepe Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezinin düzenlediği “Aromaterapi Eğitimi”¹¹ etkinliğine ilişkin olarak yayınlanan ilanda “Aromaterapi uygulamaları hastalığa tek başına çare bulmaktan öte, vücut ve ruh sağlığı için geniş kapsamlı bir etkileşim üzerinden tedavi öngören uygulamalardır” açıklaması bulunmaktadır. [Ek 6]

---

¹⁰ “Aroma terapileri ve uçucu yağlarla tedavi”, İstanbul Aydın Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Erişim tarihi: 13 Mayıs 2018 <https://www.aydin.edu.tr/tr-arastirma/arastirmamerkezleri/sem/mesleki-gelisim-egitimleri/Pages/aromaterapi-uygulamaları-ve-ucucu-yaglar-tedavi.aspx>.

¹¹ “Aroma Terapi Eğitimi” , Yeditepe Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi, Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2018 <http://sem.yeditepe.edu.tr/bireysel-egitim/aromaterapi-egitimi>.

1.1.3. Fitoterapi

Bitkiler güneş enerjisini, havadaki oksijeni, su ve topraktaki kaynakları kullanarak fotosentez yapmaktadırlar. Bu sentez sonucunda hem bitkilerin yaşamı hem de toksik tehditlere karşı savunmaları için çeşitli kimyasallar ortaya çıkar. Bu kimyasalların insanlarda tedavi amaçlı kullanımına fitoterapi¹² denir. Eskiden bitkilerin tamamı kullanılırken (çay gibi), günümüzde bitkide yararlı olacak kimyasalları, zararlı olacak bölümlerden ayırarak daha etkili terapötikler üretilmektedir.

1.1.3.1. Vaka

İnternet sitesinde Stratejik Araştırmalar Uzmanı olduğunu belirten Ahmet Maranki¹³ özgeçmişinde kendisini Türkiye'nin "Lokman Hekimi" ve "Bitkilerin Efendisi" olarak tanımlamıştır. Aynı internet sitesinde Maranki, kendisini bioenerjist, kozmik bilim uzmanı, bitkisel tedavi uzmanı ve stratejik araştırmalar uzmanı olarak da tanıtmıştır. [Ek 7]

Maranki, resmî internet sitesinde yer verdiği "22-29 Temmuz Kozmik Beden Temizliği ve Bir Haftada 7 Kilo Vermek Mümkün mü?"¹⁴ başlıklı ilanda kendisinin otuz yıldan fazla ruhsal ve bedensel arınmalarla uğraştığını yazarak, birçok kişinin okusa bile anlayamayacağı eserlerde yer alan, Hz. Muhammed'in yaşamının yanı sıra, Çin tıbbı ve kadim Türk tıbbına kadar uygulanan bir yöntemle kozmik temizlik yaptığını belirtmektedir. Detoks programı için, aynı internet sitesinde takvim veren Maranki, Miladî ve Hicri takvimden çeşitli günleri özel olarak belirtmiştir. Örneğin

¹² Phyto = bitki, therapy = tedavi.

¹³ Ahmet Maranki, Erişim Tarihi: 23 Nisan 2018 <http://www.maranki.com/tr-tr/alt-sayfalar/2290/ahmet-maranki>.

¹⁴ Ahmet Maranki, "Bir Haftada Kilo Vermek Mümkün mü?" Erişim Tarihi: 23 Nisan 2018 <http://kozmetikbedentemizligi.com/tr-TR/haberler/206/22-29-temmuz-kozmetik-beden-temizligi>.

Miladî takvimde 20–27 Nisan arası ve Hicrî takvimde 7–14 Şaban arası günleri aydınlık dönem olarak tanımlamıştır. [Ek 8]

1.1.3.2. Vaka

Sabah Gazetesi'nin 19.4.2018 tarihli internet sitesinin, Gül Kireklo tarafından hazırlanan Sağlık Haberleri köşesinde ve “Sağlıkta yeni dönemin adresleri: Geleneksel tıp merkezleri”¹⁵ başlıklı haberde sayıları 18’i bulan Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulama Merkezlerinde hastalara 30 dakika ayrıldığını açıklamıştır. Örneğin, Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulama Merkezinde akupunktur, kupa uygulaması, fitoterapi, homeopati, sülük tedavisi, refleksoloji gibi pek çok tedavi yapıldığı haberde belirtilmiştir. Haberin devamında Başhekim Prof. Dr. Ahmet Yaşar Müslümanoğlu’nun “Çok yakında Müzik terapi ile bağımlılık tedavisine başlayacağız.” görüşüne de yer verilmiştir. Aynı haberde 25 kilo veren Asuman Kocabal isimli hasta, böyle bir hizmetin özel hastanelerde bile olmadığını açıklamıştır. Akupunktur tedavisi gören Ayşenur Yavuz, başının artık eskisi gibi dönmediğini açıklamıştır. [Ek 9]

1.1.3.3. Vaka

Ortopedi ve Travmatoloji uzmanı Op. Dr. Nail Derelioğlu, kişisel internet sitesinde “Fitoterapi Nedir?”¹⁶ başlığı altında pek çok hastalığın tedavisine işaret

---

¹⁵ Gül Kireklo, “Sağlıkta yeni dönemin adresleri: Geleneksel tıp merkezleri” *Sabah Gazetesi* Erişim Tarihi: 01 Haziran 2018 <https://www.sabah.com.tr/saglik/2018/04/19/saglikta-yeni-donemin-adresleri-geleneksel-tip-merkezleri>.

¹⁶ Nail Derelioğlu, “Fitoterapi Nedir?” Erişim Tarihi: 02 Haziran 2018. <http://www.nailderelioglu.com/alternatif-tip-uygulamaları/fitoterapi-nedir>.

etmiştir. Derelioğlu, migren, kalp hastalıkları, tansiyon sorunları, alerjiler, şeker hastalığı gibi birçok ciddi sağlık sorunları için fitoterapinin çare olduğunu açıklamıştır.

[Ek 10]

1.1.4. Hacamat

Geleneksel Tıp ve Fitoterapi Derneği'nin internet sitesinde yer alan açıklamaya göre; hacamat cilt altında toplanmış, insan bedeninde hastalıklara sebep olan toksik kanın emilerek dışarı alınması yöntemidir. Söz konusu internet sitesi hacamatı, Hz. Muhammed'in şiddetle tavsiye ettiği ve bizzat uyguladığı sünnet ve tedavi yöntemi olarak tanımlamıştır. Açıklamada, deri altında birikmiş ve özelliğini yitirmiş koyu renkli pelte kanın bağışıklık sisteminde birçok hastalığa kapı araladığı bildirilmektedir. Hacamat ağrısız, acısız, yamaya gerek kalmaksızın, insanları işinden alıkoymadan uygulanan bir tedavi yöntemi olarak sunulmuş, hastalıklardan korunmanın ve sağlıklı yaşamanın en kolay yolu olarak gösterilmiştir.

Hacamat, uygun sürelerde belli aralıklarla yöntemine uygun olarak yapılırsa, insan bedeninin dışarıya atamadığı toksikler, ağır metaller, toksinler, serbest radikaller, önceden kullanılan ilaçlar ve hormonlu gıdaların vücutta bıraktığı kalıntıların vakumlanarak bedenimizin eski normal formuna geri dönmesi olarak tanımlanmıştır. Açıklamaya göre hacamat, sadece İslam ülkelerinde değil Avrupa dâhil tüm dünyada bir tedavi yöntemi olarak uygulanmaktadır. Geleneksel olarak aslında boynuzla yapılan hacamat, bugün kupalar veya vakum setleri desteğiyle yapılmaktadır. Dernek, jiletle yapılan çizme işlemini sağlıklı olma adına kendi kliniğinde bisturi ile yapmaktadır. Açıklamada, kullanılan tüm malzemenin, tek kullanımlık olmasına da çok dikkat edildiği not edilmiştir. Derneğin sayfasında hacamatın faydaları kısaca sıralanmıştır. Bu açıklamaya göre hacamat bağışıklık sistemine bağlı tüm kronik hastalıklara karşı tedavi

edici özelliğe sahip olduğu gibi hastalıklardan korunmak adına da yapılmaktadır. Çeşitli ağrıların giderilmesi dâhil, migren, çeşitli fituklar, karaciğer ve kalp yetmezliği, psikolojik sorunlar, göz rahatsızlığı ve kronik yorgunluk gibi pek çok ciddi sağlık sorunu için hacamatın çare olduğu açıklanmıştır.¹⁷ [Ek 11]

1.1.4.1. Vaka

Malezya Homeopati Fakültesi Türkiye Temsilcisi Dr. Mehmet Kocabaş'tan sırası ile hacamat, akupunktur, homeopati ve sülük tedavisi eğitimleri alan Süleyman Gök, 2012 Ekim ayında Ankara'da kurulan Hacamat Derneği, tüzüğü¹⁸, 1. ve 2. maddelerinde kendini şöyle tanımlamıştır: “Derneğimizin adı ‘Hacamat Derneği’dir. Merkezi, İstanbul Üsküdar’dadır. Dernek; hem yurt içinde ve hem yurt dışında temsilcilik açabilir. Hacamat Derneği’nin amacı üyelerinin ekonomik, sosyal, kültürel çıkarlarını korumak, bilimsel ve profesyonel gelişimlerini sağlamak, meslekte öncülük yapanların tecrübelerini paylaşmak, sosyal ve kültürel yakınlaşmayı sağlamak ve bu konuda çalışmalar yapan kişi ve kuruluşlara destek vermektir.”

1.1.4.2. Vaka

Hacamat Doktoru Ahmet Erçek, 14 Aralık 2016 tarihinde İstanbul Esenler Belediyesi personeline hacamat¹⁹ hakkında seminer verdi. Erçek, hacamatın günümüzdeki uygulamaları hakkında belediye personelini bilgilendirdi. Ayrıca aynı seminerde Hacamat kitabının yazarı Süleyma Gök, hacamatın tarihçesini anlattı.

¹⁷ “Hacamat Nedir?”, Geleneksel Tıp ve Fitoterapi Derneği, Erişim Tarihi: 13 Nisan 2018 <http://gelenekseltipderneği.org.tr/GelenekselTip/detay/19>.

¹⁸ <http://hacamatderneği.org.tr/tuzuk/>. Erişim Tarihi: 17 Nisan 2018.

¹⁹ Ahmet Erçek, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2018 <http://m.esenler.bel.tr/icerik/32/4226/belediyede-hacamat-semineri.aspx>.

Süleyman Gök, konuşmasında Hz. Yusuf'tan beri dünyanın pek çok ülkesinde hacamatın asırlardır uygulandığını açıkladı. Gök, pek çok hadiste de hacamat hakkında bilgi bulmanın mümkün olduğunu ifade etti. 8000'den fazla kişiyi eğittiklerini açıklayan Gök, Türkiye Hacamat Akademisinin dünyada en çok eğitim veren kurum olduğunu belirtti. [Ek 12]

1.1.4.3. Vaka

Gazete *Habertürk*'ün 26 Eylül 2017 tarihinde “Kamuda Sülük ve Hacamat Eğitimi”²⁰ başlığı altında yer verdiği habere göre bir kamu hastanesinde isteyen doktor, eczacı ve diş hekimlerine geleneksel tıp eğitimi verilmektedir. 40 saatte hacamat ve sülük tedavisi öğrenmenin ücreti, eğitim türüne göre değişmektedir. Haberin devamında Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Bölümü idare ve eğitim sorumlusu Dr. Kanat Tayfun, büyükanne-büyükbabalardan duyduğumuz tedavi yöntemlerinin eğitimini, isteyen sağlık personeline verdiklerini açıkladı. Tayfun, bunların 15 farklı daldaki eğitime kadar arttığını açıkladı. Bu eğitimlerin 40 saat²¹ ile 1000 saat²² arasında değiştiğini belirtti. [Ek 13]

1.1.5. Homeopati

Oldukça düşük miktarlarda çeşitli mineral, bitki ve hayvansal ürünlere dayalı olan ama daha fazla uygulandığında tedavi edilmekte olan hastalığa benzer belirtiler gösteren bir tedavi yöntemidir. Homeopati, ilk önce 18. yüzyıl sonlarına doğru Alman

---

²⁰ “Kamuda sülük ve hacamat eğitimi”, *Habertürk*, Erişim Tarihi: 12 Nisan 2018 [https:// www. haberturk. com/kamuda-suluk-ve-hacamat-egitimi-1647840](https://www.haberturk.com/kamuda-suluk-ve-hacamat-egitimi-1647840).

²¹ Kupaterapi eğitimi.

²² Osteopati eğitimi.

nihai çözültide aktif maddeden eser kalmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bir hastanın 30C sulandırılmış bir reçete kullandığında, başta kullanılan ana tentüre ait bir molekülün içebilmesi için 10³⁴ litre sıvı çözelti tüketmesi gereklidir. Bu kadar sıvının, dünyanın hacminin 10 milyar katı olduğunu belirtmekte faydalı olacaktır.²⁶

Hahnemann çok geçmeden hastalıkların ve tedavide kullanılacak benzer maddelerin bir listesini hazırlamıştır. Onun homeopatik uygulaması öncelikle hastalarından hastalığın seyri hakkında detaylı bilgi elde etmek ve daha sonra benzerlerinden oluşan bir solüsyon reçete etmektir. Sonunda fikirlerini bir dizi tıbbî rehberde yayınlamıştır. Bunların en önemlisi 1810'da yayınladığı “*The Organon of Homeopathic Medicine*”dir.²⁷

1.1.5.1. Vaka

Eczacının Sesi haber sitesinde 11.09.2012 tarihli ve “Eczacılar Homeopati ile Tanışıyor” başlıklı haberde homeopati eğitimi ile ilgili açıklamalarda bulunuldu. Haberde Yeditepe Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi, Klasik Homeopati Derneği ve Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği'nin eczacılara yönelik ortaklaşa düzenlediği ilk kursun tamamladığı açıklandı. Eczacılar 6 gün süreyle toplam 55 saat eğitim aldılar. Eczacılarla yönelik yapılan bu eğitimde uluslararası müfredat örnek alındı.²⁸ [Ek 14]

Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği (PGED) resmi web sitesinin Homeopati bölümünde²⁹ yazılar yazan Eczacı Semra Yoğurtçu 07.12.2009 tarihli ve “Günümüzde

²⁶ Işıl Arıcan, “Homeopati: Sulandırılmış Tıp”, *Bilim ve Ütopya Dergisi*, S. 271, (2017),” s. 46.

²⁷ Williams, F. William, *Encyclopedia of Pseudoscience*, Chicago, London: FitzroyDearbornPublishers, 2000, s. 147–149.

²⁸ “Eczacılar Homeopati ile Tanışıyor”, *Eczacının Sesi*, Erişim Tarihi: 24 Mayıs 2018 <http://eczacinin.sesi.com/?yon=haber&id=5521>.

²⁹ “Homeopati”, Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği, Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2018 <http://pharmetic.org/homeopati.html>.

Dünya’da Homeopatik Tedavinin Uygulanırlığı”³⁰ başlıklı yazısında homeopatinin önemi hakkında açıklamada bulundu.

Yoğurtçu, homeopatinin en yaygın ikinci tedavi yöntemi olduğunu, tüm dünyada ilgiyle uygulandığını açıkladı. Pek çok gelişmiş ülkeyi örnek veren Yoğurtçu İngiliz Kraliyet ailesi dâhil birçok ünlü kişinin de bu yöntemi uyguladığını belirtti.

Ecz. Yoğurtçu homeopati pazarının fitoterapi pazarından çok büyük olduğunu açıklarken yasal zemin oluştuğunda homeopatik ilaç firmalarının Türkiye’ye akın edeceklerini ve eczacıların kendilerini bir an önce hazırlamaları gerektiğini açıkladı.

[Ek 15]

1.1.5.2. Vaka

Ankara Eczacı Odası (AEO) 06.10.2013 tarihli ve “Doğal ve Yan-Etkisiz Bir Yöntem-Homeopati”³¹ başlıklı haberinde Uzm. Dr. Günnür Başar ³²eğitmenliğinde homeopati tedavi semineri düzenlendiği bildirildi.

Homeopatinin doğal ve yan-etkisiz bir tedavi yöntemi olduğunu açıklayan Başar’ın seminerine akademisyenler dâhil 60’dan fazla eczacı katıldı. Aynı seminerde Ankara Eczacı Odasının Genel Sekreteri Prof. Dr. Mustafa Aslan “Sadece eczanelerin güzelliği değil meslektaşların da güzelliği önemlidir. Bu da ancak eğitimle olur.” dedi.

[Ek 16]

³⁰ “Günümüzde Dünya’da Homeopatik Tedavinin Uygulanırlığı”, Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2018 www.pharmetic.org/homeopati/homeopatinin-uygulanirligi.pdf

³¹ “Doğal ve Yan-Etkisiz Bir Yöntem Homeopati”, Ankara Eczacı Odası, Erişim Tarihi: 13 Haziran 2018 <http://www.aeo.org.tr/DuyuruModulu/Duyurular/Details/13176?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

³² İstanbul Homeopati Derneği Başkanı.

1.1.6. Larva Tedavisi³³

Yara iyileştirmede kurtçukları kullanma kayıtları Maya yerlilerine kadar eskiye gitmektedir. Bu yöntem, enfeksiyon ve kangrenin olduğu dokunun, o dokuya yerleştirilen kurtçuklar tarafından temizlenmesidir. Antibiyotiklerin keşfinden önce bu tip yaralardan ölenlerin oranı %75'e yakındı. Nekrotik doku tedavisinde antibiyotik ve cerrahi müdahale sonuç vermediğinde larva tedavisi son çare olarak uygulanabilmıştır. Larvalar, nekronik dokular ve bakterileri temizleyerek dokuyu tedavi ederler. Ayrıca MRSA³³ gibi dirençli bakterileri de ortadan kaldırmaktadırlar.³⁴

1.1.6.1. Vaka

Ender Yarsan ve Sibel Sarı “Yara Sağaltımında Larval Tedavi Uygulamaları” isimli makalelerinin sonuç bölümünde emziren hayvanlar, besi sığırları, atlar ve ev hayvanlarında da antibiyotik gerektiren pek çok enfeksiyonun tedavisinde kurtçukların kullanılabileceğine işaret etmişlerdir. İnsan uygulamalarında da çeşitli malign ve benign tümörlerin yol açtığı apselerin iyileşmesinde de kurtçukların tedavi edici olduklarını açıklamışlardır.³⁵[Ek 17]

1.1.6.2. Vaka

Ayşegül Taylan Özkan ve Kosta Yani Mumcuoğlu “Kronik Venöz Ülserli Bir Olgunun Maggot Debridman Tedavisi ile Sağaltımı”³⁶ isimli makalelerinde yetmiş beş

³³ Methicillin-resistant Staphylococcus aureus.

³⁴ Ender Yarsan, Sibel Sarı, “Yara Sağaltımında Larval Tedavi Uygulamaları”, *Türk Veteriner Hekimleri Birliği Dergisi*, S. 7, 2007, s. 1–8.

³⁵ Ender Yarsan, a.g.m., s. 7-8.

³⁶ Seval Yağız ve Sonay Baltacı Göktaş, “Kronik Venöz Ülserli Bir Olgunun Maggot Debridman Tedavisi ile Sağaltımı”, *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, C. 64,S 1, 2007 s. 31–34.

yaşında olan ve 10 senedir kronik venöz sıkıntısı olan bir kadın hastanın ülserine bağlı olarak sağ ayağında ikinci parmağını enfeksiyon tedavisine cevap vermediği için kaybettiğini, aynı enfeksiyon diğer parmakta başlayınca hekimlerin önerisi üzerine larva tedavisine başlandığını, hastanın iyileştiğini açıklamışlardır. Özkan ve Mumcuoğlu, larva ile tedavinin ekonomik, kolay, hızlı ve yan etkisi az olan alternatif bir tedavi yöntemi olduğunu beyan etmişlerdir. [Ek 18]

1.1.6.3. Vaka

Seval Yağız ve Sonay Baltacı Göktaş “Bası Yarasında Maggot Debridman Tedavisi: Olgu Sunumu”³⁷ isimli makalelerinde olgu sunumunda bulunmuşlardır. 15 yaşında erkek hasta, ateşli silah yaralanması sonucu yoğun bakım ünitesinde tedavi altına alınmıştır. Tedavinin 45. gününde hastanın çeşitli bölgelerinde bazı yaraların ortaya çıktığı saptanmıştır. Bu yaraların iyileşmesi için konvansiyonel yara tedavi teknikleri iki ay boyunca uygulansa da netice alınmamıştır. Bazı yaraların olduğu bölgelerde yoğun nekrotik doku ve enfeksiyonlar tespit edilince (cerrahi müdahale mümkün olmadığından) larva tedavisine karar verilmiştir. Düzenli pansumanın yapıldığı larva tedavisine beşinci gün son verilmiştir. Bu tedavi sonucunda nekroz dokular tamamen kaybolmuştur. Yağız ve Göktaş, bu yöntemin geniş cerrahi müdahaleleri gereksiz kılabilecek ekonomik, yan-etkisiz bir tedavi yöntemi olduğunu açıklamışlardır. [Ek 19]

---

³⁷ Seval Yağız ve Sonay Baltacı Göktaş, “Bası Yarasında Maggot Debridman Tedavisi: Olgu Sunumu”, *IAAOJ, Health Science*, C.3, S. 2, 2015, s. 21-29.

1.1.7. Refleksoloji

Bölge tedavisi olarak da adlandırılır ve bedendeki her organın elde ve ayakta belirli bölgelerce temsil edildiğine, bu belirli refleks bölgelere baskı uygulanmasının temsil ettikleri organlar üzerinde tedavi edici etkisi olduğuna inanılan doğal bir tedavi yaklaşımıdır. Refleksoloji uygulamacıları bedeninin 10 bölgeye bölündüğünü ve bedeninin her bir organı ya da parçasının o, 10 bölgeden birisinde temsil edildiğini iddia ederler. Tedavinin aynı zamanda önleyici/teşhis gücü olduğu da iddia edilir. Bu bölgelere dokunularak hissedilmesiyle refleksoloji uygulamacıları bedendeki anormalliklerin etki altındaki bölgede kendisini göstermesinden önce teşhis edilebildiğini savunurlar. Refleksoloji eski bir sanattır.

Çinliler MÖ 3000 yıllarında akupunktura paralel olarak geliştirilen bir tür baskı tedavisini uyguladılar. Sakkara'daki hekimin mezarındaki resimlere bakılırsa Eski Mısır'da da MÖ 230 yılında uygulanmıştır. O tarihlerden 16. yüzyıla kadar kullanıldığına dair bilgi boşluğu vardır. 1582'de Leipzig'den Dr. Bell tarafından uygulandığı hakkında belgeler bulunmaktadır.

Batı'da bu yüzyılın başlarına kadar ciddi olarak ele alınmamış ama sonra "Bölge Tedavisi" adıyla bilinir olmuştur. Modern refleksoloji bedeni beşi ön tarafta ve beşi de arka tarafta olmak üzere dik olarak 10 parçaya ayırır. Her iki tarafın birleştiği yerler de orta çizgi olarak adlandırılır. Ek olarak, bu bölgeler yatay olarak da üçe ayrılmış ve beden üzerinde sanal bir ağ oluşturulmuştur. Bu bölgeler, hastanın problemini ellerinde ve ayaklarındaki bağlantılı bölgelere aktarır. Rahatsızlık hemen teşhis edilebildiği için zarar veren X-ışınları ya da dahilî teknikler olmaksızın tedaviye de başlanabilir. Daha sonra yaşam enerjisi akışının doğru yola çekilerek bedeninin rahatsız olan kısmına

yönlendirilmesi mümkün olur. Renk tedavisi de, refleksolojiyle birlikte sık sık kullanılır ve her ikisi birbirini destekler. Refleksoloji; bedenin içinde enerji akımları olduğu, tedavinin tıkanan akım kanallarının açılmasını amaçladığı ve böylece enerjinin serbest dolaşımını sağladığı inancına dayalıdır³⁸.

1.1.7.1. Vaka

Figen Alp Yılmaz “Ayak Refleksolojinin Dismenore ve Okul Performansına Etkisi”³⁹ isimli doktora tezinde refleksolojinin etki mekanizmasını dört teori üzerinden açıklamıştır. İlk teoriye göre refleksoloji bir enerji tedavi yöntemidir ve elektromanyetik bölgeler arasında enerji akışı sağlar. Diğer bir teori refleksolojinin ayaklarda biriken laktik asit kristallerini erittiği, enerji akışını serbest bıraktığı yönündedir. Böylece vücut toksinlerden arındırılmış olur. Üçüncü teoriye göre refleksoloji eller, ayaklar ve kulaklardaki reseptörler ile motor sinir sistemi arasında iletişim kurarak merkezi sinir sisteminde yanıtla yol açar. Yılmaz, tezinin 13. sayfasında pek çok hastalığın tedavisi için refleksolojiyi önermiştir; Dolaşım bozukluğu, migren, sırt ve bel ağrıları, astım, sinüzit, menopoz bunlardan bazılarıdır.

Figen Alp Yılmaz'ın doktora tezinin sonuç bölümüne⁴⁰ göre refleksoloji ile masajın okula devamsızlığı azalttığını, ağrı kesici ilaçların kullanımını düşürdüğünü belirterek, masajın zor ve zaman alıcı olduğu için ayak masajının hemşireler tarafından yapılmasını önermiştir. [Ek 20]

---

³⁸ Williams, F. William, *Encyclopedia of Pseudoscience*, Chicago, London: FitzroyDearbornPublishers, 2000, s. 297–298.

³⁹ Figen Alp Yılmaz, “Ayak Refleksolojinin Dismenore ve Okul Performansına Etkisi”, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, 2014.

⁴⁰ Figen Alp Yılmaz ,a.g.m., s. 58-59.

1.1.7.2. Vaka

Ajans Habertürk'ten İsmet Acar ve Uğur Uslubaş tarafından Bursa'da hazırlanan ve Haberturk.com haber sitesinin sağlık linkinde 30.06.2011 tarihinde “Bu yolda yürü, hastalığını teşhis et!”⁴¹ başlığı ile yayınlanan haberde 2010 yılında Türk-Japon dostluk yılı dolayısıyla Bursa Nilüfer ilçesi Çamlıca mahallesinde Japon Tokai Belediyesi ile ortaklaşa açılan parkın büyük ilgi gördüğü, parkta bulunan refleksoloji yolunun Japonya'dan getirilen taşlarla hazırlandığı açıklanmıştır. Habere göre bu parkta yürüyen sadece rahatlamıyor, ayaklarındaki belirli ağırların haritasına bakarak hastalıklarını da öğreniyor. Parkın sorumlusu ressam Emel Yoldaş “bu yolda yürüyenlerin kaliteli uyuduklarını ve toksinlerinden arınmış olduklarını, kan dolaşımının güçlendiğini, ağrılarının dindiğini” açıklamıştır. [Ek 21]

1.1.8. Sülük Tedavisi

Sülüklerin tedavi amaçla kullanımına dair kayıtlar MÖ 1400 antik Mısır kayıtlarına kadar geri gitmektedir. Avrupa ve Amerika dâhil dünyanın pek çok ülkesinde hirudoterapi adıyla uygulanmaktadır. Sülükler bugün yüksek tansiyon, varisler ve ona bağlı ülserler, Kulak, Burun, Boğaz (KBB) ve kas hastalıkları gibi çeşitli sağlık sorunlarının tedavisinde kullanılmaktadır. Farmakolojik olarak sülük salgılarında bulunan hirudin, çeşitli özellikler içermektedir. Bunların başında damar genişletici, ağrı kesici, antibakteriyel, iltihap giderici ve anestezi özelliği gelmektedir. Türkiye,

---

⁴¹ İsmet Acar ve Uğur Uslubaş, “Bu yolda yürü, hastalığını teşhis et!”, *Habertürk* Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2018 <https://www.haberturk.com/saglik/haber/644309-bu-yolda-yuru-hastaligini-teshis-et>.

dünyada sülük ihraç edenlerin başında gelmektedir ve pek çok kaynak, kullandıkları sülüğün Türkiye menşeli olduğunu açıklamaktadır.⁴² [Ek 22]

1.1.8.1. Vaka

Sümevra Merve Kılınç “Cumhuriyet Dönemi Kaynaklarına Göre Kupa, Hacamat ve Sülükle Tedavi”⁴³ isimli yüksek lisans tezinde halk hekimliğinde sülük tedavisinin hep önemli olduğunu açıklamıştır. Sülük tedavisi için en iyi zamanlar Arabî ayların tek günleri ve Mayıs ayı olarak kabul edilmektedir. Kılınç, sağlık için senede bir kere sülük kullanılmasını önermiştir. Sülük tedavisinin özellikle bahar aylarında olmasında yarar vardır. Birincisi sülükler kış uykusundan uyandıkları için fazla enzim salgılamalarıdır. İkincisi ise, kış boyu insan vücudunda birikmiş olan toksik maddelerin harekete geçip atılması ihtiyacıdır. Kılınç, tezinin devamında bazı vakalara yer vermiştir. Bir örnekte, Bursa’da yaşayan Metin S. başka hiçbir yöntemle atılamayan toksinlerin ve vücut atıklarının sülük ile atıldığını açıklamıştır.

Sülük tedavisi olmak isteyenlerin aç karnına ve abdestli gelmeleri öneriler arasındadır. Kılınç, tezinin tartışma bölümünde hem uygulayanlar ve hem tedaviyi tercih edenlerin yaklaşımı dikkate alındığında sülük tedavisinin birçok hastalığa çözüm olduğunu açıklamıştır. [Ek 23]

---

⁴² Rabia Şebnem Yakışan Maden, “Varis Tedavisinde Rutin Tedaviler İle Tıbbi Sülük Tedavisinin Karşılaştırılması”, Uzmanlık Tezi, Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Erzurum, 2015, s. 12–19.

⁴³ Sümevra Merve Kılınç, “Cumhuriyet Dönemi Kaynaklarına Göre Kupa, Hacamat Ve Sülükle Tedavi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2015.

1.1.8.2. Vaka

Rabia Şebnem Yakışan, “Varis Tedavisinde Rutin Tedaviler ile Tıbbi Sülük Tedavisinin Karşılaştırılması”⁴⁴ başlıklı uzmanlık tezi tartışma bölümünde elde ettiği sonuçlar hakkında açıklamada bulunmuştur. Yakışan, varikoz ülseri olan 20 hasta üzerinde yaptığı sülük tedavi uygulaması sonucunda ülserlerin tamamının iyileştiğini, hastaların %95’inde bacak çapı ve ödemde azalma olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca sülük tedavisi gören grupta hastaların ağrı skorlarının belirgin bir şekilde düştüğünü ifade etmiştir.

Yakışan, hastaların ağrı şiddetinin azalması ve bunu sözel olarak belirtmesi nedeniyle, sülük yönteminin varis tedavisinde önemli bir tercih olabileceğini açıklamıştır. Dr. Rabia Şebnem’in tezinin sonuç bölümündeki verilerde sülük tedavisinin hemoglobin miktarını düşürse de kronik venöz yetmezliği olan hastaların semptomlarının tedavisinde etkili olduğu görülmüştür. Sülük tedavisinin standart bir uygulama olması için daha fazla hasta ile yeni çalışmalar yapılması gerektiği önerilmiştir. [Ek 24]

---

⁴⁴ Rabia Şebnem Yakışan, “Varis Tedavisinde Rutin Tedaviler İle Tıbbi Sülük Tedavisinin Karşılaştırılması”, Uzmanlık Tezi, Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, 2015.

1.2. TIP – PSİKOLOJİK

1.2.1. Yeniçağ (New Age)

Modern New Age hareketinin kurucu öğelerinden birisi olarak düşünülüyor olmasıyla birlikte, hareketin bugünüyle ilgili ciddi eleştirileri olan David Spangler New Age’i şu şekilde tanımlamıştır:

“En güzel şekilde ifade etmek gerekirse, New Age kişiyi ne günlük hayattan koparan ne de şahsiyetinden uzaklaştıran bir kutsallıktır. Bu, tam bir kutsallık ve bütünlük arz eden bu vasıta ile kişinin, insan bedenine bürünmüş (enkarne olmuş) yüce Tanrının ruhu ve tabiatı ile çok yakın iletişime geçme yolculuğu evresidir. Ekolojik ve enkarne olma anlayışıdır ki halk nezdinde bizim bu Yeniçağ maneviyatına yeni dememize sebep gözüküyor. Halbuki bu kabulleniş aslı itibariyle bizim tarihi manevi kökenlerimizde, özellikle de mistik geleneğimizde ve de büyük dinlerde de bulunmaktadır....Öyle ise bu yeniçağ ile eski çağı birbirinden ayıran ana unsur; aslında varış noktasındaki farklılık değil, bu yolculukta bulunan farklılıklardır. Bu farklılıkların da ana karakteristik özelliği, global ruhla bütünleşen bir beden kavramıdır. Bundan maksat ise özellikli bir bedene bürünme ve bu beden ile öğretilere varma değil belirli coğrafi alanlarda yayılan Şamanizm ya da tarihi geçmişi bulunan Hindu kültürleri gibi bütün büyük geleneklere açık olan duyurgalara sahip olabilme becerisidir”.

u tanımlamada dikkatleri çeken hususların başında ise gerçekten geçmişi inkâr etmeme ama inancı / dini de o geçmiş üzerine bina etmeme anlayışı vardır. Bir başka nokta ise enkarne oluşturma. İster Mevlana Dünya Kardeşlik Birliği isterse de Rael anlayışında Claude Vildhon’un Elohimin elçisi sıfatı ile büründüğü bedensel enkarne oluş tanımlamaları, konunun en güzel örneklerindedir. Bir başka nokta ise “global ruh” terimidir, bu aslında bu tür akımlarda dini ikame eden, şahsın bedenine enkarne olduğu

inanılan yüce yaratıcı için kullanılan bir maske terimidir. İlk başlarda hitap ettiği kitleye kendini kabullendirme adına yaptıkları göze çarpan bu tanımlama daha sonra bu şahısların peygamberliklerini ya da ilahlıklarını ifade etmeye zemin hazırlamakta çok elverişli olmaktadır.

Son olarak da hitap edilen kitlede bulunması gereken bir özellikten bahsedilmesi gerekiyor. Bu da hassas duyargalara ya da gelen mesajları absorbe edebilecek hissiyata sahip olabilme gerekliliğidir. Bu özellik ise grubun seçilmiş insanlardan oluşması ya da gruba katılanlara seçilmiş olma duygusunu aşılama için kullanılmaktadır. Bu tanımlama ile aslında Spangler, ele alacağımız Yeniçağ dini akımların bir nevi inanç şematini de ortaya çıkartmaktadır. Yine Yeniçağ benimsenler olarak, kendilerini “Temelinde insanın kozmik yapısını araştıran, tüm insanlığın birlik ve barışını hedef alan, gelişim sürecinde evrensel yasaları ve ruhsal gerçeklikleri kendine ilke edinen bir yaklaşımdır. Bununla birlikte Yeniçağ bir yaşam biçimidir; aynı zamanda ruhsal kökenli bilgilerden modern bilimsel yaklaşımlara, eski ezoterik öğretilerden, günümüzün psikik metotlarına kadar geniş bir yelpazede bilgi birikimi ile şekillenen bir dünya görüşüdür.” şeklinde tanımlarlar⁴⁵.

1.2.1.1. Vaka

Metin Hara, 4 Aralık 2015 tarihinde yayınlanan TEDx konuşmasında kendi hikâyesini anlatmadan önce dinleyicileri ikaz etmiş ve tüm cep telefonları ve eşyaları sağa sola bırakmalarını istemiştir. Hara, açık kalan her on cihazdan iki tanesinin bozulabileceğini ve bundan kendisinin sorumlu olamayacağını ifade etmiştir. Hara, 12 yaşına geldiğinde kendisi ile ilgili bir şeyler fark ettiğini söylemiştir. Kendisi için bir masal yarattığı ve her canı sıkıldığında gözlerini kapatıp o masalı mırıldandığını

---

⁴⁵ Uğur Özdemir, “Yeniçağ Dini Akımların Teolojik Açından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2011, s. 8–9.

açıklayan Metin Hara, kitabının çıktığı hafta yüz bin satmasına şaşırmadığını, bunu milyonların okuyacağını ilave ettikten sonra tanrının yeryüzündeki ellerinden biri olduğunu açıklamıştır. ⁴⁶ [Ek 25]

Yenal Bilgici'nin "Fizyoterapist Metin Hara'yla aşk, zihin ve sufizm üçgeninde kişisel gelişim"⁴⁷ başlıklı röportajı 17.06.2014 tarihinde Hürriyet.com.tr'nin *Kelebek* ekinde yayınlanmıştır. Röportajda Fizyoterapist Metin Hara; doğru enerji yollayarak âşık olabileceğimizi ve park yeri bulabileceğimizi söylüyor. Günümüzde insanların β beyin dalgaları ile yaşadığını, sorunlarını çözmek için α beyin dalgalarına geçmesi gerektiğini ve bununla ilgili çözümlerin kitabında olduğunu açıklamıştır. Konuşmasında sufi nefes ve Ki enerji toplarından bahseden Hara, Ki toplarını boyayıp enerji yüklediğimizde hayatımızda birçok engeli aşacağımızı belirtmiştir. "İlk 200 topun işe yaradığında tesadüf, 1000 top ihtimal, 10.000 topa hakikat diyeceğiz" demiştir. Hara, röportajının sonunda "Bu kitaptakiler eskiden benim bir fısıltımdı; kendimi anlattığım bir masaldı, artık bir istilaya dönecek, hayatlarımızı dönüştürecek, içindeki şifreler yeni kitaplarla ortaya çıkacak. Bu kitabı okuyan herkesin hayatı değişecek." açıklamasında bulunmuştur. [Ek 26]

Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneğinin (PGED) 28-30 Eylül 2018 tarihleri arasında "Uluslararası Geleceğin E-Hali, En Büyük Eczacılık Buluşması" adıyla yaptığı etkinlikte 30 Eylül 2018 saat 10.00-11.15 arası değişim salonunda Uydu Sempozyumu olarak Konuşmacı-yazar-Fizyoterapist Metin Hara'nın "İyilik ve Enerjinin E-hali" konuşmasına yer vermiştir. Tanıtım posterinde "Önyargılarınızı kapının dışarısında bırakacağınız ve size bambaşka bir kapı açacak deneyime hazır mısınız?" açıklamasına yer verilmiştir.⁴⁸

⁴⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=JX49JnsGi5A>.

⁴⁷ Yenal Bilgici, "Fizyoterapist Metin Hara'yla aşk, zihin ve sufizm üçgeninde kişisel gelişim", *Hürriyet* Erişim Tarihi: 29 Haziran 2018 <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hayat/fizyoterapist-metin-haraylaask-zihin-ve-sufizm-ucgeninde-kisisel-gelisim-26611572>.

⁴⁸ "Uluslararası Geleceğin E Hali, En Büyük Eczacılık Buluşması" Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2018 <http://www.geleceginhali.org/>.

1.2.1.2. Vaka

İlknur Uğurlusonuç'un "Batı'dan Gelen Doğu Kökenli Akımlar ve Türkiye'deki Faaliyetleri"⁴⁹ isimli yüksek lisans tezinin sonuç bölümündeki görüşüne göre şehirleşme ve sanayileşme sonucunda hayat tarzı derinden değişmiş ve bu değişim sonucunda dinler yeni ihtiyaçlara cevap vermekte yetersiz kalmıştır. Geçen yüzyılın başından itibaren doğu kökenli felsefeler batı dünyasında ilgi artmıştır. Özellikle 60'lı yıllarda Amerika'da pek çok taraftar bulan bu akımlar, 70'li yıllarda tüm dünyaya yayılmıştır. Bunların içinde Osho, Reiki, Feng Shui ve Transandantal Meditasyon başı çekmektedir. Türkiye'de ise bunlar alternatif tıp ve kişisel gelişim adı altında aktivite göstermektedirler. Uğurlusonuç, tüm bu akımların aslında birer din olduğunu ve bunları yaygınlaştırmanın misyonerlikten farklı olmadığını vurgularken birçok kişinin bu dinlerin akidelerini benimsediğini açıklamıştır. Bu akımlar özellikle gençler ve yüksek tahsillileri hedef almaktadır. Uğurlusonuç, sınırsız özgürlük vurgusu yapan bu akımlara karşı mücadelenin ancak toplumu bilinçlendirme sayesinde mümkün olabileceğini açıklamıştır. [Ek 27]

1.2.1.3. Vaka

Hazır Kamp internet sayfasında yer alan "10-15 Temmuz 2018 Osho Meditasyon Festivali 2018 Katharsis, Farkındalık ve Kutlama" ilanı Osho'nun bir söylemi ile başlamıştır. Osho'ya göre farkındalık meditasyon demektir ve meditasyon farkındalık demektir. Önce bedeninize sonra düşüncelerinize dikkat ediniz. Sonra farkındalığın

---

⁴⁹ İlknur Uğurlusonuç, "Batı'dan Gelen Doğu Kökenli Akımlar ve Türkiye'deki Faaliyetleri", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, s. 110-112.

farkındalığı sizi uyanış içinde saadete götürecektir. Osho'ya göre meditasyon yapılamaz, sadece uygun hale gelinir, niyet edilir ve oturulur. Gerisi evrene kalmıştır. İlanda yer alan açıklamaya göre dinamik meditasyon “eril” iken kundalini meditasyonu onun kız kardeşidir. Kundalini meditasyonu bloke olmuş enerjiyi açığa vurur ve onu akışkan hale getirir. Oturma, mırıldanma ve nazik vücut hareketleri içinde Nadabrahma derin bir dalışa yol açar. Ayrılıktan Birliğe meditasyonu, kalbinizden gelen enerji ile kök salıp karşı tarafın sol gözüne bakarak fizik yasalarını yok etme tekniğidir. Yazının devamında eğitmenlerin özgeçmişlerine, aldıkları çeşitli ezoterik ve spiritüel eğitimlere yer verilmiştir.⁵⁰ [Ek 28]

1.2.2. NLP

İlk defa 70'li yılların başında Kaliforniya üniversitesinden John Grinder ve Richard Bandler tarafından ortaya koyulan bu teknik Beyin Dili Programlanması adını taşımaktadır. Teknik insanı anlamak ve etkilemek üzerine kurulmuştur. NLP dil, motivasyon, ilişkiler ve bireysel modeller içermektedir. Bu yüzden kişisel gelişim için bu modelleri sunar. Nöronların beş duyuyla algıladıkları verilerin dile dönüştürülmesi ve bunların sistematik bir şekilde sunulması esasına dayanan NLP dili sadece sözcüklerden ibaret olmayıp ayrıca ses tonu ve beden dilini de içermektedir. NLP gelişmesini iki yönde sürdürmektedir. Birincisi her hangi bir alandaki mükemmel sonuçları sistemleştirmek, ikincisi ise etkili insanların düşünce ve becerilerini modelleyerek sistemleştirmek yönündedir.⁵¹

---

⁵⁰ “Katharsis, Farkındalık ve Kutlama”, OSHO Meditasyon Festivali 2018, Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2018 <http://hizirkamp.com/osho.html>.

⁵¹ Dilek Ölmez , “Aile İçi Etkili İletişimde Drama Teknikleri ve NLP Uygulamaları”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016, s. 36–38.

1.2.2.1. Vaka

Sevim Şen'in "Hemşirelerde El Hijyeni Davranışlarının Kazanılmasında Nörolingüistik Programlama (NLP) Tekniklerinin Etkisi"⁵² isimli doktora tezi çalışmasında Yeditepe Üniversitesi Hastanesi Hemşirelik Hizmetleri Direktörlüğüne bağlı çalışan 134 hemşire üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Kontrol grubunda bir ay sonra sonuçlar %51, %55 ve %62 iken deney grubunda bu oran %55, %75, %90,2 olarak tespit edilmiştir. Buna göre sağlık hizmetlerinde enfeksiyonu önlemek için önemli olan el hijyeni becerilerinin kazanılmasında NLP teknikleri etkili olmuştur.

Sevim Şen, tezinin sonuç ve öneriler⁵³ bölümünde NLP teknikleri ile zenginleştirilmiş eğitim programlarının uygulanmasını önermiştir. [Ek 29]

1.2.2.2. Vaka

Dilek Ölmez "Aile İçi Etkili İletişimde Drama Teknikleri ve NLP Uygulamaları"⁵⁴ isimli yüksek lisans tezinin sonuç⁵⁵ bölümünde "Klasik iletişim yöntemlerine alternatif arayışı bizi NLP denemeye sevk etmiştir. Uygulanan yöntem sonucunda anne-çocuk-baba üçgeninde beklenen sonuca ulaşılmıştır." ifadesini kullanmıştır. Ölmez'in tezinde eğlenerek, dikkat ederek, empati kurarak, özverili ve kurallara uyarak, sabrederek varılacak iyileştirici sonuçlar vurgulanmıştır ve 21 günlük zorunlu uygulama süreci, bunun sonunda istenilen davranışın kazanılması için yeterli olmuştur. Çalışma sonucunda klasik anne-baba tutumlarına karşı direnç gösteren

⁵²Sevim Şen, "Hemşirelerde El Hijyeni Davranışlarının Kazanılmasında NöroLingüistik Programlama (NLP) Tekniklerinin Etkisi", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2014.

⁵³ Sevim Şen, a.g.d.t., s. 83.

⁵⁴ Dilek Ölmez, "Aile İçi Etkili İletişimde Drama Teknikleri ve NLP Uygulamaları", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016.

⁵⁵Dilek Ölmez, a.g.y.l.t., s. 100-102.

çocuklarda, aniden değişen ve eğlenceli hale gelen bu iletişim tekniklerinin kısa sürede sonuç verdiği gözlemlenmiştir. Ölmez, kalıplaşmış, işe yaramayan yönergelerin yerine geçen “oyun” kavramının, NLP’nin hayal gücü destekli imgelemeleriyle iyileştirici bir sonuç alındığını belirtmiştir. [Ek 30]

1.2.3. Reiki

Rei, “her yerde mevcut olan”, Ki, “tinsel yaşam enerjisi” demektir. Reiki, 20. yüzyılın başlarında Japonya’da uygulanmaya başlanan, enerji aktarımı ile ruhsal şifa verme tekniğidir. Günümüzde kısaca “evrensel yaşam enerjisi” olarak ifade edilir. Reiki; fiziksel, zihinsel ve duygusal sorunlarda kullanılır. Bu şifa verme tekniği bedende oluşan enerji dengesizliğini ve negatif enerji blokelerini çözmek için bilinç değişikliği yoluyla ruhsal-fiziksel iyileşme sürecini başlatmadır. Oluşan bu dengesizlikler bireylerde birçok soruna yol açmaktadır. Elle uygulanan reiki, şifa verme tekniği olarak eski çağlardan günümüze kadar uygulanmaktadır. Reiki uygulamasıyla bireydeki enerji akışı dengelenmeye çalışılır ve uygulayıcı, enerji noktalarına kendi enerjisini yollayarak iyileşmeyi sağlamaya çalışır. Eski çağlardan beri bireyler avuçlarından yayılan enerjiyi fark etmiş ve vücutlarının değişik bölgesinde ağrı yaşadıklarında ellerini ağrı olan bölgeye götürmüşlerdir. İçgüdüsel olarak yapılan bu hareket ile ağrının geçeceği ya da azalacağını düşünmüşlerdir. Yapılan bu uygulama her bireyde farklı etkiler göstermiştir. Reiki, alternatif ve tamamlayıcı tedavi yöntemi olarak uygulanmaktadır. Günümüzde birçok ülkede bilinen reiki uygulaması, hastada görülen semptomların azaltılmasını sağlamaktadır. Yan etkisinin olmaması, kolay uygulanır, güvenli ve ekonomik olması nedeniyle modern tıptaki yerini korumaktadır.⁵⁶

---

⁵⁶ Zeliha Büyükbayram, “Onkoloji Hastalarında Reikive Yönlendirilmiş İmgelem Uygulamasının Ağrı ve Yorgunluk Üzerine Etkisi”, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 2018, s. 11.

1.2.3.1. Vaka

Zeliha Büyükbayram tarafından yazılan “Onkoloji Hastalarında Reiki ve Yönlendirilmiş İmgelem Uygulamasının Ağrı ve Yorgunluk Üzerine Etkisi”⁵⁷ adlı doktora tezi sonuç ve değerlendirme bölümünde⁵⁸, hastalara yapılan reiki uygulaması sonrası ağrı düzeyinde azalma olduğu, bu uygulama sonrası yorgunluk düzeyinde azalma olduğu, elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda; reiki ve yönlendirilmiş imgelem uygulamalarının kanser hastalarına bakım veren hemşireler tarafından kullanımı konusunda bilgilendirilmeleri, reiki ve yönlendirilmiş imgelem uygulamaları eğitiminin hemşirelik eğitim müfredatına dâhil edilmesi, önerilebilir” ifadesi yer almıştır. [Ek 31]

1.2.3.2. Vaka

Zeynep Erdoğan, “Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Reikinın Ağrı, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Üzerine Etkisi”⁵⁹ isimli doktora tezinde 30 deney, 30 yalancı reiki ve 30 kontrol grubu olmak üzere toplam 90 yaşlı birey üzerinde yapılan çalışmada 8 hafta boyunca hafta bir kez 45 dakika ile 1 saat arası reiki uygulandığı belirtilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; huzurevinde kalan yaşlılarda ağrı, depresyon ve yaşam kalitesinin belirli aralıklarla değerlendirilmesi, huzurevinde kalan yaşlılarda ağrıyı ve depresyonu azaltmak, yaşam kalitesini artırmak için reiki uygulamasının hemşirelik girişimi olarak kullanılması, reiki eğitiminin hemşirelik eğitimi müfredatına dâhil edilmesi önerilmiştir. [Ek 32]

---

⁵⁷ Zeliha Büyükbayram, a.g.d.t.

⁵⁸ Zeliha Büyükbayram, a.g.d.t., s. 36.

⁵⁹ Zeynep Erdoğan, “Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Reikinın Ağrı, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Üzerine Etkisi”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2013.

1.2.3.3. Vaka

Dilek Yücel “Reikinın Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye’deki Yansımaları” isimli yüksek lisans tezinde 18. ve 19. yy başlarında Şamanizm ve İslamiyet’ten gelen öğretilerin değiştiğini, eğitimin usta-çırak ekseninden çıkıp para ile alınmasının etkiler yarattığını açıklamıştır. Cumhuriyetle beraber, tekke ve zaviyelerin kapatılması sonucu toplumda bir boşluk oluşmuştur. Tüm bu etkenler sonucunda batıdan gelen ama aslında Uzak Doğu kökenli olan akımlar bu boşluğu doldurmaya çalışmışlardır. Bunlardan reiki son yıllarda alternatif tıp olanağı olarak yaygınlaşmıştır. Pozitif enerji ile ruhsal şifa yöntemi olan reiki son yıllarda resmi kurumlarda da uygulanmaya başlamıştır. Bu akım, gün geçtikçe büyümekte, kitaplar yazılmakta ve dernekler açılmaktadır.⁶⁰ [Ek 33]

Dilek Yücel, tezinin son bölümünde Reiki Masterı Sebla Yılmaz ile yaptığı röportaja yer vermiştir. Sebla Yılmaz reiki konusunda profesör olduğunu ifade ederek önemli açıklamalarda bulunmuştur. Yılmaz’a göre, “...inisiye dediğimiz el vermektir, sonra okuyup üflüyoruz. Okurken sadece “om” değil içinde “a” ve “e” harfleri de var. Bunları söylerken göğüs çakramı açıyorum yani gerçekten işlevseldir. Reiki dediğimiz bütün uzayı ayakta tutan bir enerjidir, buna Allah, Tanrı veya yaratan diyebilirsiniz. Biz buna reikide evren diyoruz. Reiki enerjisi aslında sevgi enerjisi olduğu için ellerinle aktardığın bu enerjiyle her hastalığı iyileştirebilirsin. Biz reiki derken kendi dini inancını yok sayacaksın demiyoruz, sadece onlar için bir alternatif sunuyoruz. Reikide kullanılan semboller kutsaldır ve kutsal olduğu için de işe yarıyor...”⁶¹ [Ek 34]

---

⁶⁰ Dilek Yücel, “Reikinın Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye’deki yansımaları”, Yüksek Lisans Tezinde, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Ve Din Bilimleri, İzmir, 2007.

⁶¹ Dilek Yücel, “Reikinın Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye’deki yansımaları”, Yüksek Lisan Tezinde, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Ve Din Bilimleri, İzmir, 2007, s. 114–130.

1.2.4. Tıbb-ı Nebevî

Tıp Arapçada yumuşaklık demektir. Bu da merhamet sahibi olmak anlamına gelir. Bu konuda uzmanlara tabip denir. Daha sonra bu kelime tedaviyi iyi bilenler için kullanılmıştır. İslam tıbbının ilgi alanı sadece maddi hastalıklar değil sihri ve psikolojik hastalıkları da kapsamaktadır. Hz. Muhammed'in merhametli olması ve tıp konusuna ilgi göstermesi tıbbî tavsiyeler şeklinde tezahür etmiştir. Bu tavsiyeler zamanla ayrı bir şekilde tasnif edilmiş ve bir araya getirilmiştir. Bu konuda çalışmalar sonucunda “Tıbb-ı Nebevî” ilmi ortaya çıkmıştır “Tıbb-ı Nebevî, Hz. Muhammed'e tıp ve sağlık konusunda nakledilen ayet ve hadislerin toplamıdır.” yönünde açıklamalar olmuştur.⁶²

1.2.4.1. Vaka

Adana Valiliği himayesinde, Adana Tıbb-ı Nebevi Derneği ve Çukurova Kalkınma Ajansı'nın katkılarıyla Çukurova Üniversitesi tarafından düzenlenmiş olan *2015 Uluslararası İslam ve Tıp (Tıbb-ı Nebevi) Kongresi*, 7–10 Ekim tarihleri arasında Çukurova Üniversitesi'nde yapılmıştır. Kongreye yurtdışından 17, yurtiçinden 143 bilim insanı katılmıştır. Dört günlük kongrede ilahiyat, tıp, eczacılık, diş hekimliği, ziraat ve veterinerlik gibi farklı alanlardan bilim insanları 17 oturumda ve 63 sözlü bildiri ile atalarının tıp tarihine yaptığı katkılarını tartışırken helal gıda, ruh sağlığı, hastalara dini destek, şifalı bitkiler ve sağlıklı beslenme, organ nakli ve aile hekimliği gibi modern tıbbın alanına giren konuları ele almışlardır. Çukurova Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Kibar Tıbb-ı Nebevî Kongre Mesajında⁶³ “Tüm semavi dinleri tamamlayan Kuran-ı Kerim yaratılışı akıl yöntemiyle anlatan son kitaptır.”

⁶² Ayhan Tekineş, “Alternatif İslami tıp “Tıbb-ı Nebevî”, DİVAN, 1998/1, s. 57 Erişim Tarihi: 13 Nisan 2018, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/254321>.

⁶³ 2015 Uluslararası İslam ve Tıp (Tıbb-ı Nebevi) Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana. Erişim Tarihi: 14 Haziran 2018 <http://tibbinebevi.com/2015/01/cukurova-universitesi-rektoru-prof-dr-mustafa-kiba-rin-kongre-mesaji/>.

açıklamasında bulundu. Kibar, “Kur'an bir tıp kitabı değildir ama insanın sağlıklı ve akıllı yaşamasını tavsiye eden “oku” emrini iletmiştir.” dedi. Kibar, mesajının sonunda “Kur'an ışığında tıbbi uygulamaların tartışılacağı ve geleneksel tıp için referans olacağı bu kongrenin dört mevsimin yaşandığı, Lokman Hekim'in vatanı olan Adana'da yapılması bizim için onurdur.” dedi. ⁶⁴ [Ek 35]

1.2.4.2. Vaka

Anadolu Haber Ajansının muhabiri Ferdi Türkten, 24.06.2014 tarihli ve “Tıbb-ı Nebevi Tıpta Birçok Konuda Çıkış Yolu Olur” başlıklı haberinde Başbakan yardımcısı Abdullah İşler'in görüşlerine yer verdi. Habere göre Başbakan Yardımcısı tıkanan tıp için Tıbb-ı Nebevînin çözüm olabileceğini ifade etti. Bilim ilerledikçe Hz. Muhammed'in mesajlarının daha iyi anlaşıldığını hatırlatan İşler, Hz. Muhammed'in mesajlarının sadece dinî olmadığı hayatın tüm alanlarını içerdiğini vurguladı. İşler “Hz. Peygamberin tavsiye ettiği ve diğer tıbbi konularda günümüzün tıbbına büyük katkılar sağlayacak kalitedir. Bu tavsiyeler koruyucu hekimlikten tutun tedavi edici hekimliğe kadar oldukça geniş bir alan kapsamaktadır. Hz. Peygamberin ‘Allah tedavisi olmayan hiçbir hastalık yaratmamıştır. İhtiyarlık hariç tüm hastalıkların ilacı ve çözümü vardır.’ şeklindeki beyanati tüm hastalıkların çözümü olduğunu ve tıbbi araştırmaları teşvik ettiğini göstermektedir.” açıklamalarında bulundu. İşler, “Hz. Muhammed'in insanın bedeni ve ruhu aynı anda sağlıklı ise insan sağlıklıdır tanımı Dünya Sağlık Örgütünün sağlık tanımındaki beden, ruh ve toplum sağlığı ifadesiyle örtüşmektedir.” açıklamasını yaptı. Başbakan Yardımcısı Abdullah İşler konuşmasının son bölümünde de “Tüm bu çalışmalar ileriye götürülerek kurumsallaştırılmalıdır. Tıp fakülteleri yerleşkesinde

---

⁶⁴ 2015 Uluslararası İslam ve Tıp (Tıbb-ı Nebevi) Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana. Erişim Tarihi: 14 Haziran 2018 <http://www.sadehayat.com/2015-uluslararasi-islam-ve-tip-tibb-i-nebevi-kongresi/>.

Tıbb-ı Nebevi Enstitüleri kurulabilir, buralarda yüksek lisans ve doktora programları ile bilim insanları yetiştirilebilir. Üretime katkıda bulunabilir ve en önemlisi âyet ve hadislerde açıklanan tıbbi bilgilerin, yarın ispatlanacağı gerçeğini dikkate almak olacaktır.” beyanatında bulundu.⁶⁵

1.2.4.3. Vaka

Adana 2015 Uluslararası İslâm ve Tıp (Tıbb-ı Nebevî) Kongresi Bildirisi, 561-562. sayfalarında, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinden Necat Yılmaz’ın kaleme aldığı “Demir Hipotezi” makalesinde Hadid suresinden örneklere yer verilerek demirin önemine vurgu yapıldı. Yılmaz çeşitli hadislerden örnekler vererek Salı günü kan vermenin doğru olmadığını söylerken, Hz. Peygamberin 1400 sene önce kandaki demir varlığından haberdar olduğunu açıkladı. Hadid suresinin Salı günü indiği için kandaki demirin varlığı ve fonksiyonuna işaret etmiştir, çünkü demir Salı günü yaratılmıştır.” ifadesi kullandı.⁶⁶ [Ek 36]

1.2.4.4. Vaka

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesinde Öğretim Üyesi olan Prof. Dr. Seyfullah Oktay Arslan’ın özgeçmişinde aldığı farmakoloji ve toksikoloji eğitimi yanı sıra bilim felsefesi, akıllı ilaç kullanımı, akıllı beslenme, helâl tıbbi ürünlerle de ilgilediğini açıklamıştır. Prof. Dr. Arslan 7 Mayıs 2017 tarihinde Vefa Sosyal Gelişim

---

⁶⁵ Ferdi Türkten, “Tıbb-ı Nebevi Tıpta Birçok Konuda Çıkış Yolu Olur” Anadolu Haber Ajansı, Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2018 <https://www.aa.com.tr/tr/saglik/tibb-i-nebevi-tipta-bircok-konuda-cikis-yolu-olur/148604>.

⁶⁶ Necat Yılmaz, “Demir Hipotezi”, Adana 2015 Uluslararası İslâm & Tıp (Tıbb-i Nebevî) Kongresi Bildirileri, Adana, 2015, s. 559–570.

Merkezi, Ön Cebeci Mahallesi Umut Sk. No:42 Kolej/Ankara saat 13:30 da bir seminer

⁶⁷ tertip etmiştir. Seminerin tanıtım posterinde şu açıklama yer almıştır:

“İnancımıza Uygun İlaç Kullanımı,

İlaçların bileşimlerindeki haram ve şüpheli maddeler nelerdir?

Tedavi maksatlı kullandığımız ilaçlarda helallik haramlık sınırını nasıl tespit edebiliriz?

Kozmetik ürünlerin içeriğinde nelere dikkat etmeliyiz?”

1.2.5. Cincilik

Arapçada delirmek anlamına gelen tecennün, cinnet ve mecnun kelimelerinin hepsi cin kelimesinden türemiştir. Cin sözcüğü de Arapça'ya Çin sözcüğünden geçmiş olabilir; zira Kuran'a göre pek bilinmeyen Çin toplumu Yecuc-Mecuc olarak tanımlanmıştır. Cinlerin inançlarla gelen tanımı zor varlıklar olması onları tarih boyunca ilginç kılmıştır. Onlara gizli güçler atfedilmesi ve araştırılmaması bu gizemi artırmıştır. Bu gizli güçlerle iletişim kuran insanlar eski çağlardan beri var olmuştur. Türkiye'de eski çağlarda olduğu gibi bu gizli güçlerle konuştuklarını söyleyen kişiler bulunmuştur. Anadolu'da bu işi yapanlara cinci ve bu mesleğe cincilik denir. Gelecekte nelerin olacağını söyleyen ve aşktan tutun ekonomiye kadar her konuda hizmet veren cinciler iktidarları bile etkilemişlerdir. İslam dinine göre yasak olan cincilik aslında doğrudan Allah'ın işine karışmak demektir. Cinciler kendilerini cinlerle iletişim kuran ve gerektiğinde onlara egemen olabilen kişiler olarak tanımlarlar. Okumuş okumamış, bir kere cinlere inandıysa eli kolu bağlanır, baş ağrısını da ayağına batan dikenini de cinlerden bilir.⁶⁸

⁶⁷ “Farmakoloji Profesöründen Helal İlaç Konferansı”, Erişim Tarihi: 13 Eylül 2018 <http://www.gercekhaberci.com/farmakoloji-profesordan-helal-ilac-konferansi/41874/>.

⁶⁸ İsmet Zeki Eyüboğlu, *Cinci Büyüleri Yıldızname*, Der Yayınları, 2001, s. 7-12.

1.2.5.1. Vaka

Gülhane Askeri Tıp Akademisinde görevli olan Prof. Dr. Kemal Irmak, 2014'te *Din ve Sağlık* dergisinde yayınladığı “Şizofren ya da Cin Çarpması” adlı makalesinde şizofreni hastalığı ile cencilik arasında bağlantı kurmuştur. Irmak'a göre şizofreni hastaları tarafından dile getirilen “Benim hislerimi ve hareketlerimi başka biri yönetiyor” veya “Bana ait olmayan düşünceleri kafamın içine yerleştirdiler.” gibi açıklamalar, bu hastalığın cinlerin kafaya yerleşmesi sonucu ortaya çıktığını göstermektedir. Irmak, buna kanıt olarak da Ankara'da cencilik yapan B. Erdem'i göstermiş, onun uyguladığı yöntemle psikiyatri hastalarının 3 ayda iyileştiğini ifade etmiştir. Prof. Dr. Kemal Irmak makalenin son bölümünde tüm bu mülâhazalar dikkate alındığında şizofreni tedavisinde tıp uzmanları ile cincilerin artık ortak bir çatı altında hastalığı ele almaları gerektiğini önermiştir.⁶⁹

1.2.5.2. Vaka

Turgay Şirin, “Metafizik Varlıklardan Cinlere İnancın Psiko-Sosyal Boyutları” isimli yüksek lisans tezinde⁷⁰ son zamanlarda oldukça popüler olmaya başlayan cencilik meselesinin ve buralara rağbetin giderek artmasının kendisini bu araştırmaya yönelttiğini açıklamıştır.

Şirin'e göre günümüzde metafizik varlıklara inancın devam etmesinde, özellikle cinlere inancın arkasında Osmanlıdan beri okutulan bazı kitaplar etkili olmuştur.

⁶⁹ Kemal Irmak, “Schizophrenia or Possession”, *Din ve Sağlık Dergisi*, S. 53, C. 3, 2014, s. 773-777.

⁷⁰ Turgay Şirin, “Metafizik varlıklardan cinlere inancın psiko-sosyal boyutları”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006.

Bunlara örnek olarak Yazıcıoğlu Mehmet Bîcan'ın *Muhammediyye ve Envarü'l-Âşıkîn* eserleri, Karadâvudzade Mehmed b. Ahmed'in *Kara Dâvûd eseri*, Ebu'l-Leys es-Semerkandî tarafından kaleme alınan *Tenbîhü'l-Gâfilîn*, Abdurrahman b. Yusuf Aksarâyî tarafından kaleme alınan *İmâdü'l-islâm* ve Erzurumlu İbrahim Hakkı tarafından yazılan meşhur *Mârifetnâme* gibi kitapları verebiliriz.⁷¹ Ancak bu kaynaklardaki bilgilerin Kuran-ı Kerim üslubundan oldukça uzak olduğu fark edilmektedir.⁷²

Şirin'e göre cincilik mesleğinin hukuki durumu da belirsizliğini korumaktadır. Örneğin İçişleri Bakanlığınca 677 sayılı "Tekke ve Zaviyeler Hakkındaki Kanun" gereği falcılık ve üfürükçülük yasak iken bazı cinciler resmi olarak vergi daireleri ve ticaret odalarına kayıtlı olarak işlerini yürütmektedirler.⁷³ Emniyet kaynaklarına göre cincilerin ofislerinde vergi levhası bulundurması ve hizmet bedeli karşılığında fatura kesmesi, müşteriye "güven" aşıladığını ve insanlarda "bu iş yasal" izlenimi uyandırmaktadır.⁷⁴ Bazı cinci hocaların e-mail yoluyla büyü bozdukları, hatta telefonla kendilerine başvuranların şikâyetlerine çözüm buldukları görülmektedir.⁷⁵

Şirin, İstanbul'da Üsküdar ve Beyoğlu semtlerinden 217 kişi üzerinde yaptığı anketleri değerlendirirken katılanların %68,7 sinin⁷⁶ lise ve üstü eğitime sahip olduğunu açıklamıştır. Ankete göre "Cinler var mıdır?" sorusuna kesinlikle katılıyorum diyenler %77,9 seviyesinde⁷⁷ iken, "Sizce vücudunda cin olduğunu söyleyen biri nereye gitmelidir?" sorusuna %53,1'i Kuran'ın bazı ayetlerini okuyarak tedavi olmalıdır."

---

⁷¹ Turgay Şirin, a.g.y.l.t., s. 65-66.

⁷² Şirin, a.g.y.l.t., s. 67.

⁷³ Şirin, a.g.y.l.t., s. 74.

⁷⁴ Şirin, a.g.y.l.t., s. 75.

⁷⁵ Şirin, a.g.y.l.t., s. 75.

⁷⁶ Şirin, a.g.y.l.t., s. 98.

⁷⁷ Şirin, a.g.y.l.t., s. 113.

derken, %28,2’i bu kişi bir hekime görünmelidir.” demiştir. %14,8’i ise bir cinciye gidilmesi gerektiğini belirtmiştir.⁷⁸

Araştırma bulguları kadınların erkeklere göre daha çok cincilere gittiğini göstermiřtir⁷⁹. Cinciye giden kadın-erkeklerin %41,3’ü bir fayda görmediğini, %32,6’sı fayda gördüğünü ve %26,’i de kararsız olduğunu açıklamıştır.⁸⁰

1.3. FALCILIK

1.3.1. Astroloji

William F. Williams’ın kitabındaki tanıma göre dünyadaki doğal olayların ve toplumsal olayların sabit yıldızları, Güneş’i, Ay’ı ve gezegenleri gözlemleyerek ve yorumlayarak önceden tahmin edilmesine astroloji denir. Bir bilim olarak astroloji, gezegenlerin ve yıldızların dünyasal olaylar üzerindeki etkilerinin doğru anlaşılması yoluyla, kişilerin, grupların ve milletlerin kaderinin tahmin edilmesi ve etkilenmesi için kullanılmıştır. Ama bir sözdebilim olarak astroloji, modern Batılı bilimin bulguları ve teorilerinin tamamen karşıtı olarak değerlendirilmektedir. Astroloji, çok eski çağlardan bu yana ve hâlâ, her toplumda etkili olmuştur. Modern bilim tarafından şiddetle karşı çıkılsa da, neredeyse dünya nüfusunun yarısını kapsayan birçok kişi tarafından güvenilirliği ve garantisi olmamasına rağmen takip edilmektedir.

Astroloji tek parçadan oluşan bir öğreti ya da inanış değerildir. Bazıları için önceden belirlenmiş ve kaçınılamaz olan geleceği belirler; gelecekte neler olacağını bildirir. Bazıları için, eğer bir kişi, grup ya da millet uygun önlemleri almazsa ne gibi

---

⁷⁸ şirin, a.g.y.l.t., s. 115.

⁷⁹ şirin, a.g.y.l.t., s. 174.

⁸⁰ şirin, a.g.y.l.t., s. 118.

şeyler olabileceğini belirler. Bir başka grup içinse, önceden planlama için bir öneri kaynağıdır. Birçoğu için günlük ya da haftalık bir gazetede ara sıra incelenen ve gelecek planları için bir rehberden çok, eğlence olarak değerlendirilir. Diğerleri şartların uygun olduğu belirtilmedikçe harekete geçmezler. Yıldızların verdiği mesajlara danışan kişiler, sokaktaki sıradan bir insandan devlet başkanlarına kadar değişir.

Kullanılışına göre astroloji dört grupta sınıflandırılabilir:

1. Bireysel: Bireyin doğumundaki yıldız haritasına dayalı olarak.
2. Kolektif: Bir şirketin, şehrin ya da ülkenin doğumundaki haritaya dayalı olarak.
3. Kehanet: Yıldız haritasını belirli bir anda kullanmak için.
4. Doğa: Astrolojik verileri ziraatı planlamak ve hava durumunu önceden tahmin etmek için.

Astrolojinin kullanımı ülkeden ülkeye değişir. Örneğin, astrolojinin hâlâ bilimsel bir konumda değerlendirildiği ve bazı üniversitelerde uzmanlık derecelerinin verildiği Hindistan'da, kişilerin çoğu önemli her konuda astrologların önerilerini bekler; evlilik, sağlık, ilişkiler, iş, seçimler, finansman, çiftçilik, devlet işleri gibi. ABD'de ana ilgi kendi kendini anlama ve içsel gelişme, iş ve ilişkiler ve harekete geçmek için uygun olan ya da uygun olmayan zamanlar gibi önerilerdedir.⁸¹

Türkiye'de ise astroloji başta ilişkiler, aşk, iş, aş, doğurganlık, ekonomi, hastalık ve bazı akademik çalışmalarda⁸² kullanılmaktadır.

---

⁸¹ Williams F. William, *Encyclopedia of Pseudoscience*, Chicago, London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2000, s. 18–19.

⁸² Canan Selvi, “Astrolojik Kişilik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, 2011.

1.3.1.1. Vaka

18 Kasım 2014'te sayfasında “Üniversitede Astroloji” ilanı yer almıştır. İlanı göre İstanbul Aydın Üniversitesi tüm bilinen teknikleri içeren, kanıta dayalı ve safsatalardan arındırılmış astroloji müfredatını içeren program açtığını açıklamıştır. Programın astrolojiyi “anlamaya” yönelik olduğunu vurgulayan İstanbul Aydın Üniversitesi, kursu atölye ve pratikler ile zenginleştirdiklerini açıklamıştır. Üniversite, yorumlamalarda hem modern hem de klasik yöntemleri kullanırken klasik ve modern safsataları ayıklanmış neo-klasik bir astroloji uygulandığını beyan etmiştir. İstanbul Aydın Üniversitesi'nin verdiği astroloji eğitiminin 6 seviyede olduğunu, her seviyeden diğerine geçmek için sınav olduğunu, 2. seviye sonunda Temel Sertifika, 4. seviye sonunda Ustalık sertifikası verildiğini ve 6. seviye sonunda ilave olarak bir bitirme tezi istenildiğini belirtmiştir.⁸³ [Ek 37]

1.3.1.2. Vaka

Canan Selvi, “Astrolojik Kişilik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki”⁸⁴ isimli yüksek lisans tezi değerlendirme bölümünde⁸⁵, teşkilatlanma faaliyetlerinde ihtiyaç duyulan nitelikli insanları teşhis edip ayıklamak için şirketlerin çeşitli ölçekler ve sınavlar uyguladıklarını açıklamıştır. Selvi'ye göre, bunları tespit etmek için şirketler kazançları ve kâr paylarının büyük bir kısmını hizmet aldıkları insan kaynakları firmalarına bırakmaktadır. Bu tez, insan kaynakları bölümlerine astroloji eğitimi

⁸³ “İstanbul Aydın Üniversitesi Astroloji Eğitimi Yeni Sınıf” Erişim Tarihi: 28 Nisan 2018 <http://www.astroturkiye.com/istanbul-aydin-universitesi-astroloji-egitimi-yeni-sinif/>.

⁸⁴ Canan Selvi, “Astrolojik Kişilik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, 2011.

⁸⁵ Selvi, a.g.y.l.t., s. 105-107.

vermekle çok daha basit ve maliyetsiz bir yöntemle nitelikli personel bulabileceklerini göstermektedir.

Selvi, tezinde özellikle su ve toprak grubu burçların çok verimli olduğuna, örgütsel bağlılık derecelerinin yüksek olduğuna, işe alınacak Boğa, Oğlak, Balık, Akrep ve Başak burçlarının en doğru seçim olabileceğine işaret etmiştir. Tez değerlendirme bölümünde, kişilik özellikleri ile burçlar arasında bağ olduğu, toprak grubunun bağlılık gösterdiği, hava grubunun bağlılık göstermediği ve ateş grubunun devamlılık ve bağlılığının daha yüksek olduğunu yazmıştır. [Ek 38]

1.3.1.3. Vaka

Gözde Bozkurt'un "Çok Değişkenli Varyans Analizi ile Astroloji ve Kişilik Özelliklerinin Uyumunun İncelenmesi"⁸⁶ isimli yüksek lisans tezinde astrolojinin astronomiye paralel bir şekilde geliştiği ve matematiksel bir temele dayandığı açıklanmıştır. Dr. Öğr. Üyesi Halil Apaydın'ın çıkarımına yer veren Bozkurt, gezegen hareketlerinin yeryüzünde yaşayanlar üzerinde hem fiziksel hem de psikolojik etki yarattığını beyan etmiştir.

Bozkurt, tezinin Sonuç ve Değerlendirme bölümünde, astropsikolojinin kişilik analizine bütüncül yaklaşarak test edilebilir ve doğrulanabilir temeller üzerine kurulduğunu açıklamıştır. Eğitim durumu, doğum yılı, cinsiyet, nevroitiklik ve gelir durumu gibi birçok parametreden oluşturulan modelleme sonucu, astrolojinin iş yerlerinde personel alımında alternatif bir teknik olarak kullanılabilceği kanısına vardığını açıklamıştır. [Ek 39]

---

⁸⁶ Gözde Bozkurt, "Çok Değişkenli Varyans Analizi ile Astroloji ve Kişilik Özelliklerinin Uyumunun İncelenmesi", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018, s. 38.

1.3.1.4. Vaka

Doç. Dr. Tülin Otbiçer Acar tarafından yapılan araştırma sonucu, “Bilim Ulemasında İrfan ve Batıl İkilemi: Fala İnanma, Falsız da Kalma”⁸⁷ adlı makalesi *Popüler Bilim Dergisi*'nde yayınlanmıştır. Acar'ın özellikle üniversitede görev yapan akademisyenler üzerinde yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre burcunun özelliğini taşıdığını ifade eden akademisyenlerin oranı %54'tür. %5'i burcunun özelliğini taşımadığını; %41'i de burçlara/astrolojiye inanmadığını ifade etmiştir. Ayrıca, Akademisyenlerin %90'ı fala inanmadığını; %10'u ise fala inandığını belirtmiştir. Fala inandığını ifade eden 145 akademisyenden %87.6'sı aynı zamanda burcunun özelliğini taşıdığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan akademisyenlerden 764'ü (%54'ü) “Burcunuzun özelliklerini taşıyor musunuz?” anket sorusuna “Evet” cevabını vermiştir. [Ek 40]

1.3.1.5. Vaka

Demet Hoşman, *Cumhuriyet* gazetesinin internet sitesinde 3 Ağustos 2018 tarihli “Güneş tutulması burçları nasıl etkileyecek?”⁸⁸ başlıklı haberinde 11 Ağustos'ta saat 12:57'de Türkiye'de parçalı güneş tutulması yaşanacağını açıklamış ve bunun sonucunda finansal krizler, iletişim sorunları ve basın yayınlara ilgili çok fazla etkinin ortaya çıkacağı yorumunda bulunmuştur. Hoşman, Yunanistan'da güneş tutulması

⁸⁷ Tülin Otbiçer Acar, “Bilim Ulemasında İrfan ve Batıl İkilemi: Fala İnanma, Falsız da Kalma” *Popüler Bilim Dergisi* sayı 251, 2016, s. 34–41, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2018. http://www.academia.edu/30234486/Bilim_Ulemas%C4%B1nda_%C4%B0rfan_ve_Bat%C4%B1l_%C4%B0kilemi_Fala_%C4%B0nanma_Fals%C4%B1z_da_Kalma.

⁸⁸ Demet Hoşman, “Güneş tutulması burçları nasıl etkileyecek?”, *Cumhuriyet* Gazetesi, 3 Ağustos 2018, Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2018. http://www.cumhuriyet.com.tr/foto/astroloji_/1045102/8/Gunes_tutulmasi_burclari_nasil_etkileyecek.html.

⁸⁹ Burcu İnci, “2019'da burçları neler bekliyor?” NTV, Erişim Tarihi: 27 Haziran 2018 https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/2019da-burclari-neler-bekliyor,jXH3dlwF_kS-84ZjgUsyZA.

sonucu ortaya çıkan yangın benzeri bir yangının da bizim ülkemizde olabileceğini açıklamıştır.

Hoşman, analizinin sonunda bu güneş tutulmasına bağlı Boğa, Aslan, Akrep ve Kova burçlarının kan dolaşımı, ayak bileği ve kalp sağlığı ile ilgili sorunlar yaşayacaklarını ve doktorun yolunu tutmalarının gerektiğini belirtmiştir. [Ek 41]

1.3.1.6. Vaka

Astrolog Burcu İnci'nin kaleme aldığı www.ntv.com.tr haber sitesi 4.12.2018 tarihli "2019'da burçları neler bekliyor?"⁸⁹ haberinde, 2019 senesinde Venüs ve Mars'ın daha az retro hareket yapacakları, bunun iyi bir haber olduğu yayınlanmıştır. Ayrıca, 2019'da 2018 gibi 2 ay tutulması ve 3 güneş tutulması yaşanacağı, Ay ve Güneşin ahenginin süreceği açıklanmıştır. İnci, bu yılın kahramanlarının Oğlak ve Yengeç olacağını vurgulamıştır. Astrolog Burcu İnci; haberin devamında yükselen Koç, Boğa, İkizler, Yengeç, Aslan, Başak, Terazi, Akrep, Yay, Oğlak, Kova e Balık'la ilgili ayrı ayrı ayrıntılı yorumlarda bulunmuştur. [Ek 42]

1.3.2. Feng Shui

Feng Shui için muhtelif tanımlamalar yapılmıştır. Fikir birliği olmamakla beraber yaklaşık 6000 yıllık geçmişi olan Feng Shui doğru yaşamak için doğru yeri seçme ve düzenleme sanatı olarak tanımlanabilir. Uzak Doğu'da yaşam enerjisi olduğuna inanılan *Chi* enerjisi her yerde bulunan bir enerji varlığıdır. Binalar chi enerjisini muhafaza eden kaplar olduğu için Feng Shui pozitif enerji noktasını bulup

binayı onun üzerine inşa etmektedir. Feng Shui, binada kullanılan 5 temel element yani ateş, su, toprak, tahta ve metali uyumlu şekilde bir araya getirerek *Ying Yang* dengesini sağlayıp *Chi*'nin doğru akışını sağlar. Feng Shui sadece fiziksel ortamla değil bizleri etkileyen kozmik enerjiyle de ilgilenir ve binaların geçmiş ve geleceği hakkında öngörülerde bulunur. Özellikle yeni bir ev ve gayrimenkul alırken Feng Shui kullanılabilir. Feng Shui analizleri için bina inşaatının bitiş tarihi, binanın/dairenin ölçekli çizimi ve binayı/daireyi kullanacak olan kişinin doğum tarihinin yıl, ay, gün, saat ve yer olarak bilinmesi gerekmektedir.⁹⁰

1.3.2.1. Vaka

Mimar Bilge Şahin, “Feng Shui Paradigması Olarak Mekânsal Deneyim” isimli yüksek lisans tezinde⁹¹Karteziyen paradigmanın yerini almayı başarmış olan Feng Shui, bilimsel parça-bütün ilişkilerine denk düşmektedir. Feng Shui özelliği, parçaların toplamından daha fazla olmasıdır, çünkü mekânsal deneyimde insan efendi değil mekânın bir parçasıdır.” yazmıştır. Şahin, tezinde Türk evinin insanın organik bir uzantısı olarak sayılmasından dolayı Feng Shui'nin temel ilkelerine uyduğunu açıklamıştır.

Şahin, tezinin sonucunda Feng Shui'nin sadece doğulu değil evrensel bir paradigma sunduğu için popülerleşmeye devam edeceğini açıklamıştır. [Ek 43]

⁹⁰ Esra Koyuncu, “Feng- Shui”, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2018 [http:// ww.Esrakoyuncu.Com/Feng-Shui/](http://ww.Esrakoyuncu.Com/Feng-Shui/).

⁹¹ Bilge Şahin, “Feng Shui Paradigması Olarak Mekânsal Deneyim”, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007, s. vi.

1.3.2.2. Vaka

8-11 Mayıs 2018'de Konya'da gerçekleşen *Uluslararası Yeşil Başkentler Kongresi* hakkındaki kitapçıkta Kübra Öztürk ve Ahmet Tuğrul Polat tarafından kaleme alınan “Feng Shui Felsefesi: Bir Ev Bahçesi Peyzaj Tasarımı Örneği”⁹² adlı makaleye göre, *Bagua*⁹³ herhangi bir alandaki enerjik etkilerin bir haritasıdır. Geleneksel olarak “TaiChi” adı verilen merkezî bir alanı çevreleyen sekiz bölümlü sekizgen şeklinde gösterilmektedir. Pratik kullanımda, bir kare oluşturmak için *Bagua*'nın köşeleri genişletilmekte ve daha sonra dokuz eşit parçaya bölünmektedir. TaiChi, her alanın merkezî alanıdır. Bir alanın TaiChi'sinde olan herhangi bir şey, tüm *Gua*'ları etkileyecektir; bu nedenle yığılmayı ve diğer olumsuz etkileri uzak tutmak için TaiChi alanı çok önemlidir.

Öztürk ve Polat'a göre, Feng Shui felsefesi, bahçe tasarımlarında insanlar için huzurlu, güvenli ve rahat mekânların oluşturulmasına olanak tanımaktadır. Yazarlar, peyzaj tasarım kriterleri ve binlerce yıllık bir felsefe olan Feng Shui'nin birlikte kullanılması ile bir ev bahçesi tasarımı yapılmasının mümkün olduğunu göstermiştir. Öztürk ve Polat bu kapsamda tasarımda özellikle elementlerin ve döngülerinin daha dikkatli kullanılması ile *Ying* ve *Yang* enerjilerinin uyum ve dengesinin daha iyi sağlanabileceğini açıklamıştır. [Ek 44]

1.3.3. Medyumluk

Fal, insanın gelecekle ilgili bilgi sahibi olmak için başvurduğu en yaygın yöntemdir. Geleneksel olarak; atılan boncuklar, rastgele açılan bir kitap ve atılan bakla

⁹² Kübra Öztürk ve Ahmet Tuğrul Polat, “Feng Shui Felsefesi: Bir Ev Bahçesi Peyzaj Tasarımı Örneği”, *Uluslararası Yeşil Başkentler Kongresi* s. 149–160.

⁹³ *Ba: Sekiz; Gua: Alan.*

ya da fincanda kalan kahve izi gibi şeylerden anlam çıkarma işine falcılık, bu işi yapanlara da falcı veya medyum denir. Falcılığın veya medyumlüğün sihirle birlikte yürütüldüğü söylenir.

İslâm, değişik yöntemler kullanarak gaybı bilme girişimlerinden men etmesine rağmen rağbet azalmamıştır. Günümüzde medyumluk ve falcılık değişik mekânlarda devam etmektedir. Bazı restoranlar veya kafeler bunu ek hizmet olarak sunarken, kimi medyumlar/falcılar kendi kişisel ofisleri üzerinden kamu hizmeti sunmaktadırlar. İnternet ve cep telefonu üzerinden fal bakma ve yorum yapma son yıllarda en yaygın akımların başında gelmektedir. Kendini fütürüst veya yaşam koçu olarak tanımlayan ancak doğrudan veya dolaylı olarak falcılık yapan kişileri de görmek mümkündür.⁹⁴

1.3.3.1. Vaka

1967 yılında Hint hocası Baharata'dan aldığı derin düşünme ve yoga dersleri sonucu 1974'te bu konularda hocalık seviyesine yükselen Kemal Haluk Cebe, iki sene sonra isimler alanına yoğunlaşmıştır. Romanya, Bulgaristan ve Rusya'da çeşitli bioenerji eğitimi alan Cebe, ayurveda, akupresür, şiyatsu, şimatsu, refleksoloji, masaj, reiki, astroloji ve kahve falı gibi pek çok alanda derin araştırmalar yaptığını açıklarken bu konularda çeşitli kitaplar kaleme almıştır. Halen akrofonoloji alanında çalışmakta ve isim koçları yetiştirmektedir. Cebe, kendi internet sitesi sayfasında yer alan kahve falı bölümünde, kahve falının etkili olma sebebinin kahve kültürünün bin yıllık geçmişiyle içimize işlemiş olmasından geldiğini açıklamıştır. Cebe'ye göre iyi bir yorumcunun kahve falının doğruluk oranı %90 olabilir. Cebe, kahve fincanının mutlaka porselen olması, kahve içildikten sonra saat yönünde çevrilmesi gerektiğini zira saat yönünün

---

⁹⁴ “Fal, Falcılık, Medyumluk” <https://www.ihya.org/kavram/kavramlar-ansiklopedisi/dt-6738.html>.

enerjinin dengelenmesinde pozitif etkisi olduğunu açıklamıştır. Bu yüzden kahve doğru çevrildiğinde sonuç mutlaka pozitif çıkmaktadır.

Eskiden fincan üzerine bir altın para konulurdu ve falcı fal için sağ eliyle fincana baktıktan sonra avucunda kalan sikke onun olurdu. Bugün bunun yerine yüzük konuluyor, sebebi hem kahvenin daha hızlı soğuması hem de yüzüğün enerjisinin telveleri şekillendirmesidir. Kahve falı bakılacak kişi ile falcı çok yakın ve karşılıklı oturmalıdır ki enerjiler birleşsin, hissedilerek yorum yapılsın. İslâm'da gelecekle ilgili kehanette bulunmak yasaklanmıştır. Fal bakan kişi bu sorumluluğu taşıyacak nitelikte olmalıdır ve kesinlikle olumlu yorumlarda bulunmalıdır⁹⁵. [Ek 45]

1.3.3.2. Vaka

ntv.com.tr haber sitesi 9.08.2015 tarihli Yaşam ekinin “Adapazarlı Sema Kahve Falıyla New Yorkluların Yeni Gözdesi Oldu” başlıklı haberinde⁹⁶ aslen Adapazarlı olan Sema Bal'ın, *Real Housewives* isimli programda baktığı fal doğru çıkınca parlayan yıldızını kaleme almıştır. Bal ünlenince hem internet sitesi kurmuş hem kitap kaleme almış. Ona kahve falı baktırmak için başka eyaletlerden gelenler, 1000 ABD dolarını gözden çıkarırlar bile olmuş. Bal, yeteneğini 6 yaşında iken kimsenin göremediği hayali arkadaşları olduğunu fark edince keşfetmiş. 10 yaşına geldiğinde bir ölüm vakasını ayrıntılı bir şekilde bir yıl önceden bilebilmiş. 20 yaşına vardığında, artık çevresinde fal bakmaya başlamış.

⁹⁵ Kemal Haluk Cebe, Erişim Tarihi: 24 Haziran 2018 <http://www.kemalhalukcebe.com/kahvefali.html>.

⁹⁶ “Adapazarlı Sema Kahve Falıyla New York'luların Yeni Gözdesi Oldu”, NTV, Erişim Tarihi:12 Temmuz 2018 https://www.ntv.com.tr/yasam/adapazarli-sema-kahve-faliyla-new-yorklularin-yeni-gozdesi-oldu,3qegn8ZM6ku5eEf7I2vOZA?_ref=infinite.

1.3.3.3. Vaka

Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesinden mezun olduktan sonra 1974–2009 yılları arasında tam 35 yıl boyunca eczanesinde hizmet veren Ankaralı Binnaz Abla, 2010 yılında oğlunun kurduğu internet sitesi üzerinden hobisi kahve falını daha geniş kitlelerle paylaşmaya başlamış. *Binnaz.com* ailesinin büyük hedefleri olduğu ve ilk önce toplumun önemli sorunlarına inovatif çözümler getirmeyi, sistematik değişiklikler yaratmayı hedeflediği belirtilmiştir. Sitenin Sık Sorulan Sorular bölümü sorulara açıklık getirmiştir. Yorumcunu seç, Falını gönder ve İşlemi Onayla basamakları ile çalışmaktadır. Ödemeler sms, kredi kartı veya fal kredisi ile yapılmaktadır. Sitenin *tarot* falı bölümünde de tarotun en eski kehanetlerden biri olduğu, kelt haçının her türlü soruya uygun olduğu, ilişki açılımının iki insan arasındaki sorunlar hakkında bilgi verdiği, karar açılımının çok seçenekli sorunları çözdüğü açıklanmıştır.⁹⁷ [Ek 47]

1.3.3.4. Vaka

Rüya Tüzün'ün kaleme aldığı ve 28.09.2016 tarihinde *www.ntv.com.tr* haber sitesinde yer alan, “Bir fal bağımlısının itirafları” başlıklı haberde adını vermek istemeyen bir fal düşkünü, falcıya giderken gurur duymadıkları ancak utanmadıkları bir eylem yaptıklarını açıklamıştır. “Falcıyı aradık, bir kere kafamıza koymuştuk. Kendimizi Kadıköy’de bir pastanede bulduk ve anladık ki falcı mekânla anlaşmış. Kimse tanımadığımız bir adamla buluşup ona fal baktırıp, para ödeyip sonra ayrıldığımızı yadırgamıyor. Aşağı yukarı ilk aşk açısından beri yaklaşık 15 senedir fal baktırıyorum. Hiç umutsuz biri olmadım ama fal kelimesi bir mıknaş gibi beni hep çekti. Fısıltı gazetesi falcıların en büyük reklamıdır. Falla ilgili her yola başvurdum,

⁹⁷ “Tarot Falı Nedir?”, Erişim Tarihi: 15 Temmuz 2018 <https://www.binnaz.com/tarot-fali-nedir>.

örneğin elimdeki kitabın 54. Sayfasındaki 5. paragrafı bana hoşlandığım adamın düşünceleriyle ilgili mesaj versin gibi. Bugüne kadar bunca fal baktırdım, ama açıkçası işe yaramadı. İtiraf etmeliyim ki falcılara kaptırdığım parayı bir tarafta tutsaydım, şimdi kesinlikle daha iyi bir geleceğim olurdu.”⁹⁸ [Ek 48]

The Telegraph gazetesine göre 2010 de İtalya’ da ekonomik kriz sonrası yılda 5 milyar Euro fala harcanmıştır.

1.4. İNANÇ

1.4.1. 19 Mucizesi

Dinî kitaplarda çeşitli numeroloji veya şifreleme olduğu iddiaları bulunmaktadır. İslam ve Kur'an hakkında araştırmalar yaptığını iddia edenlerden biri de Edip Yüksel'dir. Araştırmacı ve yazar Edip Yüksel'in iddiasına göre Kuran'da 19 mucizesi vardır. Bu mucize çeşitli sûreler, âyetler ve ifadelerin harf sayımı, tekrar veya matematiksel çarpımına dayanmaktadır.

Edip Yüksel hem basılı kitap⁹⁹ ve hem internet sitesinde¹⁰⁰ detaylı bir şekilde tezini açıklamıştır. Tez dini çevrelerde yankı uyandırmış, çeşitli platformlarda tartışmalara yol açmıştır.

---

⁹⁸ Rüya Tüzün, “Bir fal bağımlısının itirafları”, *NTV resmi haber Sitesi*, 28.09.2016, Erişim Tarihi: 19 Temmuz 2018 <https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/bir-fal-bagimlisinin-itiraflari,Y7ymjGOLPUKo08yBHLqDWQ/yyumYqmLPkyYfz4cxEA8vA>.

⁹⁹ Edip Yüksel, (1997), *Üzerinde 19 Var*, Ozan Yayıncılık, 1997.

¹⁰⁰ Edip Yüksel, Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2018 <https://19.org/tr/19-kodu/websitesi>.

2.4.1.1. Vaka

Araştırmacı ve yazar Edip Yüksel “mucize” diye tanımladığı 19 şifreleme yöntemini¹⁰¹ ve iddialarını Kur'an'ın üç sûresinden aldığı bazı âyetler üzerine bina etmiştir. Yüksel'e göre 19 şifresi Kur'an'ın 74. sûresinde ifade edilmesine rağmen 1406 Kameri senesine kadar gizli kalmıştır ve 1974 yılında biyokimya doktoru Raşed Halife tarafından bilgisayar analizleri sonucu ancak ortaya çıkmıştır. 19 ve 74 sayılarının çarpılması sonucu 1406 kameri yılının, yan yana gelmesi sonucu miladi keşif yılının ortaya çıkması ilgi çekicidir.

Yüksel, bazı örnekler vererek 19 sayısının gizemine işaret etmiştir, örneğin *besmele*'nin 19 harften oluşması, Kur'an'da *Allah* isminin 2698 kere yani 19 x 142, *rahman* kelimesinin 57 kere yani 19 x 3 ve *rahim* kelimesinin 114 kere yani 19 x 6 olarak geçmesi sunduğu kanıtlardan bazılarıdır.

Edip Yüksel kitabında “Ancak gerçekten inananlar için 19 mucizesi Tanrısal bir ödüldür.” ifadesini kullanmıştır.¹⁰² [Ek 49]

18 Şubat 2013 tarihinde Bursa'da bir araya gelen Doç. Dr. Halis Aydemir ile Edip Yüksel¹⁰³ 19 Mucizesini tartışmışlardır. Aydemir, Yüksel'in Kur'an'da 19 kere geçen *bism* kelimesini tek tek saymaya davet edince Yüksel bunun *bism* değil *ism* kelimesi olduğunu iddia etmiştir. Bunun üzerine Aydemir tekrar “*ism* kelimesini tek tek Kur'an'da sayalım.” deyince Yüksel elindeki listeyi çıkartıp “Bunun üzerinden gidelim.” demiştir. Ancak liste de yanlış çıkınca Yüksel “Hımmm.. işin gerçeği...bak...demek ki bu adam da bizim gibi yanılmış.” demiş. Bu defa Aydemir “Bu kadar kolay mı? Hiç mi ölçmediniz? Siz buna dayanarak Kur'an'dan iki âyet atmaya çalıştınız! Bu kadar kolay

¹⁰¹ Edip Yüksel, Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2018 <https://19.org/tr/19-kodu/>.

¹⁰² Edip Yüksel, a.g.e., s.17.

¹⁰³ <https://www.youtube.com/watch?v=PAf-nq0VGT4>.

mı? Şimdi diğer tespitlerinizi de çürütmek istiyorum.” deyince Edip Yüksel “At onları çöpe.” deyip, tartışmayı devam ettirmeye yanaşmamıştır.

1.4.2. Yaratılış Teorisi

Yaratılış Teorisi ya da bilimsel yaratılışçılık, özellikle ABD’de 1970’ten bu yana görülen ve dünyanın Tanrı tarafından yaratıldığına inanılan köktenci Hristiyan hareketidir. Günümüz yaratılışçıları bir adım daha ileri giderek, bu görüşü destekleyen yeterli bilimsel kanıtların bulunduğunu savunmakta ve kamu okullarında evrim teorisinin yanında ya da evrim teorisinin yerine öğretilmesi için baskı yapmaktadırlar. Yaratılışçılara göre doğal seçim yoluyla evrim teorisi ya sahtedir ya da sadece bilimsel kanıtlar tarafından desteklenmeyen bir spekülasyondur.

Dünyanın bir ilahi varlık tarafından emirle yaratıldığı fikri entelektüel toplumda eskilere dayanır. 17. ve 18. yüzyıldaki birçok düşünür, dünyanın oldukça yakın bir geçmişte yaratıldığı fikrini kabul ederler. Hatta 1673 yılında İrlandalı başpiskopos James Ussher, yaratılışın MÖ 23 Ekim 4004’te gerçekleştiğini iddia etmiştir. Zamanlaması Tevrat kayıtlarına, başarı sağlanmayınca da eski çağlardan kalma tarihsel kayıtlara dayandırılmıştır. Sonraki yüzyılda, Ussher’in teorisine uymayan kanıtlar biriktikçe teorisyenler iki gruba ayrılmışlardır: Evrimciler ve yaratılışçılar. Ünlü Fransız anatomist Baron Georges Cuvier, artık ırkları tükenmiş hayvanların fosil kalıntılarını, takip eden çağlardaki ilahî yok ediş ve yaratılışla açıklamıştır. Evrimciler bu görüşe karşı çıkmışlar ve İncil’deki anlatımın sadece bir mit olduğunu savunmuşlardır. Kendi doğal seçim yoluyla evrim teorisi ile kediyi güvercinlerin arasına ve insanları primatlar arasına sokacağını fark eden Darwin, yayını teorisini destekleyen yeterli kanıt buluncaya kadar geciktirmek zorunda kalmıştır. 18., 19., ve 20.

yüzyılda kanıtlar birikirken, yaratılışçılık özellikle köktenci dinî akımlarda varlığını sürdürmeye devam etmiştir.

Yaratılışların argümanlarını yapay olarak destekleyen şeyler:

- (a) Dünya üzerindeki yaşamın kısaltılmış bir zaman çizelgesine bağlanması,
- (b) Hiçbir türün başka bir türden dönüşüm yoluyla gelişmediğinin gözlemlenmesi,
- (c) İnsan türü fosillerinin diğer türlerin fosilleriyle birlikte bulunması,
- (d) Küresel bir yıkıcı tufanın bulunmasıdır.

Köktenciler şimdi bu argümanları evrimcilerin Darwinist teorilerine karşı, “Bilimsel yaratılışçılık” olarak sunmaktadırlar.¹⁰⁴

1.4.2.1. Vaka

Harun Yahya mahlasını kullanan Adnan Oktar Türkiye’de oldukça tanınmış simalardandır. Harun Yahya tarafından, din dışı ideolojiler birer birer çürütülüp “son sözü söylemek için” sadece 2007 yılında 8 milyon nüsha yurt içinde ve 2 milyon nüsha yurt dışında Yaratılış Atlası satılmıştır. 2009’da ise bu rakamlar ikiye katlanmıştır. Bazı Müslüman akademisyenler kendisini referans göstermiştir. Harun Yahya aslında “estetik” konusunda Darwinizmi eleştirerek “Eğer Darwin haklı olsaydı, pek çok varyasyonlu insan türü ortaya çıkması gerekirdi, örneğin birkaç gözlü, birçok kulaklı, uzuvların yeri ve ebadı değişik türler ve pek çok anormallik görülmesi gerekirdi ama görüyoruz ki insan yüzü estetik ve her şey orantılıdır.” demektedir.¹⁰⁵[Ek 50]

Harun Yahya *Yaratılış Atlası*’nda Nuh gemisinin buhar ile çalışması tezinde Hud sûresinin 40. ayetinde geçen tandırın feveran etmesi ifadesini örnek göstererek, bunun

¹⁰⁴ Williams F. William, *Encyclopedia of Pseudoscience*, Chicago, London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2000, s. 64–65.

¹⁰⁵ http://www.evolutietheorie.ugent.be/files/Backeljau_artikel.pdf.

ocağın kaynaması anlamına geldiğini ve aslında Nuh gemisinin bir tür buhar gemisi olduğunu açıklamıştır. [Ek 51]

“Hazreti Süleyman’ın uçak kullanması” tezinde de Sebe sûresi 12. ayette geçen “Süleyman için de, sabah gidiş bir ay, akşam dönüş bir ay olan rüzgâra boyun eğdirdik.” ifadesi kanıt olarak göstererek bugünkü uçak teknolojisine benzer bir teknoloji kullandığını iddia etmiştir. Eski medeniyetlerden örnekler vererek hava ulaşım teknolojisinin çok eskilere dayandığını açıklamıştır. [Ek 52]

Harun Yahya Atlasının “Elektrik” tezinde yine Sebe sûresi 12. ayetteki “Erimiş bakırı su gibi kullandığını haber vermiştir” açıklamasını kanıt göstererek, o dönemde elektrik kullanan yüksek bir teknoloji varlığına işaret ettiğini açıklamıştır. Tezinin devamında Mısırlılardan örnek vererek onların da elektrik kullandıklarına dair kanıtlar olduğunu beyan etmiştir.¹⁰⁶ [Ek 53]

1.4.2.2. Vaka

Prof. Dr. Caner Taslaman kitabında¹⁰⁷, tüm insanların çamurdan yaratılmasının kolay bir şekilde açıklanabileceğini, ancak bizim kolay açıklamalar yerine zorlama yorumlara rağbet gösterdiğimizi açıklamıştır. Taslaman’a göre toprak ve suyun karışımından oluşan çamur tüm bitkilerin ve hayvanların başlangıç noktasıdır. Ektiğimiz bitki çamurla yeşerir, hayvan onu yer, biz de o hayvanı yemiş oluruz. Yani sonuçta bitkiler ve hayvanlar çamurun hammaddesinin değişime uğramasıyla oluşmaktadır. Bizde her dakika yüz milyonlarca hücre ölmekte ve yüz milyonlarca yenisi ortaya çıkmaktadır. Bu süreç “ben” varlığını oluşturmaktadır, işte tüm bu yediklerimiz çamurun değişime uğramış halidir, yani biz her an çamurun değişime uğramasıyla şekillenmekteyiz.

¹⁰⁶ Harun Yahya, *Yaratılış Atlası*, Araştırma yayıncılık, İstanbul, C. 2, 2007, s. 529.

¹⁰⁷ Caner Taslaman, *Bir Müslüman Evrimci Olabilir mi?*, Destek Yayınları, 2017.

Taslaman'a göre "çamurdan yaratılma" bir kere olmuş ve bitmiş bir süreç değil tam aksine her an tanıklık ettiğimiz, sürekli devam eden bir süreçtir. Bizim bedenimizde olup da toprakta olmayan hiçbir element yoktur. Bu yüzden Kur'an'da geçen "çamurdan yaratılma"nın evrim teorisine karşı olmadığı ortaya çıkmıştır.¹⁰⁸

Kitabında, evrim teorisinin Allahın varlığına tehdit olmadığı, biyologların yaptığı açıklamaların ister doğru olsun ister yanlış, İslam'ın anlattığı yaratılışla çelişmediği gösterilmektedir.¹⁰⁹ [Ek 54]

1.4.2.3. Vaka

Doç. Dr. Emre Dorman'ın kitabındaki¹¹⁰ açıklamaya göre Kuran'da geçen tüm ayetlerdeki her ifade özenle seçilmiştir, bu da Kur'an'ın Allah'ın kitabı olduğunun kanıtıdır. Örneğin evrenin ve yeryüzünün yoktan yaratılma ifadesinde geçen "ibda" sözcüğü bir şeyin başka bir şeyden değil doğrudan yoktan yaratılması demektir. Bu da Allah'ın yaratılışın tüm varlığını yoktan yarattığının göstergesidir.¹¹¹

Dorman'ın görüşüne göre: "...insan vücudundaki elementler ile topraktaki birebir aynıdır. ABD'deki bir kimya şirketi insanın %65 oksijen, %18 karbon, %10 hidrojen, %3 nitrojen, %1.5 kalsiyum, %1 fosfor ve geri kalanının da diğer elementlerden oluştuğunu, bu maddelerin toplam New York Borsa değerinin 5 dolar olduğunu, yani maddi olarak değersiz olan insanı, Allah, mucizesiyle bir şekilde var etmiş. Yani bu mucizenin hikmeti malzemede değil o malzemeyi yaratan Allah'tadır."¹¹²

[Ek 55]

¹⁰⁸ Taslaman, a.g.e., s. 72-73.

¹⁰⁹ Taslaman, a.g.e., s. 76.

¹¹⁰ Emre Dorman, *Allah'ın Parmak İzi*, Destek yayınları, 2016.

¹¹¹ Dorman, a.g.e., s. 62.

¹¹² Dorman, a.g.e., s. 100.

1.5. PARANORMAL

1.5.1. Ufoloji

Ufoloji, Tanımlanamayan Uçan Nesnelere (UFO'lar) olarak sınıflandırılan gruptaki olguların incelenmesine denir. Gökyüzünde görülen tuhaf nesnelere üzerinde çalışmaya değer önemli bir olgu olabileceği fikri, 1947'deki uçan daire çılgınlığından doğmuştur. Olayların çoğu doğal nesnelere yanlış algılanması ya da sahte olarak açıklanabilir ama olayları ciddi olarak ele alanlar, olayların küçük bir parçasının o kadar kolay göz ardı edilemeyeceği düşüncesini sürdürmüşlerdir. Çalışma, geçici olaylar hakkında uzman olmayan kişilerin şahitliklerinin en iyi şekilde nasıl kullanılacağı sorularını ortaya çıkarmıştır. Olayları dünya dışı ziyaretçilere bağlamak isteyen popüler bir kültürde böyle bir çalışma kolaylıkla itibarsız gösterilebilir. Bu gözlemler için kanıt ve açıklama bulma çalışmaları (Ufoloji) muazzam bir literatür yaratmış ve bu çalışmaları beslemek için çeşitli ülkelerde kuruluşlar oluşturulmuştur. ABD'nin UFO çalışmaları için J. Allen Hynek Merkezi (Center for UFO Studies) ve İngiliz UFO topluluğu (British UFO Society) bu kuruluşlara örnektir.

UFO'lar hakkında devam eden tartışmaların üç tarafı olduğu görülebilmektedir:

- 1- Ne kadar saçma olursa olsun her iddianın üzerine takılı kalan, iddiayı kabul edilemez biçimde takip eden ve popüler basın tarafından temsil edilen taraf;
- 2- Hynek Merkezindekiler gibi, tanımlanabilir uçan nesnelere gördüğünü iddia edenlerin, asılsız bilgilerin ve sahtekârların %95'ini eleyen ciddi araştırmacılar.
- 3- Açıklanacak herhangi bir şeyin olduğuna ikna edilemeyen şüpheçiler.

“UFO'lar gibi olguların araştırılmasındaki en büyük zorluk, bilim için evrensel olarak aksini kanıtlamanın imkânsız oluşudur. Her zaman, veri yetersizliğinden,

tekrarlanabilir olmamasından, sahte ihbarlardan, temenni edici düşüncelerden, aldatılan gözlemcilerden, söylentiler, yalanlar ve sahtekârlıklardan dolayı açıklanamayan olaylar bulunacaktır. Açıklanamayan olguların kalıntıları, dış uzaydan oldukları gibi anormallik hipotezlerinin çöpe atıldığına dair ezici kanıtlardan sonra bir araştırmayı sürdürmeyi haklı çıkarmaz. Açıklanamayan olaylar basitçe açıklanamayanlardır. Herhangi bir hipotez için kanıt oluşturmazlar.” Aradan yaklaşık 30 yıl geçmesine rağmen, şüphecilerin yaklaşımları bugün de öyledir. Sadece meseleyi karmaşıklığa yarayan rapor yığınları arasında uğraşmakta olan ciddi ve adanmış araştırmacılar yanında bilimsel incelemeye devam etmeyi yeterince isteyenler de vardır.

Yukarıda belirtilen bazı kurumlar incelemelerine ve araştırmalarına devam etmektedir. 50 yıl sonra ve UFO’ların varlığını reddeden geleneksel bilim adamlarına rağmen, bu kurumlar tüm o değersiz iddiaların arasında, UFO’ların gerçekten tanımlanamayan uçan nesnelere olduğuna dair kanıt oluşturabilecekleri düşünülmektedir. Bu kanıtlar bizlere evren hakkında taze bilgiler getirebilecektir.

UFO’lar hakkında popüler yaklaşım hafiflemeksizin devam etmektedir. Her yıl yüzlercesini bulacak gözlem iddiaları gelmeye devam etmektedir. Bunların çoğu açıklanabilecektir ama her zaman “açıklanamayan” dosyasında önemli bir miktarı bulunacaktır.

Basın güzel bir öyküyü asla kaçırmaz ve konu o kadar popüler ilgi çekmektedir ki televizyon ve film endüstrisi UFO’ları çeşitli popüler şov ve filmlerde odak noktası yapmaktadır. Aralık 1996’da Bir İngiliz sigorta şirketinde poliçesi olan ve şirketi bir UFO’dan inen uzaylılar tarafından kaçırıldığına ikna eden birisine bir milyon İngiliz Poundu (ilk kez böyle bir ödül) ödenmiştir.¹¹³

---

¹¹³ Williams F. William. *Encyclopedia of Pseudoscience*, Chicago; London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2000, s. 359-360.

1.5.1.1. Vaka

Türkiye'nin en tanınan ufoloğu ve Sirius UFO Uzay Bilimleri Araştırma merkezinin başkanı Haktan Akdoğan¹¹⁴ “Evrende Yalnız Değiliz”¹¹⁵ başlıklı yazısında tarih boyunca yeni gelişmelere ve icatlara önyargılı davranıldığını ancak insan türü tohumlandırıldığından beri öğrenme isteği ve merak ile aydınlandığını açıklarken, yakında ortaçağdan kalma politik, ekonomik ve dinsel endişeleri aşarak UFO'ların temsil ettiği evrende yepyeni bir realitenin içine gireceğimizi açıklamıştır.

Ufolog Haktan Akdoğan kendi resmi sitesinde “Varlık Tipleri”¹¹⁶ başlıklı yazısında uzaydan gelen varlıklar hakkında bilgilere yer vermiştir. Uzaylı varlıklar hakkındaki açıklamasında Akdoğan, “Fiziksel ve ruhsal koşullar ne kadar farklı olsa da tuhaf bir şekilde uzaydan gelen insansı robotlar dâhil tüm varlıklar prensipte baş-gövde-kollar ve bacaklar olarak maddesel boyutta benzerlik taşımaktadırlar. Bu varlıkların tamamen et ve kemikten yapılmasına rağmen robot gibi hareket ettikleri gözlemlenmiştir. Dünya dışı varlıklar ile temas kuran ve yakından gözlemleyen şahısların raporlarına göre 10 sınıf varlık söz konusudur. Bunlar Pleiadesliler, Siriuslular, Orionlular, Zeta-Reticuliler, Arcturuslular, Andromedalılar, Santorlar, Vegalar, Nordikler ve Maviler'dir. Bu varlıkların %95'i pozitif kişiliğe sahiptirler. Sayılan uygarlıkların çoğu hem ruhsal ve hem teknolojik olarak bizden çok ilerideler. Buna rağmen bizim özgür irademize saygı duyup herhangi bir müdahalede bulunmamaktadırlar.” demektedir.

Akdoğan, yazısında insana benzeyen Pleiadeslilerin yanı sıra ruhsal varlıklar olan Andromedalılara, teknik yeteneklerini hayal edemeyeceğimiz Santorlara kadar bu varlıkların kısa özellikleri, gezegenleri, bizden uzaklıkları ve kendi aralarındaki ilişkiler

---

¹¹⁴ Haktan Akdoğan, Erişim Tarihi: 17 Haziran 2018 <http://www.biyografi.info/kisi/haktan-akdogan>.

¹¹⁵ Haktan Akdoğan, “Evrende Yalnız Değiliz”, Erişim Tarihi: 17 Haziran 2018 <http://siriusufo.org/haktan-akdogan-evrende-yalniz-degiliz/>.

¹¹⁶ Haktan Akdoğan, “Varlık Tipleri”, Erişim Tarihi: 17 Haziran 2018 <http://siriusufo.org/varlik-tipleri/>.

hakkında bilgiler vermektedir. Nereden geldikleri bilinmeyen maviler, her insanın kendi yolunu takip etmesi gerektiğine inanan varlıklardır. [Ek 56]

1.5.1.4. Vaka

DHA'nın 7.1.2018 tarihinde yayınladığı “Sınırdan UFO operasyonu! 19 yıl sonra ortaya çıktı!” başlıklı haberde Korgeneral Doğan Temel 1999 yılında Suriye sınırında UFO'lara yapılan operasyon hakkında bilgi paylaşmıştır. Temel, yazdığı kitapta¹¹⁷ sınıra gönderilen F-16'ların elektronik sistemlerinin bilinmeyen gizemli cisimler tarafından kilitlendiğini, ancak UFO olduğu tahmin edilen cisimlerin ortadan kaybolduğunu açıklamıştır. Kitapta UFO'ların fotoğraflarına yer verilirken, onların iki yanı ısırlmış elma koçanı şeklinde olduğu, ani hareketler yaptıkları ve renkli ışıklar saçtıkları açıklanmıştır. Benzer cisimlerin Diyarbakır'ın semalarında görüldüğü fotoğraflar ile belgelenmiştir. Korgeneral Doğan Temel, Suriye sınırında birbirinden uzak iki karakolda gece görüşü termal kameraların birbirinden habersiz aynı görüntüleri kaydetmelerinin son derece ilginç olduğunu ifade etmiştir.¹¹⁸

---

¹¹⁷ Doğan Temel, *Torunum Sana Hangi Birini Anlatsam*, 2007.

¹¹⁸ “Sınırdan UFO operasyonu! 19 yıl sonra ortaya çıktı!”, Erişim Tarihi: 23 Temmuz 2018 <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/01/07/sinirda-ufo-operasyonu-19-yil-sonra-ortaya-cikti>.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZDEBİLİMİN BAŞVURDUĞU TEKNİKLER

Sözdebilim adından da anlaşıldığı gibi sözel olarak bilime öykünme girişimidir. Bilimsel jargonu kullanan ancak bilimsel yöntemden yoksun olan sözdebilim, bilimin tüm rasyonel ve deneysel basamaklarını atlayarak bilimin hak ettiği saygınlığı kazanmak için çeşitli retorik ve ikna teknikleri kullanan bir müsamere kültürüdür.

Herhangi bir konuda, ister toplum ister inanç ister bilim ister felsefe olsun tartışmaya açık bir soru sorulduğunda genellikle içine düşülen iki tuzak fark edilebilir. Birinci tuzak içerikle ilgilidir. Kişi yorum yaparken savunduğu düşüncenin içeriği önemlidir; bu içerik “mantıklı ve kanıtlanabilir” olmalıdır. İkinci tuzak dildir. Çeşitli retorik ve ikna teknikleri sözdebilimin başvurduğu dil tuzaklarından bazılarıdır. Üstü kapalı dil sözdebilimcilerin en çok kullandığı dildir. Ne demek istediği ne demek istemediği belirsizdir (kendisi bile ne dediğini bilmez), “Hayır, bunu demek istedim, hem bunu hem onu demek istedim.”, “Evet, bu hepsine iyi gelir.”, “Her derde şifadır.” ve benzerleri gibi bitip tükenmeyen genellemeler, absürt, anlamsız ve akıl dışı bağlantılar en güzel araçlarıdır. Bir kelimeyi farklı anlamlarda kullanmak, farklı kelimeleri aynı anlamda kullanmak, çok yaygın belirsizlik içerir. *Sır* kitabı bu belirsiz dil için iyi bir örnektir, yazar “Hayatınıza giren her şey sizin zihniniz tarafından çağırılmıştır.”¹¹⁹ der. “Peki, milli piyango oynayan herkesin kazanmak istemesine karşın bir kişiye çıkmasını nasıl açıklarsınız?” dediğinizde cevap veremez. Bilimsel jargon başka bir dil tuzağıdır. Örneğin “Araştırmalar gösteriyor ki...”, “Uzmanlara göre...”, “Profesör doktor x’in dediği gibi...” gibi cümleler işin içine araştırma, uzman, rapor,

---

¹¹⁹ Law of attraction.

istatistik, sayı ve grafik koyarak savunmaya bilimsel bir görünüm kazandırma çabasıdır.

Eğer siz bilim okur-yazarı değilseniz, bunlar sizi aldatabilir.

Bu çalışmada 50'den fazla vaka incelenmiştir. Vakalarda birçok teknik tespit edilmiş ve aşağıda en yaygın başvuru olan 6 teknik açıklanmıştır. (Tablo 1)

Tablo 1: Türkiye'de sözdebilim vakalarında en çok başvuru olan teknikler

SIRA	ETKEN	PRENSİBİ	NASIL ÇALIŞIR?	ÖRNEK
3.1	Otoriteye başvurma	Otorite	Otoriteye biat etmek şarttır.	19 Mucizesi, Cincilik
3.2	Bilgisizliğe dayandırma	Gizem	Bilginin kaynağı belirsizdir.	Feng Shui, Medyumluk
3.3	Doğala Başvurma	Doğal	Doğal olan zararsızdır.	Fitoterapi, Aromaterapi
3.4	Doğrulama önyargısı	Teyit	Kendi inandıklarını teyit etme ve ters düşen kanıtları görmezden gelme tekniğidir.	Yeni Çağ
3.5	Geleneklere Dayandırma	Gelenek	Eski olan doğrudur.	Hacamat, Kupa Tedavisi, Astroloji
3.6	Plasebo etkisi	İnanç yatkınlığı	Bizi iyi yaptığına inandığımız şey bizi iyi yapar.	Homeopati, Reiki

2.1. OTORİTEYE DAYANMA¹²⁰

Otoriteye dayanma, ilgisizlik içeren bir safsata türüdür ve belirli bir otoriteye dayandırılan iddiada aslında o otorite, iddia edilen konuyla ilgili bir otorite değildir. Örneğin, meteorolojik hava durumu tahminlerinde Belediye yetkililerinin destekleri bulunduğunu iddia etmek, ilgisiz bir otoriteye dayanmaktır. Çünkü Belediye'nin hava durumu tahminlerinde bulunma görevi ve yeterliliği bulunmamaktadır. Böyle bir

¹²⁰ Appeal to Authority.

safsatada o konuda uzman olmayan, ilgisiz bir otorite gösterilmektedir. İlgisiz otoriteye dayanma safsatası, yanlış kaynak kullanılmasının bir türüdür. Bu tür safsatalarda, belirli bir iddianın yanlış ya da doğru olduğuna o iddianın kanıtlarına değil, iddiada bulunanın otoritesine güvenilerek karar verilir. Eğer iddia, bir otorite tarafından ortaya atılmışsa doğru olduğu kabul edilir. Oysa otorite olarak güvenilen kişi ya da kurumun kendisi de hatalı bilgilerle donatılmış olabilir.

Otoriteye dayalı safsatalarda, sadece bir otoriteye dayanmak yerine birden fazla otoriteye dayanılması da, o iddiayı her zaman ilgisiz bir iddia olmaktan kurtaramaz. Eğer birden fazla otoritenin hiçbirisi de o alanda uzman değilse, otoritelerin listesinin uzun olması iddianın bir safsata olması gerçeğini değiştirmez. İddia edilen konuda mutlaka karşı iddiada bulunacaklar olacaktır. Karşı iddiada bulunanların konularında uzman olmaları da yeterli değildir.

Herhangi bir önermenin doğru ya da safsata olması, o konuda ne düşünüldüğüyle değil, mantıklı ve gerekçeli oluşuyla ve gerçeğe uygunluğuyla ölçülmelidir. Bir konuda uzman olan kişinin kendi uzmanlık alanında kişisel görüşlerinin de, eğer o alandaki diğer uzmanlar tarafından karşı çıkılmıyorsa, ilgisiz bir safsata olduğu söylenemez. Büyük bir olasılıkla diğer uzmanlar, o iddiayı destekleyecek güçlü kanıtlar bulunduğuna inanıyorlardır. Yine de, bir düşünce ya da iddianın doğruluğu ona kimlerin inandığıyla ilgili değildir.¹²¹

Bu otorite kutsalların fazla olduğu toplumlarda çeşitlidir. Eğer toplumda profesör etiketi kutsal ise, profesör etiketleri kullanılır, eğer din kutsal ise, sözdebilim dine bağlanır¹²², eğer devlet kutsal ise devlet araçsallaştırılır, eğer millî kavramlar kutsal

¹²¹ Robert Todd Carroll, *The Sceptic's Dictionary*, "Appeal to Authority", Erişim Tarihi: 7 Nisan 2018 <http://skepdic.com/authorly.html>.

¹²² İnanç dili: Dilin içine dinî, milli, manevi sözcükler ilave ederek ve serpiştirerek konunun geçerli olmasını dilemektir. Sözümona satacağı sözde bitkisel ilacı göze sokmak için, lafın başına, ortasına ve sonuna dinî terimler ilave ederek bu satışı yapması, "Allah'ın mucizesi olan bu ot.....hadislere konu olmuş.....Allah rızası için kullanın.....kutsal ot.....kutsal taş....kutsal şurup...", gibi deyimler dini kendi ticari amaçları için alet eden sözdebilimcilerin, dinî inançların kuvvetli olduğu toplumlarda sık sık başvurduğu yöntemdir. Bunlar ne dini bilirlir ne de bilimi, kafalarına göre de her şeyi her şeye

ise sözdebilimin ikna sürecinde konuyu bir şekilde millî duygulara bağlarlar. “Bu ilaca destek olun, ülkemiz kalkınsın...”, “Devlet, bu uygulamanın arkasındadır...”, “Onlarca profesör bize teşekkür mesajı gönderdi...”, “Bu bio-kozmik enerji makinesi için, milletimiz destek oldu...” gibi, bu konudaki örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Otoriteye Dayanma tekniğine başvuru için 1.2.3.3. vakası örnek gösterilebilir. Reiki Masteri Sebla Yılmaz, Dilek Yücel'in yüksek lisans tezi için verdiği röportajına “Ben Reiki profesörüyüm” diyerek başlıyor. Sebla Yılmaz, kullandığı simgelerin kutsal olduğunu, bu yüzden işe yaradığını vurgularken otoriteye başvurma tekniği kullanıyor. Diğer bir örnekte, 1.2.1.1. vakasında Metin Hara TED_x konuşmasında 20 yaşına geldiğinde 1000'den fazla tekniği bildiğini açıklıyor. Bu tür savlar doğrudan otoriteye başvurma girişimidir.

Otoriteye Dayanma tekniği için aşağıdaki vakalara bakılabilir:

TIP-FIZYOLOJİK:

1.1.1. Akupunktur, 1.1.1.1. Vaka, 1.1.1.2. Vaka, 1.1.2. Aromaterapi, 1.1.2.1. Vaka, 1.1.2.2. Vaka, 1.1.2.3. Vaka, 1.1.2.4. Vaka, 1.1.3. Fitoterapi, 1.1.3.1. Vaka, 1.1.3.2. Vaka, 1.1.3.3. Vaka, 1.1.4. Hacamat, 1.1.4.1. Vaka, 1.1.4.2. Vaka, 1.1.4.3. Vaka, 1.1.5. Homeopati, 1.1.5.1. Vaka, 1.1.5.2. Vaka, 1.1.6. Larva Tedavisi, 1.1.6.1. Vaka, 1.1.6.2. Vaka, 1.1.6.3. Vaka, 1.1.7. Refleksoloji, 1.1.7.1. Vaka, 1.1.7.2. Vaka, 1.1.8. Sülük Tedavisi, 1.1.8.1. Vaka, 1.1.8.2. Vaka.

TIP-PSIKOLOJİK:

1.2.1. Yeniçağ, 1.2.1.1. Vaka, 1.2.1.3. Vaka, 1.2.2. NLP, 1.2.2.1. Vaka, 1.2.2.2. Vaka, 1.2.3. Reiki, 1.2.3.1. Vaka, 1.2.3.2. Vaka, 1.2.3.3. Vaka, 1.2.4. Tıbb-ı Nebevi, 1.2.4.1. Vaka, 1.2.4.2. Vaka, 1.2.4.3. Vaka, 1.2.4.4. Vaka, 1.2.5. Cincilik, 1.2.5.1. Vaka, 1.2.5.2. Vaka.

---

katarlar. “Senin cinsel gücü artırdığımı iddia ettiğin bu karışımın dinle ne ilgisi var?” dediğinizde, cevap veremezler.

FALCILIK:

1.3.1. Astroloji, 1.3.1.1. Vaka, 1.3.1.2. Vaka, 1.3.1.3. Vaka, 1.3.1.4. Vaka, 1.3.1.5. Vaka, 1.3.1.6. Vaka, 1.3.2. Feng Shui, 1.3.2.1. Vaka, 1.3.2.2. Vaka, 1.3.3. Medyumluk, 1.3.3.1. Vaka, 1.3.3.2. Vaka, 1.3.3.3. Vaka.

İNANÇ:

1.4.1. 19 Mucizesi, 1.4.1.1. Vaka, 1.4.2. Yaratılış Teorisi, 1.4.2.1. Vaka, 1.4.2.2. Vaka, 1.4.2.3. Vaka

PARANORMAL: 1.5.1. Ufoloji, 1.5.1.1. Vaka, 1.5.1.4. Vaka.

2.2. BİLGİSİZLİĞE DAYANDIRMA ¹²³

Bilgisizliğe dayalı önermeler, bir şeyin doğru olduğunu aksine bir kanıt bulunmayışıyla kabul eden, başka bir şeyin yanlış olduğunu da aksine, doğru olduğunun kanıtlanamayışına dayandıran mantıksal bir safsatadır. Herhangi bir iddianın doğru ya da yanlış olarak kabul edilmesinin nedeni tamamen, destekleyici kanıtların bulunmamasına bağlıdır. ¹²⁴

Örneğin, belirli bir suçta A kişisi suçludur, çünkü aksini kanıtlayamamaktadır ya da tersi, o olayda A kişisi suçsuzdur, çünkü suçlu olduğu kanıtlanamamıştır. Tüm toplumlarda görülen önemli bir başka örnek, Tanrı'nın varlığıyla ilgilidir. Tanrı'nın varlığını iddia edenler, gerekçe olarak aksine bir kanıt bulunmayışını gösterirler. Diğer yandan Tanrı'nın olmadığını savunanlar, Tanrı'nın var olduğuna dair bir kanıtın olmayışını gerekçe gösterirler.

---

¹²³ Argumentto ignorance, argumentum ad ignorantiam, appeal to mystery.

¹²⁴ Robert Todd Carroll, *The Sceptic's Dictionary*, "Ignorance", Erişim Tarihi: 12 Haziran 2018 <http://skepdic.com/ignorance.html>.

Bilgisizliğe dayalı önermeler, insanların arzularıyla da ilgilidir. Ölümsüzlüğe inanmak isteyen insanlar, ölümsüzlüğün söz konusu olmadığına dair bir kanıtın bulunmayışını kendi arzularına uygun bulurlar.

Bu tür önermeler, karşı tarafın iddiasını çürütmek için kanıt bulamadığı zamanlarda bilerek kullanılır. Örneğin bir A kişisi, B kişinin bir şeyi yapmasını istemektedir. Ancak, B kişisi bunun yapılamayacağını ya da yapılmaması gerektiğini öne sürmektedir. Bu durumda A kişinin ısrarını sürdürebilmesi için genellikle kullandığı cümle “Neden olmasın?” olacaktır. Çünkü B, neden yapılamayacağını ya da yapılmaması gerektiğini kanıtlayamamaktadır. Algıların yorumlanmasında aksine bir yorum bulunmaması, o yorumun doğru olması olasılığını arttırmaz.

Bilgisizliğe Dayandırma tekniği için verilebilecek bir örnek için 1.2.5.1. Vaka gösterilebilir. Cinler ile şizofreni hastalığı arasında bağlantı kurmaya çalışan Prof. Dr. Kemal Irmak, cinlerin ne olduğu, nereden geldiği ve tanımı hakkında hiçbir açıklama yapmayarak bilgisizliğe başvurma safsatasına sığıyor.

Diğer bir örnekte, 1.3.1.2. Vakada Canan Selvi astroloji ile örgütsel bağlılık arasında bağ kurmaya çalışırken; gezegenlerin, doğru tarihini seçemeyen insanların kaderlerini hangi sebep-sonuç üzerinden etkilediğini açıklamadan doğrudan bilgisizliğe dayandırma tekniğini kullanıyor.

Bilgisizliğe Dayandırma tekniği için aşağıdaki vakalara bakılabilir:

TIP-FIZYOLOJİK:

1.1.1. Akupunktur, 1.1.1.1. Vaka, 1.1.1.2. Vaka, 1.1.2. Aromaterapi, 1.1.2.1. Vaka, 1.1.2.2. Vaka, 1.1.3. Fitoterapi, 1.1.3.1.Vaka, 1.1.3.2. Vaka, 1.1.3.3. Vaka, 1.1.4. Hacamat, 1.1.4.1. Vaka, 1.1.4.2. Vaka, 1.1.4.3. Vaka, 1.1.5. Homeopati, 1.1.5.1. Vaka, 1.1.5.2. Vaka, 1.1.6. Larva Tedavisi, 1.1.6.1. Vaka, 1.1.6.2. Vaka, 1.1.6.3. Vaka, 1.1.7. Refleksoloji, 1.1.7.1. Vaka, 1.1.7.2. Vaka, 1.1.8. Sülük Tedavisi.

TIP-PSIKOLOJİK:

1.2.1. Yeniçağ, 1.2.1.1. Vaka, 1.2.1.3. Vaka, 1.2.2. NLP, 1.2.2.1. Vaka, 1.2.2.2. Vaka, 1.2.3. Reiki, 1.2.3.1. Vaka, 1.2.3.2. Vaka, 1.2.3.3. Vaka, 1.2.4. Tıbb-ı Nebevî, 1.2.4.1. Vaka, 1.2.4.2. Vaka, 1.2.4.3. Vaka, 1.2.4.4. Vaka, 1.2.5 Cincilik, 1.2.5.1 Vaka, 1.2.5.2 Vaka.

FALCILIK:

1.3.1. Astroloji, 1.3.1.1. Vaka, 1.3.1.2. Vaka, 1.3.1.3. Vaka, 1.3.1.4. Vaka, 1.3.1.5. Vaka, 1.3.1.6. Vaka, 1.3.2. Feng Shui, 1.3.2.1. Vaka, 1.3.2.2. Vaka, 1.3.3. Medyumluk, 1.3.3.1. Vaka, 1.3.3.2. Vaka, 1.3.3.3. Vaka, 1.3.3.4. Vaka.

İNANÇ:

1.4.1. 19 Mucizesi, 1.4.1.1. Vaka, 1.4.2. Yaratılış Teorisi, 1.4.2.1. Vaka, 1.4.2.2. Vaka, 1.4.2.3. Vaka

PARANORMAL:

1.5.1. Ufoloji, 1.5.1.1. Vaka, 1.5.1.4. Vaka

2.3. DOĞALA BAŞVURMA¹²⁵

Doğala Başvurma safsatası Natüralist Safsata¹²⁶ diye de geçer. Bu argümanın temelinde “doğal”¹²⁷ olanın “doğal olmayan” dan¹²⁸ daha iyi olduğu inancı yatıyordur. Esas olan, “doğal” iyidir, “doğal olmayan” iyi değildir. Pek çok bilim ve tıp

¹²⁵ Appeal to nature.

¹²⁶ Naturalistic fallacy.

¹²⁷ Natural.

¹²⁸ Unnatural.

tartışmasında birçok birey bu görüşü temel varsayım olarak ele alır. Bu teknikte “doğal” ile “doğal olmayan” arasındaki sınır çizgisi ve temel ayırım göz ardı edilir.

Örneğin Sakaroz, küp şeker hem bitkiler tarafından hem de kimyasal sentez ile elde edilebilir. Her iki şeker tıpatıp aynıdır ve “doğal” karbon, hidrojen ve oksijen içerir.¹²⁹

“Doğal olan iyidir” savı her zaman geçerli değildir. Zehirli mantarlar, zehirli bitkiler ve siyanür içeren meyveler, hatta depremler ve tsunamilerin hepsi “doğal”dır. Kaldı ki insanın kendisi “doğal” bir canlıdır; bu sava göre “insanın yaptığı her şey doğaldır” denilebilir mi?¹³⁰

Başka bir çelişki; doğal olan iyi ise o zaman fazlası daha iyi olmalıdır. Ancak en doğal bildiğimiz madde olan su bile çok içildiğinde zehirlenmeye, halsizliğe, antidiüretik hormonların bozulmasına ve uykusuzluğa yol açabilir.¹³¹

Hemen hemen tüm bitkisel tedavi yöntemleri kendilerini moda olan “doğal” veya “organik” etiketleri altında pazarlamaktadır. Örnek verilmesi gerekirse: 2.1.3.3. Vaka’da Op. Dr. Nail Dereoğlu, fitoterapinin pek çok ciddi hastalığı tedavi ettiğini açıklarken, “Doğal olanın zorunlu olarak zararsız olamayacağını” açıklamadan doğala başvurma safsatasına sığınmıştır.

1.1.3.1 Vaka’da Prof. Dr. Ahmet Maranki, “Bitkilerin Efendisi” olduğunu açıklarken uyguladığı tedavilerin gücünü doğaldan aldığını vurgulamış, yine doğala başvurma safsatasına sığınmıştır.

Doğala Başvurma tekniği için aşağıdaki vakalara bakılabilir:

¹²⁹ Appeal to nature logical fallacies, Erişim Tarihi: 17 Temmuz 2018 <https://www.skepticalraptor.com/skepticalraptorblog.php/logical-fallacies/appeal-to-nature-logical-fallacies/>

¹³⁰ “Appeal to nature – the authenticity axiom”, *Science or not?*, Erişim Tarihi: 23 Temmuz 2018 <https://scienceornot.net/2012/11/03/appeal-to-nature-the-authenticity-axiom>

¹³¹Fazla Su İçmenin Zararları da Var, *Hürriyet Kelebek*, Sağlık Servisi, Erişim tarihi: 24 Nisan 2018 <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/saglik/fazla-su-icmenin-zararlari-da-var-28215000>

TIP-FIZYOLOJİK:

1.1.1. Akupunktur, 1.1.1.1. Vaka, 1.1.1.2. Vaka, 1.1.2. Aromaterapi, 1.1.2.1. Vaka, 1.1.2.2. Vaka, 1.1.2.3. Vaka, 1.1.2.4. Vaka, 1.1.3. Fitoterapi, 1.1.3.1. Vaka, 1.1.3.2. Vaka, 1.1.3.3. Vaka, 1.1.4. Hacamat, 1.1.5. Homeopati, 1.1.5.1. Vaka, 1.1.5.2. Vaka, 1.1.6. Larva Tedavisi, 1.1.6.1. Vaka, 1.1.6.2. Vaka, 1.1.6.3. Vaka, 1.1.7. Refleksoloji, 1.1.7.1. Vaka, 1.1.7.2. Vaka, 1.1.8. Sülük Tedavisi, 1.1.8.1. Vaka.

TIP-PSIKOLOJİK:

1.2.1. Yeniçağ, 1.2.2.2. Vaka, 1.2.3. Reiki, 1.2.3.1. Vaka, 1.2.3.2. Vaka, 1.2.3.3. Vaka, 1.2.4. Tıbb-I Nebevi, 1.2.4.1. Vaka, 1.2.1.3. Vaka

FALCILIK:

1.3.3. Medyumluk, 1.3.3.1. Vaka, 1.3.3.2. Vaka, 1.3.3.3. Vaka, 1.3.2. Feng Shui.

İNANÇ:

1.4.2. Yaratılış Teorisi, 1.4.2.1. Vaka, 1.4.2.2. Vaka, 1.4.2.3. Vaka

2.4. DOĞRULAMA ÖNYARGISI¹³²

Doğrulama önyargısı, kişinin kendi düşüncelerine ve inançlarına uyan düşünceleri araması, bulabildiği bilgi ve düşünceleri kendi düşündüklerini kanıtlamak için kullanmasıdır. Kendi inanışlarına uymayan düşünceleri görmezden gelmekte ya da değersiz bulmaktadır. İnanıldığı şeylerin mantıklı ve doğru olduğunu düşünmek istemekte ve çoğunlukla kendi fikirlerine uygun olan düşünceleri değerli ve rasyonel bulmaktadır. Kişinin kendi düşüncelerine uygun olan olaylara dikkat etmesi ve uygun

---

¹³² Confirmation bias.

olmayanları ihmal etmesi, olaylara objektif bir bakış açısıyla yaklaşmasını olumsuz yönde etkiler.¹³³

Örneğin, kendi kişisel görüşlerine göre belirli bir doktorun, hastanenin ya da alternatif tıp uygulamalarının en iyisi olduğuna inanan insanlar, tedavilerinden olumlu sonuç alamazlar bile, inanışlarının yanlış olduğunu kabul etmekte zorlanacaklardır. Benzer davranış, siyasî parti taraftarları için de söz konusudur. Taraftarı oldukları siyasî partinin hatalarına dikkat etmeyecek, doğru kararlarını alkışlayacaklardır. Örneğin; uçakla yolculuğun diğer taşıtlarla yolculuğa göre daha emniyetli olduğuna inanan birisi, dikkatini kara ve demiryolu taşıtları kazalarına yöneltecek, uçak kazalarını önemsiz sayacaktır. Benzer şekilde, spor takımlarının taraftarları da kendi takımlarının en iyisi olduğunu düşünecekler ve çoğunlukla yenilseler bile, yenilgileri için hakem hataları gibi, kendileri dışında gerekçeler arayacaklardır.

Olayları kişisel bir bakış açısıyla değerlendirmek, karşıt görüşlerle karşılaşınca insanı huzursuz edecek ve zamanla ortamından kopmasına yol açacaktır. Ayrıca, sadece kendi düşüncelerine uygun olan düşünceleri benimseyip bu düşüncelere göre karar veren insanlar, kararları çok sayıda kişiyi etkileyecekse, kendilerinden farklı düşünen insanların yaşantısını da olumsuz yönde etkileyebilecektir.

İnsanları sübjektif, peşin yargılara bağımlı kılacak doğrulama önyargısı, tüm sakıncalarına rağmen, olayları değerlendirmede kolay bir yol olarak rol oynamaktadır

Yaratılış bölümünde 1.4.2.1. Vaka'da Harun Yahya mahlasını kullanan Adnan Oktar, kendi öne sürdüğü düşünceleri onaylayan kanıtları görürken, bunları çürütecek kanıtları görmezden gelmiştir. Bu açıkça teyit veya doğrulama önyargısına başvurma girişimidir.

1.4.2.2. Vaka'da Prof. Dr. Caner Taslaman, insan çamurdan yaratıldı tezi ile evrim tezi arasında bağ kurarken, toprağın kendi kendine canlı hayat için yeterli

---

¹³³ Robert Todd Carroll, The Sceptic's Dictionary, "Confirmation Bias", Erişim Tarihi: 7 Mayıs 2018 <http://skeptidic.com/confirmbias.html>

olmadığını, güneş enerjisi ile gelen fotonlara ve havaya da ihtiyaç duyduğunu görmezden gelerek, kendi tezini haklı çıkarmak için teyit veya doğrulama önyargısına başvurmuştur. Kendi tezi ile çelişkiye düşebilecek argümanları görmezden gelmiştir.

Doğrulama Önyargısı tekniği için aşağıdaki vakalara bakılabilir:

TIP-FIZYOLOJİK:

1.1.1. Akupunktur, 1.1.1.1. Vaka, 1.1.1.2. Vaka, 1.1.2. Aromaterapi, 1.1.2.1. Vaka, 1.1.2.2. Vaka, 1.1.2.3. Vaka, 1.1.2.4. Vaka, 1.1.3. Fitoterapi, 1.1.3.1. Vaka, 1.1.3.2. Vaka, 1.1.3.3. Vaka, 1.1.4. Hacamat, 1.1.4.1. Vaka, 1.1.4.2. Vaka, 1.1.4.3. Vaka, 1.1.5. Homeopati, 1.1.5.2. Vaka, 1.1.6. Larva Tedavisi, 1.1.6.1. Vaka, 1.1.6.2. Vaka, 1.1.6.3. Vaka, 1.1.7. Refleksoloji, 1.1.7.1. Vaka, 1.1.7.2. Vaka, 1.1.8. Sülük Tedavisi, 1.1.8.1. Vaka, 1.1.8.2. Vaka.

TIP-PSIKOLOJİK:

1.2.1. Yeniçağ, 1.2.1.1. Vaka, 1.2.1.3. Vaka, 1.2.2. NLP, 1.2.2.1. Vaka, 1.2.2.2. Vaka, 1.2.3. Reiki, 1.2.3.1. Vaka, 1.2.3.2. Vaka, 1.2.3.3. Vaka, 1.2.4. Tıbb-ı Nebevî, 1.2.4.1. Vaka, 1.2.4.2. Vaka, 1.2.4.3. Vaka, 1.2.4.4. Vaka, 1.2.5 Cincilik, 1.2.5.1 Vaka, 1.2.5.2. Vaka.

FALCILIK:

1.3.1. Astroloji, 1.3.1.1. Vaka, 1.3.1.2. Vaka, 1.3.1.3. Vaka, 1.3.1.4. Vaka, 1.3.1.5. Vaka, 1.3.1.6. Vaka, 1.3.2. Feng Shui, 1.3.2.1. Vaka, 1.3.2.2. Vaka, 1.3.3. Medyumluk, 1.3.3.1. Vaka, 1.3.3.2. Vaka, 1.3.3.3. Vaka, 1.3.3.4. Vaka.

İNANÇ:

1.4.1. 19 Mucizesi, 1.4.1.1. Vaka, 1.4.2. Yaratılış Teorisi, 1.4.2.1. Vaka, 1.4.2.2. Vaka, 1.4.2.3. Vaka.

PARANORMAL:

1.5.1. Ufoloji, 1.5.1.1. Vaka, 1.5.1.4. Vaka.

2.5. GELENEKLERE DAYANDIRMA¹³⁴

(İlgisiz) geleneklere bağlı kalma ve onları dayanak gösterme; bir uygulamanın ya da inancın sadece uzun süredir yerleşmiş bir geleneğe sahip olduğunu iddia eden bir safsatadır. Gelenekler, genellikle herhangi bir yazılı kural olmadan kuşaktan kuşağa geçerler ve o geleneklere bağlı kalmanın gerekçesi de her zaman “Asırlardır öyle uygulanmaktadır, değiştirilmesi için neden yoktur.” şeklindedir. Herhangi bir toplumda geleneklerin yerleşmesi ne kadar zor ve zaman alıcıysa, o geleneğin hiçbir gerekçe olmaksızın kaldırılması da bir o kadar zor ve zaman alıcıdır.

Geleneklerden olumsuz etkilenen toplum üyeleri, insanların mantık ve gerekçe armaksızın o geleneği sürdürmeleri nedeniyle olumsuz etkilenmeye devam edecekler ve üstelik bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için gelenekleri sorgulamaya da cesaret edemeyeceklerdir. İlgisiz geleneklere bağlı kalma en fazla toplumun fazlaca hassas olduğu ve tabu olarak gördüğü konularda görülmektedir. Bu hassas konuların en önemlisi, inançtır.¹³⁵ Yer merkezli modele inanç M.Ö. 4 yy ile 16 yy arası, yani neredeyse 2000 sene boyunca sürmüştür. Kilisenin bu teze inanması ve onu doktrin haline getirmesi bile Kopernik tarafından çürütülmesine engel olamamıştır. Kopernik

¹³⁴ (İrrelevant) appeal to tradition.

¹³⁵ Robert Todd Carroll, *The Sceptic's Dictionary*, “Tradition”, Erişim Tarihi: 12 Haziran 2018 <http://skeptdic.com/tradition.html>.

devrimi, toplumların doğruları bilmeden de yaşayabileceğini göstermiştir. Yer merkezli modelin yıkımı bir düşüncenin kadim olmasının, zorunlu olarak onun doğru olacağı anlamına gelemeyeceğini göstermiştir. Keza çoğunluğun bir geleneği savunmasının onu zorunlu olarak doğru yapmayacağını kanıtlamıştır.

Geleneklere dayandırma için birinci örnek 2.1.4.2. Vaka olabilir. Dr. Ahmet Erçek, hacamatın asırlardır uygulandığını ve dolayısıyla doğru olabileceğini varsayarak geleneklere başvurma hatasına düşmüştür. Diğer bir örnek 2.1.1.2. Vakada Ahmet Kavaklı, akupunkturun eski bir tedavi yöntemi olduğunu, bu yüzden işe yaradığını açıklarken geleneğe başvurma safsatasını kullanmıştır.

Geleneklere Dayandırma tekniği için aşağıdaki vakalara bakılabilir:

TIP-FIZYOLOJİK:

1.1.1. Akupunktur, 1.1.1.1. Vaka, 1.1.1.2. Vaka, 1.1.2. Aromaterapi, 1.1.2.3. Vaka, 1.1.2.4. Vaka, 1.1.3. Fitoterapi, 1.1.3.1. Vaka, 1.1.3.2. Vaka, 1.1.3.3. Vaka, 1.1.4. Hacamat, 1.1.4.1. Vaka, 1.1.4.2. Vaka, 1.1.4.3. Vaka, 1.1.5. Homeopati, 1.1.6. Larva Tedavisi, 1.1.6.1. Vaka, 1.1.6.2. Vaka, 1.1.6.3. Vaka, 1.1.7. Refleksoloji, 1.1.7.1. Vaka, 1.1.7.2. Vaka, 1.1.8. Sülük Tedavisi, 1.1.8.1. Vaka.

TIP-PSIKOLOJİK:

1.2.1. Yeniçağ, 1.2.1.1. Vaka, 1.2.1.3. Vaka, 1.2.3. Reiki, 1.2.3.3. Vaka, 1.2.4. Tıbb-ı Nebevî, 1.2.4.1. Vaka, 1.2.4.2. Vaka, 1.2.4.3. Vaka, 1.2.4.4. Vaka, 1.2.5 Cincilik, 1.2.5.1 Vaka, 1.2.5.2 Vaka.

FALCILIK:

1.3.1. Astroloji, 1.3.1.1. Vaka, 1.3.1.2. Vaka, 1.3.1.3. Vaka, 1.3.1.4. Vaka, 1.3.1.5. Vaka, 1.3.1.6. Vaka, 1.3.2. Feng Shui, 1.3.2.1. Vaka, 1.3.2.2. Vaka, 1.3.3. Medyumluk, 1.3.3.1. Vaka, 1.3.3.2. Vaka, 1.3.3.3. Vaka, 1.3.3.4. Vaka.

İNANÇ:

1.4.1. 19 Mucizesi, 1.4.1.1. Vaka, 1.4.2. Yaratılış Teorisi, 1.4.2.1. Vaka, 1.4.2.2. Vaka, 1.4.2.3. Vaka.

2.6. PLASEBO ETKİSİ¹³⁶

Plasebo etkisi, tıbbî olarak uygulanan herhangi bir ilaç ya da tedavi olmaksızın beden sağlığı ve davranışlarda görülen ölçülebilir, gözlemlenebilir ya da hissedilebilir iyileşmelerdir. Hastada görülen iyileşme tıbbî ilaç ve tedavi dışındaki çeşitli nedenlere bağlıdır. Bunlar, özellikle kendiliğinden iyileşme, ortamın iyileşme için uygun olması, ruhsal olarak gerginlik ve kaygının ortadan kalkması ve psikolojik olarak hastanın plasebo etkisi yaratacak uygulamaya güvenerek iyileşeceğine duyduğu inanç gibi nedenlerdir. Plasebo, bir başka deyişle tıbbî bir ilaç ya da tedavi olmadığı halde yapılan uygulamalar; hastaya herhangi bir etkisi olmayan tuzlu su ya da şeker tableti verme, bazen sahte operasyonlar şeklindedir. Bir hastada plasebo uygulanması büyük ölçüde, hastanın doktoruna olan güveninin fazlalığına ve o doktorun yapacağı uygulamanın kendisini iyileştireceğine dair inancına da bağlıdır.

Plasebo, Doktor H.K. Beecher'in yürüttüğü bir deney sonucunda ortaya konulmuştur. 1955 yılında, çeşitli rahatsızlıkları bulunan hastalara tedavi edici olarak tanımladığı etkisiz maddeler vermiş ve binin üzerindeki hastaların %35'inde iyileşme

---

¹³⁶ Placebo Effect.

gözlemlemiştir. O tarihten bu yana plasebo etkisi daha da yaygınlaşmış ve iyileşme oranı %50'lerin üzerine çıkmış olup özellikle de ruhsal bunalım, baş ağrısı ve mide rahatsızlıklarında etkili olduğu görülmüştür. Yapılan bir başka deneyde, diz ağrısından şikâyeti olan 10 hastanın, ikisine gerçekten bir diz operasyonu yapılmış, kalan sekiz hastanın sadece dizlerine bir kesik atılarak dikilip operasyon yapılmış gibi gösterilmiştir. Altı ay sonra, hastaların tümü de kendilerine yapılan operasyon sonuçlarından hoşnut görünmüşlerdir. Buna rağmen, gerçekten operasyon yapılan iki hastadaki iyileşmenin diğer hastalara göre çok daha fazla olduğu görülmüştür.

Bir hastanın inancı ve tedaviye olan güveni, biyokimyasal etkiler de yaratabilmektedir. Güven ve düşünceler, hastanın bedeninde nörokimyasal değişikliklere neden olmakta ve biyokimyasal sistemlerde, hormonların aktive edilmesi ve bağışıklığın artırılması gibi olumlu etkiler doğurmaktadır. Bazı hallerde, hastalara yapılan uygulamaların aslında plasebo olduğu söylene bile, olumlu etkileri ortadan kalkmamakta; aksine, hasta rahatsızlığının fiziksel olarak kalıcı değil psikolojik olduğunu düşünerek rahatlamaktadır.

Plasebo etik tartışmalara da konu olmaktadır. Bir yandan, hastalara gerçek dışı şeyler söylemenin kötü olduğu savunulmakta, diğer yandan doktorun şu ya da bu şekilde hastanın acısını hafifletmek zorunda olduğu iddia edilmektedir. Plasebo uygulanan hastalarda görülen iyileşmenin gerçek ve tekrarlanabilir nedenlerinin kesin olarak belirlenmesinde güçlükler bulunmakta, plasebo etkisinin her zaman görüleceği de garanti edilememektedir.¹³⁷

Plasebo etkisini kullanan örneklerden biri olan 1.1.5.1 Vaka'da, Eczacı Semra Yoğurtçu, homeopatinin dünyada en yaygın ikinci tedavi yöntemi olduğunu açıklarken,

---

¹³⁷ Robert Todd Carroll, *The Sceptic's Dictionary*, "Placebo", Erişim Tarihi: 21 Ağustos 2018 <http://skepdic.com/placebo.html>

neredeysse sudan başka bir şey içermeyen homeopatik reçetelerin “tedavi” edici etkinliğinin “plasebo etkisinden” öte bir şey olmadığını açıklamamıştır.

Plasebo etkisi için verilebilecek çarpıcı örneklerden biri de 1.3.3.1. Vaka’da Kemal Haluk Cebe, kahve falının doğruluk oranının %90’ı bulabileceğini vurgularken falcının kesinlikle pozitif şeyler söylemesi gerektiğinin altını çizmektedir. Falın etkisi plasebo etkisinden öteye geçmemektedir.

Plasebo Etkisi tekniği için aşağıdaki vakalara bakılabilir:

TIP-FIZYOLOJİK:

1.1.1. Akupunktur, 1.1.1.1. Vaka, 1.1.1.2. Vaka, 1.1.3. Fitoterapi, 1.1.3.1. Vaka, 1.1.3.2. Vaka, 1.1.3.3. Vaka, 1.1.4. Hacamat, 1.1.5. Homeopati, 1.1.5.1. Vaka, 1.1.7. Refleksoloji, 1.1.7.1. Vaka, 1.1.7.2. Vaka, 1.1.8. Sülük Tedavisi

TIP-PSIKOLOJİK:

1.2.1. Yeniçağ, 1.2.1.3. Vaka, 1.2.2. NLP, 1.2.2.1. Vaka, 1.2.2.2. Vaka, 1.2.3. Reiki, 1.2.3.1. Vaka, 1.2.3.2. Vaka, 1.2.3.3. Vaka, 1.2.4. Tıbb-ı Nebevî, 1.2.5. Cincilik, 1.2.5.2. Vaka

FALCILIK:

1.3.1. Astroloji, 1.3.2. Feng Shui, 1.3.3. Medyumluk, 1.3.3.1. Vaka, 1.3.3.2. Vaka, 1.3.3.3. Vaka, 1.3.3.4. Vaka.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Sözdebilime başvuranlar; iktidar, güç, ün, şöhret, itibar, sosyalleşme gibi kazanımlar elde etmek için farklı yöntemlere başvurumaktadırlar. Aldatanlar ve aldananlar hikâyesi olan sözdebilim uygulamaları doğrudan sosyolojik bir sorundur. Akademik diploması olanların da sözdebilim tuzaklarına düşmesi, meslekî eğitim ile düşünme yöntemleri eğitiminin birbirlerinden ne denli ayrı olduğunu, düşünme yöntemlerinin eğitiminin veya eleştirel düşünme eğitiminin mesleki eğitiminden daha önemli olduğunu tekrar tekrar kanıtlamaktadır.

Bu tezde ele alınan çeşitli yüksek lisans ve doktora tezlerinde görüldüğü gibi sözdebilim bilim dünyasına da etki etmiş durumdadır. Bu durumda “Bilimsel yöntemin dışında olan bu tür girişimlerin, nasıl olup da bilimsel yöntemin savunucusu olan akademilerde yer bulduğu” konusu akla gelmektedir.

Bu soruya cevap vermek için iki konuyu dikkate almak gerekir:

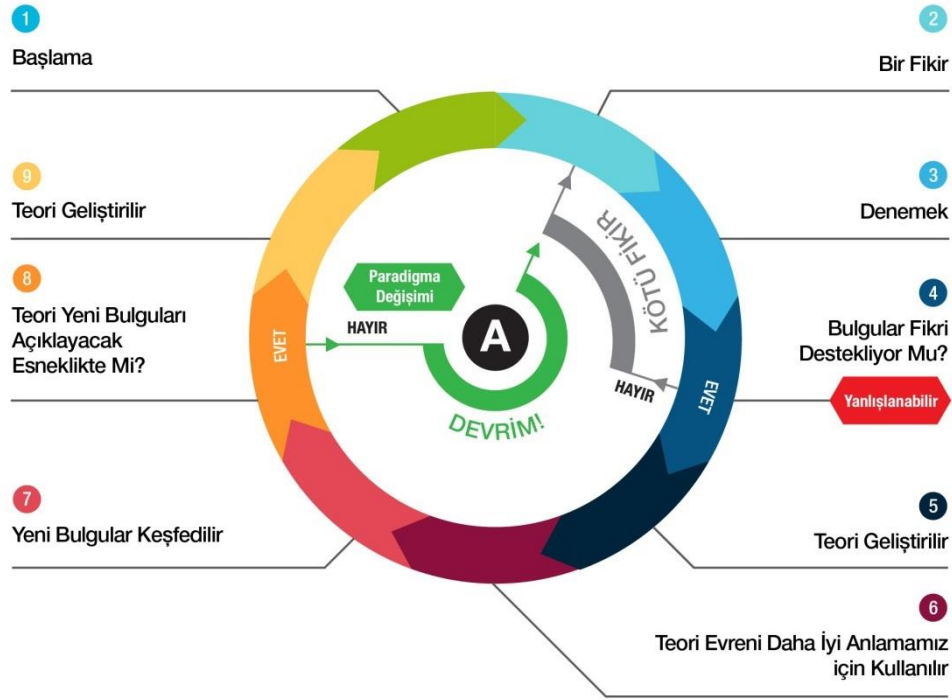
- 1-Bilginin kaynağı
- 2- Bilgiyi elde etme yöntemi

Bilginin kaynağı bilimsel yöntemde ağırlıklı olarak ölçülebilir yani akıl yürütme ve deney iken, sözdebilimin kaynağı sezgi, metafizik ve alıntıdır. Alıntı veya halk dilinde dedikodu sözdebilimin beslendiği ilk bilgi kaynağı iken metafizik ve sezgi gibi ölçülemez kaynaklar da sözdebilimin referansları içindedir.

Bilgi elde etme yöntemi olarak bilimsel yöntem kendi kendini düzeltme¹³⁸, tekrar tekrar gözden geçirme ve çürütme araçlarını kullanırken, sözdebilim tüm bunları aşarak doğrudan sonuca odaklanmaktadır.

---

¹³⁸ Self-correction.

A- bilim

Bilimsel yöntemi kısaca 9 basamakta görselleştirilmiş hali:

1)Meraklı bilim insanı bir yerden başlar. Bu genellikle bir sorudur.2)Bilim insanı soru için bir fikir ortaya atar.3)Bu fikir denemeye tabi tutulur.4)Bulguların fikri destekleyip desteklemediği incelenir. Eğer sonuçlar olumsuz ise fikir değiştirilir. Bu aşamada yanlışlanabilir kuramı büyük oranda sonuç verir.5)Eğer bulgular fikri destekliyorsa teori geliştirilir.6)Teori evreni daha iyi anlamamız için kullanılır.7)Bu süreçte yeni bulgular keşfedilir/edilebilir/edilmelidir.8)Bu durumda teori ile yeni bulgular arasında ilişki incelenir. Eğer yeni bulgular teoriyi desteklemiyorsa ciddi sonuçlara yol açar ve paradigma değişimine gidilir. 9)Eğer yeni bulgular teoriyi destekliyorsa teori geliştirilir.

Ancak bilimin kurguladığı zihnî dünyayı, diğerlerinin kurguladığı zihnî dünyalardan ayıran en temel özellikler, bilginlerin kendilerini

- Duyumsal Âlem ile
- Bunun ampirik-rasyonel bilgisiyile sınırlamaya gayret etmeleridir.¹³⁹

Akademilerde bu tür sözdebilim faaliyetlerinin görülmesi kişiyi şu soruyu sormaya götürmektedir: “Türkiye’de toplum, bilimi bildiği halde mi sözdebilim

¹³⁹ Remzi Demir, “Bilim Kültürü”, Ankara Üniversitesi Yayınları, 2014, s. 3.

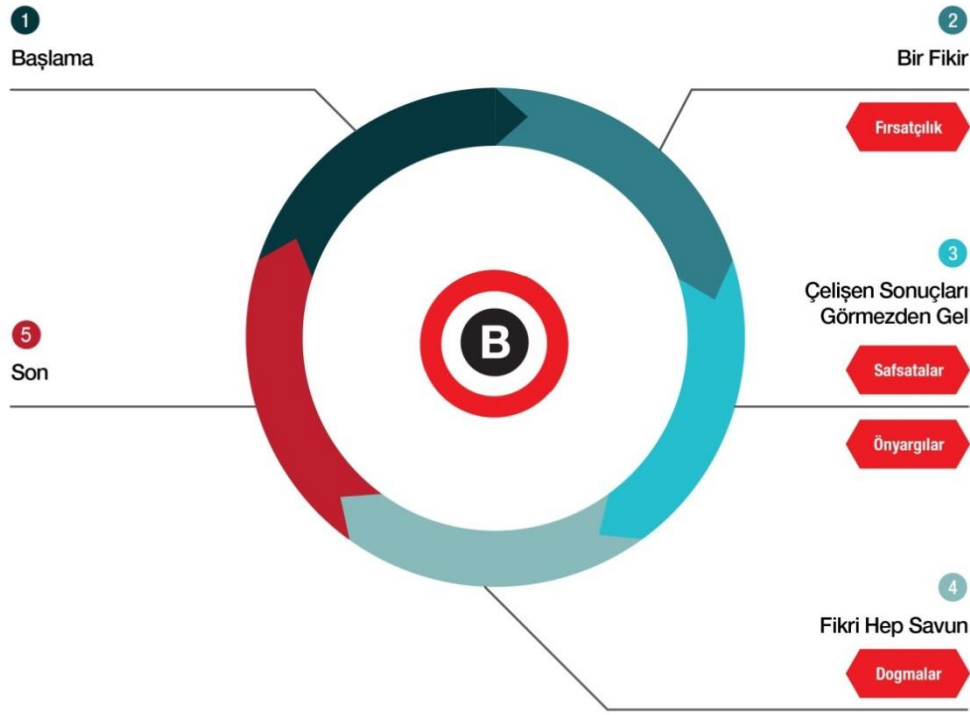
yapıyor? Yoksa bilimi bilmediği için mi sözdebilim yapıyor?” Bu sorunun cevabını irdelediğimizde toplumun büyük oranda bilimi bilmediği için sözdebilim-bilim ayrışma noktasında zorluk yaşadığı tespit edilmiştir. Söz konusu zorluk akademiye de etki etmiş durumdadır.

Akademinin bu konudaki en önemli zaaflarından biri epistemik cemaatin habitus sorunlarıdır. Tam olarak içselleştirilmemiş bilimsel düşünme yöntemlerinin eksikliği, akademide ciddi sosyolojik yıpranmalara, çelişkilere ve çeşitli boyutlarda ayrışmalara yol açmıştır. Bu bağlamda açıkça belirtmek gerekir ki Türkiye'de cemaat-içi ideolojik ve psikolojik baskılar tahmin edildiğinden çok daha yoğundur ve mevcut bilimsel etkinlikler üstünde büyük bir baskı kurmuştur. Bu baskı giderilmeden veya hiç değilse makûl bir sınıra çekilmeden bilim insanlarının uluslararası standartlarda üretken ve yaratıcı olmaları bir hayaldir!¹⁴⁰ Bu, ancak akademinin bilimsel kültüre bağlılığının sağlanmasıyla mümkün olacaktır.

Skolastik tavrın psikolojik kökenleri olan taklit etme ve otoriteye boyun eğme gibi yaygın davranışlar, bütün insanlarda ortak bir tutumdur ve öyle anlaşılmaktadır ki Skolastik Düşünce, kökleri binlerce yıl önceki ortak-atalara kadar uzanan bu tutumlardan beslenmiştir ve hâlâ beslenmektedir.

---

¹⁴⁰ Remzi Demir, “Bilimsel Yaratıcılık ve Cemaat-içi Baskılar”, (Parantez), *Bilim ve Ütopya*, Sayı 211, Ocak 2012, s. 72-73.

B- Sözdebilimin

Sözdebilimin kısaca 5 basamakta görselleştirilmiş hali: 1) Başlama 2) Bir fikir (fırsatçılık) 3) Çelişen sonuçları Görmezden gel (safsatalar/ Önyargılar) 4) Fikri hep savun (dogmalar) 5) son

Bilim psikologları, ülkemizde bugün de çok yaygın olan bu düşünce biçiminin temellerini aydınlatmak ve terk edilebilmesi, yani bir bakıma bu düşünce biçiminin karşıtı olan Eleştirel Düşünce'ye geçilebilmesi için yapılması gereken uygulamaları da belirlemekle yükümlüdür.¹⁴¹

Epistemik gruptaki skolastik tavrı psikolojik olarak 3 model üzerinde tanımlamak mümkündür:

Akvaryum etkisi: Akvaryumda yaşayan balığın, kapalı bir sistemde olduğu için, kirlettiği akvaryum suyuna tekrar maruz kalması kaçınılmazdır. Bu kısır döngü balıkta azot birikmesine, merkezi sinir sistemi zehirlenmesine ve nihayetinde felç ve ölüme yol açmaktadır. Bu yüzden akvaryumun suyu haftalık olarak en az %20 oranında temiz su

¹⁴¹ Remzi Demir, "Bilim Kültürü", Ankara Üniversitesi Yayınları, 2014, s. 55-56.

ile değiştirilmelidir. Akademilerin de yeni fikirlerin gelmesi ve paradigma değişimi için kısır döngülerden kurtulmaları zorunludur; aksi taktirde skolastik düşünce cemiyeti içten içe zehirleyecektir.

Kiremit etkisi: Kiremitler, çatıya veya kaldırıma dizilirken belli bir desende dizilmek için tasarlanmıştır. Bu desenler kiremitleri amaçlarına uygun yönlere hızlıca dizmenin önünü açarken, başka desenlere müsaade etmemektedir. Akademide ve bilim topluluğunda değişime uğramamış bazı düşünce kalıplarının tek yönde ilerlemesi, bilim kültürüne aykırı olduğu için tekrar skolastik bir atmosfer yaratmaktadır.

Kısa dansçı etkisi: 80'li yıllarda şarkılara klip çekme kültürü gelişirken bazı zorluklar da ortaya çıkmıştır; dansçıların gölgesinde kalacak kadar kısa boylu bir şarkıcının durumu gibi. Bunu çözmek için iki yöntem uygulanmıştır: Birincisi şarkıcının boyunu farklı yollarla yükseltmek, ikincisi ise kısa boylu dansçılar seçmektir. Bilimsel faaliyet gösteren topluluklarda tepede olan kişinin diğer tüm üyelerin kendinden daha alt etkinlik ve aktivite göstermesini talep etmesi durumunda da bu, yine bir skolastik düşünme iklimine götürecektir.

Bilimin öncüsü olması beklenen akademilerin bu türden *epistemik körleşme* sonucu akla ve deneye dayalı bilgi kaynağından kopması, toplum seviyesine indiğinde telafisi zor veya imkânsız gelişmelere yol açmıştır, açıyordur ve açacaktır.

Tıp ve eczacılık insanın ölüme karşı alternatif icadıdır, bu yüzden alternatifin alternatifi olamaz. Alternatif tıp kavramı bu yüzden kavramsal olarak anlamsızdır. Tamamlayıcı tıp kavramı da bir o kadar sakıncalıdır. Çünkü kanıta dayalı tıbbın hayatta kalmak için en az zararlı dendiği ve sonuç aldığı her yöntem, ilaç ve teknolojiyi kullanmıştır ve kullanmaktadır. Bu yüzden bilim zaten kendi kendini sürekli yenilişleyen, tamamlayan ve yeniden betimleyen yegâne insanî etkinlik olduğu için, tamamlayıcı tıp tanımı da yanıltıcı ve gereksizdir. Tıp tektir.

Burada önemli bir ontolojik çıkarıma da dikkat çekmekte yarar var. İnsanın varoluş serüveni içinde başından bugüne kadar en büyük çaresizliği, ölümü yenememiş olmasıdır. Tüm yöntemler, ilaçlar, besinler, formüller, iksirler, sihirler, büyüler, ritüeller, dualar, ah yakmalar, kostümler, muskalar, kolyeler, mücevherler, saraylar, servetler, binalar, taşlar, yüzükler, taşlar, kıymetli taşlar, icatlar, keşifler, hikâyeler ve fanteziler bir türlü ölümü yenememiştir. Tıp “ben ölüme karşı yegâne savaşıyorum” sloganıyla var olduğu için insan ve ölüm arasında bir bariyer misali işlev görmüştür ve ister istemez ölüm korkusunu bir güç olarak elinde tutarak kendini kutsamıştır. Tıbbın bu kutsanmışlık girişimini ilkel kabilelerdeki şifacılar da bile görmek mümkündür. Sözdebilimciler, tıbbın bu kutsanmışlığına sığınmak için sadece tıbbın ölüme karşı şifa gücü ile yetinmeye; “ölüm sonrası yaşam vaat eden” dinler, metafiziksel güçler ve enerjiler dâhil, milli manevi ne kadar kutsal tanım varsa sövmeye (yeri geldiğinde yeni kutsallar icat etmeye) devam etmişlerdir. Sözdebilimcilerin retoriklerinde neredeyse her satırın başında, ortasında veya sonunda bir kutsalı kullandıkları görülmüştür. Bu kutsalları mekân süslemek için, giyim kuşam için ve sözdebilim uygulama ritüelleri için alet etmekten de hiç çekinmemişlerdir.

Bu tez çalışmasında ele alınmış olan vakalarda da bazı hekim ve eczacıların pozitif bilim eğitimi almış olmalarına karşın bu türden sözdebilim etkinliklerinin doğrudan veya dolaylı olarak içinde buldukları tespit edilmiştir. Hekimler ve eczacıların sözdebilime bulaşmaları, sözdebilimcilerin “Bakın onlar bile bizi onaylıyor ve destekliyor.” reklamı için malzeme olmaları; toplumda sözdebilimcilerin saygınlığını artırırken kendi saygınlıklarını yitirmelerine yol açmaktadır. Benzer hataları, sözdebilim şarlatanlıklarına bulaşmış bazı gazeteciler, medya mensupları, yorumcular, mimarlar, din adamları, sağlık personeli, politikacılar, öğretim görevlileri, işadamları, sanatçılar, aktarlar ve yazarlarda da görmek mümkündür. Buna karşın usulsüz ve bilgisizce yapılan uygulamaların önüne geçmek amacıyla Sağlık Bakanlığı tarafından

27 Ekim 2014 tarihinde Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp (GETAT)¹⁴² ile ilgili yönetmelik resmi gazetede yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre bakanlık tarafından yalnızca hekimlere ve sadece kendi alanında uygulama yapmak üzere dış hekimlerine yetki verilmiştir. Hekimler ve dış hekimleri her bir kurs için belirlenen süre ve düzenlenen eğitim programları ile alacakları eğitimlerle sertifika almaları halinde bu tedavi yöntemlerini uygulayabileceklerdir. Bu yönetmelik kapsamında hekimler ve dış hekimlerine eğitimi vermeye başlanan alanlar aşağıda verilmiştir:

Fitoterapi (Bitkilerle Tedavi), Akupunktur, Kupa Terapi, Sülük Tedavisi, Hipnoz, Ozon Terapi, Mezoterapi, Apiterapi, Proloterapi, Osteopati, Refleksoloji, Homeopati, Kayropratik, Larva Uygulaması ve Müzik Terapi.

Bu tezin kapsamında elde edilen bulguları aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

Bilim felsefesi açısından bu tezde ele alınmış olan vakaların tamamında düşünme yöntemleri hakkında fikir sahibi olunmadığı anlaşılmıştır. İncelenmiş olan vakalarda, sözdebilimcilerin, rasyonel düşünme yöntemlerinin eksikliğini yol açabileceği sonuçlar hakkında da fikir sahibi olmadıkları anlaşılmıştır. Söz konusu vakalarda bilginin tanımı ve kaynağı hakkında kafaların epey karışık olduğu görülmüştür. Bilimsel yöntem ve özne-nesne ilişkisinin sınırları hakkında fikir sahibi olunmadığı vakalar da saptanmıştır. Bilimsel yöntemin eksikli bilim-sözdebilim ilişkisinde sınır belirleme¹⁴³ konusunda ciddi yetersizlikler gözlemlenmiştir. Bilimsel yöntemi teğet geçecek ekonomik kestirme yaklaşımlar, nedensellik ile korelasyon yanılgısı, sonuca odaklanma ve teyit arzusu akademik çalışmaların içeriğini saptırmıştır. Vakalara bakıldığında doğanın temel yasalarını görmezden gelen inançların bilimsel üretimde başarısız olduğu

---

¹⁴² “Geleneksel ve tamamlayıcı tıp” fiziksel ve ruhsal hastalıklardan korunma, bunlara tanı koyma, iyileştirme veya tedavi etmenin yanında sağlığın iyi sürdürülmesinde de kullanılan, farklı kültürlerle özgü teori, inanç ve tecrübelerle dayalı, izahı yapılabilen veya yapılamayan bilgi, beceri ve uygulamaların bütünüdür. Batı tıbbını destekleyici ve tamamlayıcı yöntemlerdir.

¹⁴³ Demarcation problem.

kesin olarak tespit edilmiştir. Kısacası tüm vakalarda epistemik körleşme gözlemlenmiştir. Bu körleşme sonucu gerçek bilim yapmak zor hâle gelmiştir.

Bilim sosyolojisi açısından vakalar incelendiğinde epistemik cemaatin hem kendi iç ilişkileri ve hem toplum ile ilişkilerinde, sözdebilim konusunda belirsizlikler bulunduğu saptanmıştır. Vakalarda bilimsel algının yokluğunda çeşitli ideolojik ve çıkar kaygıları toplumda suistimallere yol açmıştır. Hastalık, üzüntü, yoksulluk, çaresizlik, duygusal travma, ekonomik sıkıntı ve ailevî sorunlar olmak üzere eğitim veya sosyal statüsüne bakmaksızın toplumun her tabakası, doğrudan veya dolaylı olarak sözdebilim şarlatanlarının istismarına maruz kalmıştır. Toplumsal bilim şuurunun yetersizliği toplumu doğruyu bulmaktan ve hakikati aramaktan alıkoymuştur.

Sosyal bilimlerde yazılmış olan bu tezin, fen bilimlerinin özne-nesne ve özne-özne ilişkilerindeki açıklarını ve sapmalarını incelemesi, bilim sosyolojisi açısından sosyopozitif uzlaşma¹⁴⁴ (irdeleşme) çabalarının önemi ve gereksinimi bakımından düşündürücüdür.

Bilim tarihi açısından tezdeki vakalar incelendiğinde, ilkokuldan itibaren en üst akademik derece olan doktora kadar, en alt akademik pozisyon olan asistanlıktan en üst akademik pozisyon olan profesörlüğe kadar bazı bilim çevrelerinde bilim tarihi bilinci ve eğitiminin yetersizliği görülmüştür. Bilimin kümülatif bir birikim sonucu olarak, büyük uğraşlar, fedakârlıklar ve uzun süreli, yüksek odaklı emekler sonucu ortaya çıktığının ve bunun tarihsel bilincinin topluma yerleşmemesi, topluma ağır bedeller ödetmiştir ve ödetmeye devam etmektedir.

Toplumun bilim ile teknoloji farkı konusunda yetersiz kalması bunun göstergelerinden en küçüğüdür. Bilimin evrensel yasalar ile yönetildiği ve bizim

---

¹⁴⁴ Sosyal bilimler ve fen bilimlerinin ortaklaşa bir bilinçle olayları ele alma çabasının zorunluluğu üzerine İngilizcede geliştirilmiş olan “consilience” kavramına eşdeğer olarak bu tezde Türkçe’de “sosyopozitif uzlaşma” veya “irdeleşme” önerilmiştir.

algımızdan bağımsız bir gerçek olduğu bilinci, bilim tarihi derslerinin yokluğu veya yetersizliği sonucunda yeterince gelişmemiş, toplumda bilim şuuru tesis edilememiştir. Bilim tarihindeki yenilgilerin ve yenilgilerin toplumsal ortak belleğe yeterince işlenmemesi, toplumu sözdebilim sahtekârlıklarının tuzağına düşürmüştür.

Bilim Politikası açısından tezdeki vakalar incelendiğinde, dünyada bazı ülkelerde, son otuz yılda artan sağlık sigorta maliyetlerini dengelemek için alternatif ve tamamlayıcı tıp yöntemlerini yönetmeliklerine alarak bazı sözdebilim akımların “resmi” görünüm kazanmasını ve böylelikle sanki sözdebilim değil bilimin kendisiymiş gibi algılanmasının kamuda önü açılmıştır. Bir ürünün hem kaliteli, hem hızlı ve hem de ucuz olmayacağını tekrar kanıtlayan ekonomi kitaplarındaki denklemleri görmezden gelen bu tarz politikalar toplumun bilim algısına zarar vermektedir. İktidarların uzun vadeli, tutarlı ve rasyonel bilim politikalarının eksikliği, hem politik akımların bilim ile ilişkisinden kaynaklanmakta hem de ideolojik nedenlere dayanmaktadır. Kısa dönem yaşayan politik akımların öncelikli amaçlarının en kısa yoldan kitleleri yönetmek olması, uzun vadede ilerleme sağlayacak bilimsel çalışmaları ikinci ve üçüncü plana itmiştir. Böylece bilim politikası etkin olmayan ülkeler sürekli bilim üreten ülkelerin gerisinde kalmıştır.

Bilim etiği açısından vakalar incelendiğinde etik ihlaller gözlemlenmiştir. Bazı ihlaller yargıya intikal edecek boyuta gelmiştir. Cinsel tacizler, maddi sömürüler, çeşitli dolandırıcılıklar, psikolojik baskılar, gerçek tedaviden alıkoymalar, sahte ürün pazarlamaları, çaresi olan hastalıkları çaresiz hâle getirmeler, duygu sömürüleri, taraftar toplama girişimleri, toplumsal manipülasyonlar, ün ve şöhret düşkünlüğü, bilimsel metinlerin tahrifi, bilimin saygınlığını zedeleme, akademik derece ve unvanların kötüye kullanımı, akademik itibarı çıkar uğruna tahrip etme, bilimsel görünümlü retorik oluşturma, çeşitli iletişim araçları ile bilim adı altında çıkar elde etme girişimleri, kısa yoldan köşeyi dönmek için bilimsel görünümlü hilelere başvurma, bilim etiğini ihlâl

eden ve yok sayan yaygın sözdebilim vakalarından sadece bazılarıdır. Bilimsel ahlâkın genel toplum ahlâkının bir parçası olması bu konunun önemini daha da artırmaktadır.

Yukarıdaki bulguları çoğaltmak mümkündür. Söz konusu bulgulardan hareketle bu tez aşağıdaki önerileri sunmaktadır:

Felsefeciler ve özellikle bilim felsefecilerinin; bilimsel yöntemin esaslarını herkesin anlayabileceği, içselleştirebileceği ve uygulayabileceği düzeyde öğrenmesi için girişimlerde bulunmalarına ve bununla ilgili dokümantasyon oluşturmalarına zorunluluk derecesinde ihtiyaç vardır. Bilginin tanımı, bilimin tanımı ve eleştirel düşünmenin, benzer bir şekilde felsefeciler ve sistem uzmanları tarafından 21. yy becerileri kapsamında zorunlu hale getirilmesi önerilir. Bilim-sözdebilim sınırı hakkında kamuyu aydınlatacak yayınlar ve programların hazırlanması felsefecilerin görevleri arasında yer almalıdır. Milli Eğitim Bakanlığının temel düşünme becerilerine ilkokuldan lise sonuna kadar müfredatın içinde yer vermesi son derece önem taşımaktadır. İnsan göz ile bakar dil ile görür; bu yüzden bilimsel dilin mantıksal safsatalar, önyargı kapıları ve çeşitli bilişsel retoriklerden sıyrılması ve daha rasyonel bir linguistik yapıya ulaşması için özellikle dil felsefecilerine iş düşmektedir.

Epistemik cemaatin iç çelişkileri ve ilişkilerinden başlayarak bilim sosyolojisi hem bilimciler ve hem sosyologlar tarafından irdelenmeli ve incelenmelidir. Epistemik cemaatin içindeki güç savaşlarının analizi, akademik mobbingler, negatif seleksiyonlar¹⁴⁵, intihal girişimleri, hızlandırılmış terfiler ve koltuk savaşları, etik olmayan ilişkiler, onların atomizasyonunu ve sosyolojik olarak masaya yatırılmasını zorunlu kılmıştır. Epistemik cemaat ve akademinin toplum ile ilişkileri ve toplumun bilim algısının silik olması, yukarıdaki sıkıntıların yan ürünü olarak ortaya çıktığı için, sosyologlar tarafından tekrar irdelenmesi ve incelenmesi öneriler arasında yer alır. Toplumun bilim-sözdebilim ayrımı konusunda sergilediği sosyolojik tavırlar ve

---

¹⁴⁵ Negatif seleksiyon iyiyi cezalandırmak, kötüyü ödüllendirmek anlamında kullanılmıştır.

tepkilerin sosyologlar tarafından araştırmalara konu edilmesi ve çözüm arayışlarına gidilmesi gerekmektedir.

Bu tez çalışmasının her vakasında, verilmemiş bir bilim tarihi eğitimi göze çarpmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının; ilkokuldan lise sonuna kadar, üniversitelerin ön lisans programından doktora programlarına kadar tüm branşlarda asgari düzeyde de olsa toplumsal bir bilim tarihi şuuru inşa etmek için eylem planı hazırlaması zorunluluk derecesinde büyük önem taşımaktadır.

Bilim tarihindeki iniş-çıkışların, yanılgılar ve yenilgilerin, devrimler ve onların insan egosu üzerindeki etkilerinin elimizdeki en değerli kaynak vasfının her fırsatta eğitim müfredatına dâhil edilmesinde fayda vardır. Bilim tarihi ile ilgili olumlu etki yaratabilecek sosyal medya içerikleri, TV programları, film-sinema ve diğer her türlü sanatsal etkinlik teşvik edilmeli, toplumun bilimsel şuuru olgunlaştırılmalıdır.

Siyaset kurumunun uzmanları ve siyaset bilimi mezunları, bilim politikasında pansuman ve görünür yöntemlerin kısa vadede çare olsa da uzun vadede maliyetinin büyük olacağını dikkate alacak politik argümanlar oluşturmaları öneriler arasındadır. Makro bilimsel politikalar, örneğin devlet-bilim ilişkisi, bilim-toplum ilişkisi, bilim-sanayi ilişkisi ve bilim-sermaye ilişkisi gibi öngörü ve sistematik altyapı gerektiren başlıkların siyaset müessesinin öncelikli uğraşlarından olması gereği de, bu çalışmanın önerilerinin içindedir.

Ülkeler arası politik ilişkilerdeki dengeyi sağlayan askerî, ekonomik ve bilişsel güç yarışları ve dengelerde bilimsel çalışmaların vazgeçilmez ilk zorunluluk olması, bilim politikasının ne denli önemli olduğunu tekrar ve tekrar kanıtlamıştır. Ülkelerin güvenliği için bilimin sağladığı avantajlar bu alandaki politikaların önemi için en iyi kanıtlardan biri olarak bu tezin dikkat çekmek istediği hususlardan biridir. Bilim

politikalarının hükümetler üstü bir statüye taşınması ve uzun vadeli güvenceler altına alınması ülkenin geleceği, gelişimi ve güvenliği için zorunlu önerilerden biridir.

Bilim, olguları olduğu gibi görme etkinliğidir ve bu yüzden ahlâkın kendisidir. Ahlâk bilgisi neler yapmamız gerektiğinden önce neler yapmamamız gerektiğiyle ilgilenir, çünkü zarar vermek kolaydır. Sözdebilimin şarlatanlıklarının toplumda yarattığı maddî ve manevî hasarlar azımsanmayacak kadar büyük ve derindir. Bazı aymazlıklar zehirli meyvelerini yıllar sonra verebilir, bu yüzden bu konuda ahlaki tedbirler alınması, bilim etiğinin akademilerden başlayarak toplumun tüm katmanları tarafından fark edilmesi, içselleştirilmesi ve uygulanması önerilir. Adalet Bakanlığının uygun hukukî düzenlemeler yapması, İçişleri Bakanlığının bu düzenlemeleri takip etmesi, Milli Eğitim Bakanlığının ahlâk bilgisi konusunda müfredat hazırlaması ve buna öncelik vermesi bu tezdeki önerilerin en önemlilerindedir.

Medya mensuplarının tüm bilimsel yayınlarını bu hukukî zemini dikkate alarak yapmaları zorunlu hale getirilmelidir. Özellikle bilim meşalesini taşıyan akademilerdeki bilim etiği ihlallerini tespit edip, sorumluları eğitime ve cezalandırma görevlerinin bağımsız, güçlü ve çıkarısız kurumlar tarafından yürütülerek denetlenmesi için gereken hukukî ve insanî altyapının oluşturulması önerilmektedir. Her yerde, her zaman ve herkesi denetleyecek bir sistem kurmak imkânsız olduğundan “hakikate ulaşmanın tek yolunun dürüst olmak” olduğunu her vicdana yerleştirmek, bu tezin önerebileceği en nihai hedeftir.

Nihaî hedefe ulaşma yolunda elbette ki güçlükler ve ek külfetler olacaktır. Buna rağmen devlet, cahil insan yetiştirme maliyetinin akıllı insan yetiştirme maliyetinden daha büyük olduğunun bilinciyle hareket edecek ve sorunların çözümlenmesi için gerekli önlemleri alacaktır.

KAYNAKÇA

2015 Uluslararası İslam ve Tıp (Tıbb-ı Nebevi) Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana. Erişim Tarihi: 14 Haziran 2018 <http://tibbinebevi.com/2015/01/cukurova-universitesi-rektoru-prof-dr-mustafa-kibarin-kongre-mesaji/>

2015 Uluslararası İslam ve Tıp (Tıbb-ı Nebevi) Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana. Erişim Tarihi: 14 Haziran 2018 <http://www.sadehayat.com/2015-uluslararasi-islam-ve-tip-tibb-i-nebevi-kongresi>

Acar Otbiçer, T. (2016), “Bilim Ulemasında İrfan ve Batıl İkilemi: Fala İnanma, Falsız da Kalma” **Popüler Bilim Dergisi**, S. 251, s. 34-41. Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2018 http://www.academia.edu/30234486/Bilim_Ulemas%C4%B1nda_%C4%B0rfan_ve_Bat%C4%B1l_%C4%B0kilemi_Fala_%C4%B0nanma_Fals%C4%B1z_da_Kalma

Acar, İ., Uslubaş, U. Bu Yolda Yürü, Hastalığımı Teşhis Et!, **Habertürk**. <https://www.haberturk.com/saglik/haber/644309-bu-yolda-yuru-hastaligini-teshis-et>
Erişim Tarihi: 16.05.2018.

Akdoğan, H. <http://www.biyografi.info/kisi/haktan-akdogan>, Erişim Tarihi: 17.06.2018.

Akdoğan, H. **Evrende Yalnız Değiliz**, <http://siriusufo.org/haktan-akdogan-evrende-yalniz-degiliz/>, Erişim Tarihi: 17.06.2018.

Akdoğan, H. **Varlık Tipleri**. <http://siriusufo.org/varlik-tipleri/>, Erişim Tarihi: 17 Haziran 2018.

Algin Kaplan, A. (2014), Kozmetik Akupunktur, **Ankara Akupunktur ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi**, 1, C. 2, S, 1, s. 16–22.

Appeal to Nature Logical Fallacies, <https://www.skepticalraptor.com/skepticalraptorblog.php/logical-fallacies/appeal-to-nature-logical-fallacies/>, Erişim Tarihi: 07.06.2018.

Arıcan, I. (2017), Homeopati: Sulandırılmış Tıp, **Bilim ve Ütopya Dergisi**, S. 271, s. 46.

Astroloji Eğitimi Yeni Sınıf, İstanbul Aydın Üniversitesi. http://www.astro_turkiye.com/istanbul-aydin-universitesi-astroloji-egitimi-yeni-sinif/, Erişim Tarihi: 28.04.2018

Bariş, N. (2015), **Aromaterapinin Yoğun Bakım Ünitesinde Çalışan Hemşirelerin Stres ve Anksiyeteleri Üzerine Etkisi**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 27–28.

Bilgici, Y. Fizyoterapist Metin Hara'yla Aşk, Zihin ve Sufizm Üçgeninde Kişisel Gelişim, **Hürriyet**. Erişim Tarihi: 29.06.2018.

Bilgici, Y., (2014), **Fizyoterapist Metin Hara'yla aşk, zihin ve sufizm üçgeninde kişisel gelişim** <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hayat/fizyoterapist-metin-haraylaask-zihin-ve-sufizm-ucgeninde-kisisel-gelisim-26611572>, Erişim Tarihi: 12.11.2018.

Bozkurt, G., (2018), **Çok Değişkenli Varyans Analizi ile Astroloji ve Kişilik Özelliklerinin Uyumunun İncelenmesi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 38.

Büyükbayram, Z., (2018), **Onkoloji Hastalarında Reikive Yönlendirilmiş İmgelem Uygulamasının Ağrı ve Yorgunluk Üzerine Etkisi**, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, s. 11.

Carroll, R. T, Confirmation Bias, **The Sceptic's Dictionary**. <http://skepdic.com/confirmbias.html>, Erişim Tarihi: 07.05.2018

Carroll, R. T, Ignorance. **The Sceptic's Dictionary**. <http://skepdic.com/ignorance.html> Erişim Tarihi: 07.04.2018.

Carroll, R. T, Placebo, **The Sceptic's Dictionary**. <http://skepdic.com/placebo.html>. Erişim Tarihi: 21.08.2018.

Carroll, R. T., Appeal to Authority, **The Sceptic's Dictionary**. <http://skepdic.com/authority.html>, Erişim Tarihi: 07.04.2018.

- Carroll, R.T, Tradition, **The Sceptic's Dictionary**, <http://skepdic.com/tradition.html>.
Erişim Tarihi: 12.06.2018.
- Cebe, K. H., <http://www.kemalhalukcebe.com/about.html>. Erişim Tarihi: 24.06.2018.
- Demir, R., (2012), Bilimsel Yaratıcılık ve Cemaat-içi Baskılar, (Parantez), **Bilim ve Ütopya**, S. 211, s. 72-73.
- Demir, R., (2014), **Bilim Kültürü**, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Derelioglu, N., **Fitoterapi Nedir?**, [http://www. Nail derelioglu.com/alternatif-tip-uygulamalari/fitoterapi-nedir](http://www.Nailderelioglu.com/alternatif-tip-uygulamalari/fitoterapi-nedir), Erişim Tarihi: 02.06.2018.
- Dorman, E. (2016), **Allah'ın Parmak İzi**, İstanbul: Destek Yayınları.
- Dunn, C., Sleep, J., Collett, D. (1995), Sensing an Improvement: An Experimental Study to Evaluate the Use of Aroma Therapy, Massage and Periods of Rest in an Intensive-Care Unit, **J. Adv. Nurs**, C. 21, S. 1, s. 34-40.
- Eczacılar Homeopati ile Tanışıyor, **Eczacının Sesi**. <http://eczacininsesi.com/?yon=haber&id=5521>. Erişim Tarihi: 24.05.2018 .
- Erçek, A. [http://m.esenler.bel.tr/icerik/32/4226/ belediyede-hacamat-semineri.aspx](http://m.esenler.bel.tr/icerik/32/4226/belediyede-hacamat-semineri.aspx),
Erişim Tarihi: 18.04.2018.
- Erdoğan, Z., (2013), **Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Reikinin Ağrı, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Üzerine Etkisi**, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eyüboğlu, İ. Z. (2001), **Cinci Büyüleri Yıldızname**, İstanbul: Der Yayınları, s. 7-12.
- Fal, Falcılık, Medyumluk**. [https://www.ihya.org/ kavram/kavramlar-ansiklopedisi/dt-6738.html](https://www.ihya.org/kavram/kavramlar-ansiklopedisi/dt-6738.html). Erişim Tarihi: 20.05.2018.
- Farmakoloji Profesöründen Helal İlaç Konferansı**, [http://www. Gercekh Haber ci .com/farmakoloji-profesöründen-helal-ilac-konferansi/41874/](http://www.Gercekhaberci.com/farmakoloji-profesöründen-helal-ilac-konferansi/41874/) Erişim Tarihi: 13.09.2018.

Fazla Su İçmenin Zararları da Var, **Hürriyet Kelebek**, Sağlık Servisi. [http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/saglik/fazla-su-icmenin-zararlari-da-var-](http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/saglik/fazla-su-icmenin-zararlari-da-var-28215000)

[28215000](http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/saglik/fazla-su-icmenin-zararlari-da-var-28215000). Erişim Tarihi: 07.07.2018.

Günümüzde Dünya’da Homeopatik Tedavinin Uygulanırlığı, Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği. www.pharmetic.org/homeopati/_homeopatinin-uygulanirligi.pdf

Erişim Tarihi: 21.05.2018.

Habertürk. **Kamuda Sülük ve Hacamat Eğitimi**, <https://www.haberturk.com/kamuda-suluk-ve-hacamat-egitimi-1647840>, Erişim Tarihi: 12.04.2018.

Hacamat Nedir?, Geleneksel Tıp ve Fitoterapi Derneği. <http://gelenekseltipdernegi.org.tr/GelenekselTip/detay/19>. Erişim Tarihi: 13.04.2018.

Hara, M. **Kalbe Üflenen Hayal**, TEDxIstanbul, <https://www.youtube.com/watch?v=JX49JnsGi5A> Erişim Tarihi: 08.11.2018.

Homeopati, Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği. <http://pharmetic.org/homeopati.Html>, Erişim Tarihi: 19.05.2018.

Hoşman, D., Güneş Tutulması Burçları Nasıl Etkileyecek?, **Cumhuriyet Gazetesi**, 3 Ağustos 2018. http://www.cumhuriyet.com.tr/foto/astroloji/1045102/8/Gunes_tutulmasi_burclari_nasil_etikileyecek.html, Erişim Tarihi: 15.05.2018.

<http://hacamatdernegi.org.tr/tuzuk/>. Erişim Tarihi: 17.04.2018.

http://www.evolutietheorie.ugent.be/files/Backeljau_artikel.pdf, Erişimi Tarihi: 17.04.2018.

İnci, B. **2019’da Burçları Neler Bekliyor?** NTV. https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/2019da-burclari-neler-bekliyor,jXH3dlwF_kS-84ZjgUsyZA Erişim Tarihi: 27.06.2018.

Irmak, K., (2014), SchizophreniaorPossession, **Din ve Sağlık Dergisi**, C. 3, S. 53, s. 773–777.

Katharsis, Farkındalık ve Kutlama, OSHO Meditasyon Festivali 2018. Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2018 <http://hizirkamp.com/osho.html>.

Kavakli, A., (2010), Akupunktur, **Fırat Tıp Dergisi**, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2010; 15(1): 1–4, s. 1.

Kilinç, S. M. (2015). **Cumhuriyet Dönemi Kaynaklarına Göre Kupa, Hacamat Ve Sülükle Tedavi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kireklo, G. (2018), **Sağlıkta Yeni Dönem Adresleri: Geleneksel Tıp Merkezleri** <https://www.sabah.com.tr/saglik/2018/04/19/saglikta-yeni-donemin-adresleri-geleneksel-tip-merkezleri>, Erişim Tarihi: 11.11.2018.

Kireklo, G. Sağlıkta Yeni Dönemin Adresleri: Geleneksel Tıp Merkezleri, **Sabah Gazetesi**. Erişim Tarihi: 01.06. 2018.

Koyuncu, E. **Feng-shui**. <http://www.esrakoyuncu.com/feng-shui/> Erişim Tarihi: 21.05.2018.

Maranki, A., **Bir Haftada Kilo Vermek Mümkün mü?**, <http://kozmetikbedentemizligi.com/tr-TR/haberler/206/22-29-temmuz-kozmetik-beden-temizligi>, Erişim Tarihi: 23.04.2018.

Maranki, A., <http://www.maranki.com/tr-tr/alt-sayfalar/2290/ahmet-maranki>, Erişim Tarihi: 23.04.2018.

Ölmez, D., (2016), **Aile İçi Etkili İletişimde Drama Teknikleri ve NLP Uygulamaları**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 36-38.

Özdemir, U., (2011), **Yeniçağ Dini Akımların Teolojik Açıdan İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, s. 8–9

Öztürk, K., Polat, A.T., **Feng Shui Felsefesi: Bir Ev Bahçesi Peyzaj Tasarımı Örneği**, Uluslararası Yeşil Başkentler Kongresi'nde sunulmuş bildiri, s. 149-160.

Şahin, B., (2007), **Feng Shui Paradigması Olarak Mekansal Deneyim**, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, s. vi.

Şar, S., Kahya, E., Ataç, A. (2011), Aromaterapinin Tarihçesi ve Bu Alanda Kullanılan Tıbbi Bitkilerden Örnekler, Lokman Hekim, **Journal**, <http://lokmanhekim.mersin.edu.tr>, Erişim tarihi: 18.05.2018.

Science or Not?, Appeal To Nature – The Authenticity Axiom, <https://scienceornot.net/2012/11/03/appeal-to-nature-the-authenticity-axiom/>, Erişim Tarihi: 05.06.2018.

Selvi, C., (2011), **Astrolojik Kişilik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki**, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Şen, S., (2014), **Hemşirelerde El Hijyeni Davranışlarının Kazanılmasında NöroLinguistik Programlama (NLP) Tekniklerinin Etkisi**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sınırdaki UFO Operasyonu! 19 Yıl Sonra Ortaya Çıktı, <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/01/07/sinirda-ufo-operasyonu-19-yil-sonra-ortaya-cikti> Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Şirin, T., (2009), **Metafizik Varlıklardan Cinlere İnancınpsiko-Sosyal Boyutları**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Steflitsch, W., (2008), MD; Michaela Steflitsch., Clinicalaromatherapy, **Journal of Men's Health**, C. 5, S. 1, s. 74-85.

Tarot Falı Nedir?, <https://www.binnaz.com/tarot-fali-nedir> Erişim Tarihi: 15.07.2018.

Taslaman, C. **Bir Müslüman Evrimci Olabilir Mi?**, İstanbul: Destek yayınları.

Tekineş, A., Alternatif İslami tıp “Tıbb-ı Nebevî”, **DİVAN**, 1998/1, s. 57. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/254321> Erişim Tarihi: 13.04.2018.

Temel, D., (2007), **Torunum Sana Hangi Birini Anlatsam.**

Tosun, Ö. (2013), **Aromaterapi, Müzik terapi ve Vibrasyon Uygulamalarının Yenidoğanın Stres ve Davranışları Üzerine Etkisi**. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 68–69.

Türkten, F., **Tıbb-ı Nebevi Tıpta Birçok Konuda Çıkış Yolu Olur**, Anadolu Haber Ajansı, Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2018 <https://www.aa.com.tr/tr/saglik/tibb-i-nebevi-tipta-bircok-konuda-cikis-yolu-olur/148604>.

Tüzün, R., **Bir fal bağımlısının itirafları**, NTV resmi haber Sitesi, 28.09.2016. <https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/bir-fal-bagimlisinin-itiraflari,Y7ymjGOLPUKo08yBHLqDWQ/yyumYqmLPkyYfz4cxEA8vA>, Erişim Tarihi: 19.07.2018.

Uğurlusonuç, İ. (2011), **Batı'dan Gelen Doğu Kökenli Akımlar ve Türkiye'deki Faaliyetleri**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 110–112.

Uluslararası Geleceğin E Hali, En Büyük Eczacılık Buluşması, <http://www.geleceginnehali.org/>, Erişim Tarihi: 15.05.2018.

William, W., F., (2000), **Encyclopedia of Pseudoscience**, Chicago, London: Fitzroy Dearborn Publishers.

Yağiz, S., Göktaş, S. B. (2007), Kronik Venöz Ülserli Bir Olgunun Maggot Debridman Tedavisi ile Sağaltımı. **Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi**, C. 64, S 1, s. 31-34.

Yağiz, S., Göktaş, S. B. (2015), Bası Yarasında Maggot Debridman Tedavisi: Olgu Sunumu, **IAAOJ, Health Science**, C.3, S. 2, 2015, s. 21-29.

Yahya, H., (2007), **Yaratılış Atlası**, İstanbul: Araştırma yayıncılık, C. 2, s. 529.

Yakışan, R. Ş., (2015), **Varis Tedavisinde Rutin Tedaviler İle Tıbbi Sülük Tedavisinin Karşılaştırılması**, Uzmanlık Tezi, Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Erzurum, s. 12-19.

Yarsan, E., Sarı, S. (2007), Yara Sağaltımında Larval Tedavi Uygulamaları, **Türk Veteriner Hekimleri Birliği Dergisi**, S. 7, s. 1-8.

Yılmaz, F. A., (2014), **Ayak Refleksolojinin Dismenore ve Okul Performansına Etkisi**, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Yılmaz, N. (2015), **Demir Hipotezi**, Adana 2015 Uluslararası İslâm & Tıp (Tıbb-i Nebevî) Kongresi Bildirileri, Adana, 2015, s. 559–570.

Yücel, D., (2007), “**Reikinin Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye’deki Yansımaları**, Yüksek Lisans Tezinde, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri, İzmir, s. 114-130.

Yüksel, E. **19 Mucizesi**, <https://www.youtube.com/watch?v=PAf-nq0VGT4>, Erişim Tarihi: 08.11.2018.

Yüksel, E., (1997), **Üzerinde 19 Var**, İstanbul: Ozan Yayıncılık, s. 17.

Yüksel, E., <https://19.org/tr/19-kodu/websitesi>, Erişim Tarihi: 13.07.2018.

EKLER

[Ek 1]

“Kozmetik Akupunktur, yüz bölgesinde kozmetik etkilerin ortaya çıkmasını sağlayan ve bununla beraber genel sağlığın da kazanılmasını amaçlayan bir uygulamadır. Geleneksel Çin Tıbbı'nı (TCM) esas alır ve içteki sağlıklı bedenin enerjisinin (Qi) yüzde dışa yansımalarını amaçlar. Bunun için nabız teşhisi yöntemiyle vücuttaki dengesizlikler belirlenir ve tedavi edilir. Daha sonra dengelenmiş bedenin enerjisi üzerinden yüz bölgesindeki akupunktur noktaları kullanılarak uygulama yapılır. Dengelenmiş Qi enerjisi olmadan Kozmetik Akupunktur uygulamaları istenilen sonuçları veremeye bilmektedir. Bu tedavi yöntemi ile hem genel sağlıkta antiaging etki ve hem de yüzdeki kırışıklıkların, lekelenmelerin ve sarkmaların giderilmesi hedeflenir.

Tanı

Teşhise ilk olarak yüzden başlanmalıdır. MÖ 2500 yıllarına dayanan bu yüz teşhisi sadece Kozmetik Akupunktur için değil tüm tedavi planını oluşturmak için de iyi bir ön bilgi verir. Yüz teşhisi ve detaylı anamnezin ardından, “Nabız Teşhisi” tedavi planının şekillenmesini sağlar.

Yüze Ait Fizyolojik ve Karakteristik Özellikler

Burun – Omuriliğin Hologramıdır.

Köprü – Belirgin olarak dar bir köprü, boyun problemlerine işaret eder.

Burun Kemik Bölümünün Ucu – Omuzlar ve sırtı temsil eder.

Burun Ortası– Torasik bölgedir.

Burun Ucu – Ala nasi'nin burun ucuyla bağlandığı bölümdür. Bu bölge acılı ise lumbal bölgede bir problem varlığına işaret eder.

Burun Yuvarlak Uç Bölümü – Bu bölge Kalp ve Dalak pankreas için önemli göstergedir. Mor renkte olması diyetle yağ ve alkolün fazla olduğunun göstergesidir.

Nostriller- Akciğerleri temsil eder. Nostrillerin dar olması, kişinin solunum sisteminin iyi çalışmadığının göstergesidir. Mesela, bu kişi tedavi olur ve kalp pili takılırsa, kişinin nefesinin rahatlaması ile nostrillerin tekrar açıldığı gözlenebilir.

Dudaklar

Üst dudak çizgisi (Vermillion) Mide'yi temsil eder. Mesela, çok kuru ise Mide Ateşi olduğunu anlarız. Üst dudağı etli kısmı İnce Bağırsaklar, alt dudağın etli kısmı ise Kalın Bağırsaklarla ilgili durumunu gösterir.

Dudak dış köşelerinde çatlakların varlığı Vit B12 eksikliğini işaret eder. Kadınlarda bıyık bölgesinde kıllanma olması Ren ve Chong ekstra meridyenleri arasında bir denge problemi olduğunu gösterir ki zaten bu kişilerde infertiliteye sık rastlanır.

Ağız çevresi, bölge olarak genital bölge ve fertilitate problemleri için bulgular verir.

Ağız, ayrıca sindirim sistemi ile ilgili bulgulara sahiptir.

Kuru ve çatlamış dudaklar, Dalak Pankreas Ateşi ve Dalak Pankreas YinYetersizliği'nin göstergesidir.

Kuru dudaklar, Dalak Pankreas YinYetersizliği'nin belirtisidir.

Gözler

Gözlerin iç kenarları Kalp ve İnce Barsağı temsil eder.

Gözlerdeki şişliğin nedeni, emilim problemleridir. Sarı renk gıda retansiyonunu işaret eder.

Göz kapakları: Üst göz kapağı Dalak Panreası, alt göz kapağı Mide ve Böbrekleri temsil eder.

Gözaltında morluk ve sarkmalar Soğuk Rutubet, Böbrek Yetersizliği veya dehidratasyona bağlıdır. Yapısal bir problem olarak ele alınmalı, Böbrekler ve Dalak Pankreas tedavi edilmelidir.

Cilt Rengi

Siyah: Böbrek Yetersizliği, genellikle durum ciddidir.

Yeşil: Karaciğer Qi ve Kan Durgunluğu.

Kırmızı: Kalp. Parlak olması Doluluk; donuk ve kuru olması Boşluk; donuk ve koyu olması Durgunluk belirtisidir.

Sarı: Dalak Pankreas. Rutubet veya Kronik Qi ve Kan Yetersizliği; parlak sarı Rutubetli Ateş durumunda görülür.

Beyaz: Akciğerler. Hafif soluk Qi Yetersizliği; parlak soluk Yang Yetersizliği; mat soluk Kan Yetersizliğinin belirtileridir.

Cildin Durumu

Akneli, yağlı bir cilt bir Yin fenomenidir. Şeker ve yağ Yin karakterde oldukları için akne oluştururlar. Çok fazla miktarda şeker ve yağlı yemek, böbreklerin kanı tam olarak temizleyememesine neden olur.

Yanaklar – Akciğerler ve mide ile ilgili durumlar kendini yanaklarda gösterir.

Çene – Ren, Chong ve Böbrek Meridyenleri ile ilgili durumlar kendini çenede gösterir. Ren ve Chong Meridyenlerine ait durumlarda, çenede akneler ortaya çıkar.

Alın – Bir kişi çok fazla stres altında ise alında akne görülebilir. Bağırsaklar ve karaciğer ile ilgili durumlar kendini alında gösterir.

Burun Ucu – Kalp ile ilgili durumlar kendini burun ucunda gösterir.

SONUÇ

Kozmetik Sonuçlar:

Kozmetik Akupunktur ile birçok tatmin edici sonuç elde edilmektedir. Tedavinin başında bu sonuçlar hasta ile paylaşılmalıdır.

Kozmetik Akupunkturun Yüz Bölgesindeki Etkileri:

Kozmetik Akupunktur ile elde edilmesi amaçlanan sonuçlar şunlardır:

- İnce çizgilerin azalması ve hatta kaybolması
- Kalın çizgilerin derinliklerinin azalması (Kalın çizgiler tamamen kaybolmasa bile derinliğinin azalması ve dolması ile daha yumuşak görüntüsü de olumlu bir genç görünüş etkisi meydana getirir)
- Sarkmanın ilk başladığı çene çizgisinin daha iyi görünmesi, gerdanın toparlanması ve bir miktar küçülmesi
- Aknelerde ve rozaseada iyileşme etkisi
- Cildin daha yumuşak, daha parlak ve daha canlı olması yanakların daha pürüzsüz hal alması
- Tüm cilt tonunda artış olması ve ciltteki kırmızılıkların azalması
- Yaşlılığa bağlı lekelerin renklerinin açılması
- Dekolte bölgesindeki daha çok güneşin olumsuz etkisine bağlı olarak artan kırışıklıkların azalması

Kozmetik Akupunkturun Tüm Vücut Üzerindeki Etkileri:

- Ateş basmaları ve gece terlemeleri kaybolur.
- Gözlerde bir canlı bakış ortaya çıkar. Bu, TCM'e göre kalbe ait ruhsal düşüncenin (Shen) dengelenmiş enerjisini göstergesidir.
- Orta dereceli depresyon geriler.
- İlimli anksiyete çözülür.
- Çoğu Kozmetik Akupunktur hastası sindirimlerinin iyileştiğini ifade eder ki bu durum kesinlikle cilde olumlu etkiler sağlar.
- Hastalar kendilerini daha enerjik hissederler.
- Baş ağrıları geçer.

Kozmetik Akupunkturun Yan Etkileri

Kozmetik akupunktur uygulamalarında genel olarak bir yan etkiyle karşılaşılacakla birlikte, yapılan akupunktur uygulaması sırasında bazı noktalarda bir miktar ekimoz meydana gelebilir. Nadiren, bazı durumlarda 1–2 mm çapında bir morluk yüzde 1-2 gün süreyle kalabilir.¹⁴⁶

[Ek 2]

“Vücut Akupunkturu

Akupunktur tedavisinde gövde, boyun, bas, kol ve bacaklar, el ve ayaklar gibi vücudun çeşitli bölümleri kullanılır. İnsan vücudundaki belirli akupunktur noktalarına iğneler sayesinde yapılan uyarılarla organizmanın hemen her yerine ulaşabilecek haberler iletilmektedir. Bu iletişim, akupunktur noktasını oluşturan hücrelerden lokal hücreler sinir terminallerine ve son olarak da beyne ulaşır. Beyin de bu uyarıyı gerekli organlara ulaştırır ve ilgili organ ve uzuvlardaki enerji dengesi düzelir. Dolayısıyla hastalık da ortadan kalkmış olur. Vücuda konulan iğneler uygulama alanına göre değişik uzunlukta olup iğneler 15–30 dakikalık seans sonunda çıkarılır. Ortalama bir tedavi hastanın durumuna ve hastalığının çeşidine göre değişmekle beraber 10–15 seans yapılarak tamamlanır. Bazen daha uzun süren tedavilerde yapılmaktadır.

Kulak Akupunkturu

Kulak akupunkturunda ise, kulak bir mikrosistemdir yani vücudun aynasıdır. Vücutta bozulan her fonksiyon kulaktan tespit edilebilir. Kulakta, vücuda ait her organın bir yansıma alanı bulunmaktadır. Bu alan üzerindeki akupunktur noktalarının uyarılması ile organların fonksiyon bozuklukları, ağrılar, hormonal bozukluklar düzeltilebilmektedir. Bu noktalar vücudun aksine kulakta birbirine çok yakın olduğu için tedavinin etkinliğini artırmak için kulak dedektörü ile yer tespiti yapılarak iğneleme işlemi yapılır. Kulağa hem vücuttaki gibi geçici iğne, hem de haftada bir değişen kalıcı iğne konulabilir.

Elektroakupunktur

Vücut veya kulaktaki noktalara iğneler takıldıktan sonra bu iğnelerin ucuna elektrik akımı verilir. Özellikle bel-boyun ağrısı gibi ağrılı durumlarda etkilidir.

Laser Akupunktur

¹⁴⁶ Asuman Kaplan Algın, *Ankara Akupunktur ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi*, 1, C. 2, S. 1, 2014, s. 16-22.

Özellikle aşırı iğne korkusu olanlar ve çocuklara yapılacak uygulamalarda kullanılır. Belli özellikle yapılmış lazer cihazları ile tespit edilen noktalara lazer ısıyı gönderilerek uygulama yapılır. Ancak kuru iğne ile yapılan tedaviye karşı tedavi edici özelliği açısından bir üstünlük gösterilememiştir.

Akupunktur Hangi Hastalıklarda Uygulanır?

Akupunktur organizmanın kendi kendini tedavi ettiği bir metottur ve en önemli özelliği yan etkisinin olmamasıdır. Bu tedavi metodunu üç ana başlık altında toplayabiliriz.

- Çeşitli hastalıkların tedavisi
- Analjezi-Anestezi
- Alışkanlıkların Tedavisi

Günümüzde bu başlıklar altında özellikle WHO' un belirlediği tedavi edilebilen hastalıklar listesine göre bazı durumlarda primer tedavi edici olarak bazılarında ise destekleyici tedavi metodu olarak uygulanmaktadır. Bu listeye göre akupunkturla tedavi edilebilen hastalıklar dört gruba ayrılmış ve listelenmiştir:

1. Etkili bir şekilde tedavi edilebilen hastalıklar; Kemotreapi veya radioterapi yan etkilerinde, alerjik rinit, minor depresyon, primerdismenore, fasial ağrılar, baş ağrısı, essensial hipertansiyon, primer hipotansiyon, diz ağrıları, sırt ve bel ağrıları, kusama ve bulantı, boyun ağrıları, postoperative ağrılar, diş ağrıları, siyatik, tenisçi dirseği, burkulma ve stroke.

2. Tedavi edici etkisi olan ancak daha fazla çalışmalara ihtiyaç olan hastalıklar; Abdominal ağrılar, acnevulgaris, bell paralizi, bronsialasthma, kanser ağrıları, kardiaknöroz, insüline bağımsız diabet, kulak ağrıları, organik olmayan infertilite, fasial spazm, fibromyaljia ve myofasialinflamasyon, gastrokinetik bozukluk, postherpetiknöräljia, insomia, doğum sancıları, nonorganic erkek sexüeldisfonksiyonları, meniere hastalığı, nörodermatitis, obesity, polikistikoversendromu, premenstrualsendrom, kronik postatitıs, pruritis, radiküler veya pseudoradiküler ağrılar, primerraynaud sendromu, reflex sempatik distrofi, travmatikürinerretansiyon, akut omurga ağrıları, boyun tutulması, sigara alışkanlığı.

3. Geleneksel ve diğer bazı tedavilerle tedavisi zor olan ve akupunkturla tedaviden bazen fayda görebilen hastalıklar; kloazma, renk körlüğü, sağırılık, irritable kolon sendromu.

4. Moniterize edilmiş ve modern medikal ekipman altında olan ve akupunktur uygulanabilecek hastalıklar; koma, koroner kalp hastalığı, çocuklarda viralensefalit, paraliziler vb. Binlerce yıldır bilinen ve uygulanan akupunktur tedavisini maliyetinin çok düşük olması, uygulamasının pratik olması

ve hastalara hemen hemen hiçbir yan etkisi olmadan fayda vermesi nedeniyle bu tedavi metodunun son yıllarda tekrar gündeme gelmesine ve yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Tüm bu nedenlerden dolayı akupunktur tedavisinin yaygınlaşması ve özellikle sosyal güvenlik kuruluşlarınca desteklenmesinin ve resmi ödeme listesine alınmasının faydalı olacağını böylece ülke ekonomisine büyük katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.¹⁴⁷

[Ek 3]

“Örneklem sayısı güç analizi yapılarak saptanmış olup bu sayı 45’dir. Araştırmaya Başkent Üniversitesi Hastanesi’nden 39 hemşire, belirlenen hemşire sayısına adı geçen hastanede ulaşamadığından araştırmanın B planında yer alan Ç.Ü. Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi’nden 6 hemşire katılmıştır.”

Nadiye BARIŞ tezinin sonuçlar ve öneriler bölümünde¹⁴⁸ şu açıklamaya yer vermiştir:

“Bu araştırma sonucunda ‘Yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelere 10–15 dakika süreyle lavanta inhalasyonunun uygulanması stres ve anksiyete düzeylerinin azaltılmasında etkili değildir’ tezi doğrulanmıştır.

Öneriler:

- Hemşirelerin dinlenmeleri için yoğun bakımlarda fiziksel çevre düzenlemesi yapılmış bir oda,
- Aromaterapi uygulamasının birden fazla tekrarlanması (haftada 2 kez),
- Araştırmanın farklı esansiyel yağ kombinasyonları ile tekrarlanması,
- Araştırmaya diğer sağlık personellerinin de dahil edilmesi olarak sıralanabilir.”¹⁴⁹

¹⁴⁷ Ahmet Kavaklı, “Akupunktur” *Fırat Tıp Dergisi*, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2010 ;15(1): 1–4,s.1

¹⁴⁸ Nadiye Barış, “Aromaterapinin Yoğun Bakım Ünitesinde Çalışan Hemşirelerin Stres ve Anksiyeteleri Üzerine Etkisi” Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2015 s. 27–28.

¹⁴⁹ Nadiye Barış, “Aromaterapinin Yoğun Bakım Ünitesinde Çalışan Hemşirelerin Stres ve Anksiyeteleri Üzerine Etkisi” Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2015 s. 27–28.

[Ek 4]

“- Aromaterapi, müzikterapi, vibrasyon uygulaması ve kontrol gruplarındaki yenidoğanların çalışma öncesi ve sonrası vücut ağırlığı, boy uzunluğu ve baş çevresi ölçüm değerleri arasında ve gruplar arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığı belirlenmiştir (p>0.05) (Tablo 4.2.4).

- Aromaterapi, müzikterapi ve vibrasyon uygulama grubundaki preterm yenidoğanların kalp atım sayılarının azaldığı, kontrol grubunda ise arttığı belirlenmiştir. Kalp atım sayısındaki azalmanın aromaterapi ve müzikterapi gruplarındaki preterm yenidoğanlarda daha fazla olduğu saptanmıştır (Tablo 4.2.5).

- Aromaterapi, müzikterapi, vibrasyon uygulama ve kontrol grubunda oksijen saturasyon değerlerinin arttığı bulunmuştur. Gruplar arasında oksijen saturasyon değerlerinde en fazla artışın aromaterapi grubunda olduğu saptanmıştır (Tablo 4.2.7).

- Aromaterapi, müzikterapi, vibrasyon uygulama ve kontrol grubunda BYDDÖ toplam, davranış ve destek alt boyut puan ortalamalarının arttığı belirlenmiştir (Tablo 4.2.8, Tablo 4.2.9 ve Tablo 4.2.10).

Bu sonuçlara göre, araştırmanın sınırlılıkları içerisinde; “H1: Aromaterapi uygulamasının yenidoğan davranışları üzerine olumlu etkisi vardır.”, “H3: Müzikterapi uygulamasının yenidoğan davranışları üzerine olumlu etkisi vardır.” ve “Hg: Vibrasyon uygulamasının yenidoğan davranışları üzerine olumlu etkisi vardır.” hipotezleri kabul edilmiştir.

Öznur Tosun tezinin sonunda şu açıklamalara yer vermiştir:

“Bu Çalışmadan Elde Edilen Sonuçlar Doğrultusunda Öneriler;

- Yenidoğan ünitelerinde çalışan hemşire ve hekimlerin yenidoğan davranış ve stres belirtileri konusunda bilgi sahibi olmaları,

- Yenidoğan ünitelerinde çalışan hemşire ve hekimlerin yenidoğan davranış ve stres belirtilerini düzenli ve sürekli olarak değerlendirmeleri,

- Yenidoğan ünitelerinde çalışan hemşire ve hekimlerin yenidoğan davranış durumu ve stresi üzerinde olumlu etkisi olan aromaterapi, müzikterapi gibi uygulamaları kliniklerde kullanmaları,

- Sağlık ekibi üyelerine yenidoğanları daha sistemli ve bütüncül olarak değerlendirebilmeleri için eğitimler verilerek kliniklerde BYDDÖ'nin¹⁵⁰ kullanılmasının sağlanması,

- Ebeveynler için yenidoğan davranışları, stresi ve tamamlayıcı bakım uygulamalarına ilişkin bilgi kitapçığı geliştirilmesi ve ebeveynlerin bilgilendirilmesi,

- Benzer çalışmaların daha fazla sayıda preterm yenidoğanlar ile yapılması,

- Benzer çalışmaların tamamlayıcı bakım uygulamalarının uygulama sürelerinin artırılarak yapılması,

- Yenidoğanlarda aromaterapi ve müzikterapi için farklı yağlar ve müzik eserlerinin kullanıldığı ve karşılaştırıldığı çalışmaların yapılması,

- Yenidoğanlarda aromaterapi, müzikterapi ve vibrasyon uygulamasının farklı tamamlayıcı bakım uygulama yöntemleri ile karşılaştırıldığı çalışmaların yapılması,

- Yapılan çalışmaların hayvan çalışmaları ile desteklenmesi önerilmektedir.”¹⁵¹

[Ek 5]

“Kimler İçin: Eczacı, Hekim, Hemşire, Diyetisyen, Fizyoterapist

Program İçeriği: 1. Eğitim Başlığı: Aromaterapi Temel Bilgiler

Eğitmen: Prof. Dr. Ekrem SEZİK ve Dr. Murat Keklikoğlu

Eğitim Süresi: 6 saat Tarih: 30 Kasım 2018 Cuma; 9.30–17.00

Aromaterapi nedir?

Koku Fizyolojisi ve Kokunun Limbik Sistem Üzerindeki Etki Mekanizması

Genel etkinin açıklanması

Masaj ve aromaterapi

Aromaterapide kullanılan önemli uçucu ve sabit yağlar, kaliteleri

Pratik reçeteler

2. Eğitim Başlığı: Aromaterapide Kalite, Cilt Bakımında Aromaterapi ve Fabienne Millet Formülleri

Eğitmen: Fatma APAYDIN (Florame Türkiye Kurucusu ve Genel Müdürü)

Eğitim Süresi: 4 saat Tarih: 1 Aralık 2018 Cumartesi; 09.30–13.30

Aromaterapide Kalite Kriterleri;

¹⁵⁰ Brazelton Yenidoğan Davranış Değerlendirme Ölçeği (BYDDÖ)- Brazelton Neonatal Behavioral Assessment Scale (BNBAS).

¹⁵¹ Öznur Tosun, Aromaterapi, Müzikterapi ve Vibrasyon Uygulamalarının Yenidoğanın Stres ve Davranışları Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kayseri, 2013.

Kalitenin Önemi ve Anlaşılması Cilt Bakımında Aromaterapi (Hidrolatlar, cilt bakım karışımları ve cilt bakımında etkili yağlar)

Fabienne Millet Practical Aromatherapy formülleri

Cilt Bakım Karışımı hazırlanması

3. Eğitim Başlığı: Farklı Perspektiften Aromaterapi Karışımları Yapmak

Eğitmen: Ecz. Serap ÖZHAN

Eğim Süresi: 3 saat Tarih: 1 Aralık 2018 Cumartesi; 14.00-17.00

Aromaterapi Karışımlarındaki Perspektif ve Yaklaşımlar;

aromaterapi formüllerinin hazırlanmasında dikkat edilecek hususlar

Yaşlı Bakımında ve Palyatif Bakımda Uçucu Yağlar

Soğuk Algınlığına Karşı Koruyucu Karışım hazırlanması

4. Eğitim Başlığı: Aromaterapi ve Uygulama Alanları

Eğitmen: Prof. Dr. Ulvi ZEYBEK

Eğim Süresi: 7 saat Tarih: 7 Aralık 2018 Cuma; 9.30-17.30

Aromaterapide Uçucu Yağların Etki Mekanizması

Aromaterapide Kullanılan Yağların Dozu

Antiviral Etkili Uçucu yağ Bitkileri ve İçerdikleri Maddeler

Uçucu Yağların Kimyasal Yapıları ve Kimyasal Yapılarına Göre Etki Alanları

Lavanta Uçucu Yağının Aromaterapide Kullanımı

Gül Uçucu Yağının Aromaterapide Kullanımı

Ölmezçiçek Uçucu Yağının Aromaterapide Kullanımı

5. Eğitim Başlığı: Pratik Aromaterapi Semineri

Eğitmen: Uzm. Ecz. Beste GÖKER Eğitim Süresi: 4 saat Tarih: 8 Aralık 2018 Cumartesi; 09.30-13.30

Aromaterapinin Uygulama Alanları En çok kullanılan 10 Uçucu Yağın Özellikleri,

Tedavi Alanları ve Kullanımları En çok kullanılan 10 Sabit Yağın Özellikleri,

Tedavi Alanları ve Kullanımları Pratik Formüllerin Paylaşılması Saç Bakımı Karışımı hazırlanması

6. Eğitim Başlığı: Spor ve Aromaterapi

Eğitmen: Ecz. Ayşegül BİRLİK (Spor Eczacısı)

Eğim Süresi: 3 saat Tarih: 8 Aralık 2018 Cumartesi; 14.00-17.00 Aromaterapide Spor ile ilgili Uygulama

Alanları Spor için Önerilen Aromaterapi Formülleri Egzersiz Öncesi Hazırlık Karışımı hazırlanması

7. Eğitim Başlığı: Aromaterapi Uygulamalarında Deneysel ve Klinik Kanıtlar

Eğitmen: Prof. Dr. Erdem YEŞİLADA Eğitim Süresi: 7 saat Tarih: 14 Aralık 2018 Cuma; 9.30-17.00

Uçucu yağların beyin ve algılama işlevleri üzerinde etkisi

Uçucu yağların antimikrobiyal özellikleri

Santral sinir sistemi üzerinde etkili uçucu yağlar

Gastro-intesnal şikayetlerde uçucu yağlar

Yaşlılarda aromaterapi

Dermatolojide aromaterapi

Bağışıklık sistemi ve aromaterapi

Uçucu yağlarda farmakolojik etkinlik parametreleri

Uçucu yağ uygulamalarında risk yönetimi

8. Eğitim Başlığı: Çocuklarda Aromaterapi ve Fitoterapi

Eğitmen: Uzm. Dr. Ömer Saltan (Çocuk Sağlığı Doktoru ve Fitoterapi Uygulayıcısı)

Eğim Süresi: 3 saat Tarih: 15 Aralık 2018 Cumartesi; 09.00-12.00

Çocuklarda kullanılabilen bitkiler

Çocuklarda aromaterapi uygulamaları

Vaka çalışmaları

Bebeklerde aromaterapi

9. Eğitim Başlığı: Pratik Aromaterapi Semineri

Eğitmen: Uzm. Dr. Murat Keklikoğlu (Aile Hekimi ve Fitoterapi Uygulayıcısı)

Eğitim Süresi: 3 saat Tarih: 15 Aralık 2018 Cumartesi; 13.00-17.00

Vaka Sunumları ile Aromaterapi

Ağrılarda Aromaterapi (Formül ve reçeteler)

Sindirim Sistemi Rahatsızlıklarında Uçucu Yağların Kullanımı

Stres ve Aromaterapi (Formül ve reçeteler)

Strese Karşı Aromaterapi Karışımı hazırlanması

Programın Tarihi: 30 Kasım 2018 – 15 Aralık 2018 tarihleri arasında Cuma-Cumartesi günleri 6 gün.

Programın Toplam Eğitim Saati: 40 saat Programın Ücreti: 2.250TL + (%8) KDV (KDV Dahil: 2.430 TL)

(2 kişi kayıt yapanlara %10 indirim yapılacaktır) Eğitim, en az 15 kişinin katılımı ile açılacaktır. Eğitim Yeri: Kadıköy Yerleşke Program Detayları için; Aysun Güzel: 0549 813 99 85 Didem Çakmak”¹⁵²

[Ek 6]

“Yeditepe Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi, “Aromaterapi Eğitimi” Kayıtları Başladı.
Biyolojik ve doğal temele dayalı olan tamamlayıcı ve alternatif tıbbın bir alt kolu olan Aromaterapi, bitkilerden elde edilen uçucu yağların fiziksel, duygusal ve ruhsal olarak iyileşmeye, tedaviye destek olacak şekilde kullanılmasıdır. Aromaterapi uygulamaları hastalığa tek başına çare bulmaktan öte, vücut ve ruh sağlığı için geniş kapsamlı bir etkileşim üzerinden tedavi öngören uygulamalardır. Aromaterapi, bilgi ve beceri ile uygulandığında güvenilir bir destekleyici tedavi şeklidir. Seviye 1, temel kurs olup, katılımcılara kişisel ve aile bakımı için Aromaterapiyi hayatımıza dahil etmeyi öğretirken orta ve ileri düzey kurslarına devam etmek isteyenlerin geçişleri yönlendirilecektir. Yeditepe Üniversitesi Aromaterapi Kursu, National American Aromatherapy Association seviye 1 için gereklilikleri takip etmektedir.
26 Mayıs – 23 Haziran 2018 tarihleri arasında Cumartesi ve Pazar günleri 09.00 – 17.00 saatleri arasında gerçekleşecektir.
26 – 27 Mayıs 2018 / 2 – 3 Haziran 2018 tarihlerinde 32 saatlik teorik eğitim Yeditepe Üniversitesi 26 Ağustos Yerleşimi’nde yapılacaktır.
11 – 16 Haziran 2 gün Kozmetik ARGE bölümünde 16 saatlik uygulamalı staj yapılacaktır.
5 saatlik 6 adet konu çalışması (casestudy) yapılacaktır. (Toplam 30 saat)
23 Haziran günü konu çalışmalarını teslimi ve sınav yapılacaktır.
Eğitim Süresi: 80 Saat
Eğitim Bedeli: 6.950 TL (KDV Dahil)
Eğitim boyunca kullanılan malzemeler program ücretine dahildir.”¹⁵³

[Ek 7]

“O Türkiye’nin “Lokman hekimi” ve “Bitkilerin Efendisi” olarak kabul edildi.
Ahmet Maranki, 1956 yılında Kastamonu, İnebolu’nun bir köyünde okuma-yazma bilmeyen marangoz bir babanın oğlu olarak doğmuştur. 3 kardeşlerdir. Abisi askerdir. Liseyi İstanbul’da okudu. Ardından puanının yettiği Tütün Eksperleri Yüksek Okulu’nu bitirdi ve 1976 yılında stajını tamamlayarak devlet görevine başladı. Maliye Gümrük Tekel Bakanlığının çeşitli ve üst kademelerinde teknik, idari görevler, eksper - baş eksper - baş uzman olarak çalıştı.
1981 yılında İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Endüstri Mühendisliği’ni bitirdi. 1986 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Siyaset Bölümünde ‘master’ını yaptı. 1990 yılında aynı bölümün Sosyal Siyaset Çalışma Ekonomisi Endüstri İlişkileri alanında doktorasını bitirdi.
1991 yılında ABD’de mesleki alanda mahalli idareler, sosyal güvenlik sistemleri ve tarım alanında doktora üstü bilimsel çalışma ve araştırmalarda bulundu.
Prof. Dr. Ahmet Maranki, İngilizce, Arapça, Osmanlıca ve Azerbaycan’ca Türk Dili (iyi), Rusça (orta) dillerini bilmektedir. Bioenerjist, kozmik bilim uzmanı, bitkisel tedavi konusunda uzman, stratejik araştırmalar uzmanı gibi sıfatlarla tanınmaktadır. Kozmik bilim, bio enerji, sağlıklı yaşam gibi konular üzerinde uluslararası alanda çalışmaları yaptı.
1991 yılının sonunda (SSCB) Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin dağılmasından sonra 1993 yılında Azerbaycan devletinin talebi üzerine, T.C. adına görev yaptığı ilgili birimin başuzmanı olarak araştırmalar yapmak ve üniversitelerde ders vermek üzere Azerbaycan’a gitti. Yaklaşık 10 yıl Azerbaycan’da yaşadı.
T.C. adına Azerbaycan Birleşmiş Milletler Teşkilatı (BMT) U.N.D.P, UNV birimlerinin kalkınma programları çerçevesinde devlet ve özel üniversitelerinin planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçişleriyle ilgili “Principles Marketing”, International Economic Organization”, “International Marketing”, “Islam Economy Relation” ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında “University Lecturer” unvanıyla “Specialist” olarak diplomatik statüde görev yaptı.
Azerbaycan Millî Meclisi’nde danışmanlık yaptı, bu çalışmalarını “Türkiye Azerbaycan Hariç İktisadi Alakaları” , “Agent Mukaveleleri” adlı kitaplarıyla yayınladı. BMT’nin Unesco ve Avrupa Birliği

¹⁵² “Aroma terapileri ve uçucu yağlarla tedavi”, İstanbul Aydın Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi, Erişim tarihi: 13 Mayıs 2018 <https://www.aydin.edu.tr/tr-tr/arastirma/arastirmamerkezleri/sem/mesleki-gelisim-egitimleri/Pages/aromaterapi-uygulamaları-ve-ucucu-yaglar-tedavi.aspx>.

¹⁵³ “Aroma Terapi Eğitimi”, Yeditepe Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi, Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2018 <http://sem.yeditepe.edu.tr/bireysel-egitim/aromaterapi>.

nezdinde kurularak faaliyet gösteren IPA-International Personal Academy’de görev yapan Ahmet Maranki; yaptığı bu ilmî çalışmalar, hazırlanan ders programları ve bunların uygulanması, yayınlanan kitaplar ile ilmi şura kararıyla “Univesity Lecturer” göreviyle “Economy” alanında profesör unvanı almıştır.

1998 yılında Azerbaycan’da “Yılım En Başarılı Yabancı Bilim Adamı” seçildi. Kafkasya ve Azerbaycan’da kaldığı zamanda SSCB’nin çağdaş dünyaca bilinmeyen yönleriyle ilgili stratejik ve kozmik araştırma merkezlerinde eğitimde bulunarak ekstrasens ve bioenerjist unvanını aldı.

Rusya-Avusturya-Azerbaycan -Türkiye’nin bilim adamları öncülüğünde kurulan 1990 yılında kurulan “Bilim ve Buluş Adamları Derneği’nin genel sekreterliğini yaptı. Ayrıca Türkiye’nin AB’ye girme sürecinde AB stratejilerinin hazırlanmasıyla ilgili olarak Hollanda Amsterdam’da “Türkiye Hollanda Vakfı’nı ve bu kitabın konuların bilimsel olarak araştırmalarının yapıldığı “The Institute for Cross Cultural Health” adlı enstitünün başkanlığını yaptı.

1969 yılından beri sporla da uğraşan Ahmet Maranki, siyah kuşak judo, tekvando, şhiatsu hocası konumundadır.

Ahmet Maranki, yüksek hemşire Elmas Maranki ile evlidir ve 3 kız çocuğu vardır.”¹⁵⁴

[Ek 8]

“22 - 29 Temmuz Kozmik Beden Temizliği Bir haftada 7 kilo vermek mümkün mü?

Doğru yöntem ve bilinçli bir programla kilo vermek, en önemlisi de sağlıklı kilo vermek ve kurtulduğunuz kiloları geri almamak mümkün diye düşünüyorum.

30 yılı aşkındır ruhsal ve bedensel arınma – detoks programlarını uyguluyor ve her fırsatta herkese de tavsiye ediyorum.

Bu metot yeni bir program veya uygulama değil, geçmişe baktığımızda tarihin bile unutmaya yüz tuttuğu, birçok kişinin okusa bile anlayamayacağı eserleri incelediğimizde, Peygamber efendimizin (s.a.v) yaşamına baktığımızda, Kadim Türk tıbbını ve Çin tıbbını incelediğimizde bu metotların uygulandığını göreceksiniz.

Bizler bu güzel bilgi ve teknikleri geliştirerek günümüze uyarladık. Günlük hayatta daha basit ve kolay hale getirdik.

Neden Ruhsal ve Bedensel Arınma – Detoks programlarına ihtiyaç duyuyoruz?

Çünkü Kirleniyoruz !!!

Kirletiyoruz !!!

Yediğimiz GDO’lu yiyeceklerden tutunda soluduğumuz azot yüklü havaya, İçtiğimiz sağlıksız sulardan tutunda çevremizdeki radyasyon yüklü cihazlara kadar her şeyden olumsuz etkileniyor, sağlığımızı her geçen gün biraz daha fazla kaybediyoruz. Radyasyon, toksin, ağır metal ve parazit yüklü bedenlerimizi, kirlenmiş, hırslanmış, yorulmuş ruhlarımızı arındırmak için bu ve bunun gibi faydalı ve başarılı programlara ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.

Nedir peki bu metot?

Ruhsal ve Bedensel Arınma – Detoks programı 7 gün süren kişinin evinde dahi kolaylıkla uygulayabileceği bir diyet programıdır. Bu program süresince uygulayıcı kişi hayvansal ürünler tüketmiyor, aşırı tahıllı ürün tüketmiyor, hamur işi ve hazır gıda tüketmiyor. Bunların yerine ise temizleyici özelliği olan alkali sebzeler, besleyici meyveler, bol su ve çeşitli bitkisel çaylar tüketiyoruz.

Tüketeceğimiz gıdaları da belli saatler arasında tüketiyoruz. Sizlere önerilen spor hareketlerini de uygularsanız eğer işte size sıkı bir diyet...

Peki şimdi ben soruyorum size bunları yaparak sağlıklı yaşamak mümkün mü?

Bence mümkün !!!

Arınmak mümkün sadece “SEN” iste.

2018 İlkbahar Dönemi Kozmik Beden Temizliği Detoks Programı¹⁵⁵

“Detoks Programı”

Miladi T. 20 Nisan – 27 Nisan Cuma Aydınlik Dönem

Hicri T. 7 Şaban – 14 Şaban

Miladi T. 9 Mayıs – 16 Mayıs Çarşamba Aydınlik Dönem

Hicri T. 23 Şaban – 1 Ramazan

Miladi T. 23 Mayıs – 30 Mayıs Çarşamba Karanlık Dönem

Hicri T. 8 Ramazan – 15 Ramazan

¹⁵⁴ MARANKİ, Ahmet, Erişim Tarihi: 23 Nisan 2018 <http://www.maranki.com/tr-tr/alt-sayfalar/2290/ahmet-maranki> Erişim Tarihi: 23 Nisan 2018.

¹⁵⁵ Maranki, Ahmet, “Bir Haftada Kilo Vermek Mümkün mü?” Erişim Tarihi: 23 Nisan 2018. <http://kozmiikbedentemizligi.com/tr-TR/haberler/206/22-29-temmuz-kozmiik-beden-temizligi>.

Miladi T. 7 Haziran – 14 Haziran Perşembe Aydınlık Dolunay
Hicri T. 23 Ramazan – 30 Ramazan
Miladi T. 22 Haziran – 29 Haziran Cuma Karanlık Dolunay
Hicri T. 82 Şevval – 15 Şevval
“Detoks Programı”
Miladi T. 8 Temmuz – 15 Temmuz Pazar Aydınlık Dolunay
Hicri T. 16 Şevval – 17 Şevval.”¹⁵⁶

[Ek 9]

“Kanser hastalarından ağrı tedavisi gören hastalara, kilo probleminden migrene kadar çeşitli hastalıklardan şikâyetçi olanlar, modern tıbbın yanı sıra geleneksel tamamlayıcı tıpla da şifa arıyor.

Sağlıkta yeni dönemin adresleri: Geleneksel tıp merkezleri

İstanbul’da Cumhurbaşkanlığı himayesinde düzenlenen ve dün başlayıp 22 Nisan’da bitecek olan Uluslararası Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Kongresi öncesi Türkiye’deki 18 tıp merkezinden ikisinin kapısını çaldık. Merkezlerde hastalara 30 dakika ayrılıyor. Aylar sonrasına kadar randevular dolmuş durumda.

“Karatay’ın Hastaları Geliyor”

- Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi (EAH) Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulama Merkezi: Akupunktur, sülük uygulaması, mezoterapi, hipnoz, kupa uygulaması, fitoterapi, refleksoloji, homeopati, osteopati, ozon, apiterapi, proloterapi ve larva tedavileri yapılıyor. Başhekim Prof. Dr. Ahmet Yaser Müslümanoğlu, “Şu anda SGK kapsamında değil, 50 lira ücret alıyoruz. Çok yakında müzikterapi ile bağımlılık tedavisine de başlayacağız.” dedi. Merkezin yöneticisi Dr. Kanat Tayfun ise, “Türkiye’nin her tarafından hasta geliyor. Bütüncül tıpla yaklaşıyoruz ve kişiye özel tedavi uyguluyoruz” ifadesini kullandı.
- Ümraniye EAH Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulama Merkezi: Akupunktur ve kupa tedavileri yapılıyor. Ozon, mezoterapi, fitoterapi, sülük tedavisi de yakında başlayacak. Günde 35 hastaya randevu veriliyor. Merkezin sorumlusu Dr. Ayşen Durmuş, “Canan Karatay’ın hastaları bile geliyor. Genel checkup’tan sonra akupunktur mu kupa mı uygulayacağımıza karar veriyorum” dedi. İşte geleneksel tamamlayıcı tıp ile tedavi gören hastaların görüşleri:
- Fizik tedavi uzmanı Dr. Tezgül Sezer: Kaza sonucu boyun damarında yırtılma oldu. Dinmeyen ağrıları için Bağcılar’daki merkeze gidiyor. “Dinmeyen ağrılarım hafifledi” diyor.
- Baş dönmesi ve denge sorunu yaşayan Ayşenur Yavuz’a kulak ve vücut akupunkturu uygulanıyor. “Başım artık eskisi gibi dönmüyor” diyor.
- Tiroit ve ankilozanspondilit hastası Aynur Fındık da ağrılarını burada azaltıyor.
- Ümraniye’deki merkezde kilo vermek için akupunktur tedavisi gören Nezahat Hükmen, 130 kilodan 95 kiloya düştü.
- 25 kilo veren Asuman Kocabal, “Özel hastanede bile böyle hizmet yok” dedi.”¹⁵⁷

[Ek 10]

“Fitoterapi hangi rahatsızlıklarda kullanılmaktadır?”

- Migren, diğer baş ağrıları
- Atardamar ve toplardamar kan dolaşımı bozukluğu
- Kalp hastalıkları, tansiyon problemleri
- Alerji, Cilt hastalıkları
- Solunum yolları hastalıkları, Astım
- Romatizma, Osteoporoz
- Depresyon, Panik atakları, sinir hastalıkları
- Uykusuzluk, değişik kriz dönemi problemleri
- Üşütmeye yönelik hastalıklar, Grip (Üst Solunum Yolları Enfeksiyonları –ÜSYE)
- Aşırı kilo, kilo alamama
- Kadın hastalıkları, menstrual düzensizlik
- Kadınlarda buhran dönemi, menopoza giriş zorlukları

¹⁵⁶ <http://kozmetikbedentemizligi.com/tr-TR/haberler/206/22-29-temmuz-kozmetik-beden-temizligi>.

¹⁵⁷ Kireklo, Gül, “Sağlıkta yeni dönemin adresleri: Geleneksel tıp merkezleri” *Sabah Gazetesi* Erişim Tarihi: 01 Haziran 2018 <https://www.sabah.com.tr/saglik/2018/04/19/saglikta-yeni-donemin-adresleri-geleneksel-tip-merkezleri>.

- Mide ve bağırsak rahatsızlıkları
- Tiroid bezi hastalıkları
- Kemoterapi sonrası tedavi
- Şeker hastalığı
- Böbrek ve idrar yolları, Vb.”¹⁵⁸

[Ek 11]

“- Hacamat her şeyden önce bir kan verme eylemi olduğundan kan vermenin tıbbi faydaları başlığında bütün faydalara haizdir.

- Hacamat bağışıklık sistemine bağlı tüm kronik hastalıklara karşı tedavi edici özelliğe sahip olduğu gibi hastalıklardan korunmak adına da yapılır.
- Bağışıklık sistemini kuvvetlendirir, vücuda direnç kazandırarak hastalıklardan korur.
- Kanda birikmiş ağır metal ve toksinlerin atılmasını sağlar.
- Kan üretimi ile görevli organları uyarır, kan dolaşımını ve metabolizmayı düzenler.
- Ağrıların giderilmesi ve ödem çözülmesinde etkilidir.
- Migren, bel-boyun fıtıkları, eklem ağrıları, karaciğer sorunları, kalp hastalıkları, psikolojik hastalıklar, unutkanlık, göz problemleri, kronik yorgunluk, tansiyon gibi bağışıklık sistemine bağlı tüm kronik hastalıkların tedavisinde başarıyla uygulanır.

Dernek herhangi bir rahatsızlık olmaksızın Hacamatın, mevsim olarak ilkbahar ve sonbahar da, ay günleri olarak hicri ayın 14 – 28 arasındaki tekli günlerde (15, 17 19, 21, 23, 25 gibi..) yaptırılması daha uygun olacağını açıklamıştır.

Dernek sayfasında, aşağıdaki durumlarda hacamatın uygulanmaması gerektiği açıklanmıştır:

- Kalp yetmezliği
- Hemofili
- Kansızlık
- Hipotansiyon durumlarında ve
- Hamilelerde
- Kan sulandırıcı ilaç, örneğin aspirin alan kişiler”¹⁵⁹

[Ek 12]

“Esenler Belediyesi İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, düzenlediği bir seminerde, günümüzde doktor bilgisi dahilinde hastanelerde de uygulanan ‘hacamat’ hakkında belediye personelinin bilgilendirdi. Esenler Belediye Başkan Yardımcısı Aydın Polat’ın da katıldığı seminerde Hacamat Derneği Başkanı ve ‘Hacamat’ kitabının yazarı Süleyman Gök, hacamat tarihçesini anlattı.

Hacamatın Hz. Yusuf zamanına kadar geçmişi olduğunu belirten Süleyman Gök, Amerika’dan Çin’e, Afrika ülkelerinden Almanya’ya kadar dünyanın birçok ülkesinde hacamatın asırlardır uygulandığını söyledi. Gök, “Dünyada en çok Amerika ve Almanya’da eğitimini almış kişilere verilen yasal izinle hacamat yapılıyor. Ancak bu ülkelerde İslâmi kökenli olması bakımından hacamata pek sıcak bakılmıyor” diye konuştu. İslâm’da hacamatın yerinden söz eden Gök, “Miraç hediyesinden sonra Resulullah efendimize, ‘Ümmetine hacamat tavsiye et’ denmiştir. Hacamata hadis-i şeriflerde de yer verilmiştir” dedi. Gök, bugüne kadar yüzlerce seminer verdiğini belirterek, belediyeler arasında ilk kez Esenler Belediyesi’nde Hacamat semineri verdiklerini söyledi. Erçek, konuşmasının sonunda belediye personelinin sorularını cevapladı.”¹⁶⁰

[Ek 13]

“Büyükanne ve büyükbabalarımızdan duyduğumuz geleneksel tedavi yöntemleri günümüzde çok az sayıda kamu hastanesinde modern yöntemlerle birlikte uygulandığı açıklandı. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp bölümü İdari ve Eğitim Sorumlusu Dr. Kanat Tayfun, hastanelerinde isteyen doktor, eczacı ve diş hekimlerine “Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp” alanında belirlenen 15 dalda eğitim verildiğini ifade etti. Böylece hem özel sektörde

¹⁵⁸ Nail Derelioğlu, “Fitoterapi Nedir?” Erişim Tarihi: 02 Haziran 2018 <http://www.Nailderelioglu.com/alternatif-tip-uygulamaları/fitoterapi-nedir>.

¹⁵⁹ “ Hacamat Nedir?”, Geleneksel Tıp ve Fitoterapi Derneği, Erişim Tarihi: 13 Nisan 2018 <http://gelenekseltipderneği.org.tr/GelenekselTıp/detay/19>.

¹⁶⁰ Erçek, Ahmet, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2018 <http://m.esenler.bel.tr/icerik/32/4226/belediyede-hacamat-semineri.aspx>.

hem de kamuda görevli doktorlar bir kamu hastanesinde osteopatiden, homeopatiye, refleksolojiden, sülük tedavisine kadar geleneksel tedavi yöntemleri konusunda yetkinlik kazanabilecekler.

Gazete Habertürk'ten Ceyda Erenoğlu'nun haberine göre teorik ve uygulamalı eğitimler söz konusu hastanenin eğitim ve konferans salonlarında hafta içi ve hafta sonu verilmektedir. Açıklamaya göre akademik çevreden isimlerle özel klinik ve hastanelerde görev yapıp yönetmeliklerce eğitim vermeye yetkin doktor, eczacı ve diş hekimleri, doktorları eğitilmektedir. En kısa eğitim 40 saatle kupa terapisi ve en uzun süren eğitim ise 1000 saatle osteopati olarak açıklandı.”¹⁶¹

[Ek 14]

“Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği (PGED), Yeditepe Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi ve Klasik Homeopati Derneği'nin ortak çabaları ile eczacılara yönelik düzenlenen homeopati kursunun ilk kuru tamamlandı. Pharmetic Girişimci Eczacılar Derneği Tamamlayıcı Tıp Komisyonunun organizasyonunu üstlendiği kurs Yeditepe Üniversitesinin Kayışdağı Kampüsü'nde gerçekleşti.

Eczacılar için düzenlenen kursun ilk etabı altı günde 55 saat ile tamamlandı.

İlk kurda homeopatinin temel ilkeleri, felsefesi, belirtilerin sorgulanması (anamnez), bulguların sistematığı (repertorizasyon), homeopatik ilaçların hazırlanması, ilaç seçimi, doz seçimi ve vaka takibi konuları işlendi.

Alternatif tıp yöntemleri arasında kabul edilen Homeopati; Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından kabul ediliyor ve bu yöntem dünyada pek çok ülke tarafından ulusal sağlık sisteminin içine dahil edilerek, sigorta sistemleri tarafından ücretleri ödeniyor.

Eczacılara yönelik düzenlenen bu kurs, bütün dünyada eczacılara yönelik uygulanan Homeopati kurslarının müfredatı örnek alınarak, ülkemizin ihtiyaçlarına göre eklemeler yapılarak gerçekleştiriliyor.”¹⁶²

[Ek 15]

“Homeopati, 200 yıldır tüm dünyada yaygın bir şekilde kullanılan bir doğal iyileşme sistemidir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından dünyada en yaygın kullanılan 2. büyük tedavi yöntemi olarak tanınmıştır.

Homeopati, sistematize edildiğinden beri tüm dünyada severek kullanıldı ve kullanılıyor.

Hindistan ve Doğu Asya, Rusya, İsrail, Fransa, İngiltere, Almanya, Belçika, Portekiz, İsviçre, Yunanistan, Kanada, ABD aklı ilk gelen ülkeler.

Kullananlar arasında dönemin ünlüleri de mevcut Örn. İngiliz Kraliyet Ailesi, Rockefeller'ler, Charles Dickens, Goethe, Maria Theresa, Tina Turner, David Beckham, Ghandi, Bill Gates v.s. Homeopatik ilaç pazarı da yılda yaklaşık %20 büyümektedir ve fitoterapotik ilaç pazarı hacminden kat be kat fazladır. Homeopati Dünya'da özel okullarında ve üniversitelerde de öğretilmektedir.

Homeopatinin kullanıldığı başka alanlar :

Veteriner hekimler hayvanlarda büyük bir başarıyla kullanıyorlar. Bildiğim kadarıyla Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinde bu konuda oldukça ileri çalışmalar var.

Hayvanların ve bebeklerin tedavilerinde elde edilen başarılar, homeopatiye yöneltilen, şarlatanlık ve plasebo tedavi suçlamalarına iyi bir cevaptır.

Türkiye'deki durum:

Yurtdışında eğitim almış homeopatlar ve doktor arkadaşlar var. Onlar hem tedavi uyguluyorlar hem de eğitim veriyorlar.

Türkiye'de homeopati gerek kamuoyunda gerekse Sağlık Bakanlığında ne yazık ki çok az tanınıyor. Yasal olarak uygulama yönetmeliği yok ama Avrupa Birliği uyum anlaşması kapsamında homeopati den de söz ediliyor. İzmir Klasik Homeopati Derneğimiz bununla ilgili olarak bakanlığa bir dosya hazırlayıp sundu. Çalışmalar devam ediyor. Yasa ve yönetmelik olmadığı için de Türkiye'de homeopatik ilaç üretilmiyor, ithal edilemiyor. Ama aldığımız duyumlara göre yurt dışındaki ilaç firmaları Türkiye için stoklarını hazırlamışlar. Yasa çıkar çıkmaz akın edecekler. Bu nedenle ben meslektaşlarımla homeopati konusunda bir an önce hazırlanmaları ve eğitim almaları gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bizler üniversite eğitimimizde fitoterapiyi öğrendik ama homeopatinin adını bile duymamıştık. Şu anda da durumun pek farklı olduğunu sanmıyorum. Elbette ki ilaç firmaları büyük otellerin salonlarında tanıtım ve eğitimler

¹⁶¹ “Kamuda sülük ve hacamat eğitimi”, *Habertürk*, Erişim Tarihi: 12 Nisan 2018 <https://www.haberturk.com/kamuda-suluk-ve-hacamat-egitimi-1647840>.

¹⁶² <http://eczacininseesi.com/?yon=haber&id=5521>.

düzenleyeceklerdir. Ama ilaç alacak hastalara doğru ilacı tayin edecek kriterleri iyi bilmezsek yararlı olamayacağımız gibi güven ve müşteri kaybedebiliriz.”¹⁶³

[Ek 16]

“Doğal ve Yan Etkisiz Bir Yöntem Homeopati

3 Ekim 2013 Perşembe günü, Odamız Konferans Salonunda, Homeopati Derneği Başkanı (İstanbul) Uzm. Dr. Günnur Başar’ın eğitimliğinde, Homeopati Tedavisi ile ilgili eğitim semineri düzenlendi. Sayın BAŞAR tarafından doğal ve yan etkisiz bir yöntem olarak tanımlanan Homeopati ile ilgili eğitim seminerine Fakültelerimizden öğretim üyelerinin yanı sıra 60’ da fazla meslektaşımız katılmıştır. Toplantıda bir açılış konuşması yapan Odamız Genel Sekreteri Prof. Dr. Mustafa Aslan “Eczanelerimizin güzel olması yetmez, içindeki eczacılarımızın da güzel olması gerekir. Bu güzellik ancak, mesleki eğitim ve gelişim ile mümkündür” dedi. Eğitime gösterilen yoğun ilgi üzerine, önümüzdeki günlerde yeni katılımcılar ile tekrarlanması gündeme geldi.”¹⁶⁴

[Ek 17]

“Beşeri hekimlikte, larvaların Gram pozitif, Gram negatif, aerobik ve anaerobik bakterilerle kontamine yaraları iyileştirdikleri gösterilmiştir. Kurtçuklar, hızla nekrotik dokuları yıkımlarlar ve sağlıklı granülasyon dokusunun oluşumuna zemin hazırlarlar. Enfekte kırıklar, kesikler, tel yaraları ve parçalı kırıklarda iyileşmeyi desteklemek amacıyla kurtçukların kullanımı, veteriner hekimlikte antibiyotik kullanımının azalmasına yardım edebilir. Kurtçuklar, lezyonlara kolaylıkla uygulanabilirler ve herhangi bir kalıntı da bırakmazlar. Emziren hayvanların veya organik besi sığırlarının enfekte yaraları, hemen kesime sevk edilmeleri yerine larvalarla tedavi edilebilir. Bu durum, hayvana istenilen oranlarda büyüebilmesi ve ekonomik değerine erişebilmesi için zaman verecektir. Süt sığırlarındaki kurtçuk tedavisi, antibiyotiklerle bulaşık bir sütün dökülmesi gerekliliğine de son verecektir. Atlarda antibiyotiklerin kullanılması, hassas mide bağırsak şoralarına etkiyerek kolitis ile sonuçlanabilmektedir. Atlardaki yaraların, kurtçuklarla tedavisi olumsuzluğu ortadan kaldırılabilecektir. Ev hayvanlarında da, larval tedaviden faydalanılabilir. Beşeri hekimlikte ilgili olaylarda daha önce bahsedildiği gibi, kurtçukların çeşitli tipteki malign veya benign tümörler üzerindeki apseleri tedavi ettikleri gösterilmiştir. Veteriner hekimler, pahalı bir cerrahi müdahaleye veya kemoterapiye güçleri yetmeyen pet sahipleri için larval tedaviyi, sağaltımlarına bir seçenek olarak ekleyebilirler. Larval terapi, nekrotik yaraların sağaltımı amacıyla yüzyıllardır başarıyla uygulanmış bir yöntemdir, ancak yeni antibiyotiklerin kullanıma girmesiyle birlikte uygulanmalarında azalma meydana gelmiştir. Larvaların antibiyotik dirençli suşlarını da içeren birçok bakteriye karşı tedavisel etki gösterebildikleri ve yara iyileşmesini sağladıkları bilimsel çalışmalarla da gösterilmiştir. Kurtçuklar, hızlı ve etkili bir şekilde yaradan nekrotik dokuyu uzaklaştırırlar ve klasik bir tedavinin başarısız olduğu apseler, dermal ülserler ve mastoiditiste iyileşmeyi hızlandırır. Tedavide sadece, canlı dokularla beslenmeyen larvalar kullanılabilir. Bu larvalar, yüzeylerinde bulunabilecek herhangi bir bakteri olasılığına karşı sterilize edilmelidirler. Tedavi, esasta bir pansuman ve yaraya konulan larvaların kaçmalarını engellemek için üzerlerine yerleştirilecek basit naylon bir ağdan oluşur. Ağın üzerine konulacak bir ped de, eksudat ve sıvılaşmış doku artıklarını absorbe etmeye yardımcı olur. Larvalar, yara üzerinde yaklaşık 3 gün bırakılır ve sonrasında da ılık tuzlu suyla yıkanarak uzaklaştırılır. Kesin etki mekanizması tam anlamıyla gösterilememesine rağmen yapılan çalışmalar, larvalsekresyonların, epidermal büyüme faktörü ve interlökin 6’nın etkilerini daha da artırdığı yönündedir. Bu sekresyonlar, proteolitik aktiviteleri olan enzimler içerirler.”¹⁶⁵

[Ek 18]

“Yetmiş beş yaşında, 10 yıldır kronik venöz yetmezliği bulunan bir kadın hastanın (Z.G) bir yıl önce ülser olan sağ ayak ikinci parmağındaki enfeksiyon 11 ay boyunca değişik yöntemlerle tedavi edilmiş, yanıt almamaması nedeniyle ampute edilmiştir. Bir ay içinde operasyon bölgesinin tekrar enfekte olması ve ülserin bitişikteki parmağa da yayılması nedeniyle, takip eden hekiminin önerisi ve hastanın da bu tedaviyi kabul etmesi üzerine yaraya maggot tedavisi uygulanmıştır. Günde bir olmak üzere üç gün boyunca uygulanan maggot tedavisi ile ülserin nekrotik ve süpüratif dokudan tamamen temizlendiği

¹⁶³ <http://pharmetic.org/homeopati.html>.

¹⁶⁴ <http://www.aeo.org.tr/DuyuruModulu/Duyurular/Details/13176?AspxAutoDetectCookieSupport=1>.

¹⁶⁵ Ender Yarsan, Sibel Sarı, “Yara Sağaltımında Larval Tedavi Uygulamaları”, *Türk Veteriner Hekimleri Birliği Dergisi*, S. 7, 2007, s. 1-8.

saptanmış ve yaranın üzerine otolog deri nakli yapılmıştır. Maggotların uygulanması sırasında hastanın ağrısının artması haricinde önemli bir şikayeti olmamıştır. Klasik tedavi yöntemlerine cevap vermeyen kronik kutanöz ülserli hastalarda maggot debridman tedavisi ekonomik, uygulaması kolay, çabuk sonuç veren ve yan etkileri az olan alternatif bir tedavi seçeneği olarak görülmektedir.¹⁶⁶

Maggotların yaranın nekrotik doku bulunan her köşesine girebildikleri, çok küçük alanları bile temizledikleri ve bu esnada sağlıklı dokuyu etkilemeyerek adeta mikro cerrahi yaptıkları ve bunun klasik cerrahi yöntemlerle yapılmasının oldukça zor olduğu gözlenmiştir.

Sonuç olarak, maggot tedavisinin klasik tedavi yöntemlerine ve cerrahi girişimlere yanıt vermeyen kutanöz yara ve ülserlerin tedavisinde ekonomik, çabuk sonuç veren ve uygulaması kolay bir yöntem olduğu düşünülmektedir.^{167, 168}

[Ek 19]

“S.S 15 yaşında erkek hasta, ateşli silah yaralanması nedeniyle yoğun bakımda ünitesine 07.10.2014 tarihinde yatışı yapıldı. Hastada kafa travması mevcut olup, bilinen kronik hastalık öyküsü bulunmamaktadır. BKİ: 18.5 kg/m2 ‘nin altında (zayıf) olan hastanın yatışının 45. gününde sakrum bölgesinde yedi cm, sağ trokanterde sekiz cm, sol trokanterde üç cm boyutlarındaki evre 3 bası yarası gelişmeye başladı.

Hastanın bası yaraları, mekanik ventilasyona bağlı olması, kullandığı ilaçlar, genel durum bozukluğu ve kaşeksi gibi nedenlerle hızla ilerledi. Hastamızın sakral bölgesi (Resim1), sağ trokanter (Resim2) ve sol trokanterdeki (Resim3) bası yarasının özelliğine göre konvansiyonel yara tedavisi teknikleri (uygun pansuman, yara bakım ürünleri) iki ay süre ile uygulandı. Bası yarasında yoğun nekrotik doku ve enfekte bölgeler bulunması nedeni ile hastaya cerrahi debridman uygulanamadığı için hastaya MDT yapılması planlandı.

Steril *Lucilla Sericata* Larvaları İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi’nden temin edildi. Uygulama asistan hekimlerle ve hemşirelerle yapıldı. Hastanın bilincinin kapalı olması nedeniyle MDT onamı, hastanın babasından ve annesinden alındı. MDT için onam alındıktan sonra larvalar, nekrotik yara dokusuna yerleştirildi. Yara bölgeleri steril serum fizyolojik ile temizlendi, uygun miktarda maggotlar yaralara yerleştirildi. Maggotların üzeri ilk olarak serum fizyolojik ile nemlendirilmiş sterilspanç, ardından kuru spanç konularak kafes pansuman ile kapatıldı. Pansumanlar kirlendikçe (günde en az 4 kez) değiştirildi. Günlük pansumanı yapılırken, her pansumanda steril gazlı bezler nemlendirip nekrotik dokuda bulunan larvaların üzerine yerleştirilen kafes pansumanı yapıldı. Larvaların nekrotik dokularda 72 saat kalması sağlandı. Larva tedavisi devamında günlük takip yapıldı ve 72 saatin sonunda nekrotik dokudaki larvalar alınarak yerine yeni larvalar yerleştirildi. (Resim4, Resim 5) Nekrotik doku alanlarının bitimine kadar MDT’ye devam edildi.

Maggot debridman tedavisinin 5. Gününde nekrotik dokular yavaş yavaş kaybolmaya başladı. (Resim 6, Resim 7, Resim 8)

Maggot debridman tedavisine sekiz gün boyunca devam edildi, sekizinci günün sonunda MDT’ye son verildi. MDT sonucunda, nekroz dokular tamamen kayboldu.(Resim 9, Resim 10, Resim11)¹⁶⁹

Sonuç olarak Maggot debridman Tedavisi konvansiyonel tedaviye cevap vermeyen, cerrahi debridmanın yapılacağı çok küçük alanlara maggotların ulaşması, herhangi bir yan etkisinin olmaması, ekonomik olması, geniş alanlarda yapılan cerrahi debridmanın önlenmesi ve yaranın dezenfeksiyonun sağladığı için bası yaralarının tedavisinde kullanılması uygun biyolojik bir debridman yöntemi olduğu söylenebilir.^{170, 171}

[Ek 20]

“Refleksologlar, refleksoloji ile uyarılan refleks noktalarının beyinde uyarılara neden olup, uyarılan alanda rahatlama olduğunu savunmaktadır. Refleksolojinin etkisini açıklayan dört teori tanımlanmıştır:

¹⁶⁶Taylan Özkan, A.,Mumcuoğlu,K. Y.(2007), “Kronik Venöz Ülserli Bir Olgunun MaggotDebridman Tedavisi ile Sağaltımı”, *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, C. 64, S. 1, s. 31

¹⁶⁷Taylan Özkan, Mumcuoğlu, a.g.m., s. 34

¹⁶⁸Taylan Özkan, A.,Mumcuoğlu,a.g.m., s. 31-34.

¹⁶⁹Seval Yağız, Sonay Baltacı Göktaş, “Kronik Venöz Ülserli Bir Olgunun Maggot Debridman Tedavisi ile Sağaltımı”, *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, C. 64,S 1, (2007): 31-34.

¹⁷⁰ Yağız, Baltacı Göktaş, a.g.m., s. 28

¹⁷¹Yağız, Baltacı Göktaş, a.g.m., s. 21-29.

- Bunlardan biri “enerji teorisi”dir. Bu teoriye göre refleksoloji vücutta elektromanyetik alanlar arasında iletişimi sağlar. Refleksoloji enerji bloklarını çözerek enerji akısını sağlar ve tıkanmış kanallardaki enerjinin tekrar dolaşmasına yardımcı olur.
- Diğer teori ise, “laktik asit teorisi”dir. Buna göre, refleksoloji laktik asitin ayaklarda mikrokristaller olarak depolanmasını azalttığını ve bu kristalleri erittiğini, enerjinin serbest akımına izin vererek enerji akısını sağladığını savunur. Bu işlem toksinlerden kurtulma olarak adlandırılmıştır ve toksinlerin bulunduğu bölgeye bağlı olarak belirli semptomların ortaya çıktığını savunur.
- “Propriyoseptif sinir reseptörlerini algılama teorisi”nde, ayaklar, eller ve kulaklardaki reflekslerin organları etkilediğini ve vücuttaki organlar ve bu refleks bölgeleri arasında bir bağlantının olduğunu söyler. Refleksoloji, ayaklar, eller ve kulaklardaki basınç reseptörleri ile otonomik ve algısal - motor sinir sistemleri arasında iletişimi sağlar. Bu reseptörler santral sinir sisteminde cevaplara yol açar. Refleksolojinin sinir noktalarını belirli tekniklerle uyarmaktadır. Nöronların yardımıyla ilgili organlara fiziksel elektrokimyasal mesajlar gitmektedir. Bu mesajların problemlerle ilgili gerginlik ve stresi rahatlatarak onların gevşemesini sağladığını savunmaktadır. Bu gevşeme otonom yanıtı etkiler buda sırasıyla, endokrin, immün ve noropeptit sistemi etkiler.

Tezin 13. Sayfasında şu açıklamaya yer verilmiştir:

Refleksoloji pek çok hastalığın tedavisinde kullanılmaktadır. Bu hastalıklardan bazıları aşağıda verilmiştir:

- Enfeksiyon hastalıkları,
- Dolasımı bozuklukları,
- Migren,
- Sinüzit,
- Konstipasyon,
- Diyare,
- Sırt ağrısı,
- Bel ağrısı
- Astım,
- Menopoz,
- PMS
- Doğum ağrısı
- Uterusinvölüsyonuna yardım etme,
- Süt salınımını kolaylaştırma,
- Dismenore.”

Figen Alp Yılmaz doktora tezinin sonuç bölümünde şu açıklamaya yer vermiştir:

“ Bu araştırmanın sonucunda

- Araştırmada dismenore görülme sıklığının yüksek olduğu, Her iki ayağa toplam otuz dakika yapılan refleksoloji ve ayak masajının
- Ağrıyı azalttığı
- Okul devamsızlığını azalttığı
- Analjezik ve dismenore ile bas etmek için yöntem kullanımını azalttığı
- Dismenore sorunu yaşayanlara ilaç dışı kullanılacak için uygun bir yöntem olduğunu belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda

- Refleksoloji ve ayak masajının dismenore üzerine etkilerini belirlemek amacıyla menstrualsiklusun farklı zamanlarında uygulanması,
- Ve bu uygulamaların laboratuvar koşullarında yapılması,
- Refleksoloji uygulaması için eğitim gereklidir. Aynı zamanda bu masaj uygulayıcı açısından zor ve zaman alıcı olduğu için dismenorede ayak masajının hemşireler tarafından kullanılması önerilebilir.”

[Ek 21]

“Vatandaşlar akın ediyor! Peki buranın kerameti ne?”

Bursa'nın Nilüfer ilçesi Çamlıca Mahallesi'nde 2010 Türk-Japon Dostluk Yılı'nda ilçe belediyesi ile Japon Tokai Belediyeleri tarafından açılan Japon Parkı'nda oluşturulan Refleksoloji Yolu, vatandaşın akınına uğruyor.

Japonya'dan getirilen taşlarla uzmanlar tarafından yapılan parkurda yalınayak yürüyenler hem rahatlıyor, hem de ayağının belirli noktalarındaki ağrılardan, yine parkta bulunan ayak sağlık haritasına bakarak,

¹⁷² Figen Alp Yılmaz, “Ayak Refleksolojinin Dismenore ve Okul Performansına Etkisi”, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü 2014.

vücudundaki hastalığın ne olabileceğini anlıyor. 5 dakika yürünen Japon Tıp Yolu'ndaki özel seçilmiş taşlar, tüm sinirlerin ayakta geçtiği düşüncesiyle ayaklardaki sinirler sayesinde vücudun neresinde rahatsızlık olduğunu anlamaya yarıyor.

Japon Tıp Yolu da denilen Refleksoloji Yolu'nda yürünmesi sonucu alternatif tıpta ayakaltındaki noktalara baskı uygulanması yöntemiyle ağrıların giderilmesi sağlanıyor. Yoldaki taşlar da bu nedenle büyüklük ve şekil olarak değişik biçimlerde döşenirken, taşların her biri ayak tabanındaki noktalara temas etmesi, farklı etki yaratıyor.

Ayak Haritası Hastalığı Söylüyor

Sabahın erken saatlerinden itibaren vatandaşların yürüyüş yoluna gelerek güne başladığını belirten Japon Parkı sorumlusu ressam Emel Yoldaş, “Yürüyüş yolu rahatlama, kaliteli bir uyku ve toksinlerden arınmış bir beden sağladığı gibi, dolaşım sistemini de güçlendirerek ağrıları dindirir. Bunların ötesinde refleksoloji keyifli, dinlendiren ve ağrı sızı vermeyen bir terapidir. Refleksolojiterapisi sırasında bazı organ ve sistemlerin harekete geçmesi normaldir. Bu esnada kişinin kendisini farklı hissetmesi mümkündür. Farklı şekillerde ve büyüklüklerde döşenen taşların bulunduğu yürüyüş yolunda ayağa masaj yapılması sağlanıyor. Parkurun sonunda ayağın hangi noktasında basınç uygulandığında acı duyuluyorsa ayak haritasına bakılarak problem tespit ediliyor” dedi.

Parkta ücretsiz olarak meditasyon öğreten ve seanslar düzenleyen Meditasyon Moditörü Köksal Sıdar da, günümüzde insanların en önemli probleminin stres olduğunu, stres havuzunu boşaltmanın meditasyon sayesinde mümkün olduğunu ve kendisinin de bunu vatandaşlara öğretmeye çalıştığını anlattı.

Öte yandan Japon Parkı'nda bir Japon çay evi de bulunurken, çimlere oturup Japon müziği eşlinde meditasyon ve yoga egzersizleri yapılabilir.”¹⁷³

[Ek 22]

“Tedavi amacıyla sülük veya sülükten elde edilen ürünlerin kullanılmasına hirudoterapi denir. “Hirudo” Latince “sülük” anlamına gelir. Sülüğün uygarlığın başlangıcından beri olan klinik uygulamalardaki önemi AngloSaxon diline ait “doktor” anlamına gelen “laece” ile olan basit benzerliği ile ilgili olabilir. Başta Avrupa, Rusya, Ukrayna ve Amerika olmak üzere birçok ülkede hirudoterapi bir tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir.

Sülük tedavisinin ilk defa ne zaman kullanıldığına dair kesin kaynaklar olmamasına rağmen M.Ö 1400’lü yıllarda antik Mısır’ da kullanıldığı düşünülmektedir. MÖ 15. Yüzyılda Babil yazılı kayıtlarında ve 14. yüzyıldan kalma Mısır duvar resimlerinde tıbbi sülük kullanımı tasvir edilmiştir. Talmud, İncil ve diğer Yahudi el yazmalarında sülüğün tıbbi kullanımına değinilmiştir. Tedavide sülüğün kullanımına Hindu mitolojisini betimleyen eski bir yazılı Sanskritçe kayıta da rastlanmaktadır. Sonraki yıllarda (M.Ö. 600-100) yazılı Hint tıp literatüründe sülükle ilgili detaylı bilgiler bulunmuştur. Bu tedavi Mezopotomyalılar, Yunanlılar, Maya ve Aztekler gibi eski uygarlıklara ek olarak Eski Hindistan, Roma ve Arap medeniyetlerinde de sülük kullanılmıştır.

Türkiye dünyaya sülük ihraç eden ülkelerin başında gelmektedir. Avrupa’da tedavide kullanılan sülüklerin büyük bir bölümü ülkemizden ihraç edilmektedir. Avrupa ülkelerinde yapılan araştırmalarda ve bu konuda yazılan kitaplarda kullanılan sülüklerin Türkiye’den sağlandığı açıkça bildirilmektedir. Ülkemizden çeşitli Avrupa ülkelerine ihraç edilen sülük miktarı ülkemizdeki sülük varlığını tehlikeye sokacak boyutlara ulaştığı için ihracata kota uygulanmaya başlanmıştır. İhraç edilen sülükler genellikle canlı olarak ihraç edilirken, kozmetik sanayinde kullanılacak olanlar da dondurulmuş olarak gönderilmektedir.

Rekombinant teknolojisi ile üretilen hirudinin sülük salyasından elde edilen hirudin kadar etkili olmadığı bazı çalışmalarda gösterilmiştir. 24 Haziran 2014’te Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) sülüğün “tıbbi bir cihaz” olarak kullanımını onaylamıştır. Bu durum sülük kullanımının hızla artmasına ve doğada yaşayan sülük popülasyonunun ciddi derecede azalmasına sebep olmuştur.

Güncel sülük tedavisine cerrahlar öncülük etmiştir, M Derganc ve F Zdravic, serbest dokudan veya çevre dokulardan çevirerek hasarlı bölgeyi kapatmak için yapılan yama cerrahisinde kullanarak sülük kullanımına açıklık getirmişlerdir. Sülük kullanımındaki mantık sülük ısırığının kendine has özelliği olan yara yerinden saatlerce kanamasındadır. Bugün tıbbi sülükler tromboflebit, hipertansiyon, varislerle bağlı ülserler, cilt ve kas-iskelet hastalıkları gibi çeşitli birçok hastalıkta kullanılmaktadır.

Kas-iskelet hastalıklarında, jinekolojik hastalıklarda, kronik cilt hastalıklarında, tromboembolik hastalıklar, varikozvenler, kbb hastalıklarında önerilir ve uzun yıllardan beri başarıyla uygulanır. Yunan öğretisine göre sülük tedavisinin etkinliği sülük salyasının çözücü ve aneljezik etkisine bağlıdır. Bununla birlikte, modern perspektifden bakınca sülük salyası farmakolojik olarak aktif olan hirudin, kollejenaz, vazodilatörler, hiyaluronidaz, anestezikler, antibakteriyeller, fibrinaz gibi maddeler içerir. Bu antiinflamatuvar, anestezik ve aneljezik maddeler sülük kan emerken sülük tarafından vücuda verilir.

¹⁷³ <https://www.haberturk.com/saglik/haber/644309-bu-yolda-yuru-hastaligini-teshis-et>.

1981’de, sülük yetiştiriciliğinin gelişimi için bir vakıf kurularak, Roy T. Sawyer isimli bir Amerikalı biyolog tarafından tıbbi sülük araştırması geliştirilmiştir. Son zamanlarda bazı cerrahlar, venözkonjesyondaki kanı emmek amacıyla kullanılan sülükler için ‘mekanik sülük’ adı verilen yapay bir prototip geliştirmişler. Bunun hastalar tarafından daha kabul edilebilir ve daha uygun olduğunu iddia etmişlerdir. Sülük tedavisinin durgunluk döneminden sonra, 20. yüzyılın ortalarında, cerrahi ve rekonstruktif prosedürler, vasküler hastalıklar, artrit ve migren gibi birçok tıbbi alanda ilk kez kullanılması ile tekrar gündeme gelmiştir. Bu yeni tedavi sahaları, sülük salyasındaki maddelerin izole edilerek, özelliklerinin araştırılması için merak uyandırmıştır. 2004 yılında Food and Drug Administration (FDA), sülüğün tıbbi amaçlı kullanılmasını onaylamıştır. Sülük tedavisinin temel iki kavrama bağlı olduğu varsayılmıştır. İlki konağı ısırduğunda, tükürük bezlerindeki içeriği yaraya enjekte etmesidir. İkincisi, bu sekresyonların bir kısmının sülük tarafından emilen kanla karıştırılarak onu sıvı halde tutmasıdır.

Modern tıpta aşırı kullanımı nedeniyle neslinin tükenmesi tehlikesiyle karşı karşıya kalan *Hirudomedicinalis* Washington Nesli Tükenmekte Olan Hayvanlar Kanunu’nun Ek II düzenlemesine kapsamına dâhil edilmiş ve The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) sözleşmesiyle uluslararası koruma altına alınmıştır. Türkiye’nin, 1996 yılında 10 ton olan *H. medicinalis* ihraç kotası gittikçe azaltılarak 2011 yılında da 2 tona, *H. Verbane* cinsi sülük ihraç kotası da üç tona düşürülmüştür. Yine ülkemiz tatlı sularında *H. medicinalis*’in avlanma yasağı iki aydan dört aya çıkarılmıştır. Ayrıca bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de tedavi maksadıyla doğadan toplanan sülüklerin kullanımı 27 Aralık 2014 tarihinde yayınlanan “Geleneksel, Tamamlayıcı Ve Alternatif Tıp Uygulamaları Yönetmeliği” kapsamında yasaklanmıştır ve tedavide kültür ortamında üretilen sülük kullanımı zorunlu hale getirilmiştir. Ülkemizde sülük tedavisinin hukuki zemininin oluşturulması sonrasında şüphesiz sülük kullanımı artacak ve doğadaki popülasyonu iyice azalan özellikle *H. medicinalis* cinsi sülük nesli yok olmakla karşı karşıya kalacaktır. Sülük üretimi için Atatürk Üniversitesi Akupunktur ve Tamamlayıcı Tıp Yöntemleri Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından kapalı alanda sülük üretimi için çalışmalar yapılmaktadır.

Sülüğü insanı tiksindiren bir yaratık olarak değil, kandaki pıhtılaşmayı azaltan, oluşan pıhtıyı çözme özelliğine sahip, kan, kolesterol ve şeker seviyesini düşüren, inflamasyonu azaltan, ağrı kesici özelliği olan, tansiyonu düşüren, vücuttaki ödemi azaltarak mikrosirkülasyonu iyileştiren bir şifa kaynağı olarak görmek gerekir.”¹⁷⁴

[Ek 23]

“Halk hekimliğinde sülük kullanmanın zamanı, sülüklerin hangi hastalıkta hangi bölgeye tutturulacağı kadar önemli bir konu olmuştur. Tedavi için en iyi vakit arabi ayların tek günleri ve Mayıs ayı olarak kabul edilirken, sağlık için yılda bir defa sülük kullanımı herkese önerilmiştir. Kaynaklarda verilen bilgiye göre sülük tedavisinin özellikle baharda uygulanmasının bazı nedenleri vardır. Bunlardan biri sülüklerin bahar aylarında kış uykusundan uyandığı ve daha fazla enzim salgıladığı görüşüdür. Bir diğeri ise, mevsimlerin vücut sıvıları üzerindeki etkili olduğu, bahar aylarında kış boyu kanda biriken atık maddelerin harekete geçtiği, bu nedenle baharda kan alınması gerektiği görüşüdür.

Ülkemizde, halk hekimliğinin bir uygulaması olan kupa, hacamat ve sülükle tedavide özellikle 2000’lerden sonra ilgi çekici değişim ve gelişmeler olmuştur. Ancak en bariz gelişme hacamat tedavisinde yaşanmıştır. Hz. Muhammed’in (s.a.v) önerdiği sünnet bir tedavi olarak kabul edilmesi nedeni ile hacamatla tedavi olmak isteyen kişi sayısı artmış, böylece kendisini “hacamatçı” olarak isimlendiren, nadiren kupa tedavisi ve kimi zaman da sülük tedavisi uygulayan özel bir halk hekimi grubu ortaya çıkmıştır. Bu akımın tam olarak neye bağlı geliştiğini ve ne zamandan itibaren şekillendiğini belirtmek güçtür. Ancak Türkiye’nin birçok ilinden geleneksel uygulayıcılar ile yaptığımız birebir görüşmelerin neticesinde hacamatın dini bir tedavi olarak kabul edildiği bilgisine ulaşılmıştır. Görüşmelere binaen bu dönemde hacamat tedavisine başvurmadaki motivasyonun hem maddi hem de manevi şifa kazanmak olduğu söylenebilir.

Türkiye 1990’ların sonu ve 2000’li yılların başında dini, siyasi, sosyolojik olmak üzere birçok farklı ve büyük değişimlerden geçmiştir. Özellikle dini vazifelerin daha rahat ve özgür olarak icra edilebilmesi dini nitelik taşıyan tedavilerin de daha sık tercih edilmesine zemin hazırlamıştır.

Kupa, hacamat ve sülükle tedavinin günümüzde halk hekimliğinden biraz daha farklı ve daha yaygın konumlanmasının sebeplerinden biri dini motivasyonlar iken bir diğeri de tedaviler hakkında bilgilendirici verilerin kolayca ulaşılabilir olmasıdır. Nitekim kupa, hacamat ve sülük tedavisi hakkında kitaplar yayınlanmış, birçok internet sitesi kurulmuş ve sempozyum düzenlenmiştir. Aynı şekilde eski tip eserlerinin Türkçe’ye kazandırılmasının da tedaviler hakkında daha çok bilgi edinilmesinde etkili

¹⁷⁴ Rabia Şebnem Yakışan, “Varis Tedavisinde Rutin Tedaviler İle Tıbbi Sülük Tedavisinin Karşılaştırılması”, Uzmanlık Tezi, Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Erzurum, 2015, s.12-19.

olmuştur. Böylece, cumhuriyetin ilk dönemlerinde halk hekimlerinin sadece bir inanış olarak sürdürdükleri birçok uygulama için bugünkü halk hekimleri kaynak ve neden gösterebilmektedir.

Uygulamalar hakkında bilinen eserler arasında yer alan ve 2007 yılında yayınlanan “Gerçek Tıp” isimli kitapta kupa, hacamat ve sülük tedavilerinden ilk defa tıbbi bir uygulama olarak bahsedilmiş, hastalıkların tedavisinde nasıl kullanılacağına ilişkin bilgiler verilmiştir. Kitabın yazarı Biyolog Aidin Salih’in kupa, hacamat ve sülükle tedaviyi anlattığı TV programları ve seminer ile geleneksel tedavilerin bilinirliğinin arttığı gözlenmiştir.

Ayrıca sosyal medyanın ve internet kullanımının arttığı 2010 yılından itibaren çeşitli sosyal paylaşım sitelerinde ve hacamat uygulayıcılarının kurduğu internet sitelerinde Türkiye’nin hemen hemen her ilindeki uygulayıcılarla iletişim kurmak mümkün hale gelmiştir.

Görüşmelerde kupa, hacamat ve sülükle tedaviyi 15-20 yıldır yapan geleneksel uygulayıcılar olduğu tespit edilmiştir. İstanbul’da yaşayan ismini vermek istemeyen berberlik mesleğini icra eden 65 yaşındaki erkek uygulayıcı şöyle söylemiştir “20 yıldır hacamat ustasıyım. Çocukluğumuzda anneannelerimiz, dedelerimiz gizli gizli hacamat yaptırır. Sonra sonra unutuldu. Ben de ihtiyacı olanları gördükçe cemaatimden öğrendiğim hacamatı tekrar uygulamaya başladım. Cemaatimizde Osmanlı’nın son dönemlerinde yaşamış epey yaşlı iki dede vardı. Onlar bu tedavileri bilirdi. Onlardan el aldım. O gün bugündür berber dükkânımda hacamat yapıyorum. Sülük yapmıyorum. Çok kan aktığı için zor oluyor. Eskiden onu da yapardım.”

Uygulayıcıların yarısından fazlası hacamat ve sülük tedavilerini hem hastalıklara iyi geldiği için hem de sünnet olduğu için tercih ettiklerini belirtmiştir.

Bursa’da yaşayan kendisini haccam olarak tanıtan üniversite mezunu Metin S. Şunları söylemiştir; “Hacamatı öğrenmek için eğitimlere katıldım. 3 yıldır haccamlık yapıyorum. Sülük de yapıyorum. Bunlar sağlık için gereklidir. Başka hiçbir yöntemle atılamayan toksinler ve atıklar vücuttan bu şekilde atılır.”

Ankara’da hacamat-sülük tedavisi uygulayan ve el verdiğini söyleyen, ismini vermek istemeyen erkek uygulayıcı hangi hastalıklarda hacamat tedavisi uyguladıkları sorusuna şöyle yanıt vermiştir: “Hacamat tedavisi her derde devadır. Baş, göz, kulak ağrılarında veya rahatsızlıklarında kafa arkasına veya kulak arkalarına; sırt ağrılarında sırta, mide hastalıklarında iki kürek arasına; karaciğer hastalıklarında iki kürek arası altına; kısırlık, adet düzensizlikleri ve böbrek hastalıklarında bel ve kuyruk sokumuna; alerjilerde iki kürek arası ve ön omuz başlarına; diz ağrılarında, romatizmada, eklem hastalıklarında diz kapakları yanlarına ve ayak bileklerine; sedef ve egzamada düzenli aralıklarla uygulanmak şartıyla vücudun herhangi yerine; tansiyon hastalıklarında omuzlara ve kafa arkasına hacamat uygularız. Ayrıca hacamat bağışıklık sistemini güçlendirir, kan üretimini artırır, vücuttan pis kanın atılmasıyla yorgunluğu alır.”

Hacamat ve sülük tedavisinden sonra ve önce bazı tedbirlerin alınması gerektiği konusunda tüm uygulayıcılar aynı görüştedir. Erzurum’da 3 yıldır hacamat ve sülük tedavisi yapan kadın uygulayıcı bu tedbirler hakkında şunları söylemiştir: “Hacamat ve sülük yaptırmak isteyen kişiye tedaviye karnı aç ve abdestli gelmesini söyleriz. İlaç kullanıp kullanmadığını sorarız, kullanıyorsa doktora danışmasını öneririz. Tedavi bittikten sonra “24 saat banyo yapma ve hayvansal gıda tüketme” deriz. Çünkü kan üretimi bozulur, ağır gıda yememesi gerekir. Hacamat ve sülükten sonra kan yapıcı pekmezli su içeririz, tedaviden 2 saat sonra da bol yeşillik ve hurma gibi gıdalar yemesini söyleriz.”

Sümevra Merve Kılınç tezinin TARTIŞMA bölümünde şu sonuca yer vermiştir:

“Cumhuriyetin ilk yıllarında ve hatta öncesinde halk hekimliği tedavileri tıbbi alternatif olarak tercih edilmekten ziyade, sağlık imkânlarının yeterli olmadığı bu dönemlerde, merkeze uzak bölgelerde halkın günlük hastalıklarla baş etmek için başvurduğu yöntemler olmuştur. Ancak tez çalışması kapsamında görülmektedir ki günümüzde hastalar, tıbbi tedavilerle çare bulamadıkları hastalıkları için kupa, hacamat ve sülükle tedaviyi tercih etmektedir. Uygulayıcının da, tedaviyi tercih eden hastanın da yaklaşımı bu yöntemlerin birçok hastalığa derman olduğu yönündedir.”¹⁷⁵

[Ek 24]

“Hirudoterapi, tedavi sonrasında 24-36 saate kadar uzayabilen kanama, kaşıntı, morarma, yara yerinde iz kalması, tedavi yapıldığı gün halsizlik olması gibi nedenlerle; hasta açısından zahmetli olabilen, hasta uyumunun zor olduğu bir yöntemdir. Fakat planlanan 10 seansı tamamlayamayan hastalarda da, ilk seanstan itibaren bacaklarındaki ödemin ve krampların azalması, yürüme mesafelerinin uzaması gibi olumlu etkiler gözlemlendi. Bununla beraber tedavi bitiminden 6. ayda yapılan kontrollerde, bazı hastalar ödemin ve bacak kramplarının öncekine göre daha nadir olmakla beraber tekrar başladığını belirttiler. Bu bulgularımız literatürle de uyumludur. Bir çalışmada varikoz ülseri olan 20 hastaya sülük tedavisi uygulanmış ve hastaların ülserlerin tamamı iyileşmiş, %95’inde de bacak çapında ve ödemde azalma

¹⁷⁵ Sümevra Merve Kılınç, “Cumhuriyet Dönemi Kaynaklarına Göre Kupa, Hacamat ve Sülükle Tedavi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2015.

görülmüştür. Çalışma başında ortalama VAS ağrı skorunun istatistiksel olarak anlamlı derecede düştüğü görülmüştür (Tablo 7). Uzun dönemde yapılan kontrollerde sülük grubundaki bu olumlu etkinin azalmakla birlikte devam etmektedir.

Yapılan analizde meslek grupları arasında kronik venöz yetmezlik gelişimi açısından bir ilişki bulunamamış olmasına rağmen literatürde uzun süre ayakta kalan insanlarda venöz yetmezlik prevalansının arttığı bildirilmiştir.

Sülük tedavi grubundaki hastaların VAS ortalamalarındaki değişim kontrol grubu ile karşılaştırıldığında, sülük tedavi grubu lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir (Tablo 8). Sülük grubunda tedavi başlangıcındaki ortalama VAS değerleri ile 6. ayda yapılan değerlendirmedeki ortalama VAS değerleri arasında 18,68 mm±29,50 mm azalma vardı. Sülük grubunda gözlenen ortalama VAS değerindeki azalma kontrol grubunda gözlenmediği; 6. ayda ortalama VAS değerinde azalma yerine artış olduğu görüldü (Tablo 7). Bu bulgularımız literatürle uyumlu idi. Zar Nigar ve Anwar Alam tarafından yapılan araştırmada, sülük tedavisi uygulanan hasta grubu ile bacak elevasyonu ve kompresyon tedavisi yapılan hasta grubu karşılaştırılmış, sülük grubundaki hastaların ağrı skorlarının anlamlı derecede düştüğü görülmüştür. Tıbbi sülük tedavisindeki bu etkilerin sülük salyasında bulunan ve vazodilatasyon, antikoagülan, anestetik, trombolitik, analjezik, antibiyotik ve antiinflamatuvar özellikleri sebebiyle gerçekleştiği daha önce yapılan birçok çalışmada gösterilmiştir.

Tıbbi sülük tedavisi öncesi ve hemen sonrasında yapılan Doppler USG bulguları karşılaştırıldığında (Tablo 9) Doppler USG değişimleri sınırdan anlamlı bulunmuştur. Altıncı ayda yapılan değerlendirmelerde her iki grupta da anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo 10). Kategorik, ordinal değişken olarak sınıflandırılan ultrasonografi sonuçları, numerik değışkene dönüştürülüp, ortalamaları alınarak yapılan karşılaştırma analizinde, sülük grubunda tedavi öncesi ortalama reflü değeri ile tedaviden hemen sonra yapılan değerlendirme arasında fark vardı (Tablo 11). Benzer şekilde kontrol grubunda da Doppler USG değerlendirmeleri arasında fark saptanmadı. Bu bulgularımız literatür ile uyumlu idi. Zar Nigar ve Anwar Alam tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Doppler US değerlendirmeleri sübjektif gözlemlere bağlı olarak değışebilir. Farklı klinisyenler aynı hastayı farklı kategoride değerlendirebilir. Ayrıca varikozvenlerin değerlendirilmesinde hastanın obez olup olmaması ve damar yapısındaki esneklikler de değerlendirmeyi etkileyebilen diğer faktörlerdir. Ultrasonografinin venöz yetmezliklerin değerlendirilmesinde bazı kısıtlılıkları olsa da günümüzde kronik venöz yetmezliklerin değerlendirilmesinde invaziv olmayan yöntemler içinde ilk tercih edilen yöntem olma özelliğini korumaktadır. Elde ettiğimiz bu sonuçlar, hastaya bağlı olarak değışkenlik gösterebileceği gibi, hasta hekim arasındaki iletişime de bağlı olabilir. Kontrollerde, hastayı farklı klinisyenlerin değerlendirmesi ve klinisyenlerin tecrübeleri arasındaki fark ölçümlerde etkili olabilecek diğer kısıtlayıcı faktörlerdir.

Sülük tedavisi ile hastaların ağrı şiddetlerinde azalma olması ayrıca hastaların sözel olarak şikâyetlerinde azalma olduğunu belirtmesi, hirudoterapinin varis tedavisinde etkili bir seçenek olabileceğini göstermektedir. Hirudoterapinin kompresyon tedavisi ve bacak elevasyonu ile desteklenmesi tedavinin başarısını artırabilir. Ayrıca obez hastaların kilo vermesi de tedavinin etkinliğine olumlu katkısı olabilir. Hastaların sülük tedavisi sonrasında bakılan laboratuvar panelinde, hemoglobinin ve platelet değerlerinin düşmesi beklenen bir değışiklik olarak değerlendirildi. Diğer parametrelerde anlamlı bir değışiklik olmaması sülük tedavisine karar verilen hastalarda karaciğer ve böbrek fonksiyonlarının değerlendirilmesinin gerekli olmadığını düşündürmekle birlikte, daha fazla hasta içeren çalışmalarla değerlendirilmelidir.”

Dr. Rabia Şebnem Sonuç bölümünde şu açıklamada bulunmuştur:

“Bulgularımız sülük tedavisinin hemoglobin değerlerinde düşmeye neden olmasına rağmen, kronik venöz yetmezliği olan hastaların semptomatik tedavisinde etkili olduğunu göstermiştir. Daha fazla hasta içeren randomize kontrollü çalışmalarda sülük tedavisinin etkinliği araştırılarak, bu tedavinin kronik venöz yetmezliği tedavisinde standart tedavi uygulamaları arasına girmesi konusunda araştırmalar yapılmalıdır.”¹⁷⁶

[Ek 25]

“öncelikle hoş geldiniz, çok ufak bir hikâye ile başlayacağız bu kırmızı TED halısının üzerine koydum taşla ilgili bir hikâye. Günün birinde bir tane çocuk sahilde dolaşırken hayaller kurarken doğayı denizi bir şekilde rüzgarı hissederken bu taşı bulur. o taş o kadar güzeldir ki deniz tarafından o kadar güzel aşındırılmış kırılmış karmaşık taşların birleşim olarak o kadar güzel bir ahenk içerisinde ki o taşı alır ve onunla beraber hayallerine devam etmek ister. Günler haftalar aylar geçer derken bu çocuk bir bisiklet almak ister en değerli şey nedir onun nasıl bisiklet alabilir diye baktığında hayatındaki en değerli şeyin taş

¹⁷⁶ Rabia Şebnem Yakışan, “Varis Tedavisinde Rutin Tedaviler ile Tıbbi Sülük Tedavisinin Karşılaştırılması”, Uzmanlık Tezi, Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Erzurum, 2015.

olduğunu görür. bütün hayallerinin bütün duygularının yüklü olduğu taş ve bir kuyumcuya girer kuyumcunun içerisinde oldukça varlıklı bir bayan çok değerli taşlara tezgahın üstünde dokunmadan bakıyordu ve çocuk bütün mutluluğu ile girer der ki isterseniz bu taşı size satabilirim ve kuyumcu derki elinizde tuttuğunuz taşı bakabilir miyim bakar ve bu son derece değersiz bir taştır der ve çocuğa iade eder ama bakın bu taş o kadar güzel ki düz deniz bunu yapmış doğal bir taş bu çok güzel değil mi? elindeki taş son derece değersiz bir taş diye yeniler kuyumcu ve sonunda çocuk tam çıkacakken kadın omuzuna tutar o taşı ben satın almak istiyorum der ve en değerli taştan daha fazla verip çocuğun elindeki taşı alır ve kuyumcu biraz sinirlenir bayan söylediğim gibi elinizdeki tuttuğunuz taş son derece değersiz bir taştır der ve orada kadın der ki hayır elimde tuttuğum taş bir çocuğun hayalini bir çocuğun aşkını bir çocuğun sevgisini barındırıyor o nedenle bu dükkandaki bütün taşlardan daha değerlidir der benim neden bu hikaye anlattığı merak ediyorsunuz açık söyleyeyim şimdi kendi hikayemi anlatacağım kendi kendine başlamadan evvel cep telefonlarını aşağı bırakıp kucağımızda ki çantaları da aşağı sağa sola her şey bırakabilirsek sevinirim açık kalan cihazların 10 tanesinden ikisi bozulacak sonradan kesinlikle ve kesinlikle hiçbir sorumluluk kabul etmem çünkü iki tane uygulama olacak herkes gerilmeye başladı şimdi bu uygulamaları sizler yapacaksınız bu benimle ilgili bir şey değil şunu çok açık söyleyebilirim ki kendi hikayemi anlatayım annem işte bir şekilde sezaryen olarak doğuyorum annem beni doğururken ölüm döşeginde oluyor çok fazla onun yanına vermiyorlar anneye olan özlemi belki o nedenle hiçbir zaman emzirmiyorum artık bunu çocuklara yapmamaya çalışıyorlar çünkü o bağ çok çok önemli özellikle anne ile ilgili genetik bir hastalık da dünyaya geliyorum 12 yaşında kendimle ilgili bir şeyler fark ediyorum dünyadan daha fazlası var demeye başlıyorum 15'inde biri tarafından keşfedilip eğitime başlıyorum bu eğitimler birçok farklı ezoterik bilgilerden tutun tıbbi psikolojik enerjetik birçok farklı eğitime kadar eski bilgileri mısır bilgilerini incelemeye kadar gidiyor ve artık 20 yaşına geldiğinde binden fazla tekniği öğrenmiş benim adamı olmuş zannediyorum halbuki öğrenmek hiçbir şey anlamamış hayatını öyle bir duruşun vardı ki hiçbir zaman alışamadım dünyayı mesela siz dünyanızda eline silah alıp tarayan insanlara kahraman diyorsunuz ben can almanın kahramanlık olduğunu hiçbir zaman anlayamadım bana göre can bağışlamak kahramanlıktır ya da doğayı katledip dev binalar dikmenin teknoloji olduğunu düşünüyoruz tekno-lojik mantık, bunun mantığı nerede? Nasıl bir mantık var? aşk dediğiniz şeyler aşkın yanından bile geçmiyor bağımlılığına aşk diyorsun sigara içişine haz diyorsun o nedenle alışamadım dünyaya çok korkuyordum her gece yatağa yattığımda uykularım kaçmaya başladı nasıl bir dünyaya gelmişsin ben ve o kadar korkmaya başladım ki her gece gözlerimi kapatıp yatağa yattığımda kendime bir masal anlatmaya başla bambaşka bir dünya masalı ama her gece uykum her kaç çıkacak her korktukça her karanlık üzerime geldikçe her bir vahşete tanık oldukça seneler geçti o kadar fazladır bu hikayeyi mırıldandım ki o hikayeye inanmaya başladım ve dışarıdaki vahşet her üzerime geldiğinde gözlerimi o kadar sıkı kapatmaya başladım ki dışarıdaki karanlık göz kapaklarından içeriye sızmasın diye ve öyle bir noktaya geldi ki hayatımda tamamen dibe vurduğum öğrendiğim hiçbir şeyi yapamadım deliler gibi sevdiğim bir kız arkadaşım vardı o zamanlar babam batmış bir buçuk sene çalıştım onu görmek için Avustralya uçtum o kadar ilginç ki kızı görme ve annesi izin vermedi ama benim havaalanından çıkıp kızın yanına gidecek param yok havaalanında hiç unutmuyorum bizim Atatürk havalimanı gibi değil o kadar ufak ki Melbourne havaalanı o zaman öyle şimdi nasıl bilmiyorum ışıkları üzerime kapattılar metal bir tane bank üzerinde gözlerimi tekrar kapattım dünyanın öbür ucunda yapayalnız cebinde 30 dolar havaalanından dışarıya çıkamıyorum beni almaya gelen yok ve kendi kendine o hikayeyi mırıldanmaya başladım sonra babam çok büyük bir trafik kazası geçirdi yaklaşık 1 sene yatalak kaldı arkadaşlar yoğun bakımda önde oturdum ve o hikayeyi mırıldanmaya başladım bambaşka şeyler labilirdi babalar bu kadar trafik kazası geçirip bu kadar yaşamak için kendilerini öldürmek zorunda kalmayabilirdi derken bir süre sonra annem kanser oldu annemin saçlarını okşarken ellerimde saçlarının kaldığını gördüm öyle bir noktaya gelmişim ki sevdiğim kız arkadaşımı beyninde tümör vardı beni 1 senedir aldattığını öğrendim babam batmıştı annem kanser de Çapa'da okuyordum o zamanlar fizik tedaviciğim aslında hocalarım asla o beyaz önlüğe layık bir insan olamayacağını söyleyip beni mezun eklemek için karar vermişlerdi o gün pencere pervazına çıktım hayatın bana sunacağı hiçbir şey yoktu hiçbir şey iyi gider tek bir şey göremiyordum ve pervaza çıktığımda sadece düşündüm bir tane hocamı düşündüm o hocam senelerini harcadı beni etmek için ve hiç unutmuyorum 100 küsur saatte sadece 6 saat uyumama izin vermişti çünkü bana öleceğini artık bu dünyadan gideceğini söylemişti ve pencere pervazında şu sahne aklıma geldi ben dizüstü çökmüşüm ve hocam bana dedi ki dünyayı değiştirecek insanlardan biri olacaksın insanların kalbine aşkım üfleyeceksin buna hazır mısın ve hüngür hüngür ağlamaya başladım hocam çok korkuyorum dedim hocam dedi ki her korktuğunda başka bir insanın kalbine cesaret yükleyeceksin işte bunu düşündüğüm de ağırlık denge mi 3 santim geriye kaydırdım ve 3 santim geriye kaydırıp pencereden aşağı indim o günden itibaren gece gündüz çalışmaya başladım ama gece gündüz hiç durmadan arkadaşlar hapishanelere girdim hapishane dediğim bekleme alanı zannetmeyin hapisanenin içine koşuların içine girdim kadın çocuk cezaevine girdim ve öyle bir sahne gördüm ki bir çocuk koştuk ekipten bizim ekipten birine koştuk sarıldı ve amca sen dışarıyı kokuyorsun dedi o zaman dedim ki bu çocuk nasıl bir hayat yaşıyor annesi tecavüze uğramış hamile kalınmış anne babayı öldürmüş babanın katili anne ama babası tecavüzcü ve o çocuk dışarıyı kokuyorsun dedi güneşi görmemiş o çocuk

hapishanede doğmuş ve ben o çocuğa güneşi söz verdim insanlara güneşin söz vermek nedir biliyor musun ve öyle zamanlar geçti ki yaşlılar evine gittim huzurevine onlarla dans ettim güldüm ki unutmamışlar dediler okullara gittim o çocukların 8 saat sırada oturup garip grup bilgiler öğrendi yerlere bambaşka bilgiler olabilir ben başka bir eğitim olabilir anlattım gece gündüz ofisi ilk kurduğumda insana güven ilk kurduğumda yarısında mobile yok arkadaşlar ellerimle monte ettim mobilyaları ve o kadar çok çalıştım ki babam o zamanlar batmıştı kendi kendine bir şeyler yapmaya çalışıyorum 236 gün hiç dinlenmedim hiç. Bana diyorlar ki nasıl yorulmuyorsun? Her gözünü kapattığında her saniyesinde binlerce insanın sorumluluğu sırtımda. bir şekilde senin de öyle. Hiçbir farkı yok ve o 3 santimle hayata geri döndü momentum 2 tane ana maddeden oluşur bir tanesi hayaldir burada gördüğün her şey önce bir hayaldi bu sahne hayaldi bu gömlek hayaldin oturduğu yerler hayal hakikat olan her şeyin önce hayalde başladığını anladım çünkü insanlığı değiştirebilmenin bilimini araştırmaya başladım bayılıyorum bana geliyorlar diyorlar ki aman canım düşüncede o kadar önemli mi ya bir de inanırız hey benim söylediğim şeylerin inanılacak şeyler değil gerçek mi kadar net şeyler bugün bir bebeğin paramparça edilmişini düşün saniyeler içerisinde biyokimyan değişmeye başlıyor bir bebeğin gülümseyerek sana koştüğünü düşün saniyeler içerisinde mutluluk hormonu salıyorsun soyut olan mili saniyelerde somut olan anne geliyor. O nedenle hayal her zaman için gerçeğin ilk adımıdır. İkinci kısmı hareket çok iyi bir hayalim vardı. Çok iyi bir hareketle tanımlamalıydım ve insana güvenip kurdum insanların kalbini aşkı hayatı hayali üflemek için bir süre sonra aşkın istilası adlı seriyi oluşturdum ilk kitap çıktı insanlar dedi bir haftada 100 bin satmış metin ohh çok iyisin ben onları dedim ki anneme yazdığım bir şiiri yüz bin kişi mi okudu şimdi milyonların okumasına hazırlanıyor bütün dünyada çıkacak aşkın istilası kaçınılmaz olacak diyeceksin ki çok hayalperestim metin çok çok hayalperestsin bir şey söyleyeyim mi bence insanlar daha hayalperest. İnsanlar hala Somalili çocuklar için altın tahtlar üzerinde dua etmenin onlara yardımcı olacağını düşünüyor insanlar hala afrika'daki ortadoğu'daki çocuklara tanrının elinin uzanıp bir şeyleri değiştireceğini söylüyor ben sadece 30 senedir bu dünyadayım ve ben böyle bir masala inanmıyorum sen hala nasıl inanabilirsin? o zaman tanrının yeryüzündeki evlerinden biri olduğumu fark ettim ne yapabilirim insanların kalbine bu hayali yükleyebilir ve birazdan kalbinize bir hayal üflemeye başlayacağız bu hayal oldukça önemli bacağımızdaki her şeyi attık çok ufak bir meditasyon yapacağız çok kısa bakalım kalbindeki hayal nasıl gözlerini kapatıyorsun ve başlıyoruz gözlerini kapat öksür sadece ve sadece meditasyona başlıyoruz kalbinde kimsenin senden alamayacağı hikaye var her gece yattığında sevdiğine verdiği bir sözü var hastalanan akrabalarının gözüne baktığında hissettiğin başka bir ihtimal var ve her gece kendini anlattığı bir hayali hatırlamanı istiyorum, bu salonda ben yalnız değilim bunu bana hatırlatmanı istiyorum sadece ve sadece kalbindeki hakikate hatıra bütün gücünle dünyaya ne sunabilirsin kalbindeki üfleyebilirsin özündeki hakikati anlayabilirsin sadece ve sadece kendini sunabilirsin bütün kırgınlıkların ötekine geç asla vazgeçmeden sevmekten aşktan hoşgörmeden içinden çıkar dünyaya sorabileceğin en değerli şey aslında kendisin kendine ilgili hayalinsin yanılısamın kalbine hakikatin hayalini üfledik sadece hisset momentum iki koldan oluşur bu elimdeki taş 19 yaşında tamamen yardım amaçlı gittiğim bir hastanın bana hediyesi beyin tümörü olan gencecik ufak bir çocuğun hediyesi beni bu dünyada en iyi anlayan benim de anlamaya çalıştığım kişinin hediyesi onun her seferinde hayaller kurardık dolanacağımıza da insanlara yardım edeceğimize başka beyin tümörü olan çocuklara nasıl iyileştirdiğimizi nasıl anlatacağımıza olmadı ve o çocuktan bana bu kaldı sadece 3 santimlik bir taş ve bir çocuğun kalbinin derinliğinin 3 santim olduğunu biliyorum yetişkin kalbi 6 santim derinliğindedir bu iki yerden oluşur iki alandan oluşur ilk 3 santimi bir çocuğun hayalidir ikinci 3 santimi pencere pervazına geriye geçen o harekettir ve bu 6 santim dünyayı değiştirebilecek güçtür arkadaşlar bugün burada ilk kısmını yaptık çok kısa sürede zihnindeki hayali biraz canlandırdık şimdi 2. kısma geçeceğiz ne olur dediklerimi yapın çünkü insanlar hep çok büyük hareketlerin dünyayı değiştireceğini düşünüyor bir şey söyleyeyim mi demin beni izliyordum bu çocuk ne saçmalıyor diyordu 10 dakika geçti artık biliyorsun ki ben bu sahnede yalnız değilim sen de benimle berabersin sende bir hayal kurdun işte bunu artık konuşan değil dua eden değil uman değil yapanlardan biri olmak istiyorum ve fizyolojik olarak senin zihin yapımı değiştirmek için bir dizi hareket hazırladım biliyorsun fizik tedaviciğim yavaşça ayağa kalkmanı istiyorum herkes ayağa kalksın hadi hızlı kollarını açmanı istiyorum kollarını aç ve zıpla gülümse biraz hadi gülümse biraz gülümse ve sarıl etrafındakilere...¹⁷⁷

[Ek 26]

“Bir kitap yazdı ve onunla hayatımızı değiştirecek. Fizyoterapist Metin Hara; doğru enerji yollayarak âşık olabileceğimizi ve park yeri bulabileceğimizi söylüyor.

Şehir insanının sürekli beta beyin dalgasıyla yaşadığını, bunun da birçok sorunun temeli olduğunu, alfa dalgasına geçmek gerektiğini söylüyorsunuz. Ne anlama geliyor bu dalgalar?

¹⁷⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=JX49JnsGi5A>.

Uyanıkken etkisi altında olduğumuz iki beyin dalgası var. Beta, tehlikede hissettiğimizde, stresteyken girdiğimiz dalga. En yüksek dalga bu. Tehlikelere karşı tetikte olmamızı ve riskleri bertaraf etmemizi sağlıyor. Ama bu dalgada ana his korku olduğundan, hiç kimse betadayken mutlu olmuyor. Zaten çoğu insan da betadayken mutlu olmaya çalıştığından çuvallıyor. Bir antilop, aslan sürüsünün yanında rahat olabilir mi? Tehlikeyi hissedip kaçmalıdır; beta bunu sağlar.

Sürekli tehlike dalgasıyla yaşadığımız için mi mutsuz oluyoruz yani?

Kurumsal hayattaki insanların mutsuzluğunun yüzde 90'ı bundan kaynaklanıyor. Bu dalgayla sürekli geleceğe gidip plan yapar ve geçmişe gidip savunmaları yeniden inşa edersiniz. Gerçekten tehlikeleri bertaraf ettiğiniz örneklerde, mesela trafikte kendinizi veya yakınınızı ezilmekten koruduğunuzda tamam ama, ortada kaplan yokken varmış gibi davranırsanız sürekli, mahvoluyorsunuz. Sonuçta bu bir acil durum dalgası. Tüm hayatı onunla yaşarsan işler karışıyor.

Nasıl karışıyor işler?

Bağışıklık sistemi duruyor. Yani kendi kendimizi yenilediğimiz, bilinçaltımızı temizlediğimiz süreç duruyor. Çünkü beta beyin dalgası, vücudu tehlikeye konsantre ederek, diğer sistemleri kilitler. “Bir anda hasta oldum” diyorsunuz ya işte o bir anda olmuyor.

Günde On Dakika Sufi Nefesi

Şehirde, trafikte, plazalarda bin bir sorunla yaşayıp da yine de bu beta'dan kurtulmak mümkün mü?

Tabii, zaten kitapta da zihin ustalığını öğretiyorum. Zihnin kölesi değil efendisi olmak gerekiyor. Bu da öncelikle alfa beyin dalgasına geçmekle mümkün. Bunu nasıl sağlayacağımızı gösteriyorum.

Nasıl geçeceğiz peki?

Birçok yolu var. Mesela herkese günde sadece 10 dakikalarını ayırıp uygulayabilecekleri bir nefes egzersizi anlatıyorum. “Sufi nefesi” diyoruz buna. Bedenin tamamen doğal süreçlerden geçtiği bilimsel bir egzersiz. Bu egzersiz bizi yavaşlatan parasempatik sinir sistemimizi uyarıyor ve bir süre sonra mutluluk hormonumuz arttıkça adrenal hormonlarımızı aşağı çekiyor.

Başka?

Hepimiz bu beta beyin dalgasıyla yaşıyoruz. Kendimi de dışında tutmuyorum. Ama çok basit çözümler var. Mesela bazı gündelik alışkanlıklarımızı terk etmemiz gerekiyor. Kafein alımını bırakın örneğin. “Kafein almazsam uyanamam” diyor insanlar. Ben diyorum ki “Bir önceki geceye dönün”. Zaten önceki gün kahve içtiğinizden sabaları uyanamıyorsunuz. Çünkü doğru dürüst uyumuyorsunuz.

Peki bu alfada her şey daha mı iyi, daha mı kolay?

Alfada kalmak bütün hayatınızı değiştirir. Bulunduğun beyin dalgası algınızı değiştiriyor. Algı hissini, hissin tepkini, tepkin deneyimini değiştiriyor. Deneyimlerin toplamı da zaten hayat.

Bir dakika... Alfaya geçtik diyelim. Ama karşınızdaki geçmediyse ne olacak? Sonuçta patron yine de işten atabilir; sevgili terk edebilir.

İlk akla gelen hep bu. “Ben değişirim de patronum hıyar, eşim düşüncesiz” diyen birçok insan sonradan gelip özür diledi. Siz değişince karşınızdaki de değişecek. Başka bir alternatif yok. O kadar çok hikâye gördüm ki böyle. Evrende her şey birbirine uyumludur.

Zihinde ustalaşınca yani diğer insanlarla da daha uyum içinde yaşayacağız, öyle mi?

Bir ilave yapayım. Eski kontratları yırttığımız zamanlar da gelecek. Çünkü siz dönüştükten sonra etrafınız da çok değişmiş olacak. Eski ilişkileriniz sizi artık tatmin etmeyebilir. şöyle düşünün: Değersizlik duygusu yüksek insanlara bu duyguyu hissettirecek muamele daha çok yapılır. Kararsızlara daha çok akıl verilir. Bu günler geçmişte kalınca, ilişki biçimi değişince kontratlar yırtılabilir.

Park Yeri Bulmak İçin Topunu Yolla

Siz bir de ‘ki enerjisinden’ bahsediyoruz. Nedir bu?

Yapıtaşlarıdır ki topları, enerjidir, yaşamın enerjisidir. Gördüğümüz her şey aslen bu enerjiden ibaret. İşte içinizdeki ustayla tanışınca, bu ki enerjisini hissetmeye ve yönlendirmeye başlayabilirsiniz

Nasıl yani?

Bu enerjiyi yani evrenin yapıtaşlarını, dileklerinizi gerçekleştirmek için programlayabilirsiniz.

Nasıl yapılıyor bu?

Birçok tekniği var. Örneğin ben kitapta, ‘sufi nefesiyle’ birleştirilebilen bir Uzakdoğu yöntemini detaylarıyla anlatıyorum. Avuç içlerinden nefes üfleme egzersizi... Çok kolay. Nefesini nereye yolladığımı hayal edersen, enerjin de oraya gidiyor.

Peki bu elimizde yuvarlayarak yapıldığını anlattığınız ‘ki topları’ nedir?

Onlarla da enerjiyi yönlendiriyor, sorunları çözüyorsunuz. Eğlenceli egzersizlerle bu ki toplarında ustalaşacaksınız. Onlara renk ve enerji yükleyerek hayattaki birçok blokajı aşmak için kullanabileceksiniz.

Kitapta, trafikten kurtulmak, park yeri bulmak, en zor biletleri temin etmek gibi birçok dertten doğru ki topunu yaparak kurtulduğunuzu anlatıyorsunuz. Bana çok zor görünüyor ama sahiden yapılabilir mi bunlar?

Elbette. Ama öncelikle şu: Bütün bu sistemler, egzersizler alfa beyin dalgasının üzerine kurulu. Bu topları yapmak için muhakkak alfada olmak lazım. İlk yüz ki topu işe yaradığında tesadüf, bin tanede ihtimal, 10 binde hakikat diyeceksiniz.

Ne kadar sürüyor bunda ustalaşmak?

Hayatta değişimler olması için en azından bir buçuk ay öneririm. Ama unutmayın, kitaptaki çalışmalar, ödevler kanat çırpıracak; bunlar uçmak için değil, uçacak kanatları yaratmak için.

Rhonda Byrne'in 'Sır' isimli bir kitabı vardı. Biraz ona benziyor mu bu anlattıklarınız?

Benzer ama o biraz yüzeyseldir ve maddiyat üzerinedir. Farkı anlatayım. Örneğin birisi bana gelip kız kardeşini çok kırdığını, bu yüzden çok üzülüğünü ve barışmak istediğini anlattı. Ben de "O zaman hemen bir telefon et" dedim. Çünkü çözümü budur. Ama o, "Yok öyle değil de hangi renk ki topunu kullanmalıyım" diye soruyordu. Bu sistem böyle işlemez. Yaptığın hareketle yolladığın enerji aynı doğrultuda olmalı. Enerji, çalışmaktan, özür dilemekten, doktora gitmekten kaçınacağınız bir arka yol değildir.

'Terkedildim, Mahvoldum Bilincinden Kurtulun'

Aşkı alfada yaratmak esas mesele. Ama biz betada yaratıyoruz. İnsanların en değerli iki kavramı aşk ve annelik mesela. Betada kaldığımızdan bunların çoğunu bağımlılık olarak yaşıyoruz.

Mutlu olmanın yolu farkındalık ve gelişimdir. Yetişkinler, çocukların aksine, betada olduğundan yeniliğe kapalıdır. Zihin güvenlik arar ve seni hapseder, gönül keşif arar ve seni özgürleştirir.

Kitapta hem tıpla hem de sufizmle desteklenmiş, çakraları anlattığım bir bölüm var. "Çakraları ilk ben anlatıyorum" diye bir hadsizliğe girmem ama farklı bir pratikle anlattım. İçsel yolculuğu anlatıyorum. Düşük bilinç seviyesinden adım adım o çakralarla ilgili görevleri yaparak hem nasıl daha sağlıklı yaşayacağımızdan hem de içsel uyanışımıza, içsel aşkımıza nasıl kavuşacağımızdan bahsediyorum.

Neredeyse her kitapta, şarkıda, filmde kurban bilincine hitap ediliyor... Psikologlar bile oraya sesleniyor. Terkedildim, mahvoldum falan... 'Aşkın İstilasası-Yol'da kurban bilincini besleyecek hiçbir şey yok. Özellikle kişisel gelişim kitaplarında görülen o paradigmayı yıkıyorum. Bunlarla sadece kendi cehenneminizi yaratıyorsunuz. Sıkıntıları siz yarattıysanız çözüm de sizde.

Bu kitaptakiler eskiden benim bir fısıltımdı; kendimi anlattığım bir masaldı. Artık bir istilaya dönecek, hayatlarımızı dönüştürecek. İstila insan kalbinden başlamalı. Ben herkesin kalbine seslendim. Çok emek verdik bu kitaba. Bir üçlemenin ilk kitabı bu; devamı da gelecek. İçindeki şifreler yeni kitaplarla ortaya çıkacak. Bu kitabı okuyan herkesin hayatı değişecek."¹⁷⁸

[Ek 27]

"Sanayileşme ve şehirleşme ile birlikte ortaya çıkan yeni hayat tarzı ve dinlerin modern çağın ihtiyaçlarına cevap verememesi gibi nedenlerden dolayı modern çağın insanında oluşan maneviyat boşluğu, Batılı toplumların hakikati Doğu felsefelerinde aramasına neden olmuştur. 20. yy'dan itibaren özde Doğu kökenli olan bir çok akım Batı'da yeniden doğmuş ve bir çok kimse tarafından çağımızın sorunlarının çözümü olarak kabul görmüştür. 60'lı yıllarda özellikle Amerikan toplumunda çok sayıda taraftar toplayan bu oluşumlar, 70'li yıllarla birlikte tüm dünyaya yayılmıştır.

Tüm dünyada yayılmış olan Doğu kökenli hareketler, son yıllarda Türkiye'de de bir çok taraftar bulmuşlardır. Araştırmamızda önde gelenlerini Reiki, Transandantal Meditasyon, Osho, Sahaja Yoga ve Feng Shui olarak tespit ettiğimiz Doğu kökenli akımlar, Türkiye'de faaliyetlerini, alternatif tıp, medyumluk, kişisel gelişim kavramları adı altında yürütmektedirler.

Araştırmamız neticesinde din dışı oluşumlar olduklarını ısrarla vurgulayan Doğu kökenli akımların öğretileri ve tarihçeleri incelendiğinde iddia edilen aksine, Doğu dinlerinden bağımsız düşünülmemeyecekleri, Doğu dinlerine ait kavramlar üzerine kurulmuş, Doğu dinlerinin Batılı insanlara farklı bir elbiseyle sunulmuş biçimleri olduğu görülmüştür. Doğu kökenli hareketler binlerce yıllık Doğu dinlerinin öğretilerini farklı biçimlerde günümüz insanına sunmakta ve bu yönleriyle dinden bağımsız hareketler olarak değil, Doğu dinlerinin farklı kolları olarak düşünülmeleri gerekmektedir.

Üzerinde durulması gereken bir başka husus ise Doğu kökenli akımların faaliyetlerinin misyonerlik çerçevesinde değerlendirilip, değerlendirilemeyeceği konusudur. Söz konusu akımların yeni üyeler kazanmak için uyguladıkları yöntemler ve kullandıkları dil, misyonerlik özelliğe sahip olduklarını açıkça göstermektedir. Doğu kökenli akımların temel amacı öğretilerini Doğu kökenli dinlerden bağımsız göstererek, Batılı insana din dilinden farklı ifadelerle Doğu dinlerinin temel öğretilerini benimsetmektir. Karma, samsara, tenasuh, nirvana, yoga, meditasyon gibi kavramların birçok insan tarafından günlük dilde kullanılabilir hale gelmesi, Doğu dinlerinin farklı bir üslupla günümüz insanına sunulmasının bir neticesidir. Birçok kişi yürütülen gizli misyonerlik metodu neticesinde, din değiştirmeden Doğu dinlerine ait akideleri benimsemişlerdir.

Doğu kökenli hareketler yeni bir dünya ve yeni bir insan modelini hedeflediklerini açıkça belirtmektedirler. Ortaya çıkacak yeni insan topluluğu mevcut milli, manevi ve değerlerden uzak

¹⁷⁸ <http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hayat/fizyoterapist-metin-haraylaask-zihin-ve-sufizm-ucgeninde-kisisel-gelisim-26611572>.

bireylerden oluşacaktır. Bu yeni insan anlayışı ile toplumların milli kültürlerinden sıyrılması öngörülmektedir.

Araştırmamıza konu olan akımların hedef olarak özellikle genç kimseleri seçtikleri görülmektedir. Yürüttükleri faaliyetler özellikle yüksek tahsilli kimselere yöneliktir. Hareketin mensuplarının büyük çoğunluğunu, gelir seviyesi yüksek kentli nüfus oluşturmaktadır. Faaliyetlerinin hedef kitlesinin özellikle gençler olduğu düşünüldüğünde, hedefledikleri milli ve manevi değerleri kabul etmeyen insan turu anlayışının ne denli tehlikeli olduğu görülmektedir.

Günümüz insanının Doğu kökenli akımlar konusundaki bilgisizliği, milli ve manevi değerlerden hızla uzaklaşması söz konusu akımların Türkiye’de de giderek yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Dini duygulardan uzaklaşma ile manevi bir boşluk içine düşen günümüz insanı, bu boşluğu insanlara huzur, mutluluk ve başarı vaat eden Doğu kökenli hareketlere yönelerek doldurmaya çalışmaktadır.

Çağımızın getirdiği bireysellik ve özgürlük anlayışlarının bireylerin, emir ve yasaklara uymanın zorunlu olduğu geleneksel dinler yerine, bireyin sınırsız özgürlüğüne vurgu yapan Doğu kökenli akımlara yönelmesinin önemli nedenlerinden biridir.

Doğu kökenli akımlara karşı milli kültürlerin korunabilmesi ancak toplumların bu akımlar hakkında daha fazla bilgiye sahip olmasıyla mümkün olacaktır. Doğu kökenli akımların öğretileri ve yöntemleri konusunda toplumlar bilinçlendirilmelidir.

Doğu kökenli akımlar konusunda toplumun bilinçlendirilmesi yanında, dini müesseselerin ve söylemlerin modern çağın insanlarına cevap verebilecek hale getirilmesi gereklidir.”¹⁷⁹

[Ek 28]

“Bir şeyi hatırlıktan çıkarmayın: Meditasyon farkındalık demektir. Farkındalıkla yaptığımız her şey meditasyondur. Farkındalığa giden yoldaki ilk adım, bedeninize dikkat etmektir. Sonra düşüncelerinizin farkına varmaya başlayın. Ve hislerinizin ve duygularınızın. Bu üçü bir olduğunda, bir arada uyumla işlediğinde, dördüncü adım gerçekleşir. Bu yapabileceğiniz bir şey değildir, kendiliğinden gerçekleşir: Nihai Farkındalık. Kişi farkındalığının farkına varmaya başlar. Ve yalnızca o uyanışın içinde saadetin ne demek olduğunu idrak eder. (OSHO)

Hızır Kamp’ta gerçekleşecek olan Osho Meditasyon Festivali katharsis, farkındalık ve kutlama üzerine yoğunlaşacak. Beden, zihin ve his alanları üzerine arınma yöntemi ile yaklaşan Osho’nun geliştirdiği Dinamik ve Kundalini gibi temel meditasyonların yanı sıra Devavani, No Dimension, Mahamudra, Nadabrahma gibi farklı Oshomeditasyon tekniklerini, Stop Dans, Trans Dans, Gurdjieff Hareketleri gibi dans ve hareket üzerine üzerine kurulu çalışmaları ve nefes meditasyonlarını da bu festivalde deneyimleme imkanımız olacak. Meditasyonlara paralel gerçekleşecek olan Aile Dizimi, İkinci Doğum, Ayrıktan Birliğe gibi meditatifterapi çalışmalarının tanıtım seansları bu seneki festivale renk katacak.

Aşağıda bazı meditasyonlar ve çalışmalar ile ilgili kısa bilgiler bulabilirsiniz.

Katharsis Ne Demektir?

Katharsis antik Yunancadan gelen bir terimdir ve ARINMA demektir. Eski Yunan tiyatrosunda seyircinin oyunun kahramanlarıyla özdeşleşerek arınması, daha iyi, daha mutlu bir insan ve vatandaş olması amacı vardı. Oyunu izlemiş olan birey, izlemeden önceki haline nazaran arınmışsa oyun başarılı kabul edilirdi.

OSHO meditasyonları ve meditatif terapileri açısından ise katharsis karmaşa yaşayarak ve bunu dışarı vurarak arınmak demektir. Bu teknikte bastırılmış, ifade bulmamış duyguların ifade edilerek baskının azaltılması, rahatlama sağlanması ve meditatif ortamın oluşması amaçlanır. Osho’ya göre meditasyon çabası bir tekniktir. Bu nedenle meditasyon yapılamaz, ancak meditasyona uygun hal hazırlanır, niyet edilir ve oturulur. Gerisi varoluşa kalmıştır.

Katharsis meditasyonun ortamını hazırlar. Aynı ileri sıçramak isteyen önce geri çekilmesi gibi. Eğer tamlık, bütünlük, huzur arıyorsan (meditasyon) kaotik, karmaşık, huzursuz olana (katharsis) tüm yoğunluğunla git ki bunlar tamamlanıp boşalınca, sarkacın tersine salınsın ve meditasyon kendiliğinden oluşsun.

Osho Dinamik Meditasyonu

Osho modern insanın, geçmişin modası geçmiş gelenekleri ve modern yaşam koşullarının endişeleri altında ezildiğini gözlemlemiştir. Kişinin düşüncesiz, gevşemiş ve pasif haldeki meditasyon durumunu keşfetmek için önce derin bir arınmadan geçmesi gerektiğini savunur.

Dinamik Meditasyon hızlı, yoğun ve eksiksiz bir yöntemdir. Beden ve zihine işleyip kökleşmiş, onu geçmişin hapisanesinde tutan eski kalıpları kırar. Bu hapisane duvarlarının ötesindeki özgürlük, şahit olma, huzur ve sessizliği tecrübe etmemizi sağlar. İfade edilmemiş duygular ve boşaltılmamış gerilimler için bir çıkış yolu açan Dinamik Meditasyon, yüksek enerjile birlikte gevşeme getirir.

¹⁷⁹ İlknur Uğurlusonuç, “Batı’dan Gelen Doğu Kökenli Akımlar ve Türkiye’deki Faaliyetleri”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, s. 110–112.

Osho Kundalini Meditasyonu

Dört bölümden oluşan bu meditasyonun müziği Osho'nun rehberliğiyle bestelenmiştir.

“Eril” Dinamik Meditasyonun kız kardeşi olan Kundalini Meditasyonu güneş batarken yapılır. Gün boyunca birikmiş stresi boşaltmak için kullanılan Kundalini Meditasyonu beden ve zihinde bastırılıp, bloke olmuş yaşam enerjisinin akışkan hale gelmesini sağlar. Akmaya başlayan enerji artık içeriye, sessizlik ve meditasyona yönelir.

Nadabrahma Meditasyonu

Nadabrahma eski bir Tibet tekniğidir. Oturma, mırıldanma ve nazik vücut hareketlerinden oluşur. Bu kolay ve yumuşak meditasyon tekniği kendi içimize çok derin bir dalış yapma fırsatı verir.

Ayrılıktan Bir'liğe

Anımsamaya dair bu içsel yolculukta, insanın kendi kendine koyduğu sınırları, yani kişiliğin kısıtlılığını yansıtan filtrelere ışık tutacaksınız. Sevgi ve farkındalığın doğal akışının önünü kesen filtrelerdir bunlar. Bu yolculukta ilerledikçe, kendinize koyduğunuz sınırlar eriyip gitmeye başlayarak, sahici, sınırsız varlığımızın açılımına olanak sağlayacaktır.

Nefesimize, beden farkındalığımız ve kalbimizin enerjisine kök salıp, bir başkasının sol gözüne bakmaya dayalı olan bu kadim teknik, fiziksel sınırların kendiliğinden yok olduğu ve sınırsız akışa açıldığımız hissini yaratır. Aşkla farkındalık arasında köprü kurulabildiğinde beliren ve kalbe iyi gelen bu alanı bir armağan olarak kabul ederiz.

Festival Ekibi

Koray ArhamMincinozlu

Milli Takımlar ve Galatasaray A Erkek takımı basketbol koçluğu yapmış olan Türk basketbolunun pek çok önemli ismini yetiştirmiş başarılı bir basketbol koçu. Aynı zamanda 30 yıldır meditasyon yapıyor ve yaptırıyor. Başta Hindistan, Pune olmak üzere Avrupa ve Amerika'daki çeşitli OSHO Merkezleri'nde eğitimini aldığı “PrimalTherapy”, “DiomandBreath”, “Tantra : LoveandEcstasy” tekniklerini kişiye ve durumuna özel çalışmalarda kullanarak insanlara yardım ediyor.

Advita Nergis Karan

Endüstri Ürünleri Tasarımı ve Fotograf eğitimi aldı. 2004 yılından itibaren 6 sene boyunca Pune'dakiOshoMultiversity'de ve Almanya, İtalya, Yunanistan ve Türkiye'de ki Osho merkezlerinde çeşitli eğitimler aldı. Aldığı eğitimlerden bazıları şöyledir;

- Meditasyon eğitimi (meditationandfacilitationtraining) Maneesha James ile
- Çocukluk şartlanmalarından arınma eğitimi, Svarup ve Premartha ile
- Aile Dizimi Level1-2 Eğitimi ve Danışmanlığın Zen Yolu Eğitimi, Svagito ile
- Aşkın Yolu (Path of Love) Facilitator Training module 1 Rafia ve Turiya ile
- NLP eğitimi, MonikaDickhut ile.

Eylem Devi Çeliker

Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Bale bölümünü bitirdikten iki yıl sonra aktif dans hayatına ara vermiştir. 2000 yılından bu yana bedensel çalışmalarının yanısırasprituel çalışmalarda hayatında önemli bir yer tutmaya başlamış ve yaşam biçimi haline gelmiştir. Bu süreç içerisinde Osho çalışmaları ile derinleşmeyi ve ilerlemeyi seçmiştir. Halen profesyonel olarak pilates dersleri vermekle birlikte yılın belli zamanlarını Yunanistan'da geçirmekte, Türkiye ve Yunanistan'da çeşitli OshoMeditative çalışma grupları düzenlemektedir.

Ahmet Kabir Yazman

Aldığı sinema eğitimi sonrasında reklam sektöründe yönetmen olarak çalıştı. Sektörü bıraktıktan sonra ortaklarıyla birlikte Kazdağları'ndaki Hızır Kamp'ı hayata geçirdi ve “Göbeklitepe - Dünyanın İlk Tapınağı” filminin yönetmenliğini gerçekleştirdi . 2007 yılında Hindistan Pune'dakiOshoMultiversity'de başladığı aktif meditasyon eğitimini Shunyo, Gopal, Svarup, Premartha, Svagito gibi hocalar ile sürdürüyor. Yaptığı araştırmalar sonucu ulaştığı sembolik, arkeolojik ve tarihi olgular üzerine verdiği seminerlerin yanı sıra meditasyon paylaşımlarında bulunuyor.

Kaifi

Kaifi, pek çok farklı metod ve teknikte eğitim görmüştür. Lisanslı HeartMath® koçudur, OSHO Meditatif Terapileri ve Aktif Meditasyonları eğitmenidir ve Ericksonian Hypnosis'in yetkili pratisyenidir. Tüm dünyada yıllardır bireylerle, çiftlerle ve gruplarla çalışarak deneyimlerini paylaşmaktadır. Ayrılıktan Birliğe, Meditasyon Sanatı & OSHO Meditatif Terapileri, Ölüm bir Çiçeklenmedir bunlardan bazılarıdır. Girit Adası'nda doğan ve yıllarca dünyayı gezen Kaifi, şimdi Lesvos Adası'nda küçük bir köy olan Eresos'daki OSHO Afrozmeditasyon merkezinde yaşamakta ve çalışmalarını sürdürmekte

Meltem Meru Elbasan

Meru, Almanya'da doğdu. 10 yılı aşkındır düzenli olarak ziyaret ettiği Tayland ve Hindistan'da Yoga Eğitmenliği (Sivananda Yoga Siromani), Reiki Pratisyenliği ve Burmese Masajı, Ayak refleksolojisi, Yağ Masajı, Chi Nei Tsang Abdominal (karınsal) Terapi ve Thai Egzersizleri gibi farklı egzersiz tekniklerinin atölyelerine katıldı. Son 10 senedir ağırlıklı olarak Thai Egzersizi ve danışmanlarına holistik yaklaşımla şifalandırma ve destek verme üzerine yoğunlaşmış durumda. Hocası Yan Praphas Sanskhawat Bangkok/Tayland'ın en önemli Thai masaj okullarından olan WAT PO Medical School'da eğitimini

tamamladı. Ayrıca Poona/Hindistan'daki OSHO International Meditation Resort'da Satyam Khoji'den eğitim aldı. Meru, Şamanik yaklaşımlar da dahil olmak üzere meditasyonun çeşitli teknikleriyle ilgileniyor ve Aile Dizilimi, PrimalTherapy gibi birtakım grup terapilerine katılıp, asistanlık yapıyor.

Deva Premal Nirvana (Zeynep Atas)

Osho Primal; çocukluk koşullanmasından arınma ve OshoTantra; cinsellik koşullanmasından arınma üzerine Premartha ve Svarup'tan eğitim aldı. Bu çalışmalarını destekleyen nefes, aile dizimi, diamond logos gibi bir çok farklı meditasyon ve terapi gruplarına katıldı. Bu alanlarda uzun süredir hem bireysel hem grup seansları vermektedir.

Tasavvuf felsefesi ile ilgileniyor, düzenli derslere katılıyor. Meditasyon teknikleri, çocuklarla meditasyon ve çeşitli arınma ve farkındalık çalışmalarını paylaşıyor. Osho Zen Dönüşüm Tarotu, Arketiplerle Enneagram kartları yorumluyor.

Deva Sarjan

Nefesle terapiye 2003'te başlayan Sarjan, Primal, Tantra, Path Of Love, Family Constellation (Aile Dizimi) ve MysticRose gruplarına katıldı ve bu gruplarda pek çok kez yardımcılık yaptı; Neo Reichian Pulsation, Vipassana, Şamanik çalışmalar, Zikir, Cherokee Chakra Loop Nefesi ve Chalagi, Dinamik ve Kundalini Meditasyonları ile diğer Osho Meditasyon tekniklerinde deneyimlidir.

İtalya, Toscana, Miasto'da Devapath, Dwari ve Shanti'den Osho Diamond Breath® Master ve Yaratıcı Grup Liderliği eğitimi aldı.

Sarjan grup çalışmaları yapıyor, bireysel nefes seansları veriyor.

SatyaAntar

Satya, Osho meditasyonlarıyla ilk kez 2003 yılında karşılaştı, bu sırada tanıştığı Aile Dizilimi ile de hayatının yönü değişti. 2003-2012 yılları arasında ağırlıklı olarak Svasito Liebermeister ve Anand Rumen Yankulov olmak üzere, pek çok terapistin Aile Dizimlerine katıldı, farklı yaklaşımları öğrenme fırsatı oldu. Bu süreçte Türkiye, İtalya, Norveç, Bulgaristan ve Yunanistan'da, Primal ve Tantra şifa süreçlerinden geçti, Mystic Rose, Awakening of Love gibi grup süreçlerini, Sufi ve Şamanik grup çalışmalarını, nefes terapilerini tecrübe etti.

2012 – 2015 yılları arasında Bulgaristan'da Rumen Yankulov'un Aile Dizimi Uygulayıcısı Eğitimi'ni tamamladı. Aynı dönemde, Svasito ile Danışmanlığın Zen Yolu eğitimini (1.Bölüm) aldı; Faisal Muqaddam tarafından kurulmuş Diamond Logos öğretilerinin İstanbul öğretmeni Emilio Mercuriali ile grup çalışmalarına, 2 yıl boyunca düzenli olarak katıldı.

Satya, Aile Diziliminin yanı sıra Kadın Çemberi çalışmaları yapıyor.”¹⁸⁰

[Ek 29]

“Araştırma, hemşirelerde el hijyeni davranışlarının kazanılmasında NLP tekniklerinin etkisini belirlemek amacıyla deneysel tasarım tipinde planlandı. Araştırmanın çalışma evrenini, Yeditepe Üniversitesi Hastanesi Hemşirelik Hizmetleri Direktörlüğü'ne bağlı çalışan hemşireler (134 kişi), çalışma grubunu araştırmaya alınma kriterlerine uygun 68 hemşire (kontrol grubu=34, deney grubu=34) oluşturdu. Deney grubuna NLP teknikleri ile el hijyeni eğitim programı, kontrol grubuna standart el hijyeni eğitim programı uygulandı. Veri toplama aracı olarak, “Bilgi Formu”, El Yıkama Davranışını Değerlendirme Ölçeği” ve “El Gözlem Formu” kullanıldı. Veriler kurumdan hemşirelerden izin alındıktan sonra eğitim öncesi, eğitim sonrası ve eğitimden 1 ay sonra toplandı ve SPSS paket program kullanılarak analiz edildi. Deney grubunda eğitim öncesi, eğitim sonrası ve eğitimden 1 ay sonrası el yıkama davranışı puanları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu. El yıkama davranışı ölçeğinin alt boyutları eğitim öncesi, eğitim sonrası ve eğitimden 1 ay sonrası değerlendirildiğinde, el yıkamanın sonuçları ile ilgili inançlar, kurum dışı el yıkama ile ilgili görüşlerinin etkisi, kurum içi el yıkama ile ilgili beklentilerinin algısı, tutum ve niyet puan ortalamalarında deney grubunda kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, kontrol inançları, algılanan davranış kontrolü ve bilgi puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptandı. Kontrol grubundaki hemşirelerin eğitim öncesi, eğitim sonrası ve eğitimden 1 ay sonrası sırasıyla el hijyeni uyum oranı %51, %55, %62; deney grubunun %55, %75, %90,2 olduğu tespit edildi. Sonuçlar, sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonların önlenmesi için el hijyeni davranışlarının kazanılmasında Nörolingüistik Programlama (NLP) teknikleri ile zenginleştirilen eğitim programının etkili olduğunu ortaya koymaktadır.”¹⁸¹

Sevim Şen Sonuç ve Öneriler bölümünde şu açıklamayı yapmıştır:

¹⁸⁰ <http://hizirkamp.com/osho.html>.

¹⁸¹ Sevim Şen, “Hemşirelerde El Hijyeni Davranışlarının Kazanılmasında Nörolingüistik Programlama (NLP) Tekniklerinin Etkisi”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2014.

“Ancak, kalıcı davranış değişikliği sağlaması açısından geliştirilen eğitim programının özellikle kontrol inançları, algılanan davranış kontrolü ve niyet boyutlarına ilişkin eğitim etkinliklerinin zenginleştirilmesi ve eğitimin belli aralıklarla tekrar edilmesi gerektiği söylenebilir. Bu sonuçlar doğrultusunda;

1. El hijyeni davranışının oluşturulması için sağlık çalışanlarının el yıkama ile ilgili bilgi, beklenti, inanç, algılanan davranış kontrolü, tutum ve niyete ilişkin eğitimlerde hedefe daha kolay ve hızlı ulaşılması nedeniyle NLP tekniklerinden yararlanılması,
2. Sağlık çalışanları için düzenlenen enfeksiyon kontrolüne yönelik eğitimlerde NLP tekniklerinin yaygınlaştırılması,
3. NLP tekniklerinin farklı öğrenme stilleri/temsil sistemlerini dikkate alarak birey merkezli çalışılması,
4. Eğitimlerin belli aralıklarla tekrar edilmesi,
5. Benzer araştırmaların farklı örneklem grupları ile yapılması,
6. Daha önce el hijyeni konusunda eğitim almamış bir grupla çalışılması önerilir.”¹⁸²

[Ek 30]

“Drama Teknikleri ve NLP Uygulamaları” aile içinde iletişim diline katkı sağlayabileceği düşüncesinden yola çıkılarak, sorun çözümü aşamasında, farklı bir yöntem olarak sunulmuştur. Yükselen aile değerleri, farklı çözüm seçeneklerini, klasik iletişim yöntemlerine alternatif olarak değerlendirme yönünde eğilimin artmasına sebep olmuştur.

Ele alınan ve örneklem çözümlenmesi yapılan ailelerde, olumlu sonuçlar alınması, değişimin sonuç vermesi, anne-baba-çocuk üçleminde istenilen noktaya gelinmiştir. Eğlenerek, dikkat ederek, empati kurarak, özverili ve kurallara uyarak, sabrederek varılacak iyileştirici sonuçları vurgulanmıştır.

Yukarıda 5 aile ile yapılan örneklem çalışmasında, uyku saati ile ilgili kesin ve uyulması gereken kurallar önceden yapılan “yazılı anlaşma” ile belirlenmiştir. Aynı şekilde “cumartesi sepeti” uygulaması da oyuncakların toplanmadığı takdirde anne tarafından uzaklaştırılacağı mesajını çocuğa vermektedir. Bu durumda belirgin kurallar geçerlidir. Çatışma ortamı ve gerginlik yaratılmadan istenilen sonuca ulaşılır. 21 günlük zorunlu uygulama süreci, bu sonunda istenilen davranışın kazanılması için yeterli olmuştur.

Kazançlar ve kayıplar her iki taraf içinde önemlidir. Vaktinde uykuya hazırlanan çocuklar anneyle sakin, eğlenceli ve sevgi dolu bir paylaşım kazanacağını bilirler. Bu noktaya gelmeden önce, çocukların mutlaka saatinde yatmadıklarında yaşayacakları kaybı net bir şekilde anlamalarını sağlamak gereklidir. Kararlı ve dengeli olmak 21 günlük programın oturtulması açısından önem taşır. Çocukları zamanında uykuya dalan anne-babalar hem birbirlerine daha sakin ve sağlıklı zaman ayırmış, hem de, sorun haline gelen uyku saatini düzene koymuş olurlar. Bu herkes için bir başarıdır.

Çözümleme sonucunda yapılan çalışmalar, sevgi, sabır, hoşgörü ve zihinsel algılar değerlendirilerek iletişim sağladığında, “aile” içinde yaşanan ve iletişim engeli olarak karşımıza çıkan sorunların, kolaylıkla ortadan kaldırılabilceğini göstermiştir.

Klasik anne-baba tutumlarına karşı direnç gösteren çocuklarda, aniden değişen ve eğlenceli hale gelen bu iletişim tekniklerinin kısa sürede sonuç verdiği gözlemlenmiştir.

Anne-baba ve çocuk için mutlak çözüm olabilecek çeşitli uygulamaları araştırılmış ve sunulmuştur. Sorun odaklı yaklaşımlar ve adı “ceza” olan yöntemlerin amaca hizmet etmediği yaşanarak tespit edilmiştir. “Oyun” odaklı alternatif çözüm seçenekleriyle aile bireyleri için iletişim teknikleri reçetesi geliştirmiştir. Yaşanan sorunların iletişim dilini etkilediği, tartışmalara, gerginliklere sebep olduğu bilinmektedir. Sorun çözme aşamasında çeşitli drama yöntemlerinden faydalanmanın yani olayı “oyunlaştırmanın”, başka bir boyutta ele alınmanın, hızla eğitime neden olduğu gözlenmiştir.

Drama sayesinde çocuklar, iyi, kötü, çirkin, güzel gibi kavramları daha kolay algılar. Estetik düşünme yetenekleri gelişir. Olaylar, durumlar ve kişiler arasında ki bağlantılar oynanan oyunlar sayesinde netleşmiştir. Problem çözme yetenekleri, işbirliği yapmak ve sosyal ilişkiler kurmak yine “drama” sayesinde öğrenilmiştir. Drama, olayı “yeniden çerçeveleme” (NLP tekniği), ve yine NLP tekniklerinden biri olan “dışlaştırma” çalışması ile örtüşür.

Yapılan gözlemler sonucunda, bu uygulamalı metotlar denenirken yetişkin aile bireylerinin de katılmaktan zevk duydukları görülmüştür. Her seferinde yeni ve yaratıcı bir oyun düşünmek, olayların kahramanlarının yerlerini değiştirmenin, bitmek tükenmek bilmeyen çatışmaların sonlanmasına eğlenceli bir katkı sağladığı gözlenmiştir. Kalıplaşmış, işe yaramayan yönergelerin yerine geçen “oyun” kavramının, NLP’nin hayal gücü destekli imgelemeleriyle iyileştirici bir sonuç alındığı belirlenmiştir.

Kalıplar, kurallar, şekiller, hayvanlar, insanlar, ilişkiler ve dünya, Drama ve NLP yoluyla çocuk için yeniden yapılandırılır. Pek çok sorunun cevabı, oyunun içinde, bedensel ve zihinsel hareketin olduğu her yerde, çocuğun çevresinde olup bitenleri anlamlandırması, bedensel ve dilsel göstergeleri çözümlemesi drama sayesinde gerçekleşir.

¹⁸² Şen, a.g.d.t., s.83.

Bunun yanı sıra NLP prensiplerinin, hayal gücünü destekleyerek anne-babalara empatinin, hikayenin, oyunun ve kahkahanın gücünü keşfettirdiği belirlenmiştir.

Sonuç olarak aile içi “Etkili İletişim” istenilen huzur, sevgi , anlayış ve güven ortamı sağlanarak yapılanmalıdır. Bu araştırma ile, Aile içindeki iletişim dilinde teknik olarak “Drama” ve “NLP” uygulamaları ele alınmış, kavramlar üzerinde uygulama örnekleri verilmiş ve kullanım alanları ile ilgili araştırmalar aktarılmıştır.

İletişimi sağlıklı ve etkin şekilde kullanabilen, eğlenceli, anlayışlı ve sevgi dolu bir ortamın sağladığı keyfi algılayan, farkındalık çalışmalarlarıyla, yeni çözümler üretmeye aday ailelerde işe yarayan basit yöntemler paylaşılmıştır.

Farklı bakış açıları geliştirmek, kalıplaşmış, sıradan bedensel ve sözel yönergeler yerine eğlenceli ve yaratıcı çözümler keşfetmek, aileler için yeni bir deneyim olmuştur.”¹⁸³

[Ek 31]

“Onkoloji hastalarında reiki ve yönlendirilmiş imgelem uygulamasının ağrı ve yorgunluk üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada;

- Hastalara uygulanan reiki uygulaması sonrası ağrı düzeyinde azalma olduğu,
- Hastalara uygulanan reiki uygulaması sonrası yorgunluk düzeyinde azalma olduğu,
- Hastalara uygulanan yönlendirilmiş imgelem uygulaması sonrası ağrı düzeyinde azalma olduğu,
- Hastalara uygulanan yönlendirilmiş imgelem uygulaması sonrası yorgunluk düzeyinde azalma olduğu
- Reiki uygulamasının yönlendirilmiş imgelem uygulamasına göre ağrı ve yorgunluğu azaltmada daha etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Bağımsız hemşirelik girişimlerinden olan reiki ve yönlendirilmiş imgelem uygulanması hakkında hemşirelere yönelik hizmet içi eğitimlerin yapılması ve sürekliliğinin sağlanması,
- Reiki ve yönlendirilmiş imgelem uygulamalarının kanser hastalarına bakım veren hemşireler tarafından kullanımı konusunda bilgilendirilmesi,
- Reiki ve yönlendirilmiş imgelem uygulamaları eğitiminin hemşirelik eğitim müfredatına dahil edilmesi,
- Reiki ve yönlendirilmiş imgelem uygulamasının etkinliğini araştırmak için daha büyük örnekleme sahip, farklı hasta gruplarında çalışılması önerilebilir.”¹⁸⁴

[Ek 32]

“Bu çalışmanın amacı; huzurevinde kalan yaşlılarda reikinin ağrı, yaşam kalitesi ve depresyon üzerine etkisini değerlendirmektir. Randomize kontrollü, çift körlü ve deneysel olarak yapılan araştırmanın örneklemini, 30 deney, 30 yalancı reiki ve 30 kontrol grubu olmak üzere 90 yaşlı birey oluşturdu. Deney grubuna; sekiz hafta boyunca haftada bir kez, 45 dk -1 saat arasında reiki uygulandı. Yalancı reiki grubuna; reiki eğitimi almayan 4 hemşire tarafından aynı sürede yalancı reiki (shamreiki) uygulandı. Kontrol grubuna ise herhangi bir müdahale yapılmadı, rutin günlük bakımları uygulandı. Veriler Genel Bilgi Formu, Görsel Ağrı Skala, Kısa Form-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği (SF-36) ve Geriatrik Depresyon Ölçeği ile toplandı. Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde t-testi, chi-square, Mann Whitney U, Wilcoxon işaret testi ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. Çalışmada deney grubunun yalancı reiki ve kontrol grubuna göre ağrı ve depresyon puanlarında anlamlı azalma, yaşam kalitesi puanlarında ise artma görüldü. Sonuç olarak, çalışma bulgularımız reiki alan yaşlı bireylerin ağrı, yaşam kalitesi ve depresyon durumlarının yalancı reiki ve kontrol grubuna göre düzeldiğini göstermiştir. Bu bulgular doğrultusunda huzurevinde kalan yaşlılarda ağrıyı ve depresyonu azaltmak, yaşam kalitesini artırmak için reiki eğitimi almış hemşireler tarafından reiki uygulaması yapılması önerilebilir.”¹⁸⁵

Enerji terapileri antik çağlardan beri varlığını sürdüren şifa yöntemleri olarak kullanılır ve Einstein’cı bir paradigma üzerine kurulmuştur. Bu paradigma tüm maddelerin ve insanların da enerji ve titreşimden ibaret olduğu gerçeğini daha iyi anlamamıza yol açmıştır. Bu tedaviler geleneksel ilaç ve cerrahi yaklaşımların aksine, insanları saf enerjiyle tedavi etmeye odaklanmışlardır. Bu tedavilerde; gerçekte dokunma gibi birbiri içine kaynamış, fiziki vücudun moleküler düzenlenişini anlama ve çözümleme

¹⁸³ Dilek Ölmez, “Aile İçi Etkili İletişimde Drama Teknikleri ve NLP Uygulamaları”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016, s.36-38.

¹⁸⁴ Zeliha Büyükbayram, “Onkoloji Hastalarında Reikive Yönlendirilmiş İmgelem Uygulamasının Ağrı Ve Yorgunluk Üzerine Etkisi”, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 2018, s. 11.

¹⁸⁵ Zeynep Erdoğan, “Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Reikinin Ağrı, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Üzerine Etkisi”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2013.

esastır. İnsan organizması elektrofizyolojik ve hormonal fonksiyonların yanı sıra bir dizi çok boyutlu, kendi içlerinde karşılıklı etkileşen, fiziksel bedeni çevreleyen ve fiziksel bedene nüfuz eden gizli enerji sistemlerine sahiptir. Çakralar yaşam enerjisini insan vücuduna girişini sağlayantekerlek şeklinde dönen merkezlerdir. İnsan vücudunda yedi ana çarka vardır ve bu çakralar da blokaj olduğunda, enerjinin doğal akışı bozulur. Enerji sistemlerinin dengesi bozulduğunda fiziksel, duygusal, zihinsel ve ruhsal düzlemlerde patolojik semptomların ortaya çıktığı kabul edilir.¹⁸⁶

Reiki bedensel, zihinsel yada ruhsal her hastalıkta şifa vericidir. Hastalıklarda tıbbi tedaviyle birlikte kullanılan reiki hastalığın oluşmasına neden olan zihinsel nedenlere de şifa vererek hastalığın yeniden tekrar etmesine engel olur.^{187,188}

Zeynep Erdoğan Doktora tezinin sonuç bölümünde şu açıklamalara yer vermiştir:

“Sonuç olarak, reiki uygulanan grubun ağrı ve depresyon puanlarındaki azalma, yine bu grubun yaşam kalitesi alt boyutlarından ağrı, emosyonel ve mental boyut puanlarındaki artışı destekleyen bir bulgudur. Reiki alan grup daha az ağrı ve depresif duygu deneyimlerken, yaşam kalitelerinde düzelmeye de beklenen bir sonuç olmuştur.

Reiki hem invaziv ve kolay uygulanabilen hem de bireyi fiziksel, ruhsal ve emosyonel olarak ele alıp, iyi hissetmesini sağlayan bir uygulama olduğu için huzurevinde kalan yaşlılarda rahatlıkla uygulanabilir.

Huzurevinde kalan yaşlı bireylerde reikin ağrı, depresyon ve yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacı ile yapılan bu çalışmada bulunan temel sonuçlar reikin;

- Ağrıyı azalttığı,
- Depresyonu azalttığı,
- Yaşam kalitesini artırmada etkili bir hemşirelik girişimi olduğu saptanmıştır.

Çalışma bulgularımız reiki alan yaşlı bireylerin ağrı, yaşam kalitesi ve depresyon durumlarının yalnızca reiki ve kontrol grubuna göre düzeldiğini göstermiştir.

Bu bulgular doğrultusunda;

- Huzurevinde kalan yaşlılarda ağrı, depresyon ve yaşam kalitesinin belirli aralıklarla değerlendirilmesi,
- Huzurevinde kalan yaşlılarda ağrıyı ve depresyonu azaltmak, yaşam kalitesini artırmak için reiki uygulamasının hemşirelik girişimi olarak kullanılması,
- Reiki eğitiminin hemşirelik eğitimi müfredatına dahil edilmesi,
- Ağrıyı ve depresyonu azaltmada, yaşam kalitesini artırmada reiki uygulamasının etkinliğini göstermek için daha büyük örnekleme sahip, farklı hasta gruplarında araştırmaların planlanması önerilebilir.”¹⁸⁹

[Ek 33]

“Reiki uzmanı Muhsin Doğrular Türkiye’nin tarihsel sürecinin yeni arayışlara ittiğini belirtmektedir. Orta Asya’dan gelen Şamanik öğretiler ve İslamiyet’ten gelen öğretiler 18. ve 19. yy başında değişmeye başlamış. Öğretiler usta-çırak ilişkisi ile birbirine aktarılırken sonradan para ile alınmaya başlanınca bozulmalar baş göstermiştir. Cumhuriyet ile birlikte tekke ve zaviyelerin kapatılması ile toplumda bir boşluk oluşmuştur. Bu boşluk daha sonra Batı’dan gelen Uzakdoğu kökenli akımlarla doldurulmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de reiki uygulamaları, sağlıklı yaşama kavuşmak için tercih edilen alternatif tıp olanağı olarak son yıllarda yaygınlaşmıştır. Reiki uygulamaları esas itibariyle stresten uzaklaşmak için tercih edilen, pozitif enerji amaçlı ruhsal bir şifa yöntemi olarak ilgi görmektedir. Türkiye’de reiki uygulamaları ilk olarak özel kurumlar aracılığıyla yayılma imkânı bulurken, son yıllarda resmi kurumlarda da reiki uygulamaları dikkat çekmektedir. Gün geçtikçe reiki hakkında yazılan kitaplar çoğalmakta ve dernekler ya da şifa merkezleri açılmaktadır. Aşağıda reiki uygulanan merkezlerden bazılarını tanıtmaya çalışacağız. Ancak bunlara her geçen gün yenileri eklenmektedir. Ayrıca, bu merkezlerde sadece reiki uygulaması yapılmamakta NLP, Yoga, Meditasyon, Hipnoterapi, bitkilerle veya taşlarla şifa vb. uygulamalar da gerçekleştirilmektedir. Bu kurumlardan sadece İsuder Derneği’nde reiki seminerleri verilmektedir.”¹⁹⁰

¹⁸⁶ Erdoğan, a.g.d.t., S. 23-24.

¹⁸⁷ Ateş, E., Ateş, R.(2002). “Geleceğimiz Ellerimizin Arasında Reiki ile Türkiye’de Büyük Dönüşüm”. İstanbul: Dharma Yayınları, s. 71-141.

¹⁸⁸ Musal, N. (2008). “Birinci Derece İçin Uygulamalı Reiki El Kitabı”. İstanbul: AkisYayıncılık, s. 10-240.

¹⁸⁹ Zeynep Erdoğan, “Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Reikin Ağrı, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Üzerine Etkisi”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2013.

¹⁹⁰ Dilek Yücel, “Reikin Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye’deki yansımaları”, Yüksek Lisans Tezinde, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Ve Din Bilimleri, İzmir, 2007, s.114-130.

[Ek 34]

“Reiki uzmanısınız? Evet profesörüm.

Peki gelirken sizden mutlaka bir şey talep ediyorlar. Yani diyelim ki ben bir yere giderken bir şeyi amaçlayarak giderim. Kalkıp da Beykoz’a nedensiz gitmem. Buraya gelen insanların bir amacı vardır değil mi? Ne gibi nedenlerle size geliyorlar? En çok ailesinde ve kendisinde bir hastalık varsa bunu iyileştirme için geliyorlar. Reiki bir şifa enerjisi, yaşam gücü enerjisi. Bu şifa enerjisini kullanarak kendilerini ve yakınlarını iyileştirmek isteyenler geliyor.

Geleneksel olarak bizdeki tekniklere benzer mi? Buna benzer bizim geleneğimizde teknikler var mı? Bizim inisiyasyon dediğimiz hani İngilizce’den tercümedir. Türkçe’ye baktığımız zaman bu tabii ki el verme. Ben insiyeye ederken seni okuyup üflüyorum. Yaptığım odur. Nefesimi kullanıyorum, reikin sembolleri var onları eline çizerek yapıyorum ve bildiğim kadarıyla hocalarda bazı insanları karşısına alıp okuyup üflüyorlar. Onlarda iyileşsin ve daha iyi olsun diye veya ne bileyim işte hoca olan biri varsa ailede ona ben kendimi kötü hissediyorum, beni uzaktan bir okusana deyip ondan dua isteyebiliyorsun. Buda aynı şekilde.

Reikiyi evrensel enerji olarak tanımlıyoruz. Bu enerjinin kaynağı neresi? Bazıları doğa bazıları ise tanrı ile özdeşleştiriyor. Şaşırıp kalıyoruz. Hangisi doğru? Bence tanrıdan gelen bir enerji tabii ki. Çünkü reiki kitaplarını okuduğumuz zaman orada şeyi anlatır; reiki enerjisi öyle bir enerji ki bütün gezegenleri, güneş sistemlerini, bütün o uzaydaki sistemi ayakta tutan ve hareket ettiren enerji. Bunu yapan kim, yaratan kim? Ya Allah, ya tanrı, ya da yaratan. Veya biz reiki de buna evren diyoruz. Ama dediğim gibi hepsi yine aynı kapıya çıkıyor.

Mesela şu anki yaşamım gelecekteki yaşamımı belirlediği için şuan eğer reiki ile süper bir hayat yaşasam. Ben burada farklı bir şey söyleyeceğim. Biz reiki yapanlar şuna inanıyoruz. 2012’de bir şeyler değişecek.¹⁹¹ Bu değişimle birlikte bizim son hayatımız olacak. Bundan sonra bir daha gelmeyeceğiz veya var olmayacağız. Çünkü büyük bir ihtimalle bu hayatta ya farklı bir boyuta yükseleceğiz veya hayatımızı yüz, yüz elli sene gibi uzatacağız. Ne olacağını bizde bilmiyoruz. Ama herkes, biz reiki yapanların inancı; bu son hayatımız.

Yahudilikte bir akım vardı; sabataycılık diye. Sabatay Sevi diyor ki işte Osmanlı’nın son zamanlarında herhalde 1800’lü yıllar olsa gerek. Atıyorum işte 1860 da şöyle olacak diyor ama dediklerinin hiçbiri olmuyor. Birde şöyle bir durum var. Tabii olan insanların bağlılıklarını devam ettirmek için bir şeyler vaat etmesi gerekiyor. Siz 2012 de bir şey olacak diyorsunuz. Mesela olmazsa diyelim ki ne olacak? Şimdi Kabala’da, Maya takvimi de aynı şeyi söylüyor. Kabala’da da Maya takviminde de ekim 2011’de bir şeylerin biteceğini, duracağını söylüyor. Ama ne duracak? Yaşam durmaz. Öyle bir şeye inanmıyoruz. Yaşam devam edecek. Ama farklı bir şekilde devam edecek. Bunun nasıl olacağını bilmiyoruz.

İslam da hastalıkta şifada Allah’tan diyoruz. Reikide şifa nereden geliyor. Benim hastalığım reiki ile iyileşiyor veya tedavide yardımcı bir etki vazifesi görüyor. Şifanın kaynağı nereden? Evren veya tanrı ile mi açıklıyorsunuz? Şifa denilince aklıma gelen iki şey var. Bir tanesi biyoenerji; kendi vücudumuzu kendi enerjimizi kullanarak iyileştirmek, birde reiki enerjisini kullanıp ellerimizden aktarmak. Reiki enerjisi aslında sevgi enerjisi, sen ellerinden sevginin aktığına inanıyorsan ve bunu biliyorsan her hastalığı iyileştirebilirsin. Çünkü o kişinin aynı zaman da kalp gözü de açık demektir ve sevgiye açık olan bir insan zaten kötü olan bir şeyi tümörü, kanseri yok edebilir. Buna inanıyorum.

İnançlı insanlar da geliyorlar mı? Eğitim alıyorlar mı? İnançlı derken hepimiz inançlıyız sonuçta. Bazı insanlar der ki ben başka şeye ihtiyaç duymuyorum, benim inancım bana yeter. Biz çünkü reikide şey demiyoruz, reiki bir din bunu kabul edeceksiniz, kendi dininizi yok sayacaksınız gibi bir şey demiyoruz. Bu onlar için sadece bir alternatif. Öğrencilerimden bir tanesi 38 yaşında namazında niyazında, cuma günleri namaz kılan bir beyefendi ve o kendi, yani Müslümanlığımı devam ettirirken reikiyi de alternatif olarak kullanıyor. Bana şey dedi, reiki verirken bazen içimden dua etmek geliyor. Edebilir miyim? Dedim öyle hissediyorsan et.

Bu tür eğitimlere katılan kişilerde belli şeyleri yapmaları isteniyor mu? Gene yogayı örnek vereceğim, çünkü ne demek istediğimi tam ifade etmek için veriyorum. Yoga da “om” hecesini tekrarlayacağız deniyor. Reiki’de de 1. aşamayı aldığımızda yani insiyeye olduğumuzda artık başkalarına reiki verebiliriz deniyor. Hindu, Brahman gibi dinlerin ne anlama geldiği tamda belli olmayan şeylerini tekrarlayarak ya da yaparak şifa umuyoruz. Bu ne kadar doğru? “Om” dediğimiz zaman sıradan bir şekilde demiyoruz. Derin nefes alıp nefesi içimize tutup “om” ile onu yaydığımızda üst solunum yolundaki bütün sinüzitleri açıyor. Bu sadece “om” değil “a” harfi var, “e” harfi var. Gene nefesi içimize çekip “aaaa....” Dediğimiz zaman göğüs çakrasını açıyoruz, boğazı çalıştırıyoruz. Bunların gerçekten işlevi var.

İslam da zikirler var; sübhanellah, elhamdulillah gibi. Bunlar belli miktarda tekrar ediliyor. Gene aynı soruya döneceğiz bunlar bizde bizim dinimizde varken neden başka şeylere ihtiyaç duyuyoruz? Gene aynı

¹⁹¹ Röpörtaj 2007 senesinde yapılmıştır.

yere dönüyoruz. Bunları bize şirin, eğlenceli, sempatik öğretmiyorlar. Bunu ezberleyeceksin, bunu öğrenmek zorundasın . Bu Arapça bu bilmem ne.

Yoga, TM vs. spor görünümlü Uzakdoğu felsefeleridir. Reiki de şifa görünümlü bir felsefedir. Batıda kabul görmesi için Bayan Takata onda bazı değişiklikler yapmıştır. Mesela MikaoUsui'nin Hıristiyan olduğunu söylemesi gibi. Türkiye'de bu tip uygulamaların kabul görmesi için çalışmalar oluyor mu? Hayır, olduğu gibi anlatıyoruz. Hıristiyan Budist bir rahipti. Benim bildiğim Budist bir rahipti, daha sonrasında Hıristiyan oldu, sonra reiki ile uğraştı ama Hıristiyan olmaya devam etti. Sürekli böyle söylentiler, çalkantılar var. Ama bu reikiyi kabul ettirmek için. Ben reikinin temeline, özüne bakıyorum. Bana uyduğu için kullanıyorum ve isteyenlere de öğretiyorum. Birde şöyle durum var. Dinimiz olsun, reiki de kullandığımız semboller olsun bence kutsal. Kutsal olduğu için işlevini görüyor. Şifacıların, masterlerin bir aşamadan sonra enaniyetleri, egoları kabarıyor mu? Ben ne kadar güçlüyüm gibi duygular hissediyor musunuz? Hayır, biz bilgelik yolunda ilerleyen ermişler oluyoruz. Böyle bir egomuz yok.”¹⁹²

[Ek 35]

“Semavi dinlerin tamamını kabul edip varsa eksikliklerini tamamlamak amacıyla insanlığa gönderilen Kuran-ı Kerim, yaratılışın sırlarını akli metotlar ile anlatan ve insanlığa yaratılışa uygun yaşamın yollarını gösteren son kitaptır. Bu bağlamda bir tıp kitabı olmamakla beraber insan sağlığına uygun yaşamayı tavsiye eden, akli ve bedeni gelişimi engelleyen ve insan fitratına ters düşen bütün uygulamaları da yasaklayan Kur’ân-ı Kerim ve onun Yüce Peygamberi, gücünü deney, gözlem ve tecrübelerden alan pozitif bilimlerin de aynı mantık ve doğallık içerisinde geliştirilmesi arzusunun ilk buyruk olan “oku” emri ile iletmektedir. Kur’ân-ı Kerim’in ışığında tıbbî uygulamaların tartışılacağı ve geleneksel tıbbî uygulamaların bilimsel zemine oturtulması için bir fırsat olarak kabul ettiğimiz II. Uluslararası Tıbb-ı Nebevi Kongresi’ne katılımınız bu yöndeki çabalarımıza güç verecektir. Dört mevsimin eksiksiz yaşandığı, zengin bitki örtüsüyle bir şifa yurdu olan lokman hekimin memleketi güzel Adana’ımızda Mayıs Ayı’nda sizi misafir etmek bizim için ayrıca bir onur olacaktır.”¹⁹³

[Ek 36]

“Hadid suresi Kur’an-ı Kerim’in 57. suresidir. Sure 29 ayetten oluşur. Sure ismini 25. ayette geçen ve demir anlamına gelen Hadid kelimesinden alır.

Kur’an’da demirin kimyasal özelliklerinden birçoğuna işaretler vardır.

“Andolsun ki elçilerimizi açık kanıtlarla gönderdik ve onlarla birlikte kitabı ve ölçüyü indirdik ki insanlar adaleti ayakta tutsunlar. Ve demiri de in-dirdik. Onda zorlu bir kuvvet ve insanlar için yararlar vardır.” (Hadid Suresi 25)

KANDA DEMİRİN VARLIĞI ve PEYGAMBERİMİZ

“Ümmi” bir peygamber olan Hz. Muhammed’in (sav) 1400 yıl önce ağzından çıkan üç mübarek hadisi şerif, demirin kandaki varlığına şifreli bir şekilde dikkat çekmektedir.

İlk hadis, Kebşe İbn Ebi Bekre’den (r.a): “Babası salı günü ailesini hacamat olmaktan alıkoyar ve Peygamber’in salı gününün kan günü olduğunu ve o gün belirli saatte kanın dinmediğini iddia edermiş.” (Rudani, Büyük Hadis Külliyyatı syf: 88-7500)

Bir başka hadisi şerif neden ısrarla “Salı” günü denildiğinin şifresini veriyor.

Bu ikinci hadisi şerifi Rezin aktarıyor: “Kanı, güçlü olduğu (salı) günü aldırmanın. Çünkü o gün demirin iz bıraktığı gündür. Demirin güçlü olduğu günde kan aldırmanın.” (Rudani, Büyük Hadis Külliyyatı syf: 88-7500-7501.)

Bu mübarek hadiste, kandaki demirden ve demirin gücünden bahis söz konusudur. Peki, o tarihte kanda demirin varlığını başka kim bilebilirdi ki?

Bu hadisi şeriflerde ortak kısım salı günü kan aldırıp aldırılmamak hususudur. İlk başta kan aldırılmakla haftanın bir gününün ne ilişkisi olabilir, diye insan düşünülmektedir.

Salı günü kan aldırılan veya hacamat yaptıranların başına herhangi olumsuz bir şey gelmemektedir. Demek ki burada kast başkadır. Neden salı gününe dikkat çekilmektedir?

İbni Abbas’dan (r.a) aktarılan üçüncü hadis şöyledir: “Allah Resulü (sav) buyurdular ki; ‘Hadid Suresi, salı günü inmiştir. Allah demiri salı günü yaratmıştır.’” (Rudani, Büyük Hadis Külliyyatı syf: 88-7502.)

Şimdi taşlar tam anlamı ile yerine oturmaktadır. Aslında bu mübarek hadisi şerifler ile salı gününe dikkat çekilerek dolaylı bir şekilde kandaki demirin varlığına ve fonksiyonuna işaret edilmektedir.

¹⁹² Dilek Yücel, “Reikinın Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye’deki yansımaları”, Yüksek Lisans Tezinde, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Ve Din Bilimleri, İzmir, 2007, s.114-130.

¹⁹³ <http://tibbinebevi.com/2015/01/cukurova-universitesi-rektoru-prof-dr-mustafa-kibarin-kongre-mesaji/>.

Çünkü demir (Hadid) suresi salı günü indirilmiştir. Üstelik demir salı günü yaratılmıştır.”¹⁹⁴

[Ek 37]

“İstanbul Aydın Üniversitesi bünyesinde, İstanbul ve İzmir şehirlerinde rutin olarak astroloji sınıfları açılmaktadır. Bu Astroloji eğitiminin en önemli özelliği eğitim müfredatında, bilinen tüm tekniklere, kanıtlanmış yenikeşiflere yer vermesi, safsatalardan arındırılmış olması ve astroloji araştırmacılığını desteklemesidir. Yeni açılan sınıfları kaçırmamak ve daha fazla bilgi için lütfen Göksu Salman’a ulaşınız: goksusalman@aydin.edu.tr veya 444 14 28 (dahili 65003)

İçerik

Programımızda alacağınız dersler astrolojik bir haritayı doğru biçimde yorumlamanızı sağlayacak temelleri ve ileri seviyedeki teknikleri verir. Astrolojinin temel sembolizmasının nasıl kullanılacağına ilişkin eğitim alacağınız bu dersler, astrolojiyi komple yorumlamanızı ve astrolojik sistemi uygulayabilmenizi gerçekleştirecek derecede tasarlandı. Ayrıca türlü teknikler, astrolojinin felsefi temelleri ve nasıl anlaşılması gerektiği gibi, astrolojiyi “anlamaya” ilişkin yorumlar hakkında da konuşacağız. Öte yandan kursumuz, neredeyse her bölüm sonunda verilecek yaratıcı ödevler, uygulama, atölye ve pratiklerle zenginleştirilmiştir.

Yorumlamalar hem psikolojik ve modern, hem de klasiktir. İkisini de aktif olarak kullanıyoruz. Klasik ve modern safsataların ayıklandığı neo-klasik astroloji uyguluyoruz.

Program (Özet)

Seviye 1 (Temel Seviye)

1. Ay : Astroloji ve Bilim, Güneş & Ay & Ay Düğümleri, Merkür & Venüs & Mars, Jüpiter & Satürn
2. Ay: Chiron& Uranüs & Neptün & Pluto, Koç & Boğa & İkizler & Yengeç, Aslan & Başak & Terazi & Akrep, Yay & Oğlak & Kova & Balık
3. Ay: Evler 1, Evler 2, Atölye, Astroloji Programı Kullanımı
4. Ay: Açılar & Açılımları, Atölye, Sınav, Sınav Değerlendirmesi

Seviye 2

1. Ay: Asaletler Öğretisi 1, Asaletler Öğretisi 2, Harita Hesaplama, Asaletler Öğretisi 3
2. Ay: Asaletler Öğretisi 4, Atölye, Atölye, Gezegen ASC Haritaları
3. Ay: Personar&Personar 2, Prenatal Haritalar, Hermetik Noktalar, Arap Noktaları
4. Ay: Athla Çemberi, Atölye, Deneme Sınavı, Sınav

Seviye 3 (Ustalık)

1. Ay: Astroloji Tarihi, Astronomi, Astroloji, Bilim ve Felsefe, 30’luk Döngüler ve Paranlar
2. Ay: Firdaria& 7’lik Döngüler ve Diğer Zaman Lordları, Atölye, Güneş Profeksiyonu, Atölye
3. Ay: ASC Profeksiyonu, Atölye, Solar Return & Septar&Lunar Return, Gezegen Return Haritaları
4. Ay: Atölye, Rezonans Haritalar, Integritas Haritalar, Sınav

Seviye 4

1. Ay: Progressler& Solar ARC, Klasik Okumalar 1, Transitler 1 & Ingress, Transitler 2
2. Ay: Transitler 3, Atölye, İlişkiler Astrolojisi 1, İlişkiler Astrolojisi 2
3. Ay: İlişkiler Astrolojisi Atölye, Deneme Sınavı, Klasik Okumalar 2, Sembolizm
4. Ay: Ezoterik & Hermetik Astroloji, Deneme Sınavı, Sınav 1. Bölüm, Sınav 2. Bölüm

Seviye 5 (Uzmanlık)

1. Ay: Klasik Okumalar 3, Asteroidler, Harmonik Haritalar, Temel Sağlık Astrolojisi (Paracelsus ve Diğer)
2. Ay: Klasik Okumalar 4, Heliocentrik Haritalar ve Gezegen Düğümleri, Uranyen Astroloji, Kozmobiyojoloji
3. Ay: Klasik Okumalar 5, Zodiacal Releasing, Coğrafi Astroloji 1, Coğrafi Astroloji 2
4. Ay: Coğrafi Astroloji 3, Coğrafi Astroloji 4, Sınava Hazırlık, Sınav

Seviye 6

1. Ay: Klasik Okumalar 6, Eleksiyon 1, Eleksiyon 2, Eleksiyon Deneme Sınavı

¹⁹⁴ Necat Yılmaz, “Demir Hipotezi”, Adana 2015 Uluslararası İslâm & Tıp (Tıbb-i Nebevî) Kongresi Bildirileri, Adana, 2015, s. 559–570.

2. Ay: Klasik Okumalar 7, Horary 1, Horary 2, Horary 3

3. Ay: Horary 4, Horary Deneme Sınavı, Klasik Okumalar 8, Rektifikasyon 1

4. Ay: Rektifikasyon 2, Rektifikasyon 3, Rektifikasyon 4, Rektifikasyon Deneme Sınavı

5. Ay: Klasik Okumalar 9, Sınav 1. Bölüm, Sınav 2. Bölüm, Değerlendirme & Bitiriş Toplantısı

Her seviyenin sonunda sınav vardır, bunlar başarıyla geçildiği takdirde bir sonraki seviyeye geçilebilir ve bitirme belgeleri verilir. Sadece İleri Seviyenin sonunda ek olarak Bitirme Tezi de istenmektedir. Üyeler, 2. Seviyenin sonunda Temel Seviye Sertifikası, 4. Seviye sonunda Ustalık sertifikası, 6. seviye sonunda da Uzmanlık Sertifikası almaya hak kazanır. Program boyunca 14 eğitim kitabımız ve gerekli dokümanlar sıralarına göre verilecektir.”¹⁹⁵

[Ek 38]

“Günümüz örgütlerinin etkinlik ve verimliliğinde rol alan unsurların başında insan faktörü yer almaktadır. Örgütün amaçlarına ulaşmasında etkin bir role sahip olan insana duyulan ihtiyaç, teşkilatlanma faaliyetleri sonucunda tespit edilen görev ve sorumlulukların yürütülmesi gerekliliğinden doğmaktadır. Özellikle çevresel faktörlerden kaynaklanan örgüt amaçlarındaki değişim ve yenileşme, görev ve sorumluluk alanlarının artmasına yol açmaktadır. Örgütlerdeki birbirinden farklı iş ve pozisyonlar, birbirine göre değişik nitelik, yetenek ve kişilik özellikleri gerektirmektedir. Bu durum ise örgütlerde, işe uygun ve nitelikli insanların istihdam edilmesi zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.

Çalışan ile iş arasındaki uyumun sağlanabilmesi için hem bireyin yeteneklerinin hem de bireyin kişilik yapısının çalıştığı işe uygun olması gerekmektedir. Bu zorunluluk, örgüt içi eğitim faaliyetleri ile kısmen giderilebilmekle beraber, etkin bir personel seçim sürecini de içermektedir. Bu seçim yapılırken günümüzde gerek kamu gerekse özel sektörde kurumsallaşmış şirketler sadece insan kaynakları bölümünde bulunan kendi personellerinden faydalanmakla kalmayıp çok büyük meblağlar ödeyerek bir takım testlerle kişilik analizi yapan özel şirketlerden destek almaktadırlar. Özellikle personel alımı yapan kamu bankaları ve özel bankalar mülakat aşamasından önce sınavı kazanan adayların mail adreslerine bu şirketlerde hazırlattığı kişilik testlerini yollamak suretiyle bu yolu en sık kullanan sektörlerden biridir. Bazı bankalar bu testlerin sonucuna göre adayları eleyip mülakata çağırılmazken, bazıları ise mülakat anında bu test sonuçlarını yanlarında bulundurup kendi sınamalarının bir ek gösterge olarak kullanmaktadırlar.

Hâlihazırda bulunan personellerinin verimliliğini arttırmak amacıyla şirketler, gene bu testler vasıtasıyla kişilik analizleri yapıp kişilik envanterlerine ulaşarak personelinin o konumda olması onun için isabetli midir, başka bir bölümde olsa ilgisi ve verimi daha mı artacaktır gibi sorulara cevaplar arayıp cevaplarına bu şekilde ulaşmaktadırlar. Her şeyin bir bedeli olduğu gibi bunun da bir bedeli vardır ve bu tespitler için kazançlarının, kar paylarının büyük bir kısmının bu hizmeti alanlarca o şirketlere bırakılması gerekmektedir. Çalışmamızda ileri sürdüğümüz tezin de doğrulanmasıyla bütün bu zaman, emek, kazanç kayıplarının örgütler tarafından aslında boşa yapıldığı, bunun yerine insan kaynakları departmanı çalışanlarına astroloji bilgisinin verilmesi veya astroloji eğitimi aldırılmasıyla çok daha basit ve maliyetsiz bir şekilde olacağı meydana çıkmıştır. Bu şekilde davranan örgütler sadece işe alım sırasında o işe uygun en uygun kişiyi seçmekle kalmayıp, örgüt içindeki mevcut personelin kişilikleriyle örtüşen uygun pozisyonlara getirilmesiyle olanın çok daha üzerinde verim elde edebileceklerdir. Bu verimi örgütsel bağlılık yoluyla elde etmeyi isteyen örgütlerin işe alım esnasında su grubu ve toprak grubu burçlarına sahip kişileri işe almasıyla bu amaçlarına rahatlıkla ulaşabilecekler, aldıkları yengeç, balık, akrep, boğa, oğlak, başak burçları personel uzun yıllar örgütlerine sadık ve sorumluluklarının bilincinde olarak işlerine devam edeceklerdir.

Bu çalışmada kişilik ve örgütsel bağlılık kavramlarının astrolojik kişilik ile ilgili olup olmadığı incelenmiştir.

Yapılan anket sonuçları doğrultusunda şu sonuçlara varılmıştır;

- Burçlarla kişilik özellikler arasında ilişki bulunmaktadır.
- Su grubunu oluşturan yengeç, akrep ve balık burcundan olan çalışanlar ağırlıklı olarak duygusal bağlılık göstermektedirler.
- Toprak grubuna giren boğa, başak ve oğlak burçlu çalışanların daha fazla devamlılık bağlılığı göstermektedirler.
- Hava grubuna giren ve ikizler, terazi ve kova burcundan olan çalışanlar örgütlerine yönelik bir bağlılık göstermemektedirler.
- Ateş grubuna (Koc, Aslan ve Yay) giren çalışanların devamlılık bağlılığı daha yüksektir.”¹⁹⁶

¹⁹⁵ <http://www.astroturkiye.com/istanbul-aydin-universitesi-astroloji-egitimi-yeni-sinif/>.

¹⁹⁶ Canan Selvi, “Astrolojik Kişilik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, 2011.

[Ek 39]

“Astroloji, astronomiye dayanan hesaplama, mantık, zamana bağımlı düşünme ve analiz metotlarını biçimsel algılama, bütüncülük, analog ve sembolik düşünme, zaman bağımsızlığı ve sezgilerle birleştirerek, bir bütün oluşturmaktadır. Bu süreç, Piaget’in tanımladığı insanın bilişsel gelişim sürecini ifade eden kuramla benzerlik göstermektedir. Astrolojiye dayalı bulgularla hareket eden ve matematiksel bir temele dayanan astrolojinin aslında astronomi ile paralel ilerleme gösterdiğini söylemek mümkündür. Astroloji, bireyin doğum anında gök cisimlerinin buldukları konumların incelenmesiyle, bireyin kişilik özelliklerinin ve yaşamında etkili olan faktörlerin belirlenmesi temeline dayanmaktadır.”

Bozkurt tezinin 60. Sayfasında şu ifadeye yer vermiştir:

“Gezegen hareketleriyle yeryüzünde canlıların etkilenmesi ve bu etkilerin fiziksel olmasının yanı sıra psikolojik nitelikte de oluşunu yaptığı araştırmalar sonucu elde eden Yrd. Doç. Dr. Halil APAYDIN, bireysel gelişim süreciyle astrolojinin ilişkili olduğu çıkarımında bulunmuştur. Buradan da hareketle kişilik özellikleri ve burçlar arasında ki ilişkileri açıklamak mümkün görülmektedir.”

Bozkurt tezinin SONUÇ VE DEĞERLENDİRME bölümünde¹⁹⁷ şu analizlere yer vermiştir:

“Astropsikoloji, kişiliği oluşturan öğelere bütüncül ve sistematik olarak yaklaşarak, kişiliklerin farklı yönlerini test edilebilir ve doğrulanabilir bir nitelikle inceleme temeli üzerine kuruludur. Astroloji, kişilik kuramlarında belirtilen tüm faktörlerin temelinde, kişiliğin bireyler arası ayırt edici özelliklerinin bireylerin doğum anında oluştuğunu ve yine kişilik kuramlarında olduğu gibi sonrasında toplum tarafından belirlenen genellenebilir özelliklerle şekillendiğini ifade etmektedir. Bu nedenle çalışmada çeşitli istatistiksel teknikler kullanılarak, bireylerin kişilik özellikleri ve astrolojik kişilikleri arasındaki ilişki durumu incelenmiştir.”

“Faktör bazlı incelendiğinde ise, kullanılan değişkenlerin etkisinin modellere göre farklılaştığı görülmüştür. “Dışa dönüklük” faktörü modelinde “eğitim durumu” ve “doğum yılı” değişkenleri, “sorumluluk” faktörü modelinde “eğitim durumu”, “deneyimlere açıklık” faktörü modelinde “eğitim durumu”, “gelir durumu”, “doğum yılı”, “geçimlilik” faktörü modelinde “gelir durumu”, “doğum yılı”, “cinsiyet” ve “nevrotiklik” faktörü modelinde ise “gelir durumu” değişkeninin kişilik özelliği üzerinden etkisinin olmadığı görülmüştür. Astrolojik kişilikleri temsil eden değişkenler olan burç ve yükselen burçların etkisinin ise faktörlere göre değiştiği görülmüştür. “Dışa dönüklük” faktöründe burç ve yükselen burç etkileşiminin, “sorumluluk” faktöründe burçların, “deneyimlere açıklık” faktöründe yükselen burçların, “geçimlilik” faktöründe yükselen burçların ve “nevrotiklik” faktöründe ise hem burçların hem de burç ve yükselen burç etkileşiminin etkisinin olduğu görülmüştür. Tüm faktörlere genel olarak bakıldığında ise, astroloji alanındaki değerlendirmelerde olduğu gibi, bir bireyin kişilik özelliklerinin belirlenmesinde burç ve yükselen burç kavramlarının etkileşiminin kişilik özellikleri üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Hem astropsikolojinin hem de kişilik kuramlarının incelendiği diğer bilimlerde de oluşturulması istenen bütüncül insan kişiliği modellerinde kişilik özellikleri üzerinde belirleyici olduğu düşünülen tüm faktörler birlikte ele alınmaya çalışılmaktadır.”

“Günümüzde de, işe alım süreçlerinde kullanılan kişilik testleri ile belirlenen kişilik özellikleri, adayların var olan pozisyonla arasındaki uygunluğu belirlemede kullanılan oldukça önemli bir tekniktir. Meydana getirici unsurlarla birlikte kişiliği bir bütün olarak inceleyen insanbilimi ile işe alımlarda, adayların sadece mesleki yeterlilikleri ile değil aynı zamanda kişilik özellikleriyle de değerlendirilebilmesini sağlamaktadır. “Çünkü çalışanların işyerindeki başarıları büyük ölçüde kişilik özellikleriyle ilgilidir”. Bu doğrultuda, yapılan bu çalışma ile işe alım süreçlerinde de alternatif bir teknik olarak kullanılabilme imkânının olduğu görülmektedir.”¹⁹⁸

[Ek 40]

“Üniversitelerde görev yapan akademisyenler burçlara/astrolojiye inanmakta mıdır?

Sonuçlara göre burcunun özelliğini taşıdığını ifade eden akademisyenlerin oranı %54’tür. %5’i burcunun özelliğini taşımadığını; %41’i de burçlara/astrolojiye inanmadığını ifade etmiştir.

Üniversitelerde görev yapan akademisyenler fala inanmakta mıdır?

Akademisyenlerin %90’ı fala inanmadığını; %10’u ise fala inandığını belirtmiştir.

Burçlara inanmadığını ifade eden akademisyenler fala inanmakta mıdır?

Araştırmaya katılan 1416 akademisyenden burçlara inanmadığını ifade eden 582 (%41.1) akademisyen bulunmaktadır. Fala inanmadığını belirten 1271 (%89.7) akademisyen gözlenmiştir. Fala inanmayan akademisyenlerin %44.9’u burçlara/astrolojiye inanmadığını ifade ederken %50.1’i burcunun özelliklerini taşıdığını ifade etmiştir. Fala inandığını ifade eden 145 akademisyenden %87.6’sı aynı zamanda burcunun özelliğini taşıdığını belirtmiştir.

¹⁹⁷ Bozkurt, G. (2018), Çok Değişkenli Varyans Analizi ile Astroloji ve Kişilik Özelliklerinin Uyumunun İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.222-224.

¹⁹⁸ Bozkurt, a.g.y.l.t., s. 38

Burcunun özelliklerini taşıdığını ifade eden akademisyenlerin doğum tarihine göre belirlenen burçlardaki sıklıkları ile beyan edilen kişilik özelliklerinin atfedildiği burçlardaki sıklıkları arasında bir tutarlılık var mıdır?

Araştırmaya katılan akademisyenlerden 764'ü (%54'ü) burcunuzun özelliklerini taşıyor mısınız anket sorusuna evet cevabını vermiştir. Kendilerini en çok tanımlayan olumlu ve olumsuz kişilik özelliklerinin atfedildiği burçlardaki sıklıkları ile doğum tarihlerine göre belirlenen burçlardaki sıklıkları arasında bir tutarlılık olup olmadığı burcunun özelliklerini taşıyor mısınız sorusuna evet cevabını veren akademisyenler için incelenmiştir.

Bilimsel araştırma üretenlerin araştırmalara katılım istekliliği nasıldır?

Üniversitelerde bilimsel araştırma üretenlerin yani akademisyenlerin araştırmalara katılım istekliliği merak edilmiş ve buna ilişkin elde edilen veriler Tablo 6'da gösterilmiştir. Üniversitelerde görev yapan farklı akademik unvanlara sahip 19312 akademisyene, araştırma anketi e-posta yoluyla gönderilmiştir. Gönderilen e-postalara cevaben dönüş yapan bir başka deyişle anketi cevaplandıran 1416 akademisyen olmuştur. Dolayısıyla katılım oranı %7'dir. Araştırmaya en fazla katılım %20 oranıyla yardımcı doçent unvanına sahip akademisyenlerde gözlenirken en az katılım %3.46 oranıyla araştırma görevlisi unvanına sahip akademisyenlerde gözlenmiştir.”¹⁹⁹

[Ek 41]

“11 Ağustos günü Türkiye saati ile 12.57'de parçalı güneş tutulması yaşanacak. Tutulma, Merkür ve Jüpiter gezegeninin de eşlik etmesi ile bir hayli güçlü etkilere sahip olacak. Finansal krizler, iletişim, basın yayın ile alakalı sorunlar tüm dünyayı ve bizim ülkemizi çok fazla etkileyecek.

Koç, ikizler, terazi ve yay etkileri yoğun olan kişiler ise parçalı güneş tutulması sayesinde oldukça önemli haberler alabilir, önlerinde ışık olacak güçlü kişilerle tanışma fırsatları yakalayabilir.

Jüpiter gezegeni akrep burcunda ve ülkemiz de akrep burcu olduğundan Jüpiter gezegeni büyüten enerjisine tutulmanın verdiği olumsuz açılar nedeni ile finansal krizler görünenin ötesinde büyük krizlere yol açabilir.

Yunanistan'da yaşanan yangının da başka ülkeler hatta bizim ülkemizde de adeta yayılması da tutulmanın etkilerinden olabilir.

Transit Mars gezegeninin geri hareketinde oğlak burcuna girişi ve oğlak burcundaki pluton, Satürn ikilisine karışması ile küçümsenmeyecek güçlü bir enerji ortaya çıkacak.

Oğlak burcundaki güçlü enerji Amerika'yı da olumsuz olarak etkileyeceğe benziyor. Ani terör olayları, toprağa dair doğa olayları ve Amerika'nın kendi güvenliğini düşündüğünü söyleyerek başka ülkelere karşı sert tutumlarını da önümüzdeki günlerde gözlemleyeceğiz.

Burçlar bazında ise boğa, aslan, akrep ve kova etkisini horoskoplarında güçlü olarak taşıyan kişiler ise ay tutulmasının etkilerini henüz atlatmadan yeni bir tutulma enerjisi içinde zorlanacaklar.

Aslan ve kova burcunun 18' derecesi kişisel haritalarınızda en yoğun enerji akışının olacağı evlerdir.

Merkür gezegeninin Geri hareketi ile tutulmaya eşlik etmesi üstte adı yazan burçların önemli kararlardan uzak durmaları gerektiğini önemle hatırlatır. Sağlık olarak da olumsuz durumlara yol açabilen tutulma boğa, aslan, akrep ve kova etkisi taşıyan kişilerin kan dolaşımına bağlı sorunlara, ayak bilekleri ve kalp sağlıklarına özen göstermeleri ve küçük şikayetlerini dahi dikkate alarak doktor yolunu tutmalarının gerektiği konusunda uyarıcıdır.

Geçmişe dair yüzleşmeler, eski aşklardan, eski eşlerden gelen tatsız haberler ve yakınlarınız olan kişilerle sebepsiz tartışmalar da tutulma etkisi ile dargınlığa varabilecek durumlara yol açabilir.”²⁰⁰

[Ek 42]

“2019 yılında, 2018 yılına göre biraz daha az Retro hareketinin yaşanacağı bir yıl olacak diyebiliriz. Venüs ve Mars bu yıl Retro hareket yapmayacak ki, bu iyi haber! Merkür, Jüpiter, Satürn, Uranüs, Neptün ve Plüto olağan Retro hareketlerine devam edecekler. Astro Logos Kurucusu Burcu İnci'den Koç, Boğa, Yengeç, İkizler, Aslan, Başak, Terazi, Kova, Akrep, Yay, Oğlak, Balık Burcu yorumları....

Bu yıl da 2018 gibi 3 adet Güneş tutulması ve 2 adet Ay tutulması yaşayacağız. 2018-2020 yıllarında gökyüzünde Güneş ve Ay'ın ahengi hüküm sürecek, her sene 4 tutulma yaşarken bu yıllarda 5 tutulma olacak. Herhangi bir yılda, hangi aksta yani hangi burçlar üzerinde tutulmalar yaşanırsa, o burçlar biraz daha değişimin ve hayatlarındaki önemli, büyük kırılmaların kahramanı olurlar. Bu değişim iyi mi olacak

¹⁹⁹ http://www.academia.edu/30234486/Bilim_Ulemas%C4%B1nda_%C4%B0rfan_ve_Bat%C4%B1_%C4%B0kilemi_Fala_%C4%B0nanma_Fals%C4%B1z_da_Kalma.

²⁰⁰ http://www.cumhuriyet.com.tr/foto/astroloji/1045102/8/Gunes_tutulmasi_burclari_nasil_etkileyecek.html.

kötü mü olacak gibi bir soru zihinlerinizden geçer gibi...Bu sorunun cevabını kimse bilemez, bildiğimiz tek şey, Tutulma dönemlerinde açığa çıkan büyük enerji değişimleri hayatımızda önemli değişiklikleri de beraberinde getirir. 2019 yılının bu anlamdaki kahramanları Oğlak-Yengeç burçları olacak. Burcunuzun veya yükseleninizin Oğlak ve/veya Yengeç olması sizi başrol oyuncularından biri haline getirir. Bu arada 2019'da burçları genel hatları ile nelerin beklediğini aşağıda yükselen burcunuza göre okuyabilirsiniz. 2019'un size yaşatacağı tüm değişimlerin, yüksek faydanız için olması ve sizi hayal ettiğiniz hayata kavuşturması dileğiyle, şimdiden, İyi Seneler!

Yükselen Koç:

Sevgili Koçlar, 2019 yılında meydana gelecek olan tutulmalar sizin iş hayatınız ve aileniz üzerinde gerçekleşecek. Bu da demektir ki, işiniz, ait olduğunuz cemiyetteki yeriniz, aileniz, yuvanız, eviniz üzerinde bir takım değişiklikler söz konusu olacak. Ailenizle ilgili önemli kararlara imza atabilirsiniz, evinizi değiştirebilirsiniz, ailenizde var olan nüfusu büyütebilirsiniz. Aktif iş hayatınızda farklı geçişler yaşayabilirsiniz. Rütbeniz, sorumluluk alanlarınız veya iş yeriniz ile ilgili gelişmeler yaşayabilirsiniz. Satürn'ün de buraya eşlik etmesinden hareketle, iş hayatınızda yaşayacağınız değişiklikler size biraz zor zaman verse de, yıl bitip geriye dönüp baktığınızda, olayların iyi ki böyle geliştiğine şükredebilirsiniz.

En şanslı gezegen Jüpiter bu sene sizin büyük hayat felsefeniz hatta planlarınız üzerinde olumlu etkiler yaratabilir. Sık sık yurtdışı seyahatlerine gidebilirsiniz veya yurtdışında eğitim almak gibi bir hedefiniz varsa, size şanslı kapıların açılması konusunda destek verebilir. Hayata bakış açınızda daha olumlu olmanızı sağlayabilir.

Uranüs'ün, kendi emeklerinizle kazandığınız maddi kazançlarınız konusunda size yavaş yavaş farklı yollar açtığını hissedebilirsiniz. Hiç aklınızda yokken, farklı projelerinizden de para kazanmaya başlayabilir, paranızı farklı yatırım araçlarında değerlendirmeye başlayabilir veya parayla yaptığınız her konuda alternatifler oluştuğunu görebilirsiniz.

Özetle, büyük hayat planınızda, aileniz, iş hayatınız ve maddi konular üzerinde farklılar yaşayabileceğiniz bir yıl sizi bekliyor diyebiliriz.

Her şeyin gönlünüzce aktığı keyifli bir yıl dilerim.

Yükselen Boğa:

Sevgili Boğalar, 2019 yılında hayata bakış açınızda büyük farklılıklar oluşabilir. Temel hayat felsefenizin günler geçtikçe değiştiğini, başkalaştığını fark edebilirsiniz. 2019 yılında çok yoğun bir iletişim gündeminiz olabilir. Özellikle yurtdışı konularında bu iletişim iyice artabilir. Hayatınızın bundan sonrasını yurtdışında yaşamak istiyorsanız ya da yurtdışında eğitim almak istiyorsanız bu yıl bu değişimi yapabileceğiniz bir yıl olabilir. Özellikle kendinizi bir konuda eğitmek ve yeni şeyler öğrenmek ile ilgili yoğun bir gündeminiz olabilir. Bu zaten istediğiniz bir konu da olabilir ya mükafat landıracaktır ama bu geçişler tahmin ettiğiniz kadar kolay olmayabilir. Kardeşleriniz, çok yakın dostlarınız veya akrabalarınız da size bu değişim konusunda destek verebilir. Hayatınızda daha etkin bir yere sahip olabilirsiniz.

Jüpiter, 8. Evinizde ilerlemeye devam edecek. 8 ev konuları maddiyat veya resmi daireler ile yaşanacak konuları içerir. Çok kolay bir ev değildir fakat tüm yıl Jüpiter'in size burada eşlik etmesi tüm bu maddiyat veya mahkemelerle yaşanacak konularda destek vermesi, sizi şanslı kılması anlamına gelir. Nafaka, miras, vergi, kredi gibi ödemelerde ne kadar sıkıntı çekerseniz çekin, bir çözüm yolu bulmanızı ve bulduğunuz bu çözüm yolundan daha sonra pişman olmamanızı sağlar. Jüpiter, zor bir gündemi kolay yapmak için idealdir.

Uranüs'ün, Mart ayı itibari ile sizin burcunuzdaki ilerleyişi, hayatınızın temel noktalarında da değişime açık bir yıl geçireceğinizi gösteriyor. Bu değişim hemen olmaz fakat yavaş yavaş kendini gösterebilir ve tamamlanması yıllar sürebilir.

Keyfinizin her dem bol olduğu, mutlu seneler dilerim.

Yükselen İkizler:

Sevgili İkizler, 2018 yılı boyunca meşgul olduğunuz, hayatınızın zor konuları ile ilgili (neyse sizi zorlayan o konular; maddi, miras, mahkeme, nafaka, vergi vs gibi) 2019 yılında önemli adımlar atmaya başlayabilirsiniz. Maddi konularla ilgili yatırım senesi gibi düşünebilirsiniz bu seneyi. Tabii ailenizde alacağınız destek de sizi güçlü kılacaktır. 2018 yılında bu konularda sizi en fazla zorlayan ne olduysa, bunun çözüme ulaşması için konunun tekrar masaya konması da gerekebilir. Eğer hakkınızda görülen bir dava varsa, 2019 bu davanın seyrinin belli olacağı veya tamamen çözümleneceği yıl da olabilir. Sizi her ne kadar biraz zorlayacağına benzese de kendi emeklerinizin karşılığınız da fazlası ile alacağınız bir yıl olabilir.

Astrolojideki en şanslı ve bereketli gezegen olan Jüpiter, neredeyse tüm yıl sizin ilişki evinizde yolculuk edecek. Bekar olan ikizler için son derece müjdeli bir haber bu. Evlilik veya ciddi bir ilişki yaşamak için gökyüzü size destek olacak gibi düşünebiliriz. Zaten evliyseniz, evliliğinizde huzuru, şans, bolluğu hissedeceğiniz bir yıl geçireceksiniz gibi yorumlayabiliriz. Bu durumların hiç biri yoksa ve bir ortağınız varsa, ortağınızla olan ilişkinizin akıp gittiği, tartışmaların neredeyse kaybolduğu, bol bol iletişim içerisinde olduğunuz bir dönemin başladığını düşünebilirsiniz.

Son olarak, tüm yıl Uranüs'ün 12. Evinizde yapacağı yolcuğu adres edersek, bilinç altınızdaki kaygı ve korkularınızın, son derece yaratıcı çözümlerinizle birlikte şekil değiştirebileceğinden hatta tamamen yok

olabileceğinden bahsedebiliriz. Bu hızlı değil fakat zaman içerisinde hissedebileceğiniz bir değişim olabilir.

Yükselen Yengeç:

Sevgili Yengeçler, 2019 sizin yılınız olacak...Bu seneki Güneş ve Ay tutulmaları sizin burcunuzda gerçekleşecek. Ne demek bu? Hayatınız, ilişkileriniz, ilişkilerinize bakış açınız, kararlarınız değişecek. 1-7 aksında yaşayacağımız bu tutulmalarla birlikte, bekarsanız yepyeni bir ilişkiye başlayabilirsiniz. Fakat bu sefer bir farkla, şimdiye kadar gösterdiğiniz duygusal yaklaşımlarınızdan sıyrılıp, Satürn'ün de 2018 yılı boyunca sizi zorladığı, mantığınızı daha ön plana çıkarmanız gerektiği gerçeği ile. Yapınız gereği, duygularınızın yoğunluğuna çoğu zaman hakim olamayıp, mantığınızı devreye almadan verdiğiniz ilişki kararlarınız bu sene değişiyor. Hayat yolculuğunda size en büyük desteği verebilecek, mantığınızla kabul ettiğiniz, duygularınızın da zaman içerisinde yoğunlaştığı bir ilişki yaşayabilirsiniz. Hatalarınızdan aldığınız dersleri her zaman ön planda tutup, bir daha tekrarlamamak üzere yeni ilişki formatınıza geçebilirsiniz. Bu konularda büyük bir değişimin içerisinde olacağınız ve bu değişimin 2019 hatta 2020 yıllarını kapsayacağını söyleyebiliriz. Eğer zaten bir ilişkiniz varsa, yaptığınız hatalarınızı anlayıp, farklı davranışlarla ilişkinizi yeniden şekillendirme yoluna gidebilirsiniz.

Günlük rutininizi değiştirmek için kolları sıvayıp, şansın da yardımıyla sizi daha mutlu ve sağlıklı kılacak yeni başlangıçlara yelken açabilirsiniz.

2019 yılında arkadaş çevrenizin de yavaş yavaş değiştiğine şahit olabilirsiniz. Daha önceleri pek de bir arada bulunmadığımız ya da bulunmayı düşünmediğimiz kişilerle farklı paylaşımlar içerisinde bulunabilirsiniz. Bu değişim kendini hızlı göstermese de Mart ayından sonra hızlanabilir.

Bu değişim, dönüşüm yılında, gücünüzü asla kaybetmemeniz ve tüm değişimi yüksek faydanız için kullanmanız dileği ile iyi seneler!

Yükselen Aslan:

Sevgili Aslanlar, 2017 ve 2018 yılları sizi biraz zorladı. Tutulmaları üzerinizde yaşarken, hayatınızın temel konularında önemli dönüşümler yaşadınız. İlişkilerinizle ilgili mühim dersler aldınız, hayatınızı adeta baştan şekillendirmeye karar verdiniz. 2019 yılı sizi bu yoğun gündemden biraz uzaklaştıracak, daha içinize döndürecek enerjilerle dolu olacak. Günlük rutinlerinizi yaparken, iş hayatınızda her sorumluluğu üzerinize almak yerine, çevrenizdekilere sorumluluk paylaşımı yapmak konusunda sizi biraz daha zorlayacak gibi duruyor. 2019 yılında kendiniz için yapabileceğiniz en iyi şey, hayatı dinleyip, keyif yapmanız gereken zamanlarda keyif yapmanız ve başaramayacağınızı düşündüğünüz görevlere talip olmamanız olacaktır. Kaygı ve korkularınızla ilgili değişik olaylarla karşılaşabilirsiniz. Korktuklarınızın başınıza gelmesine tanık olup, aslında o kadar da mühim olmadıkları gerçeği ile karşılaşabilirsiniz. Korkularınızın sizin eserinizi olduğu, farklı düşünce kalıpları ile bakıldığında hepsinin çözümü olduğunu anlayacağınız bir sene sizi bekliyor.

Sağlığınıza dikkat etmeli, "Bana bir şey olmaz" mantığından uzaklaşmanız gerekiyor. Her zamankinden daha fazla özen göstermeniz iyi olacaktır.

Jüpiter, şans ve bolluk gezegeni, bu sene size hayattan alacağınız keyif konusundaki konularda eşlik edecek. Daha çabuk kahkaha atabileceğiniz, keyif yapmak konusunda daha istekli olabileceğiniz bir seneye başlıyorsunuz.

Eğer çocuklarınız varsa, bilin ki bu sene işler yolunda gidecek...Çocuk sahibi olmak konusunda da şanslı bir yıl olabilir.

Hayallerinizin gerçek olacağı, harika bir yıl dilerim...

Yükselen Başak:

Sevgili Başaklar, 2019 yılı sizin için arkadaş çevrenizin değişeceği, yenileneceği, arkadaşlarınızın gündeminizde önemli yer alacağı bir yıl olacak. Aşk hayatınızda son bir yıldır yaşadığınız dersleri her zaman aklınızda tutarak, doğru hamleleri yaparak, kuvvetli bir aşk öyküsü yaşayabileceğiniz keyifli bir yıl sizi bekliyor. Hayattan aldığımız keyif konusundaki tüm düşüncelerinizin değişeceği, herkesten önce kendinize vakit ayırmak isteyeceğiniz bir yıla başlıyorsunuz.

Eğer çocuğunuz varsa, tüm bu tutulmalarla çocuğunuzla ilişkinizde de yeni bir evre başlatabilir. Onun hayatında da önemli bir bölümü kapatıp, yepyeni bölümlerin başlamasına vesile olabilirsiniz.

Eğer kendi işinizi yapıyorsanız, büyük paralar kazanıp, bu paralarla beraber ailenize yatırım yapabilirsiniz. Jüpiter'in de desteğini alarak, yaşadığımız evi değiştirip daha büyük bir eve geçebilir, hanede beraber olduğunuz insan sayısında artış gözlemleyebilirsiniz. Huzurlu, geniş, bolluk ve bereket içerisindeki yuvanızda keyifli bir yıl sizi bekliyor gibi duruyor.

Büyük hayat planlarınızın, hayat felsefenizin değiştiğine şahit olabileceğiniz, hobileriniz ve öğrenmek istediğiniz konularda Uranüs'ün hafif çılgın ve beklenmedik kararları ile kendinize yeni bir yön çizebilirsiniz.

Kontrolü elinizde tutmak için çabalamak yerine hayatın akışından keyif alabildiğiniz, unutulmaz ve harika bir yıl dilerim.

Yükselen Terazi:

Sevgili Teraziler, 2019 yılı sizin için ev, aile, hane, yuva, sorumluluklarınız, kariyeriniz, iş hayatınız ve toplum içerisindeki yeriniz hakkında önemli değişiklikleri yaşatacak bir yıl olacak. Tutulmaların

gerçekleşeceği 4. Ve 10. Evlerinizde beklenmedik başlangıçlar ve bitişler yaşayabilirsiniz. Her zaman yaşadığımız evden ayrılıp, kendinize başka bir ev tutabilirsiniz, ailenizden birinin kararı ile hanenizdeki yaşam biçiminiz değişiklik gösterebilir. Yaşadığınız semtten ayrılabilirsiniz veya evinizi paylaştığınız kişi ile ilişkinizi farklı bir boyuta taşıma kararı alabilirsiniz. Konu ne olursa olsun, hayatın senaryosunun nasıl işleyeceğini bilemeyiz. Tahmin etmeye çalıştığımızda da 2018 yılını düşündüğümüzde sizi en fazla zorlayan konuları gözden geçirin ve bu konularla ilgili çözümlerin ilk adımlarının 2019 yılında atılabileceğini anımsayın. Sorumluluklarınızın yapısında değişiklikler olabilir, kariyeriniz, iş yeriniz, rütbeniz, yaptığınız iş tamamen değişiklik gösterebilir.

Yakın dostlarınız, kardeşleriniz 2019 yılında hayatınızın önemli bir kısmında yanınızda olacağına benziyor. Son derece yoğun bir iletişim altında bulunacaksınız. Hatta siz birey olarak da farklı iletişim kanallarında boy göstermeye başlayabilirsiniz.

Gökyüzünün dahi, tahmin edilemez ve yaratıcı gezegeni Uranüs, sizin 8. Evinizde olacak. Ailenizden alacağınız destek konusunda sürprizleriyle gelebilir. Mahkeme, dava gibi konularda beklenmedik durumlar yaşatabilir. Zorlayıcı her duruma dahiyane bir çözüm ile eşlik edebilir.

Kararlarınızın daha net olduğu, aşk, güzellik, sanat, keyif dolu bir yıl dilerim.

Yükselen Akrep:

Sevgili Akrepler, seyahat etmeye hazır mısınız? 2019 yılı sizin için yurtdışı bağlantılarının çok yoğun olabileceği, eğitim ve hobileriniz konusunda yoğun mesai harcamanızın gerekebileceği bir yıl olacak gibi duruyor. Tutulmaların yaşanacağı evlere bakıldığında, büyük hayat planlarınızın tamamen değişebilir, kendinizi belki de şimdiye kadar “yapmam” dediğiniz konuları yaparken bulabilirsiniz. Eğitimi almak istediğiniz o konu her ne ise, bu sene vakit yaratmak konusunda hayat sizi zorlayacak gibi duruyor...

Kardeşleriniz, çok yakın dostlarınız veya akrabalarınızla ilgili konularda beklenmedik gelişmeler oluşabilir. İletişimde olduğunuz insan sayısı ciddi şekilde artabilir. İletişim kanallarınızın da beraberinde artması söz konusu tabii.

Güzel haber şu ki, Jüpiter tüm yıl para konularıyla ilgili yanınızda olacak. Jüpiter bulunduğu evi şanslı, bolluğu ve bereketi ile adeta ihya eder. Kendi emeklerinizle kazandığınız parada artış olabilir, artış olmasa bile nasıl bu kadar bereketlendiğine siz bile şaşırabilirsiniz.

İlişkiniz konusunda beklenmedik, sürpriz kararlar alabilirsiniz. Özellikle Mart ayından sonra ilişkiniz, evliliğiniz ve ortaklığınız hakkındaki kararlarınızı delilik mi dahilik mi süzgecinde sorgulamak zorunda kalabilirsiniz.

Genel olarak şanslı geçireceğiniz, keyifli bir yıl dilerim.

Yükselen Yay:

Sevgili Yaylar, 2019 yılı sizin için maddi kaynaklarınızla fazla meşgul olduğunuz bir yıl olacak. Hem kendi emeklerinizle kazandığınız maddi kaynaklarınızda hem de ailenizden size kalan hakkınız konusunda yoğun gündeminiz olabilir. 2018 yılında para kaynaklarınızla ilgili yaşadığımız dersleri düşündüğümüzde aslında 2019 yılında bu derslerinizi ön planda tutarak karar almanız ve davranmanız yerinde olur yorumunu yapabiliriz. Mahkeme konularınız varsa, miras çekişmeleri veya kredi, vergi gibi ödemeleriniz 2019 yılında hepsine çözüm aramak hatta hakkınızı aramakla geçebilir. Çok kolay bir yıl olmasa da, Jüpiter'in burcunuzdaki seyahati ile sanki tüm sorunlar kolaycaçık çözüm bulacağına benziyor. Astrolojide Jüpiter hangi burçta ilerliyorsa, gökyüzü tüm şanslı itici gücünü O burçtan yana kullanır. Sanki, rüzgarı yelkenlerinin arkasına alarak ilerleyen bir yelkenli gibi düşünebilirsiniz kendinizi. Bu arada Jüpiter'in zaten sizin yönetici gezegeniniz olmasından mütevellit doğuştan gelen bir şansınız olduğunu da belirtmeliyim. Şimdi Jüpiter en rahat ettiği, evinde yani Yay burcunda harikalar yaratmaya hazırlanıyor.

2019 yılında günlük sorumluluklarınızda hızlı değişimler olabilir. Biraz yaratıcı çözümler ve ani kararlarla gündelik yaşantınızı baştan kurgulama arzusu içerisinde olabilirsiniz.

Yükselen Oğlak:

Sevgili Oğlaklar, hazır mısınız? Değişime, yenilenmeye, belki de hep hayalini kurduğunuz hayata ulaşmak için emek veremeye hazır mısınız? 2019 sizin için değişim ve dönüşümün yaşanacağı yıl olacak. Tutulmalar hangi burç üzerinde olursa, O burcun hayatında önemli değişimler yaşanır. 2019 ve 2020 tutulmaları Oğlak-Yengeç aksında olacak. Hayatınızın diğer insanlardan ayrılan, sizi siz yapan her alanında bir değişim, dönüşüm enerjisi yaşayacaksınız. Bu her türlü konuda olabilir, iş hayatınız, aile hayatınız, kendiniz, fiziksel görünümünüz, tarzınız vs. Zaten son 1 yıldır Satürn sizi kendinizle büyük bir hesaplaşmaya sokmuştu. Hayatınızdaki önemli kararlarınızda, sizi biraz da zorlayarak ders almaya zorlamıştı. Bu tutulma döneminde de Satürn'ün öğretileri her zaman aklınızda olarak karar almanız mantıklı olacaktır. Tabii bu değişim, dönüşüm ilişkileriniz üzerinde de hissedilecek. Yeni bir ilişkiye başlayabilirsiniz, var olan ilişkinizde farklı bir statüye geçebilirsiniz. İlişkiyi yaşayış tarzınızda da değişiklik yapabilirsiniz. Bu noktada vereceğiniz kararlar da içerisinde mantık barındıran, yaşadığımız tecrübelerin paralelinde olacak gibi duruyor.

Tüm yıl boyunca, astrolojinin en şanslı, bereketli gezegeni Jüpiter, 12. Evinizde seyahat edecek. Şanssızlıkların yaşanabileceği durumlarda, size adeta kalkan olacak. Belki de oluşabilecek kazaları zararınız en aza inecek şekilde nispeten hafifletecektir. Kaygılarınız ve korkularınız hakkında da sizi rahatlatacak hatta hafifletecektir.

Hayat değişimden ibarettir. Bazı kapılar kapanır yenileri açılır. 2019 yılında başlayacak değişim serüveninizin size daimi mutluluk, huzur ve başarı kapılarını açmasını dilerim.

Yükselen Kova:

Sevgili Kovalar, geçtiğimiz 2 yıl boyunca tutulmalar sizin üzerinizdeyken hayatınızın kırılma noktalarını yaşadınız. Bazı defterleri kapamak zorunda kalıp, yenilerine yer açtınız. Zorlu 2 senenin ardından, 2019 yılı sizin biraz daha hayatı zorlamadan, akışına bırakmak isteyeceğiniz bir yıl olacak gibi duruyor. Mantığınızı dinleyerek, bazı kaygı ve korkularınızın başrol oynadığı durumları hayatınızdan çıkarma kararları alabilirsiniz. Günlük rutinlerinizde değişikliklere gidebilirsiniz. Daha fazla işe yaradığınızı hissetmek için üzerinize yeni sorumluluklar ekleyebilirsiniz. Duygularınızla hareket ederek, yardım etmek dürtüsüne kapılarak aldığınız bu yeni sorumluluklarınızda, hırslarınıza kapılmadan sadece başarabildiğinizi kendinize ispat etmeye çalışabilirsiniz.

Etrafınızdaki arkadaşlarınızın sayısının artacağı, yeni bir dolu insan ile tanışacağınız ve bazılarını arkadaş statüsü ile hayatınızda tutacağınız bir yıla başlıyorsunuz. Deha tarafınızı besleyecek bu yeni arkadaş ortamları sizin için şanslı gelişmelere de vesile olabilir.

Yuvanız, eviniz ve aileniz ile ilgili beklenmedik durumlarla karşılaşabilirsiniz. Tahmin etmediğiniz ev değişiklikleri, ailenize katılacak yeni bireyler gibi. Son derece yaratıcı çözümlerle ailenizde yaşanabilecek durumlara çözümler bulabilirsiniz. Çılgın ve yaratıcı dönüşümler yaşayabilirsiniz.

Yükselen Balık:

Sevgili Balıklar, 2018 sizin için derslerle dolu, kaygı ve korkularınızla yakından yüzleştığınız bir seneydi. Sanki neden imtina etseniz o başımıza geldi...2019 da artık bunlar ortadan kalkıyor ve siz de keyif yapmak üzerine odaklı bir yıla başlıyorsunuz. Aşk hayatınızı baştan şekillendirebileceğiniz bir yıl olacak 2019. Duygusal yaklaşımlar sergileyerek, aşk ile hayattan keyif almak üzerine güdülenebilirsiniz. Eğer çocuk sahibi olmak istiyorsanız doğru bir yıl olabilir. Zaten çocuklarınız varsa bu sene sizi duygulandıracak ve mutlu edecek gelişmeler yaşayabilirsiniz.

Yepyeni arkadaş ortamlarına girebilir, mantık süzgecinden geçirdikten sonra hayatınıza taşıyacağınız insanlara karar verebilirsiniz.

Siz her ne kadar 2019 da keyif yapmak, hayattan tat almak üzerine güdülenmiş de, sorumluluklarınızda büyük bir artış yaşayıp, iş hayatınızın yoğunlaştığını deneyimleyebilirsiniz. Mevcut işinizdeki görevleriniz artabilir, kendi işinizi yapıyorsanız beklenmedik yeni görevlerle zamanınızı dolu dolu geçirmek zorunda kalabilirsiniz. Tabii tüm emeklerinizin karşılığını bol bol alarak yorgunluklarınızın hafıfladığını da görebilirsiniz.

Kardeşleriniz, çok yakın dostlarınız ve akrabalarınız ile ilgili konularda beklenmedik gelişmeler olabilir. İlişkileriniz, tahmin dahi edemeyeceğiniz bir yöne doğru yönlenebilir. İletişim kazalarına dikkat etmeniz gereken bir yıldasınız.”²⁰¹

[Ek 43]

“Bu çalışmada Feng Shui paradigması kapsamında mekân ve mekânsal deneyimin ne olduğu araştırıldı ve bu bağlamda Türk Evi diğer Doğu evleriyle karşılaştırmalı olarak incelendi.

Batı’da gittikçe popülerleşen Feng Shui, aslında bu haliyle içi boşaltılmış bir modadan öteye gidememektedir. Ama disiplinler arası bir yöntemle incelendiğinde, önerilerinin çok daha derin olduğu görülür. Feng Shui, Kartezyen paradigmanın yerini almış olan yeni bilimsel paradigmayla parça-bütün ilişkilerine yaklaşımı açısından denk düşmektedir. Feng Shui’de de bütün parçaların toplamından daha fazlasıdır ve bu paradigma kapsamında mekânsal deneyim de bir bütündür. Mekânsal deneyim, mekân kavramına zaman boyutunun eklenmesiyle gerçekleşir. Mekânsal deneyimin içinde insan da efendi değil, onun bir parçasıdır. Bu yaklaşım açısından Doğu’yla Batı birbirinden ayrılır. Feng Shui’de mekân-zaman, insan-çevre, dil-anlam, doğa-kültür ve simbiyotik ilişkileri de önemlidir. Çünkü mekânsal deneyim parçaların kendi aralarında ve bütünlükle etkileşimden doğar. Türk Evi de mekânsal deneyimin bir bütün olarak algılanması ve evin insanın organik bir uzantısı sayılması nedeniyle Feng Shui’nin temel ilkelerine uyar. Türk Evi, Pekin Avlulu Evi ve Japon Evi’yle karşılaştırıldığında görülür ki, aralarında önemli farklar olsa da, bu bütünsellik anlayışı onların özlerinde birbirlerine benzemelerini sağlar. Feng Shui, insanı kötü enerjiden koruma ve olumlu enerjiyi çağırma inanışlarından çıkmış olsa da aslında önerdiği mekânsal deneyim insanın bir parçası olarak yaşadığı mekânla, çevreyle ve doğayla bütünleşmesi aslında evrensel olarak uygulanabilir bir nosyondur.”

Mimar Bilge ŞAHİN, tezin sonuçlar bölümünde sayfa 101 de şu açıklamayı yapıyor:

“...İnsanın doğayla bütünleşmesini öngörmesi ve yaşadığı evi kendisinin organik bir uzantısı olarak görmesi açısından Feng Shui’nin yalnızca Dogu’lu değil, evrensel bir paradigma sunduğu söylenebilir....

²⁰¹ https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/2019da-burclari-neler-bekliyor.jXH3dlwF_kS-84ZjgUsyZA.

Feng Shui'nin bu denli popülerleşmesinde de hem evrenselliğinin hem de bu arayışların payı büyüktür.”
202

[Ek 44]

“Bagua (ba: sekiz; gua: alan), herhangi bir alandaki enerjik etkilerin bir haritasıdır. Geleneksel olarak “TaiChi” adı verilen merkezi bir alanı çevreleyen sekiz bölümlü sekizgen şeklinde gösterilmektedir. Pratik kullanımda, bir kare oluşturmak için Bagua'nın köşeleri genişletilmekte ve daha sonra dokuz eşit parçaya bölünmektedir. TaiChi, her alanın merkezi alanıdır. Bir alanın TaiChi'sinde olan herhangi bir şey, tüm Gua'ları etkileyecektir; bu nedenle yığılmayı ve diğer olumsuz etkileri uzak tutmak için çok önemli bir alandır.”

Yazarlar sayfa 158 de şu açıklamaya yer vermiştir:

“Feng Shui felsefesine göre güney bölümünün hâkim olduğu ateş elementi ile ilişkili diğer özellikler Çizelge 5.1'de verilmiştir. Çizelge incelendiğinde ateş elementi ile kişilik özellikleri oranının düşük olduğu saptanmıştır. Bu bölüm için tasarlanan oturma mekânının çevresinde yoğun bitkilendirme olması ‘dürüstlük-denge rahatlatıcı’ duygularını daha çok çağrıştırdığından dolayı ateş elementi ile kişilik (neşe-heyecan-tutku) arasındaki ilişkinin düşük çıktığı düşünülmektedir.”

Kübra Öztürk ve Ahmet Tuğrul Polat, makalenin Sonuçlar ve Öneriler bölümünde sayfa 158 de şu değerlendirmeyi yapmışlardır:

“Doğanın yoğun olarak tahrip edildiği günümüz şartlarında hem iç hem de dış mekânların Feng Shui felsefesine göre tasarlanması mümkün olmaktadır. Feng Shui felsefesinin en önemli kriteri olan pozitif ve hareketli Chi enerjisini peyzaj tasarımlarında özellikle çevre ile bir bütün oluşturan mekânlar oluşturmaktadır. Herhangi bir tasarımda Yin-Yang dengesinin kurulması o mekânda uyum, denge ve eşitliği sağlamaktadır. Feng Shui felsefesi, bahçe tasarımlarında insanlar için huzurlu, güvenli ve rahat mekânların oluşturulmasına olanak tanımaktadır. Ayrıca Feng Shui, temelinde ekolojiiyi barındırdığı için doğayı ve çevreyi koruma açısından günümüzde bahçe tasarımlarında kullanılması gereken önemli bir araçtır.

Çalışma kapsamında Feng Shui felsefesine göre tasarlanan ev bahçesi üzerinden gerçekleştirilen anket çalışması ve analizler sonucunda bahçe tasarımının form, renk, enerji, element ve Bagualarla ilişkisi çoğunlukla doğru saptanmıştır. Ancak mevsim ve kişilik özelliklerinde Feng Shui'nin belirttiği ilişkiler tam olarak elde edilememiştir. Dolayısıyla tasarımın %100 uygunluk tespitinin gerçekleştirilmesi değişkenlerin çok olmasından dolayı mümkün olamamaktadır. Bu çalışma, peyzaj tasarım kriterleri ve binlerce yıllık bir felsefe olan Feng Shui'nin birlikte kullanılması ile bir ev bahçesi tasarımı yapılmasının mümkün olduğunu göstermiştir. Feng Shui felsefesinin önerdiği bitkilerin, elementlerin ve sekiz trigramın ilişkili olduğu yönlerde doğru kullanımları ile bir ev bahçesinin bagua haritasına yerleştirilmesi mümkün olmuştur. Bu sayede felsefenin öne sürdüğü sekiz trigram ev bahçesi tasarımında oluşturulabilecek mekânlar ile bütünleştirilmiştir. Ayrıca sadece tasarım ile Feng Shui ilkelerinin kişiler üzerinden doğrulandığı ve kişilere olumlu etki bıraktığı belirlenmiştir.

Bu çalışmanın, bahçe tasarımında Feng Shui'nin kullanılıp kullanılmayacağını ve bir ev bahçesinin Feng Shui'ye göre nasıl tasarlanabileceğini göstermek açısından araştırmacılara ve farklı disiplinlere ön ayak olduğu düşünülmektedir. Feng Shui felsefesinin öne sürdüğü etkilerin gerçek hayatta yaşanması için bu projelerin tasarımı birlikte uygulamalı hale getirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmaya benzer nitelikte araştırma yöntemleri geliştirilerek Feng Shui ilkelerinin bahçe veya herhangi bir mekân tasarımı üzerine etkileri artırılabilir. Bu kapsamda tasarımda özellikle elementlerin ve döngülerinin daha dikkatli kullanılması ile Yin ve Yang enerjilerinin uyum ve dengesi daha iyi sağlanabilir. Anket sorularının artırılması, deneklerin kişisel özelliklerinin sonuçları etkilemesinden dolayı denek sayılarının artırılması ve farklı tasarımların uygulanması ile Feng Shui felsefesinin savunduğu ilişkiler daha iyi ve doğru bir şekilde elde edilebilir.

Ayrıca, sadece ev bahçesi değil kamusal anlamda da yeşil alanların tasarımında hatta planlama ölçeğinde de bu felsefe çalışmalara destek sağlayabilir. Hem kentsel mekânlarda hem de daha küçük ölçekli tasarım alanlarında Feng Shui uzmanlarından ve uygulayıcılarından destek alınabilir. Özellikle ev bahçesi tasarımı uygulaması konusunda tasarımcı, uygulamacılar ve kullanıcıların bilgilendirilmesi, konunun anlatılması ve tanıtılması ile ilgili çalışmalarında yapılması gerekmektedir.”²⁰³

²⁰² Bilge Şahin, “Feng Shui Paradigması Olarak Mekansal Deneyim”, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007, s. vi.

²⁰³ https://www.academia.edu/37121110/Bilim_Merkezlerinin_Mekansal_Tasar%C4%B1m-Kullan%C4%B1m_Ba%C4%9Flam%C4%B1nda_%C4%B0ncelenmesi_Konya_Bilim_Merkezi_%C3%96rne%C4%9Fi_Uluslararası%C4%B1_Ye%C5%9Fil_Ba%C5%9Fkentler_Kongresi_Konya_8-11_May%C4%B1s_2018_, s.589-601.

[Ek 45]

“Bin yıllık bir tarihe sahip olan kahve falı son derece yaygın bir fal biçimidir. Bunun en etken sebebi kahve kültürünün içimize işlemiş olmasıdır. Herkesin evinde bulunan severek içtiği bu içecek aynı zamanda bir keyif verici, hoş zamanları paylaştığımız, kimi zamanda gelecekte haber veren bir araç olmuştur. Yaygın olmasının bir diğer sebebi, sembolleri yorumlamak diğer fallara göre çok daha kolay ve eğlencelidir.

Kahve falının doğru çıkma oranı nedir? Diye sorulacak olursa, bu tamamıyla yorumcuya bağlı bir faktördür. İyi bir yorumcunun bilme nispeti % 90 olabilir.

Bu konu ile ilgili aklıma gelen bir örneği sizlerle paylaşmak isterim. Bu olay benim kendimin yaşadığı bir olaydır ve %100 doğrudur.

Kahve nasıl pişirilmeli ve nasıl yapılmalı?

Çok kısık ateşte, orta şekerli veya az şekerli tavsiye edilir. Her fincan için bir kahve kaşığı kahve ve 1 ufak kesme şeker az şekerli için. Orta şekerli için 1 tam kesme şeker Orta şekerli ve az şekerli en iyi fal çıkmasını sağlamak için Bakır cezvede yapılması tavsiye edilir.

Kahve Falına Bakmadan Önce Yapılacak Egzersiz Çalışmaları

Kahve falına bakmadan önce muhakkak giysiler son derece bol olmalı sıkı giysiler konsantrasyonu zayıflatır.

Fala bakmadan önce muhakkak duş yapmalı bedeni ve ruhu her türlü negatif enerjiden temizlemek gerekir.

Eğer mümkünse sahile gidip denizden gelen iyotlu havayı bol bol koklayarak ciğerlerine çekmeli.

Bu türde yapılan hareketler, hem motivasyonu artırır ve hem de fiziksel bedenle ruhsal beden arasındaki iletişimi artırır.

Bazı kitaplarda denizdeki dalgalara bakın, bulutlara bakın orada bir şeyleri görmeye çalışın deseler de bunlar motivasyonu yoğunlaştıracak çok faydalı şeyler değildir. Zira bizim bu kitabımızda özellikle sembollere yönelik fala bakacağınız için sadece şekillerin ne olduğunu yakalamaya çalışın.

Hissederek fala bakmak istiyorsanız duyu organlarınızı tek tek çalıştırmanız gerekir.

İlk önce görme duyunuzu geliştirmek için yapacağınız işlem gözlerinizi 5 saniyede bir kırpın gökyüzüne bakın ve daha sonra yere toprağa daha doğrusu yeşillığe bakın. Gökyüzünün açık maviliği ve yerdeki yeşilliği görmek görme duyunuzu çok geliştirecektir.

Daha sonra tat alma duyunuzu geliştirin. Bir bardak su önünüze koyup ilk önce tatlı bir yudum su daha sonra ekşi bir yudum su arkasından acı arkasından bir yudum su arkasından tuzlu ve bunu 3 kez tekrarlayın.

Dokunma duyunuzu geliştirmek için de önünüze 6-7 çeşit metal ve yumuşak şeyler koyun gözleriniz kapalı olarak dokunarak ne olduğunu bulmaya çalışın.

Duyuma organınızı geliştirmek için de ilk önce enstrümantal müzik dinleyerek aletleri keşfetmeye çalışın.

Daha sonra radyo veya TV karşısına geçin en düşük ve en yüksek seviyelerdeki sesleri algılamaya çalışın.

İlk önce çok yüksek sesten en alçak zor duyulabilecek sesleri duymaya çalışın bu işlemi yaparken oda da başka seslerin olmamasına dikkat edin.

Koklama duyunuzu da geliştirmek için önünüze bitki çeşitlerinden bir düzine kadar koyun ve bunları koklayarak hangisi olduğunu bulmaya çalışın.

Bu 5 duyumuzu harekete geçirme işlemi bittikten sonra 6 duyumuzu harekete geçirmeye çalışmak için gözlerinizi bağlayarak evin içinde 30 dakika kadar dolaşın bu ara buzdolabına gidip su içebilirsiniz. TV ve radyo dinleyebilirsiniz. Duyularınıza göre hayal etmeye çalışın ve tüm duyularınızı kullanmaya çalışın.

Bu eğitimleri yaptıktan sonra bir yakınıza arkanız dönükken bir şeyler almasını söyleyin ve bunu bulun ama ilk önce onun önüne 3 adet cisim koyarak başlarsanız daha iyi netice alırsınız. Bunun adetlerini yavaş yavaş daha çok artırabilirsiniz. Dolayısıyla 6. hislerinizi en yüksek seviyeye getirebilirsiniz.

Tabak ve Fincana Uygulama

Kahvenin yapıldığı fincan düz olmalı ve mümkünse üzerinde motif vs olmamalı. Kesinlikle porselen olmalı naylon veya cam fincan da kesinlikle fal bakılmaz. Fincanın büyüklüğü de orta büyüklükte ve beyaz olması gerekmektedir.

Bu uygulamayı yaparken çok dikkatli olmak lazımdır. Birincisi kahve içildikten sonra çok itinalı şekilde saat yönüne doğru çevirmek gerekir. Sebebi de: saat yönü enerji dengelemesinde pozitif olduğundan bu yöne doğru çevrilirse muhakkak pozitif çıkar. Ayrıca kahvenin telvesinin tüm fincan içine bulaşması gerekir. Hatta son yudumları içerken muhakkak karıştırarak içmek son derece uygundur. Kapatırken içe doğru kapatılırsa iç dünya ile ilgili yorum yapılır. Dışarı doğru kapatılırsa da dış a dönük yorum yapılır.

Başlangıcı çok eskilere dayanan bir âdetimizden söz etmek istiyorum. Bu adet Osmanlı zamanında da aynen sürdürülmüştür. Buna göre kahve içilip kapatıldıktan sonra fincanın üzerine bir altın para konurdu fala bakan kişi sağ eli ile fincanı kavrama hareketi yaparak altını fincanla birlikte eline alırdı. Fal bakıldıktan sonrada altın o kişinin olurdu. Bugünde buna benzer bir uygulama vardır. Fakat amacı farklıdır. Şöyle ki, kahve içilip kapatıldıktan sonra üzerine bir altın yüzük konulur. Sebebi hem kahvenin çabuk soğumasını sağlamak, hem de kendinden bir parça olan yüzüğünün enerjisiyle telvelerin

şekillenmesine katkıda bulunmaktadır. Fincan bazı durumlarda tabağa sıkıca yapışabilir, kolayca ayrılmayabilir ve hatta çok zor ayrıldığı durumlar bile olabilir böyle bir durum söz konusu olduğu zaman, kahveyi kapatan kişinin niyeti tutmuş demektir ve niyeti her ne ise olacak anlamı taşır.

Fal bakan kişi ilk önce saat yönüne doğru fincanı çevirir. Daha sonra ilk önce ortasına doğru göz atar ve daha sonra yukarı doğru çıkarak şekilleri benzetmeye çalışır. Tabii bu arada falına baktığı kişiyi tam karşısına oturtması gerekir. Zira çok yakın oturdukları zaman onun enerjisi ile birleşerek çok iyi bir rütüel bir şekil yaratır. Hissederek yorum yapabilir.

Hissederek yapılan yorumların çok iyi netice verdiği bir gerçektir. Yalnız bakan kişinin çok dikkat etmesi gerekir. Falına bakılacak kişinin kader çizgisini değiştirecek şekilde kehanette bulunmak, gelecekte haber vermek dinimizce yasaklanmıştır. Fal bakan kişi bunu her zaman göz önünde bulundurmalı ve bu sorumluluğu taşıyabilecek nitelikte olmalıdır. Çünkü gelecek yalnızca Allah'ın bileceği bir şeydir. Bunun içindir ki bakılan fal kesinlikle pozitif olmalı, insanlara gelecek için umut vermeli, insanlar arasında düşmanlık, şüphe tohumları atmamalıdır tam tersine kişinin çevresine sevgi ve saygı duymasını telkin edecek şekilde bakılmalıdır.

Fincanın ağza yakın bölümünün hane içi olduğu tam karşısının da hane dışı olduğu düşünülerek fal bakılır. Kulp tarafından fal okunmaya başlar ve saat yönüne doğru fincan döndürülür.

Tabak bölümü ise dörde bölünerek anlatılır. Bazı memleketlerde tabağa hiç bakılmaz. Tabağa bakılırken iyice süzdürülmesi lazımdır.”²⁰⁴

[Ek 46]

“New York'ta yaşayan Adapazarlı Sema Bal bir tv programına konuk olduktan sonra şöhrete kavuştu. Bal'ın baktığı kahve falları için 1000 dolar ödemeyi gözden çıkaranlar bile var.

ABD'de yayınlanan The Real Housewives adlı reality şov programının bir bölümüne konuk olan Bal kahve falındaki yeteneğiyle adından söz ettirmeye başladı. Programın yıldızlarından Carole Radzi will, Heather Thomson ve Dorina Medley'e baktığı faldaki söylediklerinin gerçek çıkması New Yorkluları Bal'ın kapısında adeta sıra olmasına neden oldu.

BAŞKA EYALETLERDEN FAL BAKTIRMAYA GELİYORLAR

Programın ardından Philadelphia, Virginia ve Los Angeles'tan bile Sema Bal'ı duyanlar randevu almak için kapısını çalanlar bile olmaya başlamış.

Web Sitesi ve Uygulaması Bile Var

Sema Bal'ın kendisinden kahve falı için randevu talep edenlerin kullanabileceği ve fal bakmanın inceliklerini öğrettiği bir web sitesi, hatta bir Android uygulaması bile var.

Tanınmadan önce 150 dolara kahve falına bakan Bal'dan artık randevu alabilmek ise oldukça zor.

Yeteneğini Nasıl Keşfetti?

Bu yeteneğini nasıl keşfettiğini ise “6 yaşındayken kimsenin görmediği hayali arkadaşlarım olduğunu görüyordum.10 yaşına geldiğimde bir arkadaşının babasının ölümünü ve nasıl gerçekleşeceğini 1 yıl önceden görmüştüm. 20 yaşına geldiğimde ise çevremdekiler için fal bakar hale gelmişim” sözleriyle anlattı.

Avustralya'da yaşarken ruh ikizi olduğuna inandığı bir Türk'le tanışıp evlenen Sema Bal, 26 yıldır mutlu bir evlilik sürdürüyor.”²⁰⁵

[Ek 47]

“Nasıl Fal Baktırabilirim?

3 basit adımda falınızı gönderebilirsiniz.

- 1- Yorumcunu Seç: En yetenekli yorumcularımızdan arzu ettiğinizi seçiniz
- 2- Falını Gönder: Formdaki bilgileri eksiksiz olarak bize gönderiniz
- 3- İşlemi onayla: Pratik ve güvenli ödeme adımları ile işleminizi onaylayınız. İşleminizin başarı ile tamamlandığında içinde Yorum Numarasını (ID No) içeren bilgilendirici bir e-mail alacaksınız.

Yorumunuz yapıldığında ise size yine e-mail ile haber vereceğiz

Fal türleri hakkında spesifik bilgi almak için lütfen Nasıl Çalışıyor bölümünü ziyaret ediniz.

Ödemeyi Nasıl Yapabilirim

²⁰⁴ <http://www.kemalhalukcebe.com/kahvefali.html>.

²⁰⁵ https://www.ntv.com.tr/yasam/adapazarli-sema-kahve-faliyla-new-yorklularin-yeni-gozdesi-oldu,3qegn8ZM6ku5eEf7I2vOzA?_ref=infinite.

binnaz.com'da 3 farklı şekilde Pratik ve güvenli şekilde ödeme yapabilirsiniz
1- SMS ile ödeme: Ödeme adımımda cep telefonu numaranızı girerek, ve gelen SMS'i onaylayarak ödemenizi tamamlayabilirsiniz

2- Kredi Kartı ile ödeme: Kredi kartı ile ödeme sistemi Paypal ile ödemenizi tamamlayabilirsiniz
3- Fal Kredi ile ödeme: Fal baktırarak veya sosyal medyada binnaz.com'u paylaşarak kazandığınız, veya satın aldığınız fal krediler ile ödemenizi tamamlayabilirsiniz.

Falım Ne Zaman Yorumlanır?

Amacımız sizlere en süratli ve en kaliteli hizmeti vermek. Yorumcularımız sıradaki yorum sayısına bağlı olarak en kısa süre içinde cevap verecektir.

Ortalama yorum süremiz yaklaşık 2 saattir fakat kimi zaman yorumcularımızın yaşayabileceği teknik veya kişisel sorunlar nedeni ile bu süre uzayabilmektedir. Falınızı gönderirken 'falım havuza düşsün' seçeneğini işaretlemeniz halinde, geç kalan bir yorum, sıradaki yorumcumuz tarafından en kısa süre içinde yapılır.

Daha Önceki Fal ve Yorumları Nasıl Görebilirim?

Eğer geçmiş fal ve yorumlarınızı görmek isterseniz, facebook ile bağlan özelliğini kullanarak, geçmiş yorumlarınızı görebilir ve toplam fal kredinizi kontrol edebilirsiniz.

Nasıl Fal Kredi Alabilirim?

Fal Kredileri dükkan bölümünden indirimli olarak satın alabilirsiniz. Paypal hesabı veya kredi kartınız ile satın alabilir ve ödeme adımımda yorum bedelini hiç beklemeden fal kredi ile kolayca yapabilirsiniz. 10 fal kredi = 1TL'ye karşılık gelmektedir.

Mobil Ödeme Hatası Alıyorum, Ne Yapmalıyım?

Mobil ödeme sistemimiz bütün operatörlerle çalışmaktadır. (Türkcell, Vodafone, Avea) Herhangi bir sorunda operatörünüzün müşteri hizmetlerini arayıp bilgi alabilirsiniz. Hattınız mobil ödemeye kapalı ise operatörünüzün müşteri hizmetleri size bu konuda yardımcı olacaktır.

İade ve İptal Koşulları Nelerdir?

Sizlere insan odaklı ve kişisel bir hizmet sunduğumuz için kimi zaman yorumlarımız sizin beklentinizi karşılamayabiliyor. Lakin, memnuniyetiniz binnaz.com ailesinin güvencesi altındadır.

Sizlerin memnuniyetini en üst seviyede tutmak için çalışmalarımıza devam ederken, binnaz.com yorumcularının çalışma koşulları ve memnuniyeti hizmetimizin odağındadır. Bu sebeple, doğabilecek sorunlarda, elimizden geldiği sürece her iki tarafında memnun olacağı çözümü üretmeye çalışacağız.

Sesli Yorumu Dinleyemiyorum, Ne Yapmalıyım?

Eğer bu sorun yorumcumuzun ses düzeninden kaynaklanıyorsa derhal gerekli incelemeyi yapıp, size yeni ses kaydı gönderilmesi için yorumcumuzla bağlantıya geçeceğiz.

Sesli yorum nedir?

Sesli yorum seçtiğiniz takdirde, yorumcumuz sizin için 6-8 dakika uzunluğunda ses kaydı yapacak ve bunu e-mail aracılığı ile gönderdiğimiz linkten dinleyebilecek, arzu ederseniz bilgisayarınıza indirebileceksiniz.

Yorumcu profillerindeki yıldızlar ne anlama geliyor?

Yorumcularımız 500 falı tamamladıktan sonra almış oldukları krediye göre yıldız kazanırlar.

- 93'ten 95'e kadar 1 yıldız
- 95'ten 98'e 2 yıldız
- 98'den 99'a 3 yıldız
- 99 ve üstü 4 yıldız

olarak gösterilir. Yıldız sayısı, yorum ücretine artış olarak yansır.²⁰⁶

Binnaz Abla internet sayfasının Tarot Falı bölümünde verdikleri hizmetle ilgili şu açıklamaları yapmıştır:

"Tarot, Orta Çağ'ın sonlarına doğru ortaya çıkmış olduğu tahmin edilen ve insanlık çağının bilinen en eski kehanet yöntemlerinden biridir. 78 karttan ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Tarot destesini 56 karttan oluşan küçük sırlar serisi(minorarcana)ve 22 karttan oluşan büyük sırlar serisi(majorarcana)oluşturur.

Kelt Hacı:

Her tür soruya uygundur, bu sistem, gelişim süreçleri, arka planda kalan şeylerin aydınlatılması, gelecek zaman, neden öğrenme ile ilgili soruları yanıtlar.

Eğer belirli bir soru türü için hangi açılım sisteminin kullanılması gerektiğinden emin değilseniz, Kelt açılımını kullanabilirsiniz. Toplam 10 kart açılır.

İlişki Açılımı:

İki insan arasındaki ilişkinin türü hakkında bize bilgi verir.

Genelde bir aşk ilişkisinin iç yüzünü öğrenmek için açılır, ama iki insan arasında olabilecek başka ilişkiler de bu açılıma konu olabilir; örneğin iş, komşuluk ya da aile ilişkisi. Toplam 7 kart açılır. Tipik Sorular = X ile olan ilişkimin durumu nedir?

²⁰⁶ <https://www.binnaz.com/sss> (2.12.2018).

Karar Açılımı:

Bu açılım birden fazla seçenek olması ancak karar verilememesi durumuna yöneliktir. Toplam 7 kart açılır. Tipik Sorular = Seçeceğim hangi yol benim için daha iyi olacak?

Nasıl Tarot Falı Baktıracağım?

- 1)Yorumcunu Seç: En yetenekli yorumcularımızdan arzu ettiğinizi seçiniz.
- 2)Falını Gönder: Formdaki bilgileri eksiksiz doldurup, kartlarınızı seçiniz.
- 3)İşlemi Onayla: Pratik ve güvenli ödeme adımları ile işleminizi onaylayınız.²⁰⁷

[Ek 48]

“Hanesine ay doğdu mu, üç vakte kadar sevdiğini buldu mu? Fal baktırma tutkusu tüm dünyada gittikçe yükselirken, siz de bir fal bağımlısının itiraflarında kendinizi bulabilirsiniz.

Utanmıyoruz

Gece yarısı iki kadın sokakta yürüyoruz. Adımlarımız kararlı, başlarımız dik. Yaptığımız şeyden gurur duyduğumuzu söyleyemem ama utanmıyoruz da, orası kesin.

Numarayı Çevirdik

Oysa henüz birkaç dakika öncesine kadar cumartesi gecesini en sevdiğimiz restoranda keyifli keyifli yemek yiyerek geçiriyorduk. Her şey, arkadaşımın “elimde bir telefon numarası var” demesiyle başladı. Göz göze geldik, numarayı çevirdik, “tamam” cevabını alır almaz da hesabı istedik.

O Fala Bakılacaktı!

Ok yaydan çıkmıştı bir kere. O fala bakılacaktı! Üstelik ikimizde biliyorduk ki, bu ilk olmadığı gibi son da değildi. O gece gitmesek başka bir gün mutlaka giderdik. Bir kere aklımıza takıldıysa denemeden olmazdı. Sonunda kendimizi Kadıköy’de bir pastanede bulduk. Falcı belli ki mekanla anlaşmış.

Daha İyilerini Gördüm

Kimse oraya gidişimizi, tanımadığımız bir adamla buluşmamızı birer kahve içip adamı dinleyip, parayı verip mekandan ayrılışımızı yadırgamıyor. Çıkar çıkmaz birbirimize bakıp “ehh” diyoruz, “daha iyilerini gördüm”

Fal Baktırmazsa Ölecek Hastalığı

Fal baktırma merakım kaç yaşındayken başladı, ilk kez neden böyle bir şeye ihtiyaç duydum, hatırlamıyorum. İlk aşk acıma denk geliyor desek, en az 15 senesi vardır.

Umutsuz Bir İnsan Olmadım

Yani fal baktırıcılık konusunda artık uzman sayılırım, fakat sizde yanlış bir izlenim uyandırmak istemem. Hayatım boyunca umutsuz bir insan olmadım. Aslına bakarsanız fallardan medet de ummadım. Gelin görün ki uzun yıllar süren çok mutlu bir ilişkim varken bile ‘fal’ kelimesinin beni bir mıknaş gibi kendine çekmesine karşı koyamıyor ve fal baktırmak uğruna mantık dışı hareketler yapıyordum.

Yollara Düşüp Gitmek Mi Dersiniz

Yalnızca gün doğarken bakıyormuş denilen bir falcı için sabaha karşı yollara düşüp şehrin bir ucuna gitmeler mi dersiniz, “sadece bir gün İstanbul’da kalacak” denilen için üniversitede dönemimin en önemli finallerinden birini kaçırmak mı...

Ünlüler Ona Gidiyormuş

Tükenmek bilmeyen kaynağım elbette falcıların en önemli reklam alanı olan koca fısltı gazetesi ve “bilmem kimin evleneceği tarihi bilmiş, bütün ünlüler ona gidiyormuş, yurtdışındaki zengin müşterileri ona özel uçak yolluyormuş, insanın aklından geçeni bile söylüyormuş gibi sözlerle ifade edilen referanslar oldu hep.

Olta Attım

Elimde hiç yeni telefon numarası olmadığında ya da seyahatleyken birdenbire ‘fal baktırmazsa ölecek’ hastalığına tutulduğumda ise gittiğim yerde yaşayanlara “buralarda iyi bir falcı varmış, siz biliyor musunuz” diye olta attım.

Meksika’da Bile Buldum

Genelde de bu küçük mutluluk avından elim boş dönmedim. Şöyle söyleyeyim, bu yöntemle Meksika’da bile tarot okuyucusu bulmuşluğum var!

Tatmin Etmenin Onlarca Yolu

Kahve fincanını fotoğraflarını yollayınca fal yollayan aplikasyonlar, kehanet kartları, içinde bin bir türlü cevap bulunduran Cevaplar Kitabı... Bunlar gün içinde fal isteğimi tatmin etmenin onlarca yolundan sadece birkaçı.

Fal Tutma Oyunu

“Bundan sonraki şarkı benim olsun” diyerek şarkılardan fal tutma oyununu o kadar ilerlettim ki, arkadaşlarımla eğlenmeye gittiğimizde “Bundan sonraki şarkı benim olabilir mi” diye sordukları bile oluyor.

²⁰⁷ <https://www.binnaz.com/tarot-fali-nedir>.

Kitaplarda İpuçları Aramak

Kendi kendime fal bakma oyunlarımdan biri de elime herhangi bir kitap alıp onun geleceğimle ilgili ipuçları vermesini beklemek.

54'üncü sayfanın 5'inci paragrafı bana hoşlandığım adamın düşünceleriyle ilgili mesaj versin" demek ve sonra da o paragraftan anlam çıkarmaya çalışmak için kara kara düşünmek gündelik hayatımın sıradan bir parçası mesela.

Zavallı Papatyalar

Ya da seviyor sevmiyor oyunu oynarken zavallı bir papatyanın canına kastetmek.

Paralar Döken Bir Tek Ben Değilim

Geleceği ya da şimdiki hayatıyla ipuçları duymak için yanıp tutuşan, bu uğurda paralar döken bir tek ben değilim elbette. Geçtiğimiz yıl Amerika'da kendisini ölen sevgiliyle konuşuracaklarına inandığı için medyuma 700 bin dolardan fazla para döken Niall Rice'in hikâyesi çok konuşulmuştu.

Adres ve Telefonları Var

Zaten Amerikalıların bu işe duyduğu ilgiyi anlamak için Time Out New York'un internet sitesinde New York'taki en iyi falcıların adres ve telefon numaralarını bulabileceğiniz bölüme bakmak yeterli.

Ekonomik Krizin Ardından Patladı

İngiliz The Telegraph gazetesinin haberine göre İtalyanlar, 2010'da yaşadıkları büyük ekonomik krizin ardından fal ve astrolojiye yılda 5 milyar Euro'dan fazla harcamaya başlamış. Brezilya'daki falcı artışı ise ülkede araştırmalar yapılmasına sebep olmuş.

Terapist Yerine Falcı

Rio De Janeiro'daki genç kadınların çoğu terapist yerine falcıya gitmeyi tercih ettiğini söylüyor. İşler özellikle Akerika'da sokaktan geçerken karşınıza çıkabilecek dükkanların içinde gerçekleştirilen seanslarla, açıkça yürütülüyor.

Uzun lafın kisası dünya siyasi ve ekonomik krizlerle , doğal afetlerle sarsıldıkça insanlar çareyi bireysel geleceklelerinden güzel haberler alma umudunda buluyor.

Yerini Fal Kafelere Bıraktı

Türkiye'de "medyumluk faaliyetlerinden vergi mükellefi" olan falcı sayısı çok az. Bizde falcılığın en açık hali sokaktan geçerci. "Abe dur bi bakayım falına" deyip durduran teyzelerdi, onlar da yerini yavaş yavaş fal kafelere bıraktı.

Unutulmaya Yüz Tuttu

Onun dışında, altıncı hissi kuvvetli kişiler kendi evlerinde fal bakmayı tercih ediyor ya da üç beş kişi toplanırsanız sizin belirleyeceğiniz mekana gelmeyi kabul ediyor. Bakla falı ve el falı neredeyse tamamen unutulmaya yüz tutan değerlerimizden.

Su Falı Demode Oldu

Su falı demode kabul ediliyor ama retro akımların etkisinden olsa gerek, iskambil son zamanlarda geri döner gibi oldu. Tarot zamansız bir klasik ama kartları insanın kaderine etki ettiğini düşünenler tarota pek sıcak bakmıyor.

Tahtını Kimseye Kaptırmadı

Ve tabii ki Anadolu topraklarında fal tahtını kimseye kaptırmayan ve kaptırmayacak olan kahve falı... Türk kahvesi ilk kez Yavuz Sultan Selim döneminde Osmanlı sarayına girdiği için, kahve falının da bu dönemde ortaya çıktığına inanılıyor.

Onun Üstüne Yok

Fakat bu geleneğin Çin'de çanakların içinde kalan çay yapraklarının şekillerini yorumlayanlar sayesinde Çin'de ortaya çıktığını düşünenler de var. Kahve içilen her yerde her zaman bakılabildiği için onun üstüne yok.

Bir İşe Yaramadı

"Bugüne kadar bunca fal baktırmışsın, bir işe yaradı mı?" diye sorarsanız, cevabım çok net; HAYIR. Zihin okumak diye bir şey varsa en iyi medyumla hayatımızın o anki durumunu tahmin edebiliriz diyebilirim.

Astrolojiyi Tenzih Ediyorum

Fakat geleceği dair bir iki isabetli atış yapanlar dışında, şu ana kadar her söylediği gerçekleşen birine rastlamadım. (Gökyüzü olaylarının insan kaderini etkilediği önermesi üzerine çalışan astrolojiyi ayrı bir konu olduğu için tenzih ediyorum)

Daha İyi Bir Gelecek Kurabilirdim

İşin doğrusu, eğer falcılara harcadığım parayı bir kenara koysaydım belki de kendime daha iyi bir gelecek yaratabilirdim.

Fal baktırmayı gelecekte olabileceklerle ilgili bana hayal kurdurduğu için seviyorum evet ama anlaşılın artık fala inanmasam üç vakte kadar fâlsız kalsam da fena olmaz hani. (Kalamadım)²⁰⁸

²⁰⁸ Bir fal bağımlısının itirafları, NTV resmi haber Sitesi, 28.09.2016, <https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/bir-fal-bagimlisinin-itiraflari,Y7ymjGOLPUKo08yBHLqDWQ/yyumYqmLPkyYfz4cxEA8vA> (2.12.2018).

[Ek 49]

“27:93 ayeti, Kuran’ın vahyinden sonra, Allah’ın belirleyeceği bir zamanda önemli işaretlerin zuhur edeceğini, 41:53 ayeti ise, gerek ufuklarda ve gerekse insanlık alemi içinde “Zikrin” hak olduğunu kanıtlayacak işaretlerin açığa çıkacağını bildirir. 10:20 ayetinde ise Kuran’ın mucizesinin ileride ortaya çıkacağı anlatılır.”

Bir de “Ona Rabbinden daha başka bir âyet indirilse ya!” diyorlar. De ki: “Gaybı bilmek ancak Allah’a mahsustur, bekleyiniz bakalım, ben de sizinle beraber bekleyeceğim şüphesiz.”(Yunus suresi,20. ayet)

“Ve de ki: Allah’a hamdolsun. O size ayetlerini gösterecek, siz de onları tanıyacaksınız. Rabbin, yaptıklarınızdan gafil değil “ (27:93)

“Gizlenen Mucize 19 sayısı, Kuran’ın 74. suresinde sözü edilmesine rağmen Kuran’ın inişinden tam 1406 (19×74) kameri sene boyunca Kuran’ın matematiksel yapısının bir kodu olarak gizli kaldı. 1974 yılında biyokimya doktoru Reşad Halife tarafından kompüter analizleri sonucunda sonucu keşfedildi. 19 kodunun “Gizlenmiş Sır” adlı 74. surede sözü edildiğini düşündüğümüzde keşif zamanının bu iki sayının yan yana konması veya birbiriyle çarpılması sonucu elde edilen yıllara denk gelmesi ilgi çekicidir. Buna benzer daha nice ilginç işaretler, bu önemli olayın tamamen Allah’ın takdiriyle şu zamanımızda ortaya çıkarıldığını gösteriyor.”²⁰⁹

19 Kodlu Matematiksel Sistemin Bazı Örnekleri:

- Kuran’ın ilk ayeti Besmele 19 harftir.
- Kuran 114 (19×6) sureden oluşur.
- Kuran’da, numarısız Besmeleler dâhil 6346(19×334) ayet vardır. Bu sayının rakamları 6+3+4+6= 19 ‘dur.
- İlk vahy edilen 96. sure sondan 19. suredir.
- Besmele, 9. surenin başında bulunmaz; fakat bu kayıp Besmele 19 sure sonra, iki Besmele’ye sahip 27. surenin 30. ayetinde tamamlanır. Böylece Kuran’daki Besmele tekrarları 114 (19×6) olmaktadır.
- Kayıp Besmele’yi tamamlayan Besmele’nin sure ve ayet numaralarının toplamı 19’un katıdır. 27+30=57
- Besmele’deki her kelimenin Kuran boyunca tekrarlanma sayıları hep 19’un katlarıdır:

İsim→ 19→19 x 1

Allah→2698→19 x 142

Rahman→57→19 x 3

Rahim→114→19 x 6

Edip Yüksel 19 Mucizesi’nin “Ateistler, sünni ve şii mollalar ya da mukallit dindarlarca kabul edilmesini beklemediklerini aksine 19’un yalnızca inananların inancını güçlendirip reforme eden Tanrısal bir ödül” olduğunu belirtmektedir.”²¹⁰

[Ek 50]

“Gözler, çok iyi korunmalarının yanı sıra vücutta, görmeyi en rahat ve en ideal biçimde sağlayacak bir bölgeye yerleştirilmişlerdir. Acaba gözler yüzün başka bir yerinde, örneğin burnun altında bulunsalardı ne olurdu? Hem emniyet açısından riskli bir durum oluşur hem de estetik olarak oldukça çirkin bir görünüm meydana gelirdi.”²¹¹

“Gözlerin her yönden, olabilecek en ideal yerde, simetrik bir biçimde bulunmaları estetiğe de son derece uygundur. İki gözün arası ortalama tek göz boyundadır. Bu oran bozulduğunda, gözlerin arası daha açık veya daha yakın olunca yüzün tüm ifadesi değişir.”²¹²

“Bugünkü en mükemmel ve estetik görünümlü canlılar oluşmadan önce, bu canlıların anormal organları ve estetik dışı görünüşleri olmalıydı. Örneğin iki kulak, iki göz, burun ve ağızdan oluşan son derece simetrik insan yüzü meydana gelmeden önce, simetrisi bozuk olacak şekilde çok sayıda kulağı ve gözü olan, burnu iki gözü arasında veya çenesinde yer alan, gözlerinin bir kısmı kafasının arkasında veya yanaklarının üzerinde bulunan, burnu kulağının yerinde bulunup boynuna kadar uzayan ve bu şekilde milyonlarca hatta milyarlarca farklı şekilde örneklendirebileceğimiz anormal yüzler oluşmalıydı.”²¹³

“Eğer Darwinistlerin iddiaları doğru olsaydı, tesadüflerin ve mutasyonların insan vücudunda pek çok orantısızlık, dengesizlik ve gariplik oluşturması gerekirdi. Kusursuz ve muntazam olan insan bedeninde, kafatasının kalça kemiği üzerinde gelişmesi, omuzlardan birden fazla kol kemiğinin çıkması, kaburga

²⁰⁹ <https://19.org/tr/19-kodu/>.

²¹⁰ Üzerinde 19 Var, s.17.

²¹¹ Harun Yahya, *Yaratılış Atlası*, Araştırma yayıncılık, İstanbul, C. 2, 2007,s.529.

²¹² YAHYA, a.g.e., s.37.

²¹³ YAHYA, a.g.e., s.31.

kemiklerinin veya kalça kemiğinin çok sayıda olması gibi anormallikler ortaya çıkardı. Kol veya bacak kemiklerinin şimdiki olduğu gibi düzgün değil, yamuk olması gerekirdi. Ancak bu şekilde tek bir örnek bile bulunmamaktadır.”²¹⁴

“Hatta bu aşamaya gelmeden önce ayağının altında kulağı veya sırtında gözü olan, ağzı karnında yer alan, kafatasının içinde, bir yerine 2-3 ayrı beyne sahip, diz kapakları henüz oluşmadığı için ayakta duramayan, gövdesinin iki yanından birer tane yerine 3’er, 5’er tane farklı uzunlukta kol çıkan, ayak kemikleri dengede durabileceği şekilde öne değil arkaya veya yana bakan garip varlıklar da yaşamalıydı. Bu iddiaya göre yeraltında her aşaması ayrı anormalliklere sahip bu yapıların fosillerinden milyonlarcasının bulunması gerekirdi. Ama tek bir tane bile yoktur. İki, üç, dört, beş başlı insanlar, böcekler gibi yüzlerce göze sahip, birçok kolu olan ve hatta 2-3 metrelik kolları olan ve bu tarzda anormalliklere sahip pek çok insan fosili bulunmalıydı. Aynı bu şekilde her hayvan ve bitki türü için de anormal örnekler olması gerekirdi. Bütün deniz hayvanlarının da ara fosillerinin son derece anormal varlıklara dönüşmesi gerekirdi. Ancak bunlardan da tek bir tane bile yoktur. Fosilleri bulunan milyonlarca örneğin hepsi normal canlılara aittir.”²¹⁵

[Ek 51]

“Kuran’da yer alan bilgiden Hz. Nuh’un inşa ettiği geminin buharlı bir gemi olduğu anlaşılmaktadır. Bu bilgiye, ayette yer alan ‘tandır feveran ettiği zaman’ ifadesiyle dikkat çekilmektedir. ‘Sonunda emrimiz geldiğinde ve tandır feveran ettiği zaman, dedik ki: Her birinden ikişer çift (hayvan) ile aleyhlerinde söz geçmiş olanlar dışında, aileni ve iman edenleri ona yükle...’ (Hud Suresi, 40). Tandır hala çeşitli bölgelerde kullanılan bir tür ocaktır. Feveran etmek, fişkırmak ve kaynamak anlamındadır. Hz. Nuh’un gemisinin, tandırın feveran etmesiyle yani ocağın (kazanın) kaynamasıyla hareket etmeye hazır hale geldiği anlaşılmaktadır.”²¹⁶

“Nitekim Elmalılı Hamdi Yazar tefsirinde de, Hz. Nuh’un gemisinin ‘kazanla çalışan yani bir tür buharlı gemi’ olduğu açıklanmaktadır.”²¹⁷

[Ek 52]

“Hz. Süleyman döneminde de, bu kutlu peygamber vesilesiyle bilim, sanat ve teknolojiye çok önemli ilerlemeler sağlanmıştır. Örneğin Kuran’da Hz. Süleyman döneminde uçak gibi hızlı ulaşım araçlarının kullanıldığına işaret edilmektedir: ‘Süleyman için de, sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü bir ay (mesafe) olan rüzgara (boyun eğdirdik)...’ (Sebe Suresi, 12) Bu ayet-i kerimede ulaşılabildiğine dikkat çekilmektedir. Bu, günümüzdeki uçak teknolojisine benzer bir teknoloji kullanılan, rüzgarla hareket eden vasıtalara işaret etmektedir.”²¹⁸

“Geçmiş medeniyetlere ait kalıntılar incelendiğinde, hava ulaşımının bildiğimiz tarihten çok daha eskilere kadar uzandığı anlaşılmaktadır. Mayaların kalıntılarında, Mısır piramitlerindeki resimlerde, Sümer yazıtlarında ve Japonya’da bulunan kalıntılarda çeşitli uçak, planör, helikopter benzeri araçlara, pilot giysili heykellere sıkça rastlanmaktadır.”²¹⁹

“Geçmiş medeniyetlerin hava ulaşımını kullandıklarına işaret eden delillerden biri, Mısır’da bulunan planör modelidir (MÖ 2000). Concorde uçaklarda olduğu gibi, hızdan minimum kayıpla maksimum yük taşıyabilecek şekilde tasarlanmıştır. Bu durum, Antik Mısırlıların çok iyi aerodinamik bilgisine sahip olduklarını gösterir.”²²⁰

“Abydios Tapınağı’nın (Mısır) duvarlarında Dr. Ruth Hiver tarafından bulunan bu resimlerdeki araçların, günümüzde de kullanılan helikopter, jet ve uçak gibi araçlarla olan benzerliği dikkat çekicidir.”²²¹

“Doğu kıyafetlerinin çok kapsamlı teknik donanıma sahip oldukları görülmektedir. Bu kıyafetler, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde kullanılan pilot ya da dalgıç kıyafetlerine benzemektedir. Doğu kıyafetlerinin üzerindeki zırh, insana hareket imkânı sağlayan eklem yerlerine sahiptir. Nefes alma bölümleri bulunmaktadır. Gözler özel bir gözlükle korunmaktadır. Çıkarılabilir eldivenleri bulunmaktadır. Özellikle

²¹⁴ Yahya, a.g.e., s. 32.

²¹⁵ Yahya, a.g.e., s. 35.

²¹⁶ Yahya, a.g.e., s. 529.

²¹⁷ Yahya, a.g.e., s. 529.

²¹⁸ Yahya, a.g.e., s. 529.

²¹⁹ Yahya, a.g.e., s. 554.

²²⁰ Yahya, a.g.e., s. 554.

²²¹ Yahya, a.g.e., s. 555.

de miğferler çok ilgi çekicidir; yuvarlak, hava kanallı, kulaklıklılı, nefes alma düzenekli ve korunaklı gözlüklere sahip şekilde tasarlanmıştır.”²²²

Harun Yahya Güney Amerikalı eski medeniyetlerin de gelişmiş hava araçlarına sahip olduklarını bulmuştur. Aktaralım:

“(Güney Amerika, Colombia’da bir mağarada bulunan, som altından) bu küçük heykelciğin aerodinamik yapısı, kuyruk bölümündeki kenarları çıkıntılı dümeni, günümüzdeki modern uçaklardan farklı değil.”²²³

“Vera Cruz’da bulunan, MS 200 yılına ait olan bu heykel, araştırmacılar tarafından bir hoverkrafta, yani hem karada giden hem de deniz üzerinde hareket edebilen bir taşıta benzetilmektedir. Kenarlarındaki kanatlar havanın dairesel şekilde hareket etmesini sağlamakta, kuyruğu dümen görevi görmekte, aracın üzerinde egzoz çıkışı ve kumanda paneli görevi gören bir bölüm bulunmaktadır. Aracı kullanan pilotun giysisi de bu benzerliği doğrular niteliktedir.”²²⁴

[Ek 53]

“Bir başka ayette ise Hz. Süleyman’ın ‘erimiş bakırı sel gibi’ kullandığı haber verilmiştir (Sebe, 12). Erimiş bakırın kullanılması ile, Hz. Süleyman döneminde elektrik kullanılan yüksek bir teknolojinin varlığına da işaret edilmektedir. Bilindiği gibi bakır, elektriği ve ısıyı en iyi ileten metallerden biridir ve bu yönüyle elektrik sanayinin temelini oluşturmaktadır. Ayette geçen ‘sel gibi akıttık’ ifadesiyle, muhtemelen Hz. Süleyman döneminde yüksek miktarda üretilen elektriğin, teknolojiye pek çok alanda kullanıldığına dikkat çekilmektedir.”²²⁵

Harun Yahya Mısırlılarda elektrik üretiminde ve kullanımı üzerine şu tezi kaynak göstermiştir:

“Dendera’daki Hathor Tapınağı’nda bulunan bazı duvar resimlerin yer alan figürler, Antik Mısırlıların elektriği bildiği ve kullandığı ihtimalini gündeme getirmiştir. Söz konusu resim dikkatlice (Harun Yahya yöntemiyle-EH) incelendiğinde, tıpkı günümüzdeki gibi yüksek voltaj yalıtımının o günlerde de kullanıldığı görülür: Ampul görünümündeki şekil dikdörtgen bir sütun (bu sütun izolator olarak kullanıldığı tahmin edilen ve ced sütunu olarak adlandırılan bir sütundur) tarafından desteklenmektedir. Resimdeki şeklin günümüz elektrik lambalarıyla olan bu şaşırtıcı benzerliği, çok dikkat çekicidir.”

“Mısır hiyerogliflerinde sıkça rastlanan ced sütunu, bir tür elektrik malzemesini sembolize ediyor olabilir. Ced sütunu jeneratör görevi görüyor ve bu şekilde aydınlatma sağlanıyor olabilir.”

“Mısır’da elektriğin kullanılmış olabileceğini gösteren delillerden biri de piramitlerin iç duvarlarında hiç is izinin bulunmamasıdır. Eğer evrimci arkeologların iddia ettiği gibi, aydınlatma için meşale ve benzeri malzemeler kullanılmış olsaydı duvarlarda mutlaka is olması gerekirdi.”²²⁶

[Ek 54]

“Aslında ‘çamurdan tüm insanların yaratılmasının’ açıklaması çok basittir ve çamurdan yaratılışımız her gün gözümüzün önünde gerçekleşmektedir. Birçok zaman gözlerimizin önündeki en açık ve en basit yorumu tercih etmek yerine zorlama yorumların peşinde koştuğumuz için yanılmaktayız. Yediğimiz gıdalar ya hayvansal ya da bitkisel kökenlidir. Tohumu toprağa ekilen bitki, toprağı ve suyu (çamuru) değişime uğratarak kendi bedenini oluşturur; bu bitkileri yiyen hayvanlar da bunları değişime uğratarak kendi bedenlerini oluşturur. Örneğin salatalık ve domatesin tohumu toprağa ekilir, bu bitkiler toprak ve suyu değişime uğratarak kendi bedenlerini oluşturur, daha sonra bunları yiyen tavuk gibi hayvanlar da bunları yiyerek ve vücutlarında değişime uğratarak kendi bedenlerini oluşturur. Sonuçta bitkiler ve hayvanlar çamur hammaddesinin değişime uğramasıyla oluşmaktadır. Bu gıdaları yediğimiz zaman, aslında hayvanların ve bitkilerin bedenlerini yemiş oluyoruz ve vücudumuzda, bu canlıların bedenlerinin parçaları olan protein gibi yapıtaşları değişerek bizlerin vücudunun birer parçası olmaktadır. Vücudumuzda her dakika yüz milyonlarca hücre ölmekte ve yüz milyonlarca yeni hücre oluşmaktadır. Bu yenilenen hücreler ‘ben’ dediğimiz varlığımızı oluşturmaktadır. Bu hücrelerimizin hammaddesi çamurun değişime uğraması olan yediğimiz bitkisel ve hayvansal gıdalardır, yani biz de her an çamurun değişime uğramasıyla oluşmaktayız. Her bir insanın vücudu, her an, hayvan ve bitki bedenlerinden oluşmaktadır; yediğimiz salatalık ve tavuk her an ‘biz’ olmaktadır. Kısacası ‘çamurdan yaratılma’ olmuş bitmiş bir süreç değildir, her an devam eden ve bizim de tanıklık ettiğimiz bir süreçtir ve sadece ilk insanla değil bütün insanlarla ilgilidir. Zaten bu yüzden de bizim bedenimizde olup da toprakta olmayan hiçbir element mevcut değildir. Vücudumuzun yapıtaşları olan demir, oksijen, kalsiyum, çinko gibi elementlerin hepsi

²²² Yahya, a.g.e., s. 557.

²²³ Yahya, a.g.e., s. 556.

²²⁴ Yahya, a.g.e., s. 556.

²²⁵ Yahya, a.g.e., s. 529.

²²⁶ Yahya, a.g.e., s. 560.

toprakta mevcuttur. Ayetler bu kadar basit bir şekilde, en ufak bir zorlama olmaksızın anlaşılabilir ve bu şekilde anlayış, neden ayetlerde bütün insanların çamurdan yaratıldığının ifade edildiğini çok daha iyi anlamamızı sağlar. Kuran'da "çamurdan yaratılmadan" bahsedilmesinden dolayı evrim teorisine karşı çıkılması gerektiğini söyleyenlerin, en temel itiraz olarak gördükleri bu hususun cevabı bu kadar basittir.²²⁷

Bu kitabın son başlığında, evrim teorisinin Allah'ın varlığı hakkında ileri sürülen delillere tehdit olup olmadığı da incelenecektir. Bu deliller hakkındaki kanaat her ne olursa olsun, cansız çamur hammaddesinden canlıların oluşumunu tarif eden biyolojiyle ilgili herhangi bir açıklamanın (bu açıklama ister doğru ister yanlış olsun) İslam dininin anlattığı yaratılış ile çelişmediği açıktır.²²⁸

[Ek 55]

"Kuran ayetlerindeki her ifade son derece incelik ile seçilmiştir. Bu da Kuran'ın Allah sözü olduğunun açık delillerindedir. Bunlardan biri de Evren'in ve yeryüzünün yokluktan yaratıldığının ifade edildiği ayettir. Ayette geçen "ibda" kelimesi bir şeyin, herhangi başka bir şeyden değil, tam anlamıyla yoktan var edildiği anlamına gelir. Aynı zamanda bu kelime, bir şeyin bir örneğe göre değil de, eşi ve benzeri olmadan yaratılması anlamına gelir. Yaratılışın büyük mucizesi, tüm varlığın yoktan yaratılmış olmasında gizlidir.²²⁹

İnsanın topraktan yaratılması üzerine çok spekülasyon yapılmıştır. Biyoloji ve kimya gibi bilimlerin gelişmesiyle hem toprağın hem de insan vücudunun analitik incelemesinin daha detaylı yapılması mümkün hale gelmiştir. Bu incelemeler sonucunda insan vücudunun içerdiği maddeler ile toprağın içerdiği maddelerin tamamen aynı olduğu anlaşılmıştır. Bu maddeler; alüminyum, demir, kalsiyum, oksijen, silikon, sodyum, potasyum, magnezyum, hidrojen, klor, iyot, manganez, kurşun, fosfor, bakır, gümüş, karbon, çinko, kükürt ve azottur.

Amerika'daki bir kimya bürosunun yaptığı analize göre insan vücudunun %65'i oksijen, %18'i karbon, %10'u hidrojen, %3'ü azot, % 1,5'i kalsiyum, %1'i fosfor, geri kalanı da diğer elementlerdir. Allah'ın muhteşem sanatı sayesinde tüm bu cansız ve şuursuz atomlar belli bir şekilde birleşerek insanı meydana getirmektedir. İşin daha da ilginç tarafı söz konusu maddelerin hammadde olarak son derece düşük bir değere sahip olmasıdır. Oranları verilen temel maddelerin New York Borsası'ndaki yaklaşık değeri 5 dolar civarındadır. Bazen kendimizi bir şey sanarak hem Allah'a hem de etrafımıza karşı kibirleniriz. Oysa "ben" dediğimiz şeyin bedensel boyutunu meydana getiren elementlerin maddi değeri 5 doları geçmemektedir. Allah maddi anlamda değersiz olan malzemelerden insan mucizesini var etmektedir. Bu mucizenin hikmeti malzemede değil malzemeyi yaratan ve en güzel surette şekillendiren Allah'tadır.²³⁰

[Ek 56]

"Biz kimiz? Nereden geldik? Neden buradayız? Hayatın amacı nedir? Nereye gidiyoruz ?... İşte insanlığın varoluşuyla ilgili akıllardan çıkmayan ve on binlerce yıldır cevap aradığımız sorular. İşte bu anlamda öğrenme içgüdüğü ve bilgi edinme arzusu , belki de insanoğluna verilen en büyük armağanlardan biri. Ve zihinlerimizi açmadan da bilgiyi yakalayamayız. Dünya gezegeni üzerinde insan adı verilen canlı türü tohumlandırıldığından beri öğrenme isteği ve merak , bu türün kaderini etkilemiş , yön vermiş ve aydınlatmıştır.

Dünyamızın cetvel gibi düz olduğuna inanılan çağlarda, kendinizi " hayır! Dünya yuvarlıktır! " diyen Galileo Galilei'nin yerine koyun ..." Akdeniz'den sonra büyük bir uçurum var, oraya giden gemiler sonsuzda kaybolur" görüşüne karşı olan , inancını kanıtlamak uğruna yelken açan kaptanı düşünün... önce buhar gücü , sonra sıvı yakıtlarla motorlu taşıtları hareket ettirmeyi planlayan , daha sonra da uçan araçlar yapmayı düşünen ve alay konusu olan insanları gözlerinizi önüne getirin. . .

Sınırlarını henüz bilemediğimiz, düşünmekten de aciz olduğumuz Kozmik bir okyanusun "Dünya" adını verdiğimiz kıyılarında yaşayan bizler, Batlamyus'un dünyayı evrenin merkezi sayan görüşüne 1500 yıl bağlandıktan sonra, bu uçsuz bucaksız okyanusa açılır açılmaz anladık ki, yüz milyarlarca galaksiden sadece biri olan Samanyolu adlı bir galaksinin ücra bir köşesindeki bir yıldızın çevresinde dolanan bir toz zerreciği üzerinde yaşıyoruz.

Hala ortaçağ zihniyetiyle ve politik, ekonomik ve dinsel endişelerle, bu konuyla ilgili bilgiler ve kanıtlar dünya insanından saklanmaktadır İnsanoğlu tüm varoluş zamanlarının içindeki en önemli geçiş devresinde bulunmaktadır ve u anlamda UFO'ların temsil ettiği evrende zeki hayat gerçeği ; dünya insanlığının çok yakın gelecekte içine gireceği yepyeni bir realitenin önemli bir bölümünü kapsamaktadır.

²²⁷ Caner Taslaman, *Bir Müslüman Evrimci Olabilir mi?*, İstanbul: Destek yayınları.

²²⁸ Taslaman, a.g.e., s. 76.

²²⁹ Emre Dorman, *Allah'ın Parmak İzi*, Destek yayınları, 2016.

²³⁰ Dorman, a.g.e., s. 100.

Evren yolcularıyla tanışmamıza ve onların bu sonsuzluk içindeki bilgi ve ışık yolculuklarına katılmamıza çok az kaldı.²³¹

“Araştırmacıların çalışmaları henüz bitmemiş olmakla beraber, genel mahiyette de olsa, uzaydan gelenlerin hiç değilse dış görünüşleri hakkında genel bir sınıflama yapacak kadar elde bilgi toplamış bulunuyoruz. Bu bölümde tamamen gözleme dayalı istatistiklerden çıkarılmış bir sınıflamayı sizlere nakletmeye çalışacağız.

Uzaydan gelenler insan, robot, hayvan yada herhangi bir gözlem-diski olsun; olaylarda hiçbir gelişigüzellik , rasgelelik bulunmamaktadır. Tam tersine uçan daire olayları, görüldüğü ve anlayabildiğimiz kadarıyla bile, büyük bir şuurluluk arz etmektedir. Uzaydan gelenlerin, henüz tam olarak anlayamıyor olsak bile , tüm dünya insanların ilgilendiren bir amaca göre hareket ettikleri anlaşılmaktadır. Uçan daire olaylarını yöneten sistemin yada sistemlerin Dünya teknolojisinden çok ileri bir teknolojiye buldukları hususu da bu istatistiklerden anlaşılmaktadır.

Her canlının bulunduğu ortama uyması evrensel bir yasa. Dünyadaki canlılar dünya kuruluşu beri fizik küfre olarak geçirdiği değişikliklere uymak üzere birçok farklılık göstermiştir. Bu değişimler, devamlı olarak değişmekte olan fizik ve ruhsal etkilere paralel olarak sürüp gitmektedir. Bunun tabii sonucu olarak, elbette ki bizimkinden çok daha değişik fizik ve ruhsal etkiler taşıyan maddesel ortamlarda çok değişik canlı tipleri bulunacaktır. Ama tuhaf olan şudur ki, belirli bir prototip (baş-gövde-kollar-bacaklar olmak üzere) adeta, hiç değilse bizimkinden çok farklı olmayan maddesel ortamlarda muhafaza edilmiş. Hatta bu evrensel şekle robotlarda bile sadık kalmıştır. Hatta uzaydan gelen robotlar o kadar gelişmiş görünmektedir ki, bunların hem dış görünüş hem de davranışlar bakımından şuurlu bir varlıktan ayırmak çok zordur. Bundan başka tamamen bizim gibi et ve kemikten yapıldığı belli olan varlıkların robot gibi hareket ettikleri de gözlemlerde geçmektedir.

Dünya dışı varlıklarla temas kuran şahıslardan ve de yakın gözlem raporlarından edinilen bilgilere göre gezegenimizi en çok ziyaret eden varlık grupları şunlardır:

- Pleiadesliler
- Siriuslular
- Orionlular
- Zeta-Reticuliler
- Arcturuslular
- Andromedalılar
- Santorlar
- Vegalar
- Nordikler
- Maviler

Dünya dışı varlık tipleri incelenirken anlaşılması gereken önemli noktalardan biri, tüm dünya dışı varlıkların insan görünümünde olmadığıdır. Farklı gezegen koşulları altında ve farklı atmosferik ortamlarda gelişen beden biçimleri, doğal olarak farklı görünümde olmaktadır. Bu nedenle evren, birbirine benzeyen ve benzemeyen sayısız yaşam formuyla doludur.

Ziyaretçiler arasında bizim galaksimizden olduğu kadar uzak galaksilerden gelenler de bulunmaktadır. Temasçılardan edinilen bilgilere göre, insanlarla iletişim kuran dünya dışı varlıkların yüzde 95'i pozitif bir kişiliğe sahiptirler. Bu uygarlıkların büyük çoğunluğu teknolojik ve ruhsal yapı yönünden insanlardan çok ileridedirler. Onlar, insanların özgür iradelerine saygı duyarlar ve evrimimize herhangi bir şekilde müdahale etmezler.

Pleiadesliler

Pleiadesliler, Dünyamızdan 400 ışık yılı uzaklıkta bulunan ve Yedi Kardeşler olarak da anılan Pleiades takımıyıldızındaki Erra gezegeninden gelmektedirler. Bu varlıklar, fiziksel görünüş itibarıyla insan ırkına benzemektedirler. Tam bir insan görünümünde olan Pleiadesliler genelde sarışın olmakla beraber, bazıları koyu renk saçlıdır. Gözleri genelde açık mavi ya da açık kahverengidir. Pleiadesliler arasında yaklaşık 1.50 cm. boylarında çok narin yapılı varlıklar olduğu gibi, 2 m. boyunda olanlar da bulunmaktadır. Bazıları kızıl saçlı ve açık tenlidir. Pleiadesliler insanlarla en çok ve sık temas kuran varlık tipidir. Pleiadesliler pozitif odaklı; teknolojik ve zihinsel açıdan ileri varlıklardır.

Siriuslular

Dünyamızdan 8 ışık yılı uzaklıkta bulunan ve köpek yıldızı olarak da bilinen Sirius, ileri bilince açılan boyutlar arası bir kapı niteliğindedir. Siriuslular teknolojik ve spirittüel açıdan bizden oldukça ileridir.

Siriuslular Pleiadesliler'e göre daha koyu renkte bir tene sahiptirler; ten renkleri açık kahverengiden çok koyu kahverengiye varan bir çeşitlilik göstermektedir. Çarpıcı bir göz yapısına sahiptirler; gözleri büyüktür ve hafifçe kesişmektedir.

²³¹ <http://siriusufo.org/haktan-akdogan-evrende-yalniz-degiliz/>.

Siriusluların atalarından bazıları uzak geçmişte gezegenimizle etkileşime geçmişler ve genetik projenin bir parçası olmuşlardır. Hatta bazıları kendi içlerinde genetik değişimlere uğramışlardır. Bu değişimler sonucu bazıları daha açık bir tene sahip olurlarken, bazıları ise genetik açıdan diğerlerinden çok daha farklı hale gelmişlerdir.

Siriusluların bazıları insana hiç de benzemeyen varlıklardır; daha çok böcek ve sürüngenleri andırırlar. Bunlar insan gibi memeli yaratıklar olmalarına rağmen, farklı bir görünüme sahiptirler.

Orionlular

Orionlu varlıkların yaklaşık %75'i insan benzeri bir görünüme sahiptir; geri kalan %14 ise insanlara benzememektedir. Orionluların en belirgin özelliği gözlerinin benzersizliğidir. Oldukça keskin mavi gözlere sahip Orionlu varlıklarla temasa geçmiş pek çok insan bulunmaktadır. İnsan benzeri Orionluların %90'ı açık kahverengi tene sahiptir; geri kalan % 10 ise Kafkas tipli, açık renk saçlı varlıklardır.

ZetaReticuliler

Bu insan benzeri varlıklar, Reticulum adını verdiğimiz güney takım yıldızındaki Zeta 1 ve Zeta II ikiz yıldızlarından gelmektedirler. ZetaReticuliler 1 m.- 1,5 m. boyundadırlar; genelde zayıf görümlü, vücutlarına oranla büyük kafalı ve saçsızdırlar. Gözleri büyük ve kapaksızdır. Ağız, burun ve kulakları çok küçüktür. Zetalar, türlerini değiştirmek ve bugünkü hallerine gelebilmek için genetik mühendislik ve klonlamadan yararlanmışlardır. Zetalar dünyamızı sıkça ziyaret etmekte ve insanlar tarafından genellikle "gri varlıklar" olarak adlandırılmaktadırlar. ZetaReticulilerin türlerinde değişime gitmeden önceki temel genetik özellikleri insan ırkına benzemektedir. Zetalar, dönüşümleri sırasında beden yapılarını da değiştirmişlerdir. Bu, onların neden dünyayı ziyaret ettiklerini ve genlerimizle ilgilendiklerini de açıklamaktadır. Dönüşümleri sırasında kendilerini duygulardan arındırmakla hata yaptıklarını düşünen Zetalar, yeni bir değişim için orijinal genlerini aramaktadırlar.

Andromedalılar

Spiritüel varlıklar olan Andromedalılar, Andromeda galaksisinden gelen çok eski, meleşimsi bir ırktır. Bu varlıklar, Pleiadeslilerin ve tüm insan evriminin liderleridir. Aynı zamanda tamamen farklı bir evrim kolu olan ve hem suda hem de karada yaşayabilen Cygnusian ırklarını da yönetmektedirler.

Arcturuslular

Booestetakım yıldızındaki kırmızı dev yıldız Arcturus, Dünyadan yaklaşık 36 ışık yılı uzaklıkta bulunmaktadır ve olağanüstü parlaklığı sayesinde Mart-Kasım ayları arasında kuzey yarım küreden görülebilmektedir. Arcturus uygarlığı, galaksimiz içindeki en gelişmiş uygarlıklardan biridir. 5. Boyutta bulunan Arcturus uygarlığı dünyanın gelecekteki prototipi olarak kabul edilmektedir. Arcturuslular, fiziksel olarak kısa boylu ve zayıftırlar. Boyları 90- 120 cm. arasındadır. Birbirlerine çok benzeyen bu varlıklar, bu durumun birbirleriyle kıyaslanmayı önlemesinden dolayı memnundurlar. Tenleri yeşilimsi renktedir. Büyük, badem biçimli gözleri vardır. 3 parmaklıdırlar. Arcturusluların gözleri, koyu kahverengi ya da siyahtır. Fakat görmelerini sağlayan ana organları, gerçekte gözleri değil telepatik bilinçleridir. İşitme duyuvarı ise telepatik özelliklerinden bile daha ileridir.

Vegalar

Vegalar, Dünya'dan yaklaşık 26 ışık yılı uzaklıkta bulunan Lyra takımıyıldızındaki en parlak yıldız olan Vega'dan gelmektedirler. Bu varlıklar 1.80- 2.10 cm boylarındırlar. Kalın ve dayanıklı derileri vardır. Vegaların temel saç renkleri siyahtır; fakat aralarında koyu kahverengi saçlılar da bulunmaktadır. Bazı Vegaların ise çok az saçı vardır ya da hiç saçı yoktur.

Vegalar iki sınıfa ayrılmaktadır. İlk sınıftaki Vegalar insan benzeri varlıklardır. Oldukça çarpıcı gözleri vardır, fakat Zetalardan farklı olarak gözkapakları mevcuttur. İkinci tür Vegalar ise insana benzememektedirler. Böcek ve sürüngenleri andıran bir görünümüleri vardır. Bu sınıftaki Vegaların saç renkleri genellikle yeşilimsidir. Derilerinde ve kanlarında bulunan bakır, vücutlarına yeşil bir renk vermektedir.

Santorlar

Santorlar, Dünyamızdan yalnızca 4.2 ışık yılı uzaklıkta bulunan Alfa Merkezi Sistemi'ndeki en yakın komşularımızdır. Santorlar, teknolojik ve ruhsal açıdan bize yakın güneş sistemlerindeki en gelişmiş medeniyetlerden biridir. Siriuslular, Pleiadesliler ve Venüslülerle aralarında yakın bir bağlantı bulunmaktadır.

Alfa Merkezi Sistemi, 3 yıldızdan oluşmaktadır; bunlar astronomik literatürde Alfa A,B,C olarak adlandırılmaktadırlar. Bunlardan Alfa C yıldızı güneş sistemimize en yakın olanıdır.

Santorlar, diğer medeniyetlerle birlikte, özellikle son 4000 yıldır dünyadaki evrimi izlemekte, ve insanlara evrimlerindeki bir sonraki adım olan Yeni Çağa geçişlerinde yardım etmektedirler.

Santorların teknik yetenekleri hayal edebildiğimizden çok ötesindedir. Devasa uzay gemilerinin yapımı ve yıldızlar arası seyahat, ancak Santorlar'ın da sahip olduğu maddeleşme ve madde boyutundan ileri bir boyuta geçme yeteneği ile mümkündür.

Nordikler

Nordikler, geldikleri yıldız sistemini hiçbir zaman açıklamamışlardır. Oldukça güzel görümlü varlıklardır; sarı saçlıdırlar, bu yüzden çoğu kez "sarışınlar" olarak adlandırılırlar. Gözleri koyu mavi

renktedir. Boyları 1.50- 1.80 cm arasında değişmektedir. Nordikler, Dünyadaki sorunları çözmek için uğraşmaktadırlar. Kendilerine değil de başkalarına odaklanan varlıklarla çalışmayı tercih ederler.

Maviler

Maviler de Nordikler gibi hangi yıldızdan geldiklerini açıklamamaktadırlar. Kısa boylu varlıklardır ve yarısaydam, mavimsi bir tenleri vardır. Gözleri büyüktür ve badem biçimindedir. Oldukça spiritüel varlıklardır ve her insanın kendi yolunu takip etmesi gerektiğine inanırlar.²³²

[Ek 57]

“Türkiye- Suriye sınır hattında 1999 yılında ışık saçan yabancı cisimlerin sınır hattında uçuşu üzerine önce bölgeye F-16 savaş uçakları, ardından helikopter ile Özel Kuvvetler Komutanlığı timinin gönderdiğini ortaya çıktı.

Diyarbakır’da 1999’da 7’nci Kolordu Komutanlığı yapan ve daha sonra Balyoz davasından da uzun süre tutuklu kalan emekli Korgeneral Doğan Temel’in anılarını anlattığı kitapta, 19 yıl önce Mardin’in Nusaybin ilçesinde yapılan operasyonun detayları anlatıldı.

Temel kitabında, sınır hattı bölgesine gönderilen F-16’ların yabancı cismi yakalaması ile elektronik sistemlerinin kilitlenmesi sonucu döndüğünü, ardından özel kuvvetlerden bir timin helikopter ile bölgeye gönderildiğini ancak, UFO olduğu tahmin edilen cisimlerin daha sonra kayıplara karıştığını yazdı.

Fotoğrafları Paylaştı

Doğan, kitabında UFO olduğu değerlendirilen ve sınır hattındaki askerlerin termal kamera ile çektiği fotoğrafları da kitabında paylaştı.

Diyarbakır’da, 1999-2001 yılları arasında 7’nci Kolordu Komutanı olarak görev yapan ve 2003’te Harp Akademileri Komutan Yardımcısı iken emekliliğe sevk edilen Korgeneral Doğan Temel’in anılarını ‘Torunum Sana Hangi Birilerini Anlatsam’ adlı kitapta yazdı.

Kitapta, Güneydoğu- Terör, Kıbrıs ve İrtica konularında değerlendirmelerini yazan emekli Korgeneral Temel, 1999 yılında Türkiye-Suriye sınırında yaşanan ve bugüne kadar hiç bilinmeyen bir operasyon ve detaylarını da yazdı. Kitapta, ‘UFO’lar’ başlığı altında detayları verilen kitapta şöyle denildi:

“Termal Kameralar Kaydetti”

“Mardin’in Nusaybin ilçesi yakınında, Suriye hududundan iki ışıklı cismin havadan hududumuzu geçtiği bilgisi geldi. Kolordu Harekât Merkezinden durumu takip ediyordum.

Değerlendirmelerimiz biri önde, diğeri arkada onu takip eder görüntüsü veren bu iki ışıklı cismin, Suriye helikopterleri olduğu şeklindeydi.

Suriye hududunda, birbirinden tamamen uzak ve farklı iki hudut karakolunda, gece görüşlü termal kameraların, yine birbirinden habersiz olarak kaydettikleri görüntüler son derece ilginçti.

“Ani Hareketler, Renkli Işıklar”

İki meçhul ışıklı cisim; zaman zaman biri diğeri gibi, zaman zaman aniden havada asılı durarak veya aniden hızlanıp ayrılarak hareket ediyor, bazen bir köye yaklaşıyor, bazen sarı-turuncu-mavi-yeşil ışıklar çakarak iniş yapıyor görüntüleri veriyordu.

“Elektronik Sistemler Kilitlendi”

Diyarbakır’daki 2’nci Taktik Hava Kuvvetlerinden, hazır bekleyen iki F-16’nın bölgeyi ve ışıklı cisimleri kontrol etmek için havalanmalarını istedik. F-16’ların bölgeye yaklaşırken tüm elektronik sistemlerinin kilitlendiğini ve geri döndükleri bildirildi.

Gece yarı olmuş, hepimiz merak ve biraz da heyecanla olayı takip ediyoruz. Helikopter olsalar, havada bu kadar saat kalmaları veya bu kadar hızlı hareket etmeleri mümkün değildi.”

UFO’lar İçin Özel Kuvvet Komutanlığı Timi Gönderildi, UFO’lar Kaçtı

Emekli Korgeneral Temel kitabın devamında, operasyonu anlatırken, durumu yerinde incelemesi için Özel Kuvvetler Alay Komutanı Kurmay Albay H.K. ve bir özel timin Black Hawk helikopteri ile Nusaybin ilçesine gönderdiğini belirterek, şöyle devam etti:

“Bu arada meçhul cisimlerden birinin Nusaybin kuzeyinde bir köyün yakınlarına indiği köye yakın jandarma karakolu kule gözetleme nöbetçisi tarafından bildirildi. Özel Kuvvetleri bildirilen köye yönelttim. Özel tim, zorunlu olarak helikopterden inip yaya olarak köye ulaştığında, indiği söylenen cisim koybolmuş fakat köylülerce de görülmüştü. Kovalamaca sabahın ilk saatlerine kadar devam etti ve sonunda iki cisim Diyarbakır istikametinde gözden kayboldular.

“İki Yanı Isırılmış Elma Koçanı Şeklinde”

Sabah ilk işim, olayı görüntüleyen termal kamera uzmanlarını ve ilgili Birlik Komutanlarını yanıma çağırarak bizzat dinlemek oldu. Termal kamera operatörü uzman erbaş gördüğü cismi; ‘iki yanı ısırılmış elma koçanı şeklinde, altından turuncu, yeşil, mavi ışıklar çıkarıyordu’ diyerek tanımladı.

“Görgü Tanıkları Çoktu”

²³² <http://siriusufo.org/varlik-tipleri/>.

Diğer operatör astsubay ve görgü tanıkları da benzer şeyler söyledi. Görgü tanıkları çoktu; hudut karakolları, Özel Kuvvetler Alay Komutanı ve timi, jandarma karakolu görevlileri ve köylüler.

Elimde 1 yıl önce Diyarbakır güneydoğusu semalarında görülen 4 meçhul cismin çok net çekilmiş bir fotoğrafı vardı. İfadelerle, bu fotoğrafta görülen meçhul cisimler aynen örtüşüyordu; ‘İki yanı ısırlmış elma koçanı’ gibi, renkli ışıklar saçıyorlardı.”

“Tebdir Alın Dedik”

Emekli Korgeneral Temel kitabında UFO olduğu değerlendirilen sicimler ile ilgili başından beri üst komutanlıklarına bilgi verdiğini kitabında anlatırken, “Çekilen görüntüler, videokasetler ve görgü tanıklarından bazılarını gönderdik. Bu arada, hudut birlik komutanlarına, uygun fotoğraf makineleriyle ertesi günün akşamı için tebdir almalarını ve tekrar görülmeleri durumunda meçhul cisimleri görüntülemelerini istedim.

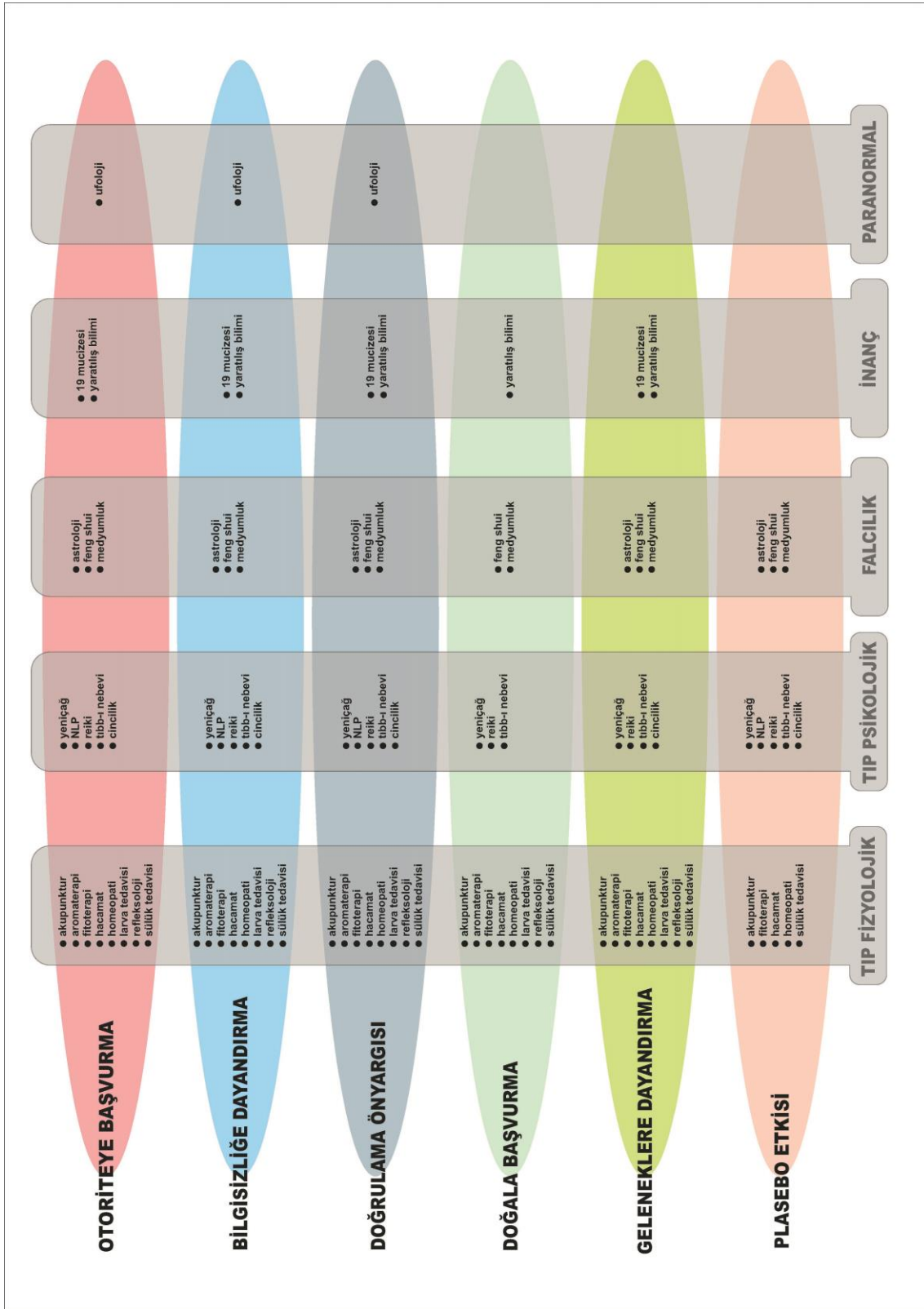
“Şırnak’ta Da Görüldüler”

Şırnak’a yakın bir hudut karakolumuz, bu kez kendilerinin oldukça yükseğinde, çok az hareket eden benzer bir cismi tespit ettiler. Ancak, gece çektikleri resim arzu edilen şekilde ve netlikte olmadı.” dedi.

Emekli Korgeneral Doğan Temel, söz konusu F-16’lar ve Özel kuvvetler’inde katıldığı UFO operasyonu ile ilgili o zaman çekilen fotoğrafları da paylaştı.”²³³

---

²³³ <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/01/07/sinirda-ufo-operasyonu-19-yil-sonra-ortaya-cikti>.

Tablo 2: Türkiye’de sözdebilim vakaları ve başvuru tekniklerinin etkileşimi

ÖZET

Bu çalışma, literatüre dayalı bilimsel bir çalışmadır. Gerek akademik ortamda gerek akademi dışında tespit edilmiş örnekler, hiçbir yorumda bulunmaksızın önce sınıflandırılmış ve daha sonra ana hatları ile betimlenmiştir. Tezin kapsamında yer alan vakalar Birinci Bölümde TIP-FİZYOLOJİK, TIP-PSİKOLOJİK, FALCILIK, İNANÇ ve PARANORMAL olarak beş grup halinde sınıflandırılmıştır. TIP-FİZYOLOJİK bölümünde, sırasıyla Akupunktur, Aromaterapi, Fitoterapi, Hacamat, Homeopati, Larva Tedavisi, Refleksoloji ve Sülük Tedavisi yer almaktadır. TIP-PSİKOLOJİK'te sırasıyla Yeniçağ, NLP, Reiki, Tıbb-ı Nebevi ve Cincilik incelenmiştir. FALCILIK'ta sırasıyla Astroloji, Feng Shui ve Medyumluk örneklendirilmiştir. İNANÇ bölümünde, sırasıyla 19 Mucizesi ve Yaratılış Teorisi incelenmiştir. PARANORMAL bölümünde ise Ufoloji ele alınmıştır. Söz konusu 5 başlık ve 19 alt başlıkta toplam 57 vaka incelenmeye alınmıştır.

İkinci Bölümde, tezin kapsamında incelenmiş olan sözdebilim vakalarında görülen en yaygın mantıksal safsatalarla, bilişsel önyargılar tanımlanmış ve kullanım biçimleri açıklanmıştır.

Değerlendirme ve sonuç kısmında elde edilen bulgular bilim felsefesi, bilim sosyolojisi, bilim tarihi, bilim politikası ve bilim etiği başlıkları altında irdelenmiş ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Bu çalışmanın amacı sözdebilimin yaygınlığı ve gerçek bilim algısında yarattığı zafiyeti açıklamaktır. Bu bağlamda, “gerçek-bilim”le “sözde-bilim”in birbirine karıştırılması iki sakınca oluşturmaktadır:

a) Doğru bir bilim anlayışının yerleşmemesi nedeniyle toplumun her türlü suistimale açık hale gelmesi,

b) Uluslararası yarışta geri kalmak ve sömürgeleşmek.

Bu tehlikeleri bertaraf edebilmek için “sözde-bilim”ler ve “sözde-bilimciler’in teknikleri” konusunda sağlam bir bilinç geliştirmek ve karşı önlemler almak zorunluluk haline gelmiştir.

ABSTRACT

This study is scientific research, based on literature. The cases, which were determined both in the academic environment and outside the academy, were classified in advance without any comment and were later outlined. The cases in the scope of the dissertation are classified in First Section into five categories as MEDICINE-PHYSIOLOGICAL, MEDICINE-PSYCHOLOGICAL, FORTUNE TELLING, FAITH and PARANORMAL.

MEDICINE – PHYSIOLOGY part classified respectively as Acupuncture, Aromatherapy, Phytotherapy, Hijama, Homeopathy, Maggot Therapy, Reflexology and Hirudotherapy.

MEDICINE-PSYCHOLOGY part classified respectively as the New Age, NLP, Reiki, Tıbb-ı Nebevi (Prophetic Medicine) and Jinn-catching.

FORTUNE TELLING part classified respectively as Astrology, Feng Shui and Psychic Advising.

FAITH part classified respectively as 19 Miracles and the Creationism. PARANORMAL section classified as Ufology. A total of 57 cases under 5 sections and 19 subtitles were included in the chapter.

In the Second Section, the most common logical fallacies, cognitive biases and cognitive distortions in the pseudoscience cases examined within the scope of the thesis are defined and their patterns of application are explained.

In conclusion and results, the findings obtained from this empirical study are examined under the titles of Philosophy of Science, Sociology of Science, History of Science, Science Policy, Ethics of Science and suggested solutions are discussed. The aim of this study is to explain and warn the wideness of the pseudoscience and weakness of real science perception. In this context, demarcation problem between “real-science” and “pseudoscience” creates two drawbacks:

(a) To become vulnerable to any misconduct due to the lack of a correct understanding of science in society;

(b) Remaining back in the international race and being open to be colonized.

In order to overcome these risks, we have to develop a solid consciousness about “pseudosciences” and “techniques of pseudoscientists” and take counter-measures.

